

AZ ELŐTERJESZTÉS SORSZÁMA: 63.

MELLÉKLET: 3 db

TÁRGY: *Javaslat Szekszárd Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának és TOP Plusz Városfejlesztési Programtervének elkészítéséhez szükséges forrás biztosításáról*

ELŐTERJESZTÉS

SZEKSZÁRD MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÖZGYŰLÉSE

GAZDASÁGI ÉS VÁROSFEJLESZTÉSI BIZOTTSÁGÁNAK

2021. OKTÓBER ...-i RENDES ÜLÉSÉRE

ELŐTERJESZTŐ: dr. Gondos Kitti Katalin igazgatóságvezető

AZ ELŐTERJESZTÉST KÉSZÍTETTE: Magyarné Somogyvári Tünde osztályvezető

ELŐADÓ: Magyarné Somogyvári Tünde osztályvezető

KEZELÉSI MEGJEGYZÉS:

VÉLEMÉNYEZÉSRE MEGKAPTA:

EGYÉB SZERVEZET:

TÖRVÉNYESSÉGI VÉLEMÉNYEZÉSRE BEMUTATVA:

**Dr. Varga András
osztályvezető**

Terjedelem: 1+ 3 oldal

Tisztelt Bizottság!

A 2021-27-es Európai Unió ciklus TOP Plusz forrásai finanszírozást biztosítanak a fenntartható városfejlesztésre az Európai Parlament és a Tanács 2021/1058 Rendelet (ERFA rendelet) 11. cikke alapján. Ahhoz, hogy a cikk hatálya alá eső városok, így Szekszárd Megyei Jogú Város is, a számukra dedikált forráskerettel tudjanak tervezni, fenntartható városfejlesztési stratégiát kell készíteniük az Irányító Hatóság által kiadott módszertani útmutatónak megfelelően.

Ennek érdekében az Irányító Hatóság elkészítette a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) módszertani útmutatóját tartalmazó Kézikönyvet.

Az Irányító Hatóság módszertana szerint elkészítendő Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és az Integrált Településfejlesztési Stratégia a továbbiakban formálisan elválik egymástól. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésének feltételrendszerét a 314/2012-es Kormányrendelet, valamint az azt felváltó, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletével (419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet) bevezetett településfejlesztési terv rögzíti, és településfejlesztési eszközként a Miniszterelnökség hatáskörébe tartozik annak módszertani követelményeinek definiálása.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia a 2021-27-es uniós költségvetési időszak forrásfelhasználásának feltételeként elkészülő stratégiai dokumentum.

Az Irányító Hatóság módszertani Kézikönyve az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 Rendelete és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 Rendelete, az Európai Zöld Megállapodás, a Lipcsei Charta, a Városi Partnerségek, illetve a Bizottság által kiadott Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyve alapján készült el. A Kézikönyv a 314/2012-es Kormányrendelettel való összhang biztosításával készült annak érdekében, hogy a városok a jelenleg érvényben levő Integrált Településfejlesztési Stratégiáikat a Kormányrendeletnek megfelelő módon, ugyanakkor az uniós elvárások figyelembevételével módosíthassák. A továbbiakban ugyanakkor nem követelmény, hogy a hivatkozott Kormányrendelet elvárásainak ezek a dokumentumok maradéktalanul megfeleljenek, így az érintett városok e Kézikönyv iránymutatásai szerint készíthetik el Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájukat.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia teljes tervezéssel készül, és nem korlátozódik csupán a TOP Plusz forrásainak a felhasználására, ezáltal is biztosítva a Bizottság által kiadott Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyvével való összhangot.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia uniós megalapozó dokumentumként való elkészítése segíti a városok rugalmasabb és gyorsabb tervezését is. A továbbiakban a

városoknak nem szükséges a 314/2012-es Kormányrendelet által elvárt egyeztetési folyamatokat lefolytatniuk, és nem szükséges a stratégia Állami Főépítész általi jóváhagyása sem. A stratégiát annak elkészítését követően az Irányító Hatósághoz (IH) szükséges benyújtani a stratégiai projekt részeként, amelyet értékelést követően az IH jóváhagy, vagy átdolgozását kéri.

A TOP Plusz – 1.3.1-21 konstrukció számú „Fenntartható városfejlesztési stratégiák támogatása” című felhívás keretében a fenntartható városfejlesztést szolgáló dokumentumok elkészítését finanszírozó forrás elnyeréséhez a városoknak el kell készíteniük az Irányító Hatóság által kiadott módszertani útmutató szerint Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájukat (stratégiai rész, FVS) valamint ki kell dolgozniuk a TOP Plusz program terhére a következő hét évben megvalósítani tervezett fejlesztéseik programját, a TOP Plusz Városfejlesztési Programtervet (operatív szint, TVP).

A mellékelt Fenntartható Városfejlesztési Stratégia módszertani Kézikönyv által tartalmazott fejezetek véglegesnek tekinthetők az Irányító Hatóság tájékoztatása szerint, ugyanakkor a TOP Plusz Program elfogadásáig, és a fenntartható városok körének Kormányhatározatban történő kihirdetéséig munkaváltozatnak tekintendő.

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata indikatív árajánlatokat kért be a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és a TOP Plusz Városfejlesztési Programtervének elkészítésére. A benyújtott legmagasabb árajánlat alapján a fenntartható városfejlesztési dokumentumok elkészítésére beszerzési eljárás lefolytatását követően adható megbízás, mivel a legmagasabb árajánlat sem érte el a közbeszerzési értékhatárt (nettó 15.000.000.- Ft). Az IH jóváhagyását követően a TOP Plusz-1.3.1-21 pályázati felhívás terhére ezen összeg finanszírozásra kerül.

Fentiek alapján kérem a bizottságot az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat elfogadására.

Szekszárd, 2021. október 18.

dr. Gondos Kitti Katalin
igazgatóságvezető

Határozati javaslat

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Gazdasági és Városfejlesztési Bizottsága .../2021. (X...) határozata
a Szekszárd Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának és TOP Plusz Városfejlesztési Programtervének elkészítéséhez szükséges forrás biztosításáról

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Gazdasági és Városfejlesztési Bizottsága a Szervezeti és Működési Szabályzatról szóló 29/2019. (XII.23.) önkormányzati rendelet 1. melléklet Gazdasági és Városfejlesztési Bizottság alcím 1.3. 1. pontjában rögzített hatáskörében eljárva

1. dönt arról, hogy a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és a TOP Plusz Városfejlesztési Programterv megvalósításához legfeljebb 14.900.000,- Ft + ÁFA pénzügyi forrást biztosít Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata 2021. évi költségvetésének „Dologi Kiadások” előirányzata terhére.

Határidő: A döntéshozatal napja

Felelős: Bomba Gábor elnök

2. felhívja a Polgármesteri Hivatalt az 1. pontban foglaltak alapján a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: 2021. november 15.

Felelős: Magyaré Somogyvári Tünde osztályvezető

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyve

2021-27

2021. október

MEGBÍZÓ PÉNZÜGYMINISZTERIUM RÉSZÉRŐL KÖZREMŰKÖDTEK

- Stefán László, főosztályvezető
- Horváth Csilla, osztályvezető

VEZETŐ SZAKÉRTŐK

- dr. Döbrönte Katalin, MKB Consulting Zrt.
- dr. Földi Zsuzsanna, MKB Consulting Zrt.

A TANULMÁNY ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDTEK

- Boros Áron PhD, MKB Consulting Zrt.
- dr. Döbrönte Katalin, MKB Consulting Zrt.
- dr. Földi Zsuzsanna, MKB Consulting Zrt.
- Faragóné Huszár Szilvia, MKB Consulting Zrt.
- Erdős Szabolcs, MKB Consulting Zrt.
- Ikvai-Szabó Imre, MKB Consulting Zrt.

**Az Ön felelős partnere a megújulásban:
MKB Consulting Zrt.**

Tartalom

Tartalom	3
Ábrajegyzék.....	5
Táblázatok jegyzéke	5
Fogalomtár.....	7
Vezetői összefoglaló	13
1. Módszertani megközelítések	17
1.1. Stratégiai menedzsment ciklus adaptálása a városfejlesztés és működtetés menedzsmentjében	17
1.2. A stratégiai ciklust követő partnerségi folyamatok a tervezési fázisban (bevonás):	21
2. Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés	24
2.1. Helyzetfeltárás	24
2.2. Területi lehatárolás	36
2.2.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása	36
2.3. Helyzetértékelés, szintézis	38
2.4. A város irányítási és működési modellje	42
2.4.1. Irányítási modell	42
2.4.2. Működési modell	43
2.4.3. Várostérségi koordináció	44
2.5. Kockázatok és lehetőségek értékelése	45
3. Stratégiai munkarész	51
3.1. Forgatókönyv elemzés.....	51
3.2. Jövőkép.....	54
3.3. A stratégia célrendszere.....	55
3.4. A reziliens város a stratégiai célrendszerben	57
3.4.1. Prosperáló város.....	59
3.4.2. Zöldülő város	60
3.4.3. Digitális város.....	62
3.4.4. Megtartó város	64
3.4.5. Kiszolgáló város	66
3.5. A stratégia összhangja más stratégiákkal	67
4. Monitoring, kontrolling, indikátorok	70
4.1. FVS monitoring rendszere, nyomonkövetés a tervezés és végrehajtás során	70
4.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana	72
4.3. A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének módszertana.....	73
5. Az irányítási és működési modell	76
5.1. A városirányítási modell indokolt módosításai	76
5.1.1. Az átfogó városirányítási rendszer változásai.....	76
5.1.2. A térségi koordináció mechanizmusainak változásai	76
5.1.3. Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában	77
5.2. A városi működési modellt érintő tervezett változtatások	77
6. Cselekvési terv	80
6.1. Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése	80
6.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása	80
6.3. Városi szintű beavatkozási területek részletezése	81
6.3.1. Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások	82

6.3.2.	Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások	82
6.3.3.	Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések).....	83
6.4.	Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése	84
6.4.1.	Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek	85
6.4.2.	Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)	85
6.5.	Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)	87
6.5.1.	Zöld átállás menetrend.....	87
6.5.2.	Digitális átállás menetrend	91
7.	Finanszírozási terv	96
7.1.	Elérhető és bevonható források számbavétele	97
7.1.1.	Aktorok, meghatározó szereplők.....	97
7.1.2.	Kitekintés.....	97
7.1.3.	Egyéb kötöttségek és lehetőségek	98
7.2.	Az üzleti modell bemutatása	98
7.2.1.	Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve.....	99
7.2.2.	A finanszírozási terv összefoglalója	100
7.3.	Fenntartható üzemeltetés.....	100
7.4.	Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése	101
7.4.1.	Ellátandó funkciók	101
7.4.2.	Kulcsszereplők nevesítése	101
7.4.3.	Intézményi modell bemutatása.....	101
8.	Mellékletek.....	103
8.1.	Antiszegregációs terv	103
8.1.1.	Helyzetelemzés és értékelés.....	104
8.1.2.	Antiszegregációs terv.....	105
8.2.	Kérdőív minták	110
8.2.1.	Lakossági kérdőív minta	110
8.2.2.	Intézményi / szervezeti kérdőív minta	116
8.3.	Finanszírozási tervtábla beavatkozásokként	123
8.4.	Működési térkép – anonimizált minta	124
8.5.	Indikátor adatlapok	125
8.6.	FVS -ITS fordítótáblák	144
8.7.	Önértékelési eszköz	152

Ábrajegyzék

1. Ábra A fenntartható városfejlesztési stratégia tervezési folyamata	16
2. Ábra A városfejlesztési tartalmú stratégiai ciklus – stratégiai menedzsment ciklus (saját szerkesztés)	18
3. Ábra A reziliens várost alkotó dimenziók	59
4. Ábra Az FVS összhangja más stratégiákkal	68
5. Ábra A kitekintés fókuszja – eltérő jogállású városok esetén	98
6. Ábra A projektcsatorna fejlesztés intézményi sematikus modellje	101

Táblázatok jegyzéke

1. Táblázat FVS (2021-2027) fogalomtár	7
2. Táblázat FVS (2021-2027) rövidítésjegyzék	12
3. Táblázat A stratégiai menedzsment ciklus lépései	18
4. táblázat: A helyzetfeltárás kulcstémakörei	26
5. Táblázat A várostársulás lehatárolás szempontjai	37
6. Táblázat Prosperáló város	39
7. Táblázat Zöldülő város	39
8. Táblázat Digitális város	40
9. Táblázat Megtartó város	40
10. Táblázat Kiszolgáló város	40
11. Táblázat Prosperáló város (kockázatok és lehetőségek)	46
12. Táblázat Zöldülő város (kockázatok és lehetőségek)	47
13. Táblázat Digitális város (kockázatok és lehetőségek)	47
14. Táblázat Megtartó város (kockázatok és lehetőségek)	48
15. Táblázat Kiszolgáló város (kockázatok és lehetőségek)	49
16. táblázat A külső hatások és a vizsgálandó kockázati tényezők	51
17. Táblázat A kitettségi mátrix szerkezete	53
18. Táblázat Városi felkészültségi mátrix szerkezete	54
19. Táblázat FVS stratégiai célmátrix sablon	56
20. Táblázat FVS területi célmátrix sablon – várostársulási összefüggések	56
21. Táblázat FVS területi célmátrix sablon – városrészi összefüggések	56
22. Táblázat Városi rezilienciát fejlesztő lépések mátrixa	58
23. Táblázat Összefoglaló indikátor táblázat	72
24. táblázat Az FVS egységes indikátorai	73
25. Táblázat Működési modellt érintő változások összefoglalása (sablon)	78
26. Táblázat Az intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése (alakítható)	80
27. Táblázat Akcióterületek összefoglaló táblázata	81
28. Táblázat városi stratégiai beavatkozási területek (sablon)	82
29. Táblázat városi akcióterületi fejlesztés (sablon)	83
30. Táblázat városi hálózatos beavatkozás (sablon)	83
31. Táblázat Térségi stratégiai beavatkozás (sablon)	85
32. Táblázat Térségi hálózatos beavatkozás (sablon)	86
33. Táblázat Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve	99
34. táblázat Összesítő pénzügyi tábla	99
35. Táblázat Horizontális antiszegregációs beavatkozások	106
36. Táblázat Területi fókuszú antiszegregációs beavatkozások	106
37. Táblázat A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata (A táblázat az adott helyzetnek megfelelően alakítható)	108
38. Táblázat Akciók és beavatkozások ütemezése	108
39. Táblázat Az antiszegregációs terv beavatkozásainak előzetes, becslésen alapuló költségterve	109
40. táblázat Megtartó város	111
41. táblázat Digitális város	112
42. táblázat Kiszolgáló város / Zöldülő város	114
43. táblázat Prosperáló város	115
44. táblázat I. Általános fejlesztési szükségleteket felmérő kérdéscsoport	116

45. táblázat 1. Információs és kommunikációs technológiák (IKT), adatvagyon és okos eszközök (ellátottság – felszereltség)	117
46. táblázat 2. Humán erőforrás felkészültsége az okos eszközök (IKT) és rendszerek használatára	121
47. táblázat Finanszírozási tervtábla	123
48. táblázat Indikátor adatlap 01	125
49. táblázat Indikátor adatlap 02	127
50. táblázat Indikátor adatlap 03	129
51. táblázat Indikátor adatlap 04	131
52. táblázat Indikátor adatlap 05	133
53. táblázat Indikátor adatlap 06	135
54. táblázat Indikátor adatlap 07	137
55. táblázat Indikátor adatlap 08	139
56. táblázat Indikátor adatlap 09	141
57. táblázat Indikátor adatlap 10	142
58. táblázat AZ FVS MÓDSZERTAN TARTALMI KÖVETELMÉNYEI	144
59. táblázat A MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT TARTALMI KÖVETELMÉNYEI	147
60. táblázat Önértékelési sablon	152

Fogalomtár

A fogalomtárban módszertani fogalmak (pl. akcióterv) és a szakmai tartalom feldolgozhatóságát támogató fogalmak (pl. reziliencia) egyaránt szerepelnek.

1. Táblázat FVS (2021-2027) fogalomtár

Fogalom	Magyarázat	A magyarázat forrása
abszorpció, készség	elnyelő/felszívó képesség, vagyis képesség arra, hogy a begyűrűző külső hatásokat elnyelje egy rendszer, anélkül, hogy ahhoz bármilyen változtatásra lenne szükség	
adaptációs készség	képesség a megváltozott környezeti feltételekhez való alkalmazkodásra	
akcióterület	Az önkormányzat FVS-ben kijelölt fizikailag lehatárolható beavatkozási területe, ahol a köz- és magán szféra fejlesztései koncentráltan, egymással lehetőség szerint szoros szinergiában valósulnak meg. Az akcióterület stratégiaileg kiemelt fontosságú területe a városnak. Egy stratégiai ciklusban korlátozott számú akcióterület kezelhető hatékonyan. Az akcióterület fejlesztési eszköze az akcióterületi terv.	IH
akcióterületi terv	Az akcióterületi terv a kijelölt városfejlesztési akcióterületen a városi önkormányzat irányításával és ellenőrzésével végrehajtásra kerülő fejlesztési terv, amely a megvalósítás komplex (városrendezési, műszaki, pénzügyi) forgatókönyvéként szolgál az önkormányzat számára. Az akcióterületi terv éppen azáltal válik a fenntartható városfejlesztés egyik eszközévé, hogy a menetrendszerű évenkénti aktualizálásával az önkormányzat a tervezett városfejlesztési akció végrehajtása folyamán, menet közben is hozzá tudja igazítani az akcióterületi terv megvalósítását a valóságos körülményekhez – lásd: agilis tervezés.	Városfejlesztési kézikönyv, 2009
antiszegregációs terv	A városban jellemző szegregációs jelenségek kezelését és felszámolását célzó tematikus tartalmú stratégiai dokumentum, ami jellemzően az FVS részeként kerül létrehozásra, illetve megújításra. Az antiszegregációs terv célja a szegregáció feltárt horizontális (társadalmi, gazdasági, környezeti) és térbeli jelenségeinek (szegregátumok) mérséklése, illetve felszámolása.	IH
cselekvési terv	Az stratégiai terv része, ami meghatározza a stratégiai célok megvalósítását lehetővé tevő fejlesztési beavatkozásokat, projekteket, egyedi és folyamatos fejlesztési tevékenységeket, azok logikai kapcsolatát, erőforrásigényét és ütemezését.	IH
digitális átállási menetrend	A digitális technológia alkalmazása által okozott változás (digitális átállás) a városok minden működési területén jelentkezhetnek. A digitális átállás menetrend a folyamat tervezett kezelése, eszköze, helyi forgatókönyve.	IH
ERFA rendelet 11. cikk	Az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló rendeletek (1301/2013/EU) 11. cikke foglalkozik a fenntartható városfejlesztéssel. Az ERFA 11. cikkének központi eleme a gazdasági, környezetvédelmi, éghajlati, demográfiai és társadalmi kihívásokkal foglalkozó integrált fenntartható városfejlesztési stratégiák megléte. A stratégia képezi az egyedi műveletek/beavatkozások kiválasztásának keretrendszerét.	A fenntartható városfejlesztési stratégiák kézikönyve, 2020 módosítva

Fogalom	Magyarázat	A magyarázat forrása
ERFA 11 település-együttes	Az ERFA rendelet 11. cikke lehetővé teszi településcsoportok szerepeltetését is a kapcsolódó egyedi műveleti keretrendszerben. Ez esetben a város TOP Plusz fenntartható városfejlesztés eszközében várostérségével együtt vesz részt. Ezt a településegységet a város és annak várostérségébe tartozó települések alkotják. A Kézikönyvben ezeket a településcsoportokat nevezzük ERFA 11 településegységnek.	IH
ERFA 11 szatellit (település)	Az ERFA 11 településegységbe tartozó, nem központi települést <i>ERFA 11 szatellit</i> nek nevezzük.	IH
fenntarthatóság	A fenntarthatóság komplex fogalom, amely alapvetően a szinten tartáson túlmutató, a hosszabb távon is hatékony működésre való alkalmasságot, felkészültséget jelenti. A város komplexitásából adódóan a városfejlesztés kapcsán beszélünk ökológiai, társadalmi, gazdasági-pénzügyi, technológiai fenntarthatóságról, amelyek biztosításához eltérő, mégis egymást kölcsönösen figyelembe vevő eszközrendszerre és fejlesztésekre van szükség.	IH
fenntartható városok program	A TOP Plusz intézkedése, az ERFA rendelet 11. cikk alapján működtetett egyéb területi eszköz. Az intézkedés a megyei integrált területi programok keretében, azokhoz kapcsolódva valósul meg. Az érintett városok kiválasztása a megyei önkormányzatok bevonásával történik. A forrásfelhasználás a helyi városfejlesztési stratégia alapján történik (FVS).	TOP_Plusz aktuális verzió, 2021. július
fenntartható városfejlesztési stratégia	A megyei önkormányzatok döntése alapján az ERFA rendelet 11. cikke alá tartozó hazai városoktól elvárt területi stratégia dokumentum	IH
integrált fejlesztés / projekt	Integrált, többféle tematikus és technológiai megközelítést és elemet magában foglaló és alkalmazó komplex beavatkozás (egy adott kis területre több fejlesztési célú beavatkozás összekapcsolása a szinergikus hatás maximalizálása érdekében)	Városfejlesztési kézikönyv, 2009
integrált településfejlesztési stratégia	a 314/2012. Korm. határozat által szabályozott településfejlesztési eszköz	314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
irányítási modell	Az irányítási modell esetünkben a városirányítást, egyben a stratégiai ciklus végrehajtását támogató <i>döntéshozatali (többszintű partnerségi kormányzás), folyamatkoordinációs, változásmenedzsment rendszer</i> . A modell leírja az érintett tevékenységek szereplőit, folyamatait és az elvárt kimeneti eredményeket. A modell elemezhetőségét gyakran grafikai	IH

Fogalom	Magyarázat	A magyarázat forrása
	vizualizáció támogatja (strukturális, pl. organigram, és folyamat-ábrázolás, pl. döntési folyamatábra).	
kiszolgáló város	A társadalmi elégedettséghez hozzájáruló, kedvező településszerkezetű, a táji és környezeti adottságokhoz igazodó, takarékos területfelhasználású, az építészeti sokszínűséget magában hordozó, műszaki elvárásoknak eleget tevő város.	IH
megtartó város	A társadalmi befogadás, integráció feltételeit biztosító város, amely intézkedéseken, valamint tervezett és spontán akciókon keresztül, különféle partnerekkel együttműködve gondoskodik a befogadás kedvező körülményeinek, feltételeinek biztosításáról. A befogadó város egyben megtartó város is, amely az elvándorlást lassító és a vissza- ill. letelepedést támogató intézkedések/tevékenységek keretében biztosítja a kedvező feltételeket elsősorban a fiatalok helyben maradásához. A megtartó város intézkedései szoros összefüggést mutatnak a prosperáló város beavatkozásaival és végeredményben a teljes lakosságot érintik.	IH
működési modell	Egy entitás (esetünkben a város, vagy annak egy-egy működési alrendszere pl. közlekedés) üzemeltetésének ill. működtetésének szereplőit, azok kötődésének/kapcsolatának jellegét és intenzitását magában foglaló dinamikus rendszer. A városi működési modell elemzése gyakran egyszerű vizuális grafikai megjelenítéssel vagy összetettebb infó-grafikai megoldások alkalmazásával segíti az átláthatóságot, s ezzel az értékelhetőséget.	IH
okos város /digitális város	Az okos város olyan város, amely a természeti és az épített környezetét, a digitális infrastruktúráját, valamint a települési szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság fokozott bevonásával fejleszti.	
partnerségi /érintetti csoport (stakeholder csoport)	Tervezési partnerek (partnerségi csoport) a tervezésbe különböző, az aktív részvételt biztosító eszközökkel sikeresen bevont érintettek. Kellően nyitott tervezési folyamatban valamennyi érintett lehetőséget kap arra, hogy partnerré váljon, ugyanakkor a bevonás eszközein is múlik, hogy az érintettek milyen köre válik aktívvá.	http://lechnerkozpont.hu/doc/okos-varos/reszveteli-tervezes-a-telepulesfejleszte-sben-es-telepulestervezes-ben-20180412.pdf
pénzügyi eszköz	A pénzügyi eszközök segítik a helyi bevételtermelő és költségmegtakarító tevékenységeket célzó beruházások elindítását, ösztönözve a minimális köztámogatással megvalósuló magánberuházásokat a kohéziós politika gazdasági, társadalmi és területi kohéziót célzó törekvéseinek megvalósítása érdekében. A pénzügyi eszközök a hagyományos vissza nem térítendő támogatásalapú megközelítéshez képest hatékonyabb és fenntarthatóbb alternatívát jelentenek.	A fenntartható városfejlesztési stratégiák kézikönyve, 2020
projekt csatorna	intézményesített projektgyűjtő rendszer, melyben a város folyamatosan nyilvántartja a fejlesztési projektjeit, és folyamatosan kiegészíti, módosítja, adaptálja a rendelkezésre álló és a projektfejlesztés során felmerülő információkkal és adatokkal.	

Fogalom	Magyarázat	A magyarázat forrása
prosperáló város	A prosperáló város a belső erőforrásokat és adottságokat fenntartható és innovatív módon hasznosítja. A külső (gazdasági) környezet által biztosított lehetőségeket és kihívásokat felismerve a gazdasági szereplőket facilitáló infrastruktúra és szolgáltatások biztosításával, következetes befektetés- és fejlesztéspolitikát alkalmazva hozzájárul a helyi vállalkozások versenyképességéhez és a dinamikus, több lábbon álló gazdasági struktúra kialakulásához.	IH
részvételi (participatív) tervezés	Olyan, az érintettek bevonásán alapuló, megtervezett és következetesen felépített tervezési folyamat, amelynek során az érintett szereplők a folyamat korai szakaszától kezdve aktívan részt vesznek az egyes tervezési feladatokban (helyzetértékelés, célok, jövőkép meghatározása, tevékenységek azonosítása stb.), és eközben szabadon kommunikálhatják igényeiket és javaslataikat úgy, hogy egymás szükségleteit és ötleteit is megismerve konszenzusos célokat vagy megoldásokat azonosíthassanak. A partnerségi folyamat az egész stratégiai ciklusra is kiterjed, így a bevonásának különféle lehetőségei vannak a terv (stratégia) megvalósítása során is.	http://lechnerkozpont.hu/doc/okos-varos/reszveteli-tervezes-a-telepulesfejleszte-sben-es-telepulestervezes-ben-20180412.pdf
reziliencia	A reziliencia, mint a komplex (térbeli) rendszerek sajátossága: Az adaptív reziliencia olyan képességre utal, amelynek révén a rendszer külső behatásokra megváltozik, avagy a megváltozott külső körülményekhez adaptálódik.	https://tet.rkk.hu/index.php/TeT/article/view/3080
reziliens város	A reziliens város esetében kiemelkedik a település azon képessége, amelynek köszönhetően a rendszer a külső negatív hatásoknak ellenáll (abszorpciós képesség), a külső behatásokra megváltozik (transzformációs képesség), avagy a megváltozott külső körülményekhez adaptálódik (adaptációs képesség). A reziliens város rugalmasan alkalmazkodik a begyűrűző, akár sokszzerűen megjelenő változásokra és azokat követően képes viszonylag rövid idő alatt újra működőképessé válni vagy új pályára állni.	IH
szegregáció	Területi alapú szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor a különböző csoportok közötti társadalmi távolság egyúttal térbeli távolsággá válik, pl. egy-egy településen a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól.	Városfejlesztési kézikönyv, 2009
szegregátum	Szegregátumnak nevezzük azokat az esetenként városrésznyi, más esetben néhány utcára kiterjedő városi (lakó)területeket, ahol bizonyos társadalmi státuszt jelölő és életminőséget jellemző mutatók jelentősen kedvezőtlenebbül alakulnak a város átlagánál. A szegregátumokban jellemzően a fizikai környezet leértékelődő és az infrastruktúra hiányos, illetve rosszabb állapot jellemzi, mint az általában az adott városban tapasztalható. A szegregátumokban alacsony arányú a vállalkozói aktivitás és a fejlesztések jellemzően külső forrásokból valósulnak meg.	IH
szinergia	Együttműködés, együttműködés: amikor több elem vagy tényező együttműködéséből nagyobb teljesítmény, magasabb eredmény jön létre, mintha az elemeket vagy tényezőket egyszerűen összeadnánk. Az integrált projektek lényege, hogy annak elemei együttesen komoly szinergikus hatásokat képesek kiváltani.	IH

Fogalom		Magyarázat	A magyarázat forrása
	települési zöldinfrastruktúra	Jellemzően zöld- vagy vízfelülettel borított területek széles körű ökoszisztémaszolgáltatásokat nyújtó, stratégiaileg tervezett hálózata, amely a településtervben kerül meghatározásra, és az életminőség javítását, az egészség-, a környezet-, a természet- és a tájvédelem biztosítását szolgálja.	2021. évi XXXIX. törvény a településtervezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról
	transzformációs készség	Képesség arra, hogy a rendszer a saját változásaival reagáljon a külső hatásokra, ezzel egy új kiinduló állapotra állítva a rendszer egészét	
	városfejlesztési alap	Az városfejlesztési alapok célja, hogy a hazai városok, ill. várostérségek gazdasági működésének alapját adó vállalatokat, valamint a kedvező megtérülési potenciállal bíró, üzleti vállalkozásként értelmezhető helyi szolgáltatásokat finanszírozzák. A tőkealapokból a helyi vállalkozások, a helyi önkormányzat vagy annak elkülönült szervezete ígéretes fejlesztési, beruházási lehetőségek megvalósításához kaphatnak tőkejuttatást. Az alap működési ciklusa cca. a stratégiai időtávnak felelthehető meg, bár jellemzően annál hosszabb (7-10 év).	IH
	zöld átállási menetrend	A zöld, energiahatékony, karbonsemleges megoldások, technológiák alkalmazása által okozott változás (zöld átállás) a fenntarthatóság kulcsa. A zöld átállási menetrend a folyamat helyi forгатókönyve.	IH
	zöldülő város	A zöldülő város valósítja meg a zöld átállást, melynek részét képezi az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése, illetve ahhoz való alkalmazkodás, az erőforrások fenntartható használata, a körforgásos gazdaságra való átállás, szennyezés megelőzése, és a környezeti ökoszisztémák védelme.	Taxonómia rendelet

Rövidítésjegyzék

2. Táblázat FVS (2021-2027) rövidítésjegyzék

Rövidítés	Teljes megnevezés
CCI	Cultural and Creative Industries (kulturális és kreatív gazdaság)
CLLD	Community-Led Local Development (Közösségvezérelt helyi fejlesztés)
FVS	Fenntartható Városfejlesztési Stratégia
IKT	Információs és Kommunikációs Technológia
ITP	Integrált Területi Program
ITS	Integrált Településfejlesztési Stratégia
K+F+I	kutatás, fejlesztés, innováció
SZJA	személyi jövedelemadó
SUMP	Sustainable Urban Mobility Plan (Fenntartható városi közlekedési terv)
VT támogatás	visszatérítendő támogatás

Vezetői összefoglaló

A 2021-27-es Uniós ciklus fenntartható városfejlesztési forrásainak (ERFA rendelet 11. cikk) felhasználásához elvárás integrált területi, városi stratégiák készítése. Magyarországon a 2007-13-as Uniós programozási időszak előkészítéséhez kapcsolódóan kerültek bevezetésre az integrált városfejlesztési, későbbiekben településfejlesztési stratégiák, melyek egy fontos eszközt jelentettek a városoknak az integrált szemléletű fejlesztések tervezéséhez mind városi, mind városrészi szinten, bevezetve az akcióterületi megközelítés jelentőségét is. Az eltelt tizennégy év során a gazdasági-társadalmi környezetben jelentős változások történtek, az Európai Unió szakpolitikai megközelítései sok tekintetben részletesebbé váltak. Megújult a Lipcsei Charta, az ún. Városi Partnerségek keretében akciótervek kerülnek kidolgozásra, 2019-ben létrejött az Európai Zöld megállapodás, fókuszban van a digitális átállás. Európa célul tűzte ki, hogy 2050-re karbonsemlegessé váljék, az Európai Klímatörvény elfogadás előtt áll.

Ennek megfelelően a 2021-27-es Uniós ciklus előkészítéséhez az eddigi városi stratégiák, az integrált településfejlesztési stratégiák módszertani elkészítésének felülvizsgálata vált szükségessé, hogy azok struktúrája és tartalma összhangba kerülhessen a jelenleg érvényben levő európai és hazai szakpolitikai keretekkel. Ezzel párhuzamosan zajlik szakpolitikai szinten az integrált településfejlesztési stratégia és a teljes fejlesztési – rendezési eszközrendszer módszertanának átalakítása, ennek keretében a településterv, a településfejlesztési terv és a településrendezési terv bevezetése.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és az Integrált Településfejlesztési Stratégia, valamint utód dokumentuma, a településfejlesztési terv elválik egymástól. Míg az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésének feltételrendszerét a 314/2012-es Kormányrendelet, valamint az azt felváltó, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletével bevezetett településfejlesztési terv rögzíti, és településfejlesztési eszközként a Miniszterelnökség hatáskörébe tartozik annak módszertani követelményeinek definiálása, addig a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia az Európai Unió elvárásait figyelembe vevő dokumentum, és a 2021-27-es forrásfelhasználás feltétele.

Az Irányító Hatóság módszertani Kézikönyvét az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 Rendelete és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 Rendelete, az Európai Zöld Megállapodás, a Lipcsei Charta, a Városi Partnerségek, illetve a Bizottság által kiadott Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyve alapján készítette el. A Kézikönyv a 314/2012-es Kormányrendelettel való összhang biztosításával készült annak érdekében, hogy a városok a jelenleg érvényben levő Integrált Településfejlesztési Stratégiáikat a Kormányrendeletnek megfelelő módon, ugyanakkor az uniós elvárások figyelembevételével módosíthassák. A továbbiakban ugyanakkor nem követelmény, hogy a hivatkozott Kormányrendelet elvárásainak ezek a dokumentumok maradéktalanul megfeleljenek, így az érintett városok e Kézikönyv iránymutatásai szerint készíthetik el Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájukat.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia teljes tervezéssel készül, és nem korlátozódik csupán a TOP Plusz forrásainak a felhasználására, ezáltal is biztosítva a Bizottság által kiadott Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyvével való összhangot, és ezáltal támogatva a városokat a fenntarthatóság, különösképpen a pénzügyi fenntarthatóság és forráskombináció megvalósításában egy reziliens, zöld és digitális átmenetet szolgáló, várostársaságban gondolkozó városfejlesztési gyakorlat kialakításában. A stratégia tervezése során a város a jelenleg hatályos integrált településfejlesztési stratégiájának adaptációjából indulhat ki, a jelen Kézikönyv módszertana alapján felülvizsgálja, vagy újradefiniálja jövőképét, célrendszerét, cselekvési tervét, ugyanakkor a tervezés során biztosítja az összhangot a későbbi fejlesztési dokumentumokkal. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia megalapozza a város további, jövőben elkészítendő stratégiai dokumentumait.

A városoknak egy folyamatosan változó gazdasági – technológiai környezethez, az éghajlatváltozás kihívásaihoz és a klímasemlegességi célok eléréséhez, a digitalizáció folyamataihoz, váratlan külső

veszélyhelyzetekhez kell alkalmazkodniuk, mint amilyen egy világszintű járványhelyzet, és mindezek társadalomra gyakorolt hatásai. Ezeket kell figyelembe venniük városfejlesztési jövőképük és stratégiájuk megfogalmazása során, melyek egyúttal hatással vannak a városfejlesztés gazdasági – társadalmi peremfeltételeire is. A városok alkalmazkodóképessége ezért kiemelt fontosságúnak bizonyul a következő évtizedben.

Ennek megfelelően az alábbi dimenziók szerinti stratégiai tervezési megközelítés szerepel az Irányító Hatóság ajánlásában, mely megjelenik mind a helyzetértékelés, mind a stratégiai fejezet célrendszerében, mind a cselekvési terv kidolgozása során:

- (1) (ernyő megközelítésben) reziliens, **alkalmazkodóképes** város,
- (2) (tematikus dimenziók) helyi gazdaságfejlesztési célok, **befektetésösztönzés, innováció,**
- (3) zöld átállásra való felkészülés a **klímasemlegesség** irányába történő elmozdulás érdekében,
- (4) **digitális átállás** megvalósítása a városi társadalom bevonásával,
- (5) társadalmi befogadás és közösségfejlesztés – népességmegtartás
- (6) kiszolgáló város: épített és művi környezet, fenntartható területhasználat

A fenntartható városfejlesztési stratégia módszertani alapját a **stratégiai ciklus menedzsment** adja. A fenntartható városfejlesztési stratégiák dinamikus, élő dokumentumok. A folyamatosan változó külső környezet, az alkalmazkodóképesség, reziliencia erősítésének szükségessége ezt várja el a korszerű városi stratégiáktól. Ezt a megközelítést támogatja a stratégiai ciklus menedzsment módszertana, mely az egyes fázisok egymásrahatását, összekapcsolását, és a teljes folyamat visszacsatolását biztosítja. (1.1. fejezet)

Az 2. fejezet a helyzetértékelés, mely

tematikus helyzetfeltárást mutat be kulcsadatokon keresztül,

- definiálja és lehatárolja egyrészt a városi vonzaskörzetet, másrészt a városrészeket,
- elemzi a fejlesztés és rendezés kapcsolatát városi és várostérségi szinten,
- a meghatározott öt tervezési dimenzió szerinti szintetizáló helyzetértékelést nyújt, melyben kitér a városi szintű összefüggések mellett a várostérségi, valamint a városrészi kapcsolódásokra is,
- értékeli a város működési rendszerét,
- értékeli a külső kockázatokat és lehetőségeket, melyeket a városnak jövőképe és stratégiája megfogalmazása során figyelembe kell vennie.

A 3. fejezet a stratégiai munkarész, melynek keretében

- prognóziselemzések valósulnak meg. A kockázatok feltárásával elsősorban a külső tényezőkre fókuszálva különböző scenáriók kerülnek meghatározásra, melyek a kidolgozás során adatokra, trendelemzésekre, prognózisokra támaszkodnak,
- a legjobb scenárióra építve kidolgozásra kerül a jövőkép,
- a jövőképre alapozva meghatározásra kerül a stratégia célrendszere tematikus megközelítésben, figyelembe véve az ernyő és tematikus városi tervezési dimenziókat. A tematikus célrendszert egy célmátrixban ezek várostérségi és városrészi összefüggései egészítik ki,
- a célrendszer kibontása, a stratégia leírása: beavatkozási logika bemutatása az ernyő és tematikus városi tervezési dimenziók mentén,
- a készülő stratégia más önkormányzati, ágazati és területi stratégiákkal való összhangjának bemutatása.

4. fejezet: A célrendszer megvalósításának nyomon követése

Az FVS egy élő, dinamikusan fejlődő dokumentum, mely kijelöli a stratégiát hét éves időtávra (2021-2027), ugyanakkor a reziliencia elvárásának megfelelően a külső és belső változásokra reflektálva adaptáció, módosítás is elképzelhető a hét éves időtávban. Ennek érdekében egy átlátható, transzparens nyomon követési rendszer kialakítása elvárás:

- FVS monitoring rendszere, az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana,
- FVS szintű egységes indikátorok a városi reziliencia és a tervezési dimenziók mentén elért eredmények mérésére,
- beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének módszertana.

5. fejezet: Irányítási modell

Az fenntarthaó városfejlesztési stratégia tervezésével szemben elvárás, hogy a részvételi tervezés módszertanát alkalmazza a város. Ugyancsak elvárás részvételi tervezés a stratégia megvalósítása, a projektfejlesztés és végrehajtás során:

- a fenntarthaó városfejlesztési stratégia tervezésére, finanszírozására és lebonyolítására vonatkozó döntéshozatali mechanizmus és az érintettek bemutatása,
- térségi koordináció mechanizmusai, együttműködési keretek bemutatása,
- az FVS-ben definiált projektportfólió tervezésére, finanszírozására és lebonyolítására vonatkozó döntéshozatali mechanizmus és az érintettek bemutatása,
- a város irányítási és működési modellje.

6. fejezet: Cselekvési terv

Cselekvési irányok, intézkedések bemutatása az alábbi megközelítésekben:

- stratégiai célkitűzésekkel rendelkező egyedi beavatkozások,
- nagyobb városi területekre kiterjedő akcióterületi beavatkozások,
- átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések) helyi elemei,
- stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, innovációs menetrend).

A stratégia és a célok intézkedésekké, akciókká történő lebontása valósul meg, mely során figyelembe veendő mind a városi szint, a városrészi szint, mind a várostérségi szint. A várostérségi szint eltérő módszertant alkalmaz attól függően, hogy a város térségével közös forráskeretet használ, vagy megyei ITP kereteiben célterületi megközelítést alkalmaz.

7. fejezet: Finanszírozási terv

A stratégia megvalósítását üzleti modell támasztja alá, melynek elsődleges szempontja a fejlesztések pénzügyi fenntarthatóságának a biztosítása. Az üzleti modell kitér a forráskombinációra, a lehetséges források és azok fejlesztéshez rendelkezésére, a pénzügyi fenntarthatóságra, a gazdaságos üzemeltetés, fenntarthatóság kérdéseire. A stratégia üzleti modellje és finanszírozási terve nem korlátozódik a TOP Plusz forrásaira, bár azok jelentős részét képezik, hanem figyelembe veszi a további operatív programok forrásait, további vissza nem térítendő támogatási forrásokat, pénzügyi eszközök alkalmazását, közvetlen brüsszeli forrásokat, városi bevonható magánforrásokat.

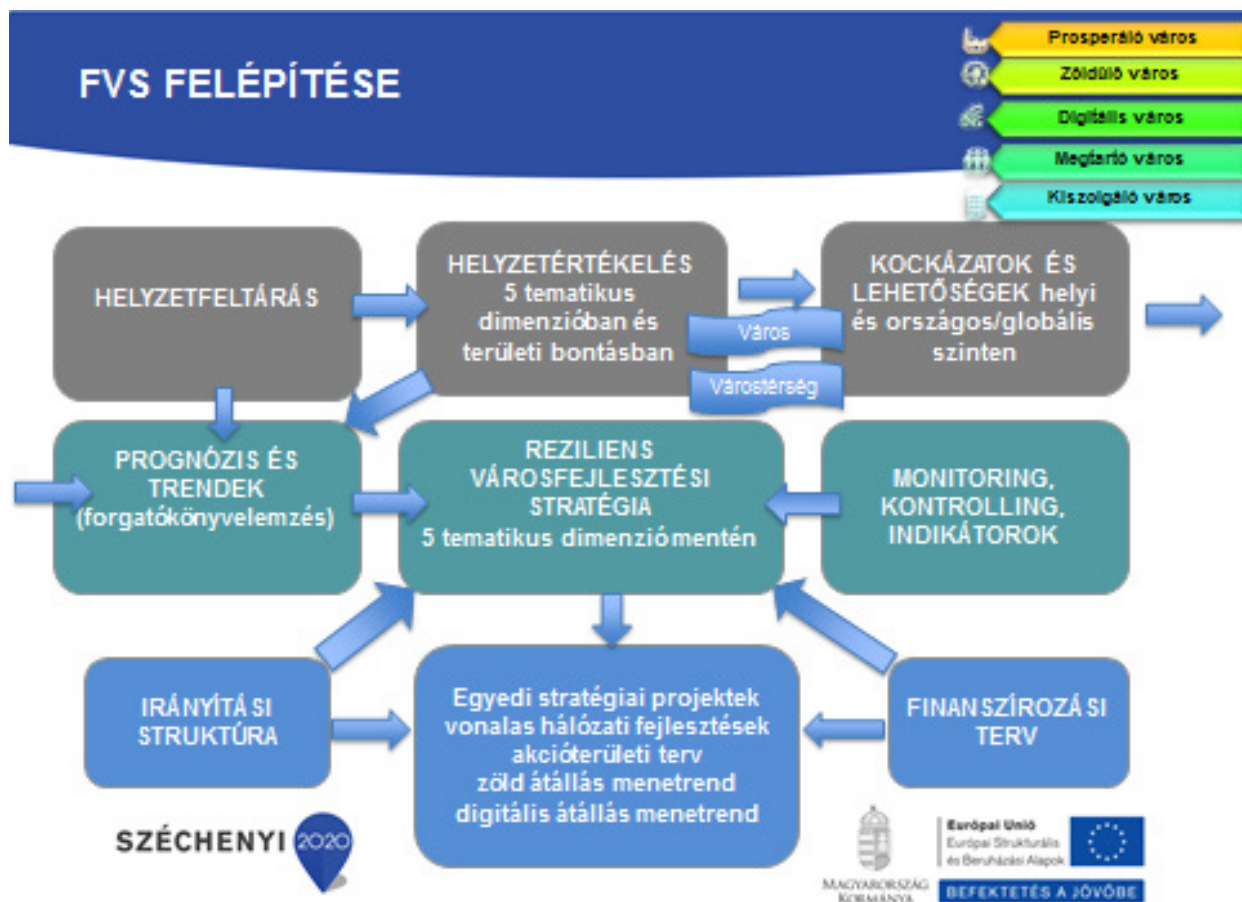
A pénzügyi fenntarthatóság biztosítása érdekében:

- üzleti modell bemutatása,
- finanszírozási terv meghatározása,

- projektcsatorna fejlesztés gyakorlatának kialakítása és intézményesítése,
- pénzügyi fenntarthatóság az üzemeltetés során.

Melléklet

- Antiszegregációs terv
- Indikátor adatlapok
- Lakossági és intézményi kérdőív ajánlások
- Beavatkozás szintű finanszírozási tábla
- Működési térkép sablon
- Önértékelési eszköz

1. Ábra A fenntartható városfejlesztési stratégia tervezési folyamata

Az FVS támogatja a tervezés és forrásfelhasználás **térségi szemléletének érvényesülését**, ami két szinten jelenik meg attól függően, hogy ERFA 11 városok milyen megközelítést preferáltak.

- ERFA 11 város: a FVS a városra készül térségi kitekintéssel
- ERFA 11 településegység: az FVS a városra és a város által megjelölt térségi települések csoportjára készül térségi szemléletben

A két térségi megközelítés némileg eltérő módszertani eszközöket és tervezési folyamatot igényel, amit a kézikönyv részletez.

1. Módszertani megközelítések

A Kézikönyv módszertani útmutatásainak feldolgozásának támogatásához minden egyes fejezet végén külön táblázatba szedve iránymutatások jelennek meg városi, és ERFA11 településeggyüttes szinten. Ezek kiemelik a módszertani leírásból azokat az elemeket, melyek mentén a városok az adott fejezetre kidolgozott vizsgálatukat, elemzésüket meg tudják tenni.

Emellett további támogató eszközként egy FVS sablont is rendelkezésre bocsátunk a Kézikönyv mellé, mely a jelen módszertani dokumentumra épülve magát az FVS struktúrát rendezi egy dokumentum sablonba. A Kézikönyv fejezeteinek és a sablonnak a sorszámozása megegyezik, ezáltal is hozzájárulva az egységes értelmezéshez.

1.1. Stratégiai menedzsment ciklus adaptálása a városfejlesztés és működtetés menedzsmentjében

Az fenntartható városfejlesztési stratégia az ERFA rendelet 11. cikkének hatálya alá tartozó hazai városok alapdokumentuma. A stratégiai dokumentum elkészítésének lépései részét képezik a **stratégiai menedzsment ciklusnak**. Az FVS egy dokumentált iránymutatás a városfejlesztés – és egyre fokozottabb hangsúllyal – a működtetés/fenntartás dinamikus, visszacsatolásokkal sűrűn megtűzdelt menedzsment folyamatában.

A stratégiai menedzsment különböző elemzési, tervezési végrehajtási eljárásokat integrál, miközben olyan folyamat, mely értékeli a városfejlesztés és működés eredményeit, és a folyamatot hozzáigazítja a belső és külső környezet (térség/régió, ország, makro-regió, Európai Unió) változásaihoz.

A stratégiai városmenedzsment folyamata **nem egyetlen zárt ciklusban** történik, hanem **spirálformában** képzelhető el. Ennek oka, hogy a város egy-egy eredményes fejlesztési folyamat végén soha nem a kiindulási állapotba érkezik sem a belső (maga a város) sem a külső környezetet és körülményeket tekintve. A stratégia ciklus végrehajtását követően egy idővel átalakult belső és külső környezetből kiindulva indít egy újabb fejlesztési ciklust a város.

Az alábbiakban ugyanakkor egyetlen stratégiai ciklus lépéseit mutatjuk be, mivel a spirálformában értelmezhető folyamatban a konkrét lépéseket tekintve ez ismétlődik (2. ábra). Fontos, hogy tudatosan végrehajtott stratégiai ciklus a végrehajtás (projektmegvalósítás) fázisában többszöri visszacsatolással bírhat. Tehát nem szükségszerűen kell várni egy egész stratégiai ciklusra az esetleges időközi módosítások átvezetéséhez.

Ez biztosítja az FVS dinamikus, élő dokumentum jellegét, mely az oda-visszacsatolások révén folyamatosan fejlődik, adaptálódik a tervezési – megvalósítási folyamat tapasztalatainak fényében.

A stratégiai menedzsment ciklus jól kiszámítható és egymásra épülő lépések sorozatából áll, ami a 2. ábrán követhető.

2. Ábra A városfejlesztési tartalmú stratégiai ciklus – stratégiai menedzsment ciklus (saját szerkesztés)

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a ciklus lépéseinek tartalmát és annak alkalmazását a jelen (FVS 2021-2027) stratégiai folyamatban.

3. Táblázat A stratégiai menedzsment ciklus lépései

A stratégiai ciklus lépései és adaptálása a városfejlesztés stratégiai menedzsmentjében		A lépések helye a Módszertani Kézikönyvben
1	<p>Stratégia megalapozása – a kiinduló helyzet elemzése/értékelése, szintézise: A ciklus első lépése a megalapozó fázis, ami minden esetben a belső és külső környezetet jellemző állapot, alaphelyzet rögzítését, elemzését, azaz a szükséges információk és értékelési háttér biztosítását jelenti. Az adott pillanatban rögzíthető állapoton kívül elemzésre kerülnek a város tematikus sajátosságait (demográfia, gazdaság) és működési területeit (városüzemeltetés) jellemző folyamatok és trendek. Az értékelés a vizsgált jelenségeket, folyamatokat nem önmagukban tekinti, hanem lehetőség szerint a várost térségi kontextusába helyezve, illetve hasonló méretű városokkal összehasonlítva vizsgálja (MJV-knél legalább régiós szinten, egyéb városok esetén az adott megyében). Ezen kívül a városrészenként jelentkező esetleges különbségekre is ráirányítja a figyelmet. Az adatszerű és leíró jellegű információk tervezési dimenziók szerinti szintetizálása a stratégiai transzformációs és adaptációs lehetőségekre, a</p>	<p>2. Helyzetfeltárás és -értékelés</p> <p>2.1 Helyzetfeltárás</p> <p>2.3. Helyzetértékelés</p>

A stratégiai ciklus lépései és adaptálása a városfejlesztés stratégiai menedzsmentjében	A lépések helye a Módszertani Kézikönyvben
<p>működés sajátosságaira, valamint belső és külső összefüggésekre, függőségekre mutat rá.</p> <p>Mind a helyzetfeltárás, mind a szintetizáló helyzetértékelés kitér a várostérségi összefüggésekre, valamint rámutat a városon belüli folyamatokra, összefüggésekre is.</p> <p>Miközben figyelembe veszi a külső környezetből eredő <i>kockázatokat és lehetőségeket</i> is, ebben a lépésben rögzíti a város azokat <i>következtetéseket</i>, amihez mérten kalibrálja fejlesztési szükségleteit és fejlesztési, működési ambícióit, és felméri azokat a tényezőket, amelyek adaptív képességét befolyásolják.</p> <p>A lépés keretében összességében megállapítható hol tart a város magához és környezetéhez képest. Innen indítható a „Merre tart?” ill. a „Merre tartson?” kérdések megválaszolása.</p>	
<p>2. Forgatókönyvelemzés és Jövőkép:</p> <p>Az első lépés következtetéseit figyelembe véve a város a <i>trendekre alapozott forgatókönyv elemzéseken</i> keresztül végig gondolja a továbblépés lehetőségeit. Elsősorban a kockázatokat és lehetőségeket különféle módon értékelő forgatókönyvek elkészítése történik meg egy standard és egy adaptív változatban. Az adaptív forgatókönyvet figyelembe véve a város megalkotja a <i>jövőképet az öt tervezési dimenzió figyelembevételével</i> (stratégiai időtávban, ami 5-7 év).</p> <p>A településfejlesztési koncepcióban már megalkotott hosszú távú jövőkép természetesen jelentős hatással van a középtávú vízió irányára és tartalmára, ugyanakkor a fő irányt tartva a stratégia jövőképe (stratégiai időtávban) kisebb korrekciókra és pontosításra lehetőséget ad.</p>	<p>3.1 Forgatókönyv elemzés</p> <p>3.2 Jövőkép</p>
<p>3. Stratégiai célok meghatározása - monitoring előkészítése:</p> <p>A harmadik lépésben meghatározásra kerülnek a város stratégiai céljai és az azokhoz kapcsolódó specifikus célok.</p> <p>Megtörténik a célok illesztése a tervezési dimenziók szerint ezzel megvalósul a stratégia célok összekapcsolódása a reziliens város stratégiai dimenziói mentén követhető (prosperáló város, zöldülő város, digitális város és megtartó-megtartó város) tervezési dimenziókkal.</p> <p>A tematikus célok területi összefüggéseinek szemléltetésére területi célmátrix bemutatása történik.</p> <p>A tematikus célokhoz indikátor hozzárendelése biztosítja az eredményesség mérését az FVS élettartama alatt.</p> <p>Ezt követi a stratégiai célok egyéb, helyi tematikus stratégiákkal való összehangjának, valamint a térségi és országos stratégiákkal való kapcsolódásának (megyei terv, országos ágazati / tematikus tervek) vizsgálata. A stratégiai célok hatása a rendezési eszközökre, elsősorban a szerkezeti terv tartalmára szintén itt kerül bemutatásra.</p> <p>A <i>monitoring témaköre</i> a célrendszer kialakításával összekapcsolva kerül kezelésre. A stratégiai célok megvalósulásának mérését lehetővé tevő közös indikátorok és azok célértékének meghatározása, a mérés módja, az adatgyűjtés rendszerezés (indikátor kontroll) folyamatának tisztázása is itt történik.</p>	<p>3.3 A stratégia célrendszere</p> <p>3.4.1. – 3.4.5 Reziliens város stratégiai dimenziói</p> <p>3.5 A stratégia összhangja más stratégiákkal</p> <p>4 Monitoring, kontrollig és indikátorok</p>
<p>4. A megvalósítás feltételrendszerének alakítása</p> <p>Itt kerülnek bemutatásra a stratégiai menedzsment ciklus folyamat kontrollingjának meghatározó elemei – összhangban az irányítás és működési modellel. A lépés keretében a város átgondolja a helyzetértékelésben analízált <i>irányítási modellt</i>, ami kiemelt szerepet játszik a stratégia megvalósíthatóságában (döntéshozatal belső folyamatai, participáció szerepe a stratégiai ciklus végrehajtásának folyamatában). Amennyiben ezek alapján új szereplők, mechanizmusok, folyamatok beiktatását, vagy ellenkezőleg, az irányítási folyamatok egyszerűsítését érzi indokoltnak, javaslatot tesz az átalakításra.</p>	<p>5 Irányítási és működési modell</p>

A stratégiai ciklus lépései és adaptálása a városfejlesztés stratégiai menedzsmentjében		A lépések helye a Módszertani Kézikönyvben
	<p>Fontos, hogy az irányítási modell átalakítása a városfejlesztés és működés érdekeit szolgálja, tehát minden itt megfogalmazott változás a helyzetértékelés megfelelő fejezetére való hivatkozással történik.</p> <p>Ugyanez érvényes a <i>város működési modelljét</i> érintő változások kezdeményezésére is. A város működésében résztvevő szereplők vagy azok működésének, fenntartásának keretei átgondolást igényelhetnek a stratégia végrehajtása és a fenntartás hatékonyságának növelése érdekében (a helyzetértékelő részben leírtakra alapozva).</p> <p>Az irányítási és működési modell módosítását indukálhatja a zöld és digitális átállás folyamata, valamint a fenntartható finanszírozási modell kialakítása a funkciók szervezeti rendszerbe történő beépítésével.</p> <p>A város ebben az opcionális lépésben felkészíti az irányítási és működési rendszerét és mechanizmusát a stratégia hatékony megvalósítására és az eredmények fenntarthatóságának biztosítására.</p>	
5.	<p>Cselekvési terv – akciótervezés prioritizálás projektdefiniálás, tervezés</p> <p>Ebben a lépésben kerül meghatározásra, hogy mit, milyen tartalommal és paraméterekkel, milyen költségkeretből, kinek a részvételével és mikor, milyen más projektekkel összefüggésben kell megvalósítania a városnak a stratégiai célok elérése érdekében.</p> <p>A cselekvési terv alapját a beavatkozások képezik, amelyen belül a projektek egyedileg (kiemelt projektek), illetve városi, városrész és várostérségi szintű akcióterületi tervekhez kapcsolódóan vagy önállóan (hálózatos, vonalas fejlesztések) kerülnek definiálásra.</p> <p>A cselekvési terv tartalmazza a zöld és digitális átállást támogató menetrendet, ami előkészíti a város két nevesített területen történő rendszerszerű felkészülését, céljainak és beavatkozásainak előkészítését, projektjeinek azonosítását.</p> <p>A lépés keretében a meghatározott beavatkozások prioritizálásra kerülnek, és át kell gondolni a bevonandó stakeholderek/ érintett szereplők körét is.</p> <p>A finanszírozás tervezése kiemelt szerephez jut. A cselekvési tervhez kapcsolódóan megszületik az stratégia üzleti modellje a pénzügyi fenntarthatóságra hangsúlyt helyezve.</p>	<p>6. Cselekvési terv</p> <p>7. Finanszírozási terv</p> <p>8.1 Antiszegregációs terv</p>
6.	<p>Zöld és digitális menetrend kialakítása:</p> <p>Az FVS 2021-27 készítés egyik speciális eleme a cselekvési terv részét képező zöld és digitális átállást segítő menetrendek kidolgozása.</p> <p>A zöld és digitális menetrendek végrehajtása a cselekvési terv akcióterületi és egyéb projektjeivel párhuzamosan történik már a 7. lépés részeként.</p> <p>Ezzel a lépéssel lezáródik a cikluson belül a stratégiai TERVEZÉS folyamata.</p>	<p>6 Cselekvési terv:</p> <p>6.5 Zöld és digitális átállás menetrend</p>
7.	<p>Stratégia tervezett beavatkozásainak megvalósítása:</p> <p>A lépés gyakorlatilag már kívül esik a stratégia készítés tevékenységsorozatán. A stratégia megvalósításáról van szó, ami évekig tarthat. A lépésen belül lebonyolódik a megvalósításra kiválasztott beavatkozások/ fejlesztések/ akciók (ESZA), műszaki és / vagy tartalmi előkészítése és megvalósítása.</p> <p>A megvalósítás során folyamatosan zajlik a stratégiai szintű folyamatkontroll, ami a későbbiekben segíti majd a stratégiai menedzsment ciklus zárólépéseinek megvalósítását.</p>	<p>a stratégia tervezési fázisát nem érinti ez a lépés gyakorlati végrehajtás előkészítését érinti a 5. Irányítási és működési modell</p>
8.	<p>Projekt és stratégia szintű MONITORING</p> <p>A stratégiai ciklus 3. lépésében létrehozott monitoring rendszer ennek a lépésnek a keretében aktiválódik. A korábban meghatározott közös indikátorok értékének mérésével megtörténik a végrehajtott beavatkozások nyomán megvalósuló</p>	<p>a stratégia jelenlegi tervezési fázisát nem érinti ez a lépés a</p>

A stratégiai ciklus lépései és adaptálása a városfejlesztés stratégiai menedzsmentjében		A lépések helye a Módszertani Kézikönyvben
	<p><i>eredmények és hatások monitorozása.</i> Az cél- és mért /megfigyelt reálértékek összevetése az alap a stratégiai célok megvalósulásának értékelésében.</p> <p>A monitorozás fő lépése elsősorban a stratégiai célok teljesülésének hatékonyságát méri figyelembe véve a projekt szintű monitoring eredmények hozzájárulását a kitűzött célértékhez.</p> <p>FONTOS: A stratégiai menedzsmentet végző szervezet figyelemmel kíséri a megvalósuló projektek végrehajtásával realizálódó projekt szintű output és eredmény indikátorok alakulását is és mérlegeli, hogy azok hogyan befolyásolják a stratégia monitoring mutatóinak alakulását.</p>	<p>gyakorlati végrehajtás előkészítése a 4. Monitoring, kontrolling és indikátorok fejezetben történik</p>
9.	<p>Visszacsatolás előkészítése és végrehajtása</p> <p>Monitorozás eredménye a stratégia célokat mérő indikátorok értékének alakulástól függően vet fel további feladatokat a visszacsatolás vonatkozásában. A forgatókönyvben vizsgált trendek, prognózisok teljesülésének nyomon követése is megtörténik, ami ugyancsak a stratégiai célok megerősítését, vagy a változó körülményekhez történő adaptációját indukálja. A monitorozás valójában egy újabb stratégiai ciklus indítása során a megalapozó lépés részének is tekinthető, mivel a vizsgálati következtetések kiindulópontot jelenthetnek a következő stratégiai ciklusban újra induló tervezéshez.</p>	<p>a stratégia tervezési fázisát nem érinti</p> <p>a 5 Irányítási és működési modell előkészíti ezt a gyakorlati lépést</p>

1.2. A stratégiai ciklust követő partnerségi folyamatok a tervezési fázisban (bevonás):

A stratégiai menedzsment ciklus lépéseit következetesen végig kíséri a 2. ábra centrumában ábrázolt **PARTNERSÉGI FOLYAMAT, ami a többszintű kormányzás ismert eszköze.** A hatékony részvételi folyamatban a stratégiai tervezés és végrehajtás során a partnerségi akciók révén biztosított az információk kölcsönös átadása, a következtetések visszacsatolása és a partneri/érintett csoport (a stakeholderek) különféle fejlesztési és működési szempontjainak rugalmas érvényesítése, azaz az érintettek BEVONÁSA.

A partnerségi folyamatban megszólított érintettek csoportja minden városban közel azonos összetételű, ugyanakkor bizonyos partnerségi, részvételi akciók egy-egy partneri csoportra koncentrálhatnak, amennyiben azt a város sajátosságai vagy a fejlesztési célok indokolják.

A partnerségi folyamatba jellemzően bevonható stakeholderek köre:

- a város lakossága (korcsoport specifikus akciók lehetségesek)
- önkormányzati és egyéb, a városban működő közintézmények
- önkormányzati tulajdonú cégek
- a város működtetésében részt vállaló, nem önkormányzati tulajdonú cégek
- helyi vállalkozások és azok érdekvédelmi ill. szakmai csoportjai (pl. vállalkozói klub, klaszter menedzsment szervezetek, kamarák helyi képviselete)
- egyéb területi partnerek (nem helyi székhelyű térségi szolgáltatók)
- civil, nonprofit szervezetek, egyházak képviselői (különös tekintettel a feladatellátási szerződés keretében a közfeladatellátásban résztvevő szervezetekre)
- ingatlanfejlesztők (csak időszakosan vannak jelen és innovációs szempontból fontosak lehetnek),
- az egyetemek és kutatóhelyek (akár az egyetemről leválva is),
- várostérség településeinek képviselői.

A partnerség speciális esete a **megyével történő egyeztetés.**

A 2021-2027-es programozási időszakban a megyei integrált területi programok része az új ERFA rendelet 11. cikk fenntartható városfejlesztés intézkedése, azaz ez az eszköz most nem egy, a megyei prioritástól független intézkedéscsomagként jelenik meg a TOP Pluszban, hanem a megye eredményeit nagyban befolyásoló beavatkozás-sorozatként. Tervezéséhez így a megyének is inputot kell szolgáltatnia a város számára, illetve a városnak is tekintettel kell lennie a stratégiája megvalósítását finanszírozó TOP Plusz megye felé megfogalmazott elvárásaira.

Az **ERFA 11 településegységek** esetében a szatellit településekről minden felsorolt partneri csoport tetszőleges számban képviseltetheti magát. A partnerségi folyamatban történő részvétel lehetőségét a központi város önkormányzata hirdeti meg egy vagy több nyilvános fórumon. Egy adott időn belül regisztrált térségi szereplők figyelembevételre kerülnek a partnerségi terv készítése során.

A stratégiai ciklus végrehajtása kapcsán az TOP Plusz Irányító Hatóság kezdetétől magától értetődőnek veszi, hogy

- a stratégiai tervezés (és a megvalósítás) időszakára vonatkozóan a városban (ill. a településegységen belül) működik a partnerség, a stakeholderek bevonásának lehető legszokoldalúbb gyakorlata és
- minden érintett város rendelkezik mindennek a háttérét jelentő partnerségi tervvel, valamint szervezetileg és akciók szintjén is felkészült a partnerség széleskörű érvényesítésére.

A partnerségi akciók kialakítását segítő számos kiadvány áll már a városok rendelkezésre¹.

ERFA 11 településegységek fejlesztési bizottság (csak az ERFA 11 településegységek esetében!)

Az ERFA 11 településegységek FVS-ére vonatkozó irányítási és döntéshozatali folyamat ugyan a **térségi irányítási modell kérdéskörébe tartozik** (5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai c. alfejezet) mégis, annak gyakorlati előkészületeit az FVS első lépéseként történő partnerségi tervezéssel párhuzamosan szükséges elvégezni.

Az FVS tervezési folyamat megkezdésével párhuzamosan szükséges tehát létrehozni az **ERFA 11 településegységek fejlesztési bizottságot**.

A bizottság tagjai: a központi és minden ún. szatellit település önkormányzatának delegáltjai, pl. polgármester, vagy annak megbízottja, meghatalmazott városvezetői szakértői kör stb. A döntésekben érvényre juttatott szavazatok esetében az adott szatellit település dönti el, hogy szükséges-e a helyi képviselő testület jóváhagyása is a tanácsban a települést képviselő személy szavazatának alátámasztásához.

A bizottság működése: a stratégiai ciklus logikáját követve a bizottság az FVS tervezés és végrehajtás teljes időtartamára jön létre (2021-2027). Az FVS legitimitását a központi város képviselőtestülete, mint legitim döntéshozó szerv biztosítja. Ugyanakkor, az **ERFA 11 településegységek fejlesztési bizottság** minden FVS-sel kapcsolatos képviselőtestületi döntést megelőzően ülést tart, ahol a **döntések többségi szavazással születnek (a települések 50%-a+1 szavazat jelenti a jóváhagyást)**. A tervezési tartalmak megismerését követően a bizottságnak joga van fejlesztési és projektelőkészítési kérdésekben állást foglalni, de előzetes javaslatokat is tehet.

A működéssel kapcsolatos elvárás, hogy a bizottság az FVS tervezési folyamatban **minimum két** (egyébként tetszőleges számú) **alkalommal tartoson ülést** és a tagok folyamatos tájékoztatást kapjanak a tervezés mérföldköveihez kapcsolódóan. A további, működésre vonatkozó elvárásokat a 5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai c. alfejezet tartalmazza.

---

¹ <http://lechnerkozpont.hu/doc/okos-varos/reszveteli-tervezes-a-telepulesfejlesztesben-es-telepulestervezesben-20180412.pdf>

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, hogy az önkormányzat meglévő partnerségi tervére támaszkodva a 2021-2027-es FVS tervezési folyamatra vonatkozóan (2. ábra stratégiai ciklus 1-6. lépés) konkretizálja a kapcsolódó partnerségi akciókat, különös tekintettel az aktuális veszélyhelyzeti előírásokra. Fontos, hogy ezt a feladatot a tervezést megelőzően végezze el, hiszen ennek megfelelően jár el az egész stratégiai tervezési folyamat során. Mutassa be a stratégiaalkészítésre vonatkozó partnerségi akciók tervét.</p> <p>A stratégia megvalósításának (2. ábra stratégiai ciklus 7-9. lépés) partnerségi vonatkozásai az irányítási és működési modellt érintő fejezetben kerülnek átgondolásra és részletezésre.</p>
ERFA 11 településeggyüttes	<p>Az ERFA 11 településeggyüttes térségi szintű tervezést végez, amelynek alapvető feltétele a partnerség elvének szatellit településekre kiterjedő érvényesítése. A partneri csoportok esetében szükséges a partnerségi folyamathoz történő csatlakozás lehetőségének nyilvános meghirdetése és a jelentkező térségi partnerségi szereplők regisztrációja, majd azok partnerségi akciókba történő bevonása. Ettől a ponttól a partnerségi bevonás az ERFA 11 városok esetében leírtak szerint történik.</p> <p>Az ERFA 11 településeggyüttesen belül biztosítani kell a tervezés és végrehajtás során a szatellit települések döntésekbe történő bevonásának feltételeit. A folyamat részletezése a 5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai c. alfejezetben történik, de a partnerségi tervezés folyamatának kezdetén szükséges az ERFA 11 településeggyüttes fejlesztési bizottság létrehozása és működésének elindítása.</p>

2. Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés

A városi és várostérségi FVS-tervezésnek a helyi erőforrásmixre és lokális sajátosságokra kell alapoznia. Fontos ezért, hogy olyan helyzetértékelés készüljön, ami a helyi „specifikumokat” feltárja, és a sajátos körülményeket egyértelműen azonosítja.

A városi és várostérségi helyzetértékelés célja, hogy a települések (beleértve a települések vezetését, a lakosságot és valamennyi helyi érdekeltet), képet kapjanak arról, milyen mértékű a tervezés megkezdése előtt a város és térségének alkalmazkodó, adaptív és transzformációs képessége, milyen időbeni tendenciák tapasztalhatók és milyen viszonyítási alapot ad a stratégiai célok meghatározásához.

Az ERFA 11 településegüttesek esetében az érintett szatellit települések által alkotott térségről részletesebb, mélyebb információ közlésére van szükség, mint a térségük nélkül tervező városoknak. Fontos, hogy az adattartalmak a központi település mellett a térség egészére vonatkozzanak, azaz nem szatellit települések egyedi elemzéseire van szükség.

Az ERFA 11 településegüttesek FVS-e így **a városra és térségére vonatkozóan közöl információkat**, utóbbi esetben többnyire a települések aggregált adatait felhasználva.

A helyzetértékelés és az annak alátámasztását szolgáló helyzetfeltárás elkészítése számottevő adatgyűjtési teendőket nem támaszt a városokkal szemben. Jelen városfejlesztési kézikönyv a helyzetfeltárás, az elemzés és az értékelés konkrét szempontjait és adatigényeit pontosan meghatározza, ezen adatok elérhetőségét, beszerzésük lehetséges forrásait is megadja.

Az FVS készítése során az önkormányzat dönthet úgy, hogy jelenleg hatályos koncepció és stratégia meglévő utolsó megalapozó tanulmányok adataira támaszkodik, és csak részben frissíti azokat a könnyen elérhető országos és helyi adatbázisokból. Erre lehetőséget ad az útmutató azzal a kitételrel, hogy a 2022. évi népszámlálás adatainak publikálását követően elvárás a városokkal szemben, hogy frissítsék helyzetfeltárásukat az akkor majd rendelkezésre álló adatokkal.

2.1. Helyzetfeltárás

A helyzetfeltárás fejezet a stratégia menedzsment ciklusban, mint a „1 Stratégia megalapozása – a kiinduló helyzet elemzése/értékelése” szerepel.

Az alábbi táblázat nyújt segítséget az elemzési témakörhöz kapcsolódó kérdések azonosításában, és az azokat alátámasztó adatok és azok elérhetőségének azonosításában.

A helyzetfeltárás elkészítéséhez kijelölésre kerültek a felülvizsgálandó kulcstémakörök. A kulcstémakörök kulcsadatai olyan adatot jelentenek, amelyek a legutóbbi helyzetfeltárás óta eltelt évek miatt felülvizsgálatra szorulnak, és hozzájárulnak az FVS forgatókönyveinek és célrendszerének, valamint az indikátorok meghatározásához. A nem felülvizsgált munkarészek a 2.3. Helyzetértékelés, szintézis fejezethez felhasználhatók.

Kulcsadatok köre: a társadalmi, gazdasági, valamint a fejlesztési környezet témakörök adatai, adaptálva az új megyei fejlesztési koncepciók, programok változásait, módosításait.

Azon témakörök esetében, melyek nem minősülnek kulcstémakörnek, elegendő a korábbi megalapozó vizsgálat fejezeteinek részbeni beemelése, vagy az arra történő hivatkozás.

A kötelező kulcstémakörök mellett a településeknek ajánlott előzetesen meghatározni a felülvizsgálandó további kulcstémakörök körét is.

A további kulcstémakörök kulcsadatai figyelembe veszik a település sajátosságait, közelmúltbeli fejlesztéseit (közlekedés, közmű, zöldfelületi rendszer), táji-természeti adottságait, és adatokkal támasztják alá a városi reziliencia mértékét. Javasolt megfontolni olyan egyedi kulcstémakörök frissítését, amelyek az FVS-készítés szempontjából szükségesek.

A helyzetfeltárás összeállításához az ismert adatforrások és adatbázisok felhasználása mellett (ld. KSH, TEIR, önkormányzati adatforrások stb.) javasolt primer adatgyűjtésre is támaszkodni kérdőíves felmérés elvégzésével az alábbiak szerint:

Az alábbi táblázatban egyes kérdések esetében megjelenik a **kérdőíves felmérés eredménye**, mint információ forrás. Kérjük, a primer adatok megszerzése érdekében **bonyolítson le kérdőíves felmérést** két csoportban: **a.) lakosság, b.) önkormányzati intézmények** (illetve tetszőleges, de főként közfeladatokat végző szervezeti kör). A felmérések nyomán keletkezett adatbázis segít egyrészt a helyzetértékelés információtartalmának gazdagításában (bizonyos kérdések megválaszolása csak ebből az információ forrásból lehetséges), másrészt a monitoring fejezetben szereplő egyes indikátorok bázisértékének meghatározásában.

- a. **Kérdőíves felmérés 1. (lakossági felmérés):** Kérjük, a Kézikönyv mellékletében bemutatott sablont (8.2.1. *Lakossági kérdőív minta*) alapként használva a vonatkozó témakörökkel kapcsolatban készítsen elő és bonyolítson le **tetszőleges módon** (on-line felmérés formájában; szakértő közvéleménykutató cég igénybevételével személyes vagy telefonos lekérdezéssel) egy **kor és nemek szerint reprezentatív lakossági felmérést**, aminek eredménye a helyzetfeltáró fejezet különféle témaköreihez becsatornázható. **A javasolt minta nagysága a lakosságszám 1,0-2,0%-a, a település lakosságszámától függően.**

A mellékelt sablon specifikálható az adott városra, szűkíthető vagy bővíthető a helyi igényeknek megfelelően. Kérjük, a felmérés alátámasztó dokumentumait csatolja a dokumentumsablon Elvégzett kérdőíves felmérés dokumentálása c. fejezetében.

Amennyiben bizonyos tématerületeken az elmúlt években (nem később, mint 2019 januári befejezéssel) bonyolított reprezentatív lakossági felmérést annak eredményeit hivatkozhatja a helyzetfeltárás részeként. Kérjük annak alátámasztó dokumentumait is csatolja.

- b. **Kérdőíves felmérés 2. (intézményi felmérés):** Kérjük, a mellékletben (8.2.2 *Intézményi / szervezeti kérdőív minta*) bemutatott sablont alapként használva a vonatkozó témakörökkel kapcsolatban készítsen elő és bonyolítson le (tetszőleges módon) egy felmérést az önkormányzati intézmények körében, aminek eredménye a helyzetfeltáró fejezet különféle témaköreihez becsatornázható. A csatolt minta nagy hangsúlyt helyez a digitális menetrendben említett alaphelyzet feltárására. Az intézményi kérdőív szűkíthető vagy bővíthető, a helyi igényeknek megfelelően.

Kérjük, minden esetben csatolja az elkészült dokumentumhoz a felmérés(ek)ben használt **kérdőívet** (végleges/adaptált formában) és a **kérdőívezés alapinformációit** (milyen módszerrel, mikor történt a lekérdezés, milyen mintán stb.).

A helyzetfeltáró fejezetben ajánlott az alábbi tematikus szempontok mentén a megfogalmazott elemzési kérdések és javasolt adattartalom figyelembevételével szöveges elemzést adni a városi és várostérségi jelenlegi helyzetről a rendelkezésre álló megalapozó dokumentumok és adatok felhasználásával.

Az ERFA 11 településegységek esetében a kérdőíves felmérések (technikai okokból) csak a központi várost érintik.

4. táblázat: A helyzetfeltárás kulcstémakörei

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	<p><i>Fontos: a várostérség lehatárolását a dokumentum részletesen elemzi a későbbiekben, itt egy nagyon rövid áttekintésre van szükség.</i></p> <p>Mik a város központi funkciói, ellátási körzetei? Milyen élénkek és mely területeken mutatkoznak meg a térségi kapcsolatok? Melyek a napi ingázás céltelepülései? Milyen volumenű a napi ingázás?</p>	<p>Központi funkciók, A funkciókhoz és általában a vonzáskörzethez tartozó települések listája Járási szintű alaptérkép Napi ingázási adatok (ha rendelkezésre állnak) Települések vándorlási egyenlege</p>	<p>1. Vonzáskörzethez tartozó települési önkormányzatok megnevezése 2. A város településhierarchiában betöltött központi funkciói, ellátási körzetei 3. Települések vándorlási egyenlege</p>	<p>Önkormányzat Lechner Tudásközpont Önkormányzati rendelet az ellátási körzetekről KSH Tájékoztatási adatbázis²</p>	<p>Kiszolgáló város, Megtartó város, Zöldülő város, Digitális város, Prosperáló város</p>
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	<p>Melyek a magasabb rendű tervekben megfogalmazott átfogó (távlati) és stratégiai (rövidtávú) célok? A magasabb rendű célok közül mi érinti közvetlenül és közvetetten a város és várostérség fejlesztését? - Területspecifikus célok elemzése</p>	<p>Hatályos OFTK (Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió) célrendszere Területileg releváns megyei területfejlesztési koncepció és program célrendszere Térségi területfejlesztési koncepció célrendszere (ha készült)</p>	<p>4. Hatályos OFTK (Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió) célrendszere 5. Területileg releváns megyei területfejlesztési koncepció és program célrendszere 6. Térségi területfejlesztési koncepció célrendszere (ha készült)</p>	<p>Hatályos OFTK (1/2014. (I. 3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról) Területileg releváns, hatályos megyei területfejlesztési koncepció és program Hatályos térségi területfejlesztési koncepció és program (ha készült)</p>	<p>Kiszolgáló város</p>

² KSH Statinfo : <http://statinfo.ksh.hu>

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
<p>1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata</p>	<p>Melyek a magasabb rendű rendezési tervekben meghatározott, várost és várostérséget érintő területfelhasználási kategóriák és övezetek? Mik a műszaki infrastruktúra hálózatok főbb építményei?</p>	<p>Országos Területrendezési Terv (OTrT) szerkezeti terv és országos övezeti tervek Területileg releváns megyei vagy kiemelt térségi (Budapest Agglomeráció Területrendezési Terve (BATrT) és Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve (BKÚTrT)) szerkezeti terve és övezeti tervek</p>	<p>7. Országos Területrendezési Terv (OTrT) szerkezeti terv és országos övezeti tervek 8. Területileg releváns megyei vagy kiemelt térségi (Budapest Agglomeráció Területrendezési Terve (BATrT) és Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve (BKÚTrT)) szerkezeti terve és övezeti tervek</p>	<p>Hatályos OTrT (2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről) Területileg illetékes megyei önkormányzat hatályos rendelete a megye területrendezési tervéről</p>	<p>Kiszolgáló város</p>
<p>1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai</p>	<p>A szomszédos települések milyen övezetek mentén érintkeznek a közigazgatási határon? Amennyiben beépítésre szánt területek találhatók a közigazgatási határ mentén, milyen gazdasági tevékenységek végzése történik / megengedett az övezetben? Vannak-e kapcsolódási pontok, együttműködések, közös fejlesztési igények a területen?</p>	<p>Szomszédos települések hatályos településszerkezeti tervének (TSZT), rendezési tervének és a HÉSZ településhatárt érintő övezetei</p>	<p>9. Szomszédos települések hatályos településszerkezeti tervének (TSZT), rendezési tervének és a HÉSZ településhatárt érintő övezetei</p>	<p>Szomszédos települések hatályos településszerkezeti terve (TSZT)</p>	<p>Kiszolgáló város</p>

<p>1.7. A település társadalma</p> <p>1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség</p> <p>1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekvizonyok</p> <p>1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötéds, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)</p>	<p>Milyen volt a város népességdinamikája 2011-2021 között? A korstruktúra miként alakult?</p> <p>Változott-e a nemzetiségi összetétel, képzettségi struktúra. Ha igen milyen irányba?</p> <p>Hogyan alakult a foglalkoztatás és a munkanélküliség (nemek közötti különbségek), mi a jelenlegi helyzet?</p> <p>Mennyire sikeres és milyen lakosságszámot érint közmunka program?</p> <p>Hogyan alakultak a városban a lakossági jövedelmi viszonyok (SZJA alakulása) az elmúlt 10 évben? Ez hogyan viszonyul a megye többi hasonló státuszú városához?</p> <p>Térbeli mobilitás: településre vándorlók és azt elhagyók. Munkavégzés céljából a városban élők (heti, havi ingázók) (amennyiben releváns) – vannak pl. munkásszállások?</p> <p>Melyek a helyi társadalom fő konfliktusforrásai (amennyiben vannak)?</p> <p>Melyek a helyi fő identitáshordozók? Mennyire értékelődött fel ezek jelenléte a helyi társadalomban az utóbbi években?</p> <p>Milyen a civil élet dinamikája / tendenciái? Mennyire és milyen területen aktívak a helyi civil/vallási közösségek? Hogyan járul tevékenységük hozzá a helyi társadalmi konfliktusok enyhítéséhez?</p> <p>Milyen gazdasági relevanciája van a tevékenységüknek (hátrányos helyzetűek képzése, foglalkoztatása, ill. kulturális és kreatív gazdaság, egyéb)</p>	<p>Lakónépesség, állandó népesség (fő)</p> <p>Élve születés, halálozás, természetes szaporodás</p> <p>vándorlási egyenleg (fő)</p> <p>Korcsoportok aránya (%)</p> <p>Öregedési index (%)</p> <p>Lakosság legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása (%) (2011-es népszámlálásból továbbvezetett adat)</p> <p>Foglalkoztatás, munkanélküliség (%), nemek közti megoszlás)</p> <p>Napi ingázók adatai, fő (ha rendelkezésre áll)</p> <p>Működő civil szervezetek száma és fő tevékenységi területe (2011, 2021)</p> <p>Önkormányzati segélyben részesülők száma(fő)</p>	<p>10. Lakónépesség, állandó népesség (fő)</p> <p>11. Korcsoportok aránya (%)</p> <p>Öregedési index (%)</p> <p>12. Foglalkoztatás, munkanélküliség (%), nemek közti megoszlás)</p> <p>13. Önkormányzati segélyben (jövedelemptóló támogatásban) részesülők száma és változásai (fő)</p>	<p>TeIR/KSH, Önkormányzat saját adatai</p>	<p>Megtartó város</p>
--	---	--	--	--	-----------------------

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
<p>1.8. A település humán infrastruktúrája</p> <p>1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)</p> <p>1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása</p>	<p>A településen elérhető humán (köz)szolgáltatások működési feltételeinek ismertetése az alábbi szempontok figyelembevételével közszolgáltatás típusonként: egészségügy, oktatás, óvodai ellátás, szociális (bölcsőde, bentlakásos intézmények stb.), kultúra, sport).</p> <ul style="list-style-type: none"> - a humán közszolgáltatás tevékenységi köre - a szolgáltatás területi hatóköre - érintett ellátottak számának alakulása, tendenciák (helyi és térségi) - működtetés szervezeti háttere, módja (önkormányzati, társulásban működtetett, egyéb) - HR jellemzői (+digitális felkészültség) - infrastruktúrája (épület és digitális) - fejlesztési igények beazonosítása <p>Az elemzésben a piaci és civil szolgáltatók is említésre kerülnek. A fenti elemzési részletezettség ezeket nem érinti, hacsak nem feladatellátási szerződéssel működnek.</p> <p>Az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából fontos a tanodák és egyéb felzárkóztatást biztosító oktatási formák működésének elemzése.</p>	<p>Humán infrastruktúra szolgáltatási-ellátási körzetek adatai</p> <p>Szolgáltatások elérhetősége</p> <p>Igényekre szabott szolgáltatások elérhetősége</p> <p>Felzárkóztató, integrációs programok száma, abban részesülők száma</p>	<p>14. Humán infrastruktúra szolgáltatási-ellátási körzetek adatai</p> <p>15. Igényekre szabott szolgáltatások elérhetősége</p> <p>16. Felzárkóztató, integrációs programok száma, abban részesülők száma</p>	<p>Oktatási Hivatal adatbázisa</p> <p>Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai³</p> <p>Önkormányzati rendeletek az ellátási körzetekről</p> <p>Önkormányzati intézmények éves beszámolója</p> <p>Kérdőíves felmérés</p>	<p>Megtartó város, Zöldülő város, Digitális város</p>
<p>1.9. A település gazdasága</p> <p>1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre</p> <p>1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői</p>	<p>A város gazdasági szerkezete támogatja-e a versenyképes fejlődést, mik a település főbb gazdasági ágazatai?</p> <p>A befektetésösztönzés kellően széles eszköztárát alkalmazza-e a város?</p>	<p>Létező digitális rendszerek, leírása</p> <p>A vállalkozások száma ágazati bontásban (db)</p>	<p>17. A vállalkozások száma ágazati bontásban(db)</p> <p>18. Szabad és bevonható</p>	<p>KSH Tájékoztatási adatbázis⁴/TeIR⁵</p> <p>palyzat.gov.hu</p> <p>Önkormányzat saját adatai</p>	<p>Prosperáló város, Zöldülő város, Digitális város</p>

³ http://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/szerzodott_szolgaltatok

⁴ KSH Statinfo : <http://statinfo.ksh.hu>

⁵ <https://www.teir.hu>

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
<p>1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése</p> <p>1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)</p> <p>1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)</p>	<p>Mik a gazdasági versenyképességet szolgáló tényezők?</p> <p>Kellően kiépült-e az innovációs ökoszisztéma, az innováció terjedését segítik-e a meglévő szervezetek, hálózatok?</p> <p>A városban működnek-e/jelen vannak-e digitális technológiákat, mint szolgáltatást fejlesztő és/vagy nyújtó vállalkozások? A városi életben milyen/mekkora a szerepük?</p> <p>A helyi gazdaság menedzseléséhez a város milyen digitális megoldásokat alkalmaz (vállalkozói adatbázisok, kapcsolattartás, befektetői marketing stb.)</p> <p>Működnek a városban társadalmi vállalkozások? Milyen tevékenységgel? Milyen nagyságrendben foglalkoztat helyi és nem helyi (térségi) munkaerőt?</p>	<p>Szabad és bevonható iparterületek nagysága (ha)</p> <p>Az ipari parkok, közművesített iparterületek betelepültsége (%)</p> <p>Barnamezős területek nagysága(ha)</p> <p>Az önkormányzati beruházási kiadások nagysága (Ft)</p> <p>Az önkormányzati településfejlesztési támogatások nagysága (Ft)</p> <p>Szabad és bevonható iparterületek nagysága (ha)</p> <p>Ipari parkok infrastruktúrája, elérhető szolgáltatások, betelepültség, betelepült vállalkozások száma, jellege</p>	<p>iparterületek nagysága (ha)</p> <p>19. Az ipari parkok, közművesített iparterületek betelepültsége (%)</p> <p>20. Barnamezős területek nagysága(ha)</p> <p>21. Az önkormányzati beruházási kiadások nagysága (Ft)</p> <p>22. Szabad és bevonható iparterületek nagysága (ha)</p> <p>Barnamezős területek nagysága (ha)</p> <p>23. Ipari parkok infrastruktúrája, elérhető szolgáltatások, betelepültség, betelepült vállalkozások száma, jellege</p> <p>24. 1 lakosra jutó IPA (Ft/fő)1 lakosra jutó IFA (Ft/fő)</p>		
<p>1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere</p>	<p>Kérjük, végezzen elemzést a tematikus fejezet alpontjai szerint.</p>	<p>Szociális bérlakás rendelet és bérlakás koncepcióban megfogalmazott célok teljesülése, nem teljesülése</p>	<p>25. Szociális bérlakás rendelet és bérlakás koncepcióban megfogalmazott célok</p>	<p>Gazdasági program / Ciklusprogram Vagyongazdálkodási rendelet,</p>	<p>Prosperáló város, Zöldülő város, Digitális város</p>

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
<p>1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program</p> <p>1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere</p> <p>1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység</p> <p>1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai</p> <p>1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás</p> <p>1.10.6. Intézményfenntartás</p> <p>1.10.7. Energiagazdálkodás</p>	<p>Mutassa be az önkormányzat gazdálkodását, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszerét, a költségvetést és a vagyongazdálkodást.</p> <p>Melyek a szociális bérlakás rendeletben vagy bérlakás koncepcióban megfogalmazott célok és milyen mértékben teljesültek?</p> <p>Melyek a lakásgazdálkodásban tapasztalható pozitív és negatív tényezők?</p>	<p>Önkormányzati bérlakások száma, komfortfokozata, területi elhelyezkedése, megvalósított és tervezett fejlesztések</p> <p>Önkormányzati lakások, intézmények adatai, műszaki állapota</p> <p>Az okos épületek száma (db)</p> <p>Az önkormányzati digitális beruházások nagysága, Ft</p> <p>A helyi digitális szolgáltatók száma, db</p>	<p>teljesülése, nem teljesülése</p> <p>26. Önkormányzati bérlakások száma, komfortfokozata, területi elhelyezkedése, megvalósított és tervezett fejlesztések</p> <p>27. Önkormányzati lakások, intézmények adatai, műszaki állapota</p> <p>28. Az önkormányzati digitális beruházások nagysága, Ft</p> <p>29. A helyi digitális szolgáltatók száma, db</p>	<p>bérlakásprogram, bérlakásrendelet</p> <p>Önkormányzat SZMSZ-e</p> <p>Önkormányzat által fenntartott intézmények adatai</p> <p>Önkormányzati hivatal saját adatai</p>	
<p>1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások</p>	<p>Mutassa be a településüzemeltetési szolgáltatásokat.</p> <p>Milyen területeken (pl. városüzemeltetés) alkalmaz a város okos megoldásokat?</p> <p>Megjelennek-e az okos (pl. szenzoros), igényalapú megoldások, amelyek a szolgáltatások színvonalának emelésén túl az üzemeltetési költségek csökkentését is szolgálják.</p>	<p>Intelligens közmű mérőket használó közintézmények aránya (%)</p> <p>IT vezérelt energetikai rendszerrel ellátott önkormányzati intézmények aránya (%)</p> <p>Okos közvilágítás kiépítettség aránya</p> <p>A közterületi okos eszközök száma (db)</p> <p>A szélessávú internettel lefedett háztartások aránya (%)</p>	<p>30. Intelligens közmű mérőket használó közintézmények aránya (%)</p> <p>31. Intelligens közmű mérőket használó háztartások aránya (%)</p> <p>32. IT vezérelt energetikai rendszerrel ellátott önkormányzati intézmények aránya (%)</p>		<p>Prosperáló város, Zöldülő város, Digitális város, Megtartó város, Kiszolgáló város</p>

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
		<p>A lakosságot célzó városi-járási szintű okos platformok, applikációk száma (db)</p> <p>Az okos megoldásokat alkalmazó közszolgáltatók száma (db)</p>	<p>33. Okos közvilágítás kiépítettség aránya</p> <p>34. A közterületi okos eszközök száma (db)</p> <p>35. A szélessávú internettel lefedett háztartások aránya (%)</p> <p>36. A lakosságot célzó okos platformok, applikációk száma (db)</p> <p>37. Az okos megoldásokat alkalmazó közszolgáltatók száma (db)</p>		
<p>1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata</p> <p>1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei</p> <p>1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek</p> <p>1.13.1.2. zöldfelületi ellátottság értékelése</p> <p>1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái</p>	<p>Kiegyensúlyozott-e a városi zöldfelületek aránya és elhelyezkedése? A városi zöldfelületek hálózati rendszerbe integrálódnak-e?</p> <p>Mi jellemzi a települési környezeti infrastruktúra állapotát, hiányosságait, melyek a zöld várost erősítő tényezők?</p> <p>Mi jellemzi a város zöld felület gazdálkodását és finanszírozását?</p> <p>Létezik-e valamilyen digitális adatbázis a zöldfelületi rendszerről? Milyen adattartalommal?</p> <p>Jellemző a városban a környezeti szenzorok alkalmazása? Hány ilyen szenzor van, milyen környezeti jellemzőkre vonatkozó adatokat érzékel? Hol tárolódnak ezek az adatok?</p> <p>Milyen a zöldfelületek klímaállósága, környezeti „terheltsége”, ezekből eredő problémák,</p>	<p>Települési zöldfelületek aránya (%)</p> <p>Települési zöldterületek nagysága (%)</p> <p>1 főre jutó zöldfelület mérete (m²)</p> <p>1 főre jutó zöldterület mérete (m²)</p>		<p>Önkormányzat által készített ZIFFA (Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv)</p>	

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
	folyamatban lévő megoldások (pl. klímaálló fajtákra cserélés stb.)				
<p>1.15. Közlekedés</p> <p>1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok</p> <p>1.15.2. Közúti közlekedés</p> <p>1.15.3. Közösségi közlekedés</p> <p>1.15.3.1. közúti</p> <p>1.15.3.2. kötöttpályás</p> <p>1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés</p> <p>1.15.5. Parkolás</p>	<p>Hogyan jellemezné a városi közlekedési hálózati kapcsolatokat?</p> <p>Az intermodális kapcsolatok kiépítettek-e, hozzájárulnak-e a zöld város koncepciójához?</p> <p>A közösségi közlekedés elérhetősége, a közúti közlekedéssel és parkolási rendszerrel való összekapcsoltsága megfelelő-e?</p> <p>A város gyalogos és kerékpáros léptéke biztosított-e?</p> <p>Milyen arányban használ a város környezetbarát járműveket? (e-járműveket)</p> <p>Milyen szolgáltatások érhetők el sharing-rendszeren keresztül (autó, közbicikli, roller stb.)</p> <p>Léteznek-e digitális megoldások a város közlekedési rendszereinek menedzselésében: forgalomszámlálás, forgalomirányítás, parkolás, menetjegy</p> <p>Intermodális központok léte, utastájékoztatói rendszer megállókban?</p> <p>Létezik-e a városban közösségi közlekedési applikáció?</p> <p>Milyen esélyegyenlőségi intézkedések vannak érvényben a közösségi közlekedésben és a közlekedési felületek kialakításában, a közlekedési (forgalmi) irányító rendszerek kialakításában és működtetésében?</p>	<p>Közlekedési statisztika, felmérés, lakossági szokások kérdőíves felmérése</p> <p>Közösségi közlekedési hálózatok adatai: (járatsűrűség, lefedett és lefedetlen területek)</p> <p>Kerékpáros infrastruktúra-párúthálózat adatai gyalogos közlekedés feltételei (járdák kiépítettsége)</p> <p>Az okos megoldásokat alkalmazó közösségi közlekedési applikációk száma, db</p> <p>Motorizációs mutató, járműállomány</p> <p>Baleseti mutatók</p>		<p>Önkormányzati adatok: közlekedési koncepció</p> <p>kerékpárhálózat forgalmi terv (amennyiben készült)</p> <p>Önkormányzati közösségi közlekedés szolgáltató KSH, TeIR</p>	
<p>1.16. Közművesítés</p> <p>1.16.1. Víziközművek</p> <p>1.16.1.1. vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-</p>	<p>Elemzési kérdések alfejezeteknek megfelelően</p> <p>A város vízgazdálkodási és vízellátási rendszere optimális-e a lakosság és a várost használók ellátása érdekében?</p>	<p>Városi, városrészi adatok a közművesítettségéről: közműhálózat kiépítettsége,</p>		<p>LTK e-közmű adatbázis</p> <p>ivóvíz szolgáltatók adatai</p> <p>KSH/TeIR</p>	

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
<p>, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)</p> <p>1.16.1.2. szennyvízelvezetés</p> <p>1.16.1.3. csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés</p> <p>1.16.2. Energia</p> <p>1.16.2.1. energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)</p> <p>1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei</p> <p>1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése</p> <p>1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)</p>	<p>Biztosított-e a felszíni vízrendezés?</p> <p>Mutassa be a város energiagazdálkodását és energiaellátását, a távhő és más ellátórendszerek hatókörét.</p> <p>Milyen arányban jelentkezik megújuló energia alkalmazása, milyen formában?</p> <p>Megjelennek-e az okos (pl. szenzoros) megoldások, amelyek a szolgáltatások színvonalának emelésén túl az üzemeltetési költségek csökkentését is szolgálják.</p>	<p>ellátott és ellátatlan területek (e-közmű adatbázis)</p> <p>Vízfogyasztás napi átlagban (m³)</p> <p>Szolgáltatott víz mennyisége (m³)</p> <p>Közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)</p> <p>Szennyvízelvezetésbe bekapcsolt lakások aránya (%)</p> <p>Távhőellátásban részesülő lakások aránya (%)</p> <p>Ivóvízzel és árammal el nem látott lakások aránya (%)</p> <p>Internet előfizetések száma</p>			
<p>1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)</p> <p>1.17.1. talaj</p> <p>1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek</p> <p>1.17.3. levegőtisztaság és védelme</p> <p>1.17.4. zaj- és rezgésterhelés</p>	<p>Mely környezeti tényezők tekintetében a legnagyobb a város kitétsége? Mutassa be részletesen.</p> <p>Mik a fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák?</p> <p>Környezeti szenzorok alkalmazása mely területeken jellemző?</p>	<p>Átlagos talajvízmélység, talajtípusok, talajszennyező források a település részein,</p> <p>Szennyvízmennyiség, kezelés módjai települési szinten,</p> <p>Zajártalom (nappali, éjjeli), zajtérkép,</p> <p>levegőszennyezőforrások</p>		<p>Lakossági hulladékkezelő szolgáltató adatai</p> <p>Herman Ottó Intézet Zajtérkép</p> <p>Országos Meteorológiai Szolgálat</p>	

1. Helyzetfeltárás tematikus fejezetei	2. Elemzés releváns kérdései/témakörei települési szint (várostérségi kitekintéssel)	3. Az elemzéshez szükséges adattípusok	4. Felülvizsgálandó kulcsadat	5. Az adatok forrása	6. Városi reziliencia dimenziójához való illeszkedés
1.17.5. sugárzás védelem 1.17.6. hulladékkezelés 1.17.7. vizuális környezetterhelés 1.17.8. árvízvédelem 1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák		Környezeti jellemzők mérését szolgáló szenzorok			
1.20. Városi klíma	Városi klímában tapasztalható éghajlati elemek módosulása (hőmérséklet, csapadék, szél), valamint a kedvező és kedvezőtlen hatások vizsgálata	Klimatikus adatok meteorológiai szolgáltatóktól Burkolt/beépített felület aránya Fátlan zöldfelület aránya (%) A zöldfelületek fásítottságának mértéke Biológiai aktív felületek mérete Települési átlagos felszínhőmérséklet		Településrendezési terv alátámasztó javaslat NATÉR (https://map.mbfisz.gov.hu/nater/) Országos Meteorológiai Szolgálat	

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, hogy a Kézikönyv 4.táblázat 1. oszlopában szereplő alfejezeteknek megfelelően készítsék el a város tematikus helyzetfeltárását. Kérjük, hogy a fejezetek tartalmának kidolgozása során koncentráljanak a 2. oszlopban szerepeltetett kérdések megválaszolására, amihez kvalitatív (kérdőíves felmérés, szakmai interjúk, workshopok stb.) és kvantitatív (adatelemzés) elemzési módszereket használjanak.
ERFA 11 településeggyüttes	Olyan városok esetében, ahol a tervezés az ERFA 11 településeggyüttest is érinti a helyzetfeltáró fejezetben a fentiekén túl szükséges minden esetben kiegészítéseket tenni az ERFA 11 településeggyüttesre vonatkozóan. Lényeges, hogy itt nem az ERFA 11 szatellit települések egyenként történő tematikus elemzésére van szükség, hanem az általuk lefedett várostérség helyzetének megfogalmazása történik. Természetesen nem elkerülhető bizonyos témakörök esetében specifikálni egy-egy ERFA 11 keretében beavatkozást igénylő gazdasági, társadalmi, épített környezetet érintő stb. jelenség pontos helyét. Kérjük, az egyes településeket ebben az értelmezésben emeljék ki.

2.2. Területi lehatárolás

2.2.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása

A városok fejlődésében jelentős szerepet játszik, hogy milyen szerkezetű településhálózatba ágyazódnak be, milyen lehetőségeik vannak fejlesztési és működési együttműködésekre a város közigazgatási határán túl terjedő térségben, milyen jellegű versenyhelyezettel szembesülnek működésük legkülönbébb területein.

Amikor az FVS-ben **várostérségről** beszélünk, elsősorban **funkcionális térségekben** gondolkozunk. A működési szempontokat figyelembe vevő várostérség lehatárolás komplex feladat, amire Magyarországon nem létezik a szakpolitika által készített, egységes iránymutatás.

A Kézikönyv keretében az alábbi *tényezőket, folyamatokat* érdemes figyelembe venni:

- munkavégzési célú mobilitás / ingázás – foglalkoztatási vonzáskörzet fejlődése
- városkörnyéki lakóhely választás – agglomerálódás (és az ezáltal gerjesztett munkavégzési célú mobilitás / ingázás), alvó vagy részlegesen alvó város funkciójú településcsoportok kialakulása
- térségi szervezőerőt jelentő identitás tényező (tájegységi hovatartozás, közös történelmi gyökerek, identitáshordozók jelenléte) szervező ereje
- alap- és középszintű köz- és piaci szolgáltatások igénybevétele/elérhetősége
- gazdasági célú együttműködések (agrárbeszállítói kör – hagyományos falu-város kapcsolat, turizmus – hálózatos kapcsolatrendszer) működtetése
- hálózatos infrastruktúrák eddigi közös fejlesztése és működtetése.

Lényeges a közigazgatási szerep, de az MJV-k és a járásközpontok térségi jelentősége és térszervező ereje funkcionális értelemben ennél jóval sokoldalúbb. A várostérségi együttműködések mozgatói a kölcsönös függőség (munkaerőpiac, megosztott erőforrások stb.) kapcsán jelentkező közös fejlesztési célok, mint pl. egyes (köz)szolgáltatások fenntartható, mérethatékony, térségi szintű működtetése (ami a digitális alapú szolgáltatásfejlesztés tárgya lehet).

A *térségi identitásnak* kettős szerepe lehet: közös akciók szervezésén keresztül lehet önmagában cél a térségi identitás és ezzel a kohézió erősítése. Ugyanakkor, a közös identitás elemek, a személyes kapcsolatok és a bizalom motiválóak az adott településcsoporton belüli egyéb jellegű együttműködésekben (gazdaság, infrastruktúra fejlesztés, szolgáltatásfejlesztés stb.).

Az alábbiakban strukturáltan (de nem finom bontásban) mutatjuk be a várostérségek lehatárolásában szerepet játszó tényezőket, az adott tényezők mentén a város szerepét és a kapcsolódó települési kör meghatározásának szempontjait.

5. Táblázat A várostérség lehatárolás szempontjai

	tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
A.) Kötött	közigazgatási egység	megyeszékhely	megye települései	
		járasközpont	járás települései	
	közös önkormányzati hivatal léte	közös önkormányzati hivatal központja	a közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések	
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	azon települések köre, ahová a városból jellemzően kiköltöznek a helyi lakosok, akik munkavégzés és szolgáltatások igénybevétele céljából továbbra is a városhoz kötődnek (empirikus adatokkal alátámasztva)	
	foglalkoztatás	vonzásközpont ⁶	az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre (empirikus adatokkal alátámasztva)	
	funkcionális	szolgáltató központ	a város által nyújtott alap, és közép-szintű köz- és piaci szolgáltatásokat napi szinten igénybe vevő térségi lakosok települései (empirikus adatokkal alátámasztva)	
		szolgáltatói hálózati központok (nem szükségszerűen)	bizonyos térségi szinten szervezett (köz) szolgáltatásokban résztvevő települések köre (társulások pl. szociális gondozás, idősellátás, családsegítés, orvosi ügyelet stb.) – pontosan meghatározható	
fejlesztési cél alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat (nem feltétlen, hiszen ágazatonként eltérő lehet a központ pl. szennyvízkezelés)	Kérjük, fejtse ki milyen dinamikák/beavatkozások/tevékenységek zajlottak és zajlanak jelenleg is a város térségében az utóbbi 5-6 évben az alábbi szempontok szerint: közmű, turisztikai fejlesztések és szolgáltatások, beszállítói hálózatok (jellemzően csak az agráriumban, hagyományos város-vidék kapcsolat-rendszer) Kérjük, itt a ezekben partnerként megjelenő települések körét jelezzék		

A komplex elemzés fényében az ERFA 11 településegységek esetében szükséges a településegységek összetételének indoklása.

⁶ Javasolt forrás: KSH Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon c. tanulmány (2017)

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, a fenti táblázat felhasználásával mutassák be, hogy hozzávetőlegesen milyen települési kör tartozik az adott szempontból a várostérséghez. A funkcionális , nem közigazgatási jellegű térség-szervező tényezők kapcsán (tehát, ahol nem eleve determinált a várostérségbe tartozó települések köre) – a települések hozzávetőleges listája mellett, kérjük, adjon elemző leírást az elérhető adatokra, információkra alapozva. A különféle szempontok szerinti besorolás eltérő várostérségi lehatárolást eredményez(het), ami természetes. A Városfejlesztési Kézikönyv nem várja el, hogy egy funkcionális várostérség lehatárolása történjen meg. Kérjük, amennyiben arra lehetősége van, a felsorolásokon és alátámasztó rövid magyarázaton túl használjon térképes megjelenítést is (egymással részben vagy egészben átfedő funkcionális térségek bemutatásával)!
ERFA 11 településeggyüttes	A fentiekén túl és az eredmények fényében szükséges az ERFA 11 településeggyüttes összetételének szakmai indoklása.

A bemutatott térségi lehatárolás módszertana szerinti elemzés a következő, helyzetértékelő alfejezet egyes tervezési dimenzióinak szintézisét követően jelenik meg térségi és városrészi kitekintéssel.

2.3. Helyzetértékelés, szintézis

A helyzetértékelés fejezet a stratégiai menedzsment ciklusban, mint a „1. Stratégia megalapozása - a kiinduló helyzet elemzése/értékelése” szerepel.

Az FVS helyzetértékelő munkarészeiben a helyzetfeltárás adatkörére és elemzéseire támaszkodva egy értékelő szintézis jelenik meg, mely az FVS gondolati vonalát meghatározó tervezési dimenziók mentén szerveződő szempontrendszerének bevezetésével fogalmazza meg a helyzetértékelés hangsúlyait.

A tematikus helyzetfeltárás széleskörűen számba veszi az adatokat, elemzési szempontokat, és erre alapozva a helyzetértékelés kiemeli azokat a külső és belső folyamatokat, összefüggéseket, melyek az FVS stratégiájának kialakítását meghatározzák és alátámasztják.

Városaink egy állandó kihívásokkal, változásokkal jellemzett külső – belső gazdasági – társadalmi és környezeti keretben működnek, mely a rugalmas alkalmazkodó képesség követelményét vetíti előre. A városoknak, önkormányzatoknak fokozottan figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy fel legyenek készülve mind intézményi, mind finanszírozási, mind további eszközökkel a külső környezeti, gazdasági, társadalmi folyamatok hatásainak városi működésbe való beépítésére, negatív folyamatok esetén azok semlegesítésére vagy ellensúlyozására.

A városi adaptív és transzformációs képesség, vagyis a városi reziliencia az FVS-en végig futó öt tervezési dimenzió hatásainak összességéből tevődik össze, ezek a következők:

1. Prosperáló város (helyi gazdaságfejlesztés)
2. Zöldülő város (energetikai átállás)
3. Digitális város (digitális technológia alkalmazása, okos megoldások működési integrációja)
4. Megtartó város (társadalmi folyamatok, beleértve a befogadást és esélyegyenlőséget is)
5. Kiszolgáló város (városi területhasználat, közmű infrastruktúra, épített és természeti környezet)

Az **ERFA 11 településeggyüttesek** esetében a szintézis elkészítése, ezzel az adaptív és transzformációs képesség vizsgálata során **hatványozottan érvényesül a térségi kiterjesztés**. A helyzetfeltárás fő fejezetében a tematikus elemzési szempontokat az FVS jellemzően külön bekezdésekben tárgyalja a város és térsége vonatkozásában. A szintetizáló fejezetekben immáron a város és térségének (szatellit

települések összessége) viszonyát is szükséges vizsgálni az öt tervezési dimenzió mentén (együttmozgás, belső eltérések, ellentétes fejlődési irányok stb.).

A reziliencia dimenzióinak elemzése eleve térségi kiterjesztésűek, az ERFA 11 településeggyüttes esetében kérjük ezeknek az elemzési szempontoknak a további tartalmi megerősítését.

A városi reziliencia dimenzióinak értékelési szempontjai:

6. Táblázat Prosperáló város

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség gazdasága	P1: Térségi gazdasági és innovációs ökoszisztéma jellemzői (ágazati együttműködések, térségi hálózatosodás, kulcsszereplők jelenléte, innovációteremtés, innovációterjedés)
	P2: A humán erőforrás jellemzői (egészség, tudás, életminőség, munkaképes korúak száma, ingázási adatok) és azok viszonya a helyi gazdaság igényeihez [munkaerőpiac keresleti és kínálati oldala, mennyiségi és minőségi jellemzői]
	P3: Gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra, oktatási-nevelési intézményrendszer jelenléte (duális oktatás, szakképzés, digitális készségek, bölcsődei/óvodai ellátás biztosítása a munkavállalóknak)
	P4: Gazdasági szereplők tőkeereje (magánberuházások alakulása)
	P5: A helyi gazdaság ágazati szerkezete (vállalkozások ágazati megoszlása)
	P6: A helyi gazdasági infrastruktúra helyzete (kereslet-kínálat, közművesítetttség, ipari parkok, iparterületek jellemzői)
A város, várostérség szolgáltatási mixe	P7: A helyi gazdaságot kiszolgáló szolgáltatási mix jelenléte (fejlett üzleti szolgáltatások elérhetősége, a munkavállalók gyerekei számára bölcsőde/óvoda stb.)
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	P8: Önkormányzat településfejlesztési forrásainak összetétele, s az elmúlt 5 év tendenciái a saját forrás és a támogatások megoszlását is vizsgálva
	P9: Önkormányzati település- és gazdaságfejlesztési együttműködések bemutatása

7. Táblázat Zöldülő város

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség szolgáltatási mixe	Z1: Zöld hálózatok és zöld szolgáltatások térségi kiterjedése: energiatermelés és tárolás kiépítettsége, körforgásos gazdaság jelenléte, a városban elérhető éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást ösztönző tevékenységek bemutatása
A város, várostérség gazdasága	Z2: Városi és várostérségi gazdasági vállalkozások környezetre gyakorolt hatásai (légszennyezés, talajszennyezés, zaj, szag, teherforgalom stb.) Egyes elemek környezeti terhelési értéke, környezetvédelmi intézkedések
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	Z3: önkormányzat és intézményeinek energiagazdálkodása (Önkormányzati ingatlan állomány energia tanúsítványa, megvalósult energetikai fejlesztések), Településüzemeltetés: energiahatékonyságot támogató intézkedések bemutatása
Városi és várostérségi közművek	Z4: Közműhálózat: Energiaközművek – megújuló energia jelenléte, aránya Csapadékvíz hasznosítása Vízgazdálkodás, Szennyvízelvezetés rendszere
Városi és várostérségi közlekedés	Z5: Jellemző közösségi közlekedési módok szolgáltatási oldalon (e-járművek, sharing szolgáltatások stb.)
Környezet- és természetvédelem	Z6: Zöldfelületi ellátottság
	Z7: Természeti ökoszisztémák helyzete

8. Táblázat Digitális város

Szakági területek	Értékelési szempontok
Város és térsége gazdasága	D1: Digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte
	D2: Digitális technológiát alkalmazó cégek jelenléte (közszolgáltatók (beléptető, kamera, irányítórendszerek stb.), Ipar 4.0, szolgáltató szektor)
A város és várostérség társadalma	D3: A lakosság digitális eszköz ellátottsága, kompetenciák, felhasználói szokások (szolgáltatói adatokra és felmérésre alapozva)
A város, várostérség szolgáltatási mixe	D4: A digitális átállást lehetővé tevő infrastruktúra mennyiségi és minőségi jellemzői a humán erőforrás digitális felkészültsége a közszolgáltatásokat végző helyi intézményeknél
	D5: Digitális ügyintézési lehetőségek a (köz)szolgáltatások területén, digitális felkészültségi állapot (ügyintézésre koncentrálna: infrastruktúra és HR felkészültség)
	D6: Digitális (adat alapú) feladatszerzés helyzete a közfeladat ellátásban (egészségügy, szociális ellátás, hulladékkezelés stb.)
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	D7: Digitális adatbázisok és adatfeldolgozás az önkormányzati tulajdonú, fenntartású épület-infrastruktúrák esetében, digitális épületüzemeltetés
Környezetvédelem, városi klíma	D8: Környezeti szenzorok fajtái, egyéb jellemzői, kapcsolódó adatmenedzsment
Városi és várostérségi közlekedés	D9: Digitális megoldások a helyi közösségi és közúti közlekedésben (lakossági applikációk, forgalomirányítás, parkolást támogató megoldások stb.)
Városi és várostérségi közművek	D10: Közmű-működtetés szenzoros követése
	D11: Lakossági digitális megoldások (applikációk, közterületi okos megoldások stb.)

9. Táblázat Megtartó város

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség társadalma	M1: Demográfiai helyzet
	M2: Helyi identitást meghatározó tényezők és szerepük a helyi /térségi közösség alakításában
	M3: Térségi mobilitási trendek (várostérségi ingázás)
	M4: Társadalmi rétegződés, konfliktusok
Város és térsége humán infrastruktúrája	M5: Civil tevékenység jelenléte, szerepvállalása a közfeladatok ellátásában – térségi (tematikus) civil hálózatok jellemzői
	M6: Esélyegyenlőség biztosítása és a humán közszolgáltatások elérhetősége területén (pl. szociális bérlakás rendelet)
	M7: A leszakadó / veszélyeztetett társadalmi csoportok felzárkózást biztosító városi és térségi akciók, projektek, szervezetek (összhangban az antiszegregációs terv tartalmával)
A város, várostérség szolgáltatási mixe	M8: A szolgáltatások elérhetőségének elemzése a lakossági hozzáférés oldaláról, elégedettség (elégedettségi és /vagy igény felmérés)
A város, várostérség gazdasága	M9: Társadalmi vállalkozások helyzete (tevékenység, munkaerő vonzáskörzet, piac)

10. Táblázat Kiszolgáló város

Szakági területek	Értékelési szempontok
Településfejlesztési és rendezési tervi összefüggések	K1: A magasabb szintű területfejlesztési dokumentumokkal való tervezési összhang a településhálózatban elfoglalt szerepe, város és várostérség fejlesztését érintő területspecifikus célok alapján

Szakági területek	Értékelési szempontok
	K2: A várost és várostérséget érintő területfelhasználási kategóriák és a műszaki infrastruktúra hálózatok főbb elemeinek bemutatása
	K3: Városi és városkörnyéki települések településfejlesztési és rendezési tervi összhangja a településhatáron érintkező beruházások terén kiemelten
A város, várostérség társadalma	K4: Társadalmi konfliktusok által érintett városrészek műszaki-infrastrukturális érintettsége
A város, várostérség szolgáltatási mixe	K5: A városi/várostérségi közmű szolgáltatási lefedettsége, infrastrukturális háttere
	K6: városi hősziget jelenség a városban vagy térségében, a városi klíma kialakulásában és hatásainak mérséklésében meghatározó építészeti-műszaki megoldások
A város, várostérség gazdasága	K7: gazdasági területek fekvése, kihasználtsága, közlekedési kapcsolatai, ingatlanpiaci viszonyok alakulása (kereslet-kínálat vizsgálata)
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	K8: ingatlan gazdálkodás, kereslet-kínálat elemzés, önkormányzati vagyonkataszter szerkezete, intézményfenntartás meghatározó pozitív és negatív műszaki feltételek
Városi és várostérségi közlekedés	K9: Közlekedési infrastruktúra általános állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek valamennyi közlekedési módban (utak minősége, forgalomterhelése, parkolóhelyek; közösségi közlekedési hálózatok: területi lefedettség, járatsűrűség, járműpark állapota, E-járművek aránya, Sharing-rendszerek bemutatása (amennyiben vannak szolgáltatások, Kerékpárúthálózat hossza, minősége, kihasználtsága, lakossági igények gyalogos közlekedés feltételei)
Városi és várostérségi közműhálózat	K10: Közművesítettség mértéke, állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek, közműellátottság kapacitási helyzetét, bővítési lehetőségei
Zöldfelületi rendszer vizsgálata	K11: Zöld infrastruktúra hálózat nagysága, betöltött szerepe
Az épített környezet vizsgálata	K12: Területhasználat elemzése, funkció nélküli ingatlanok, kihasználatlan ingatlanok nagysága, státuszuk okainak bemutatása, beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek nagysága, elhelyezkedése, funkcionalitása, beépítés, beruházás megvalósulását veszélyeztető egyéb építési korlátozások, potenciális fejlesztési területeket összesítő kataszter
	K13: Települési identitást meghatározó épített-művi környezeti elemek (beleértve a védettséget élvező elemeket is)
A táji és természeti adottságok vizsgálata	K14: Tájhasználat értékelése, tájhasználati konfliktusok kezelése

Iránymutatások:

várostopus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, a helyzetfeltáró rész információira támaszkodva, a fenti kérdések megválaszolásával, készítsen tervezési dimenzióként összefoglaló szöveges értékeléseket . Mutassa be, milyen <i>folyamatok és összefüggések, szinergikus kapcsolatok</i> jellemzőek és milyen <i>tényezők</i> határozzák meg az adott tervezési dimenzió városi dinamikáját. Kérjük, hogy minden tervezési dimenzió esetében terjessze ki az elemzést az adott dimenzióhoz releváns várostérségre is, hiszen a legtöbb városi folyamat csak így értelmezhető. <i>pl. Míg a prosperáló város esetében logikus területi hatókör lehet a város munkaerő-vonzáskörzete, az üzleti szolgáltatások ellátási területe, a zöldülő város esetében az energetikai infrastruktúra hatóköre, a szennyezettség elleni intézkedési</i>

várostípus	iránymutatás
	<p><i>terület hatóköre és az ökoszisztémák kiterjedési köre lehet alapja az összefoglaló elemzésbe bevont térségi kijelölésnek.</i></p> <p>Kérjük, utaljon röviden nagytérségi szinten is a város által betöltött szerepkörre (nagytérség lehet megyén belüli, de megyén túlnyúló térségi szint is, az adott város pozíciójától függően) a hasonló méretű településekkel történő munkamegosztásra, együttműködésre, versenyhelyzetre a legfontosabb tényezőket kiemelve. Mely várostengelyek, fejlődési tengelyek, vagy más nagyvárosi együttműködéstől, komplementaritástól, vagy versengő-együttműködő viszonytól függ fejlődési lehetősége?</p>
ERFA 11 településeggyüttes	<p>A fentieket kérjük az ERFA 11 településeggyüttesre értelmezze minden tervezési dimenzióhoz kapcsolódóan.</p> <p>Kérjük, fordítson külön figyelmet a településeggyüttesen belüli folyamatokra város-térsége, és települések közötti eltérések és azonosságok vonatkozásában. Hangsúlyozódjanak ki az adott dimenzió vonatkozásában a kiemelten problémás települések és településcsoportok, ahol a FVS tervezés keretében lehetővé váló térségi beavatkozások jelentik a megoldást.</p>

2.4. A város irányítási és működési modellje

A stratégia végrehajthatóságát és a stratégiai ciklus sikerességét befolyásoló egyik legfontosabb körülmény, hogy a város milyen *irányítási és működési háttérrel* rendelkezik és az milyen hatékonysággal képes a stratégiai ciklus egyes lépéseiben foglalt műveletek végrehajtására.

Az FVS a fejlesztésekre, a fenntartható városüzemeltetésre és a működtetés komplex városi, várostérségi szintű rendszerére egyaránt figyelmet fordító tartalma **változásokat generálhat** a város eddigi irányítási és működési gyakorlatában/modelljében. Ez különösen igaz a **zöld és digitális átállás** folyamatára és annak szervezeti/működési következményeire.

Javasolt, hogy a megalapozó munkarészben az önkormányzatok elemezzék a város irányításának (elsősorban döntéshozatali és koordinációs feladatok) és működtetésének szervezeti hátterét (önkormányzati, civil és piaci szolgáltatók), a szereplők kapcsolatrendszerét, viszonyát és az egyes folyamatokat.

A helyzet ismerete és az **új típusú feladatok szempontjából történő kiértékelése** lehetőséget ad arra, hogy a stratégia újszerű szemléletéből eredő irányítási és működési modellt érintő beavatkozási pontok, változtatások meghatározhatók legyenek.

2.4.1. Irányítási modell

Az irányítási modell analízise módszertanunkban a **több szintű kormányzás** szervezeti felépítését, a belső döntési folyamatok elemzését, értékelését érinti. Ebbe beleértjük az önkormányzat, a polgármesteri hivatal és átfogóan az egész **partnerségi kormányzás működését**.

- Kérjük, mutassák be a *város önkormányzatának* működését, a **döntési folyamatok dinamikáját**:
  - A képviselőtestület munkáját milyen szakbizottságok támogatják, azoknak milyen szerepe van a stratégia létrehozásának és megvalósításának folyamatában?
  - Jelenleg hol jelennek meg a döntéshozatali mechanizmusban a városfejlesztéssel, zöld és digitális átállással kapcsolatos kompetenciák?
  - Kérjük, írja le, hogy a korábbi stratégiai ciklusban milyen módon érvényesült a több szintű helyi kormányzás (governance) elve: Milyen formában és milyen körben kerültek bevonásra a partnerségi folyamatban résztvevők a stratégiai tervezésbe és végrehajtásba?

- Kérjük, mutassák be, hogy milyen lépéseken keresztül történt egy-egy **fejlesztéssel / projekttel kapcsolatos** döntés annak kiválasztása, a projekt fejlesztése, tartalmának kialakítása, esetleges időközi változtatások kapcsán.

Mind a szervezeti, mind döntéshozatali folyamat leírását kérjük, lehetőség szerint egy-egy **grafikus ábrával** alátámasztva.

- Kérjük, értékeljék, hogy az irányítási modell döntéshozatali folyamatokat lefedő része **mennyiben támogatja, esetleg fogja vissza** a stratégiai ciklus végrehajthatóságát. **Milyen területen látják indokoltnak változásokat**, hogy a többszintű irányítási modell hatékonyabb legyen? (A tervezett változtatásokat/átalakításokat kérjük, ne a helyzetértékelés részeként, hanem az 5 Irányítási és működési modell fejezetben tárgyalják.)
2. Kérjük, mutassák be a város *polgármesteri hivatalának* működését, a stratégiai ciklushoz kapcsolódó **döntéselőkészítési és a végrehajtást támogató folyamatok** dinamikáját:
- Kérjük, mutassák be a hivatal **egyszerűsített organigram**-jába ágyazva azokat a szervezeti egységeket és személyi felelősöket, akik részt vesznek a 1.1 fejezetben részletezett stratégiai ciklus megvalósításában (a stratégia alkotásban, a stratégia tartalmának megvalósításában, projektmenedzsment feladatok teljesítésében, egyéb kapcsolódó feladatok végrehajtásában) majd a fejlesztések városi működési rendszerbe történő integrálásában.
  - Kérjük, részletezzék az stratégiai ciklus szempontjából kiemelten fontos szervezeti egységek / személyek szerepét a folyamatban. Hol jelennek meg a városfejlesztéssel, zöld és digitális átállással kapcsolatos kompetenciák?
  - Kérjük, fejtse ki, hogy milyen jellegzetes belső akadályok adódnak a stratégiai ciklus működtetésének vonatkozásában a hivatalon belül (HR felkészültsége, hiányos kompetenciák, kapacitáshiány, folyamatmenedzsment problémák stb.). 2015 óta milyen lépéseket tettek a problémák kiküszöbölésére?
  - Kérjük, írják le a stratégiai ciklus végrehajtásában részt vevő külső cég(ek) (pl. városfejlesztő társaság) működését és szerepét a stratégiai folyamatban.

2.4.2. Működési modell

Kérjük, adjon átfogó képet a város működtetéséről jelezve, hogy az egyes, város működését biztosító szolgáltatások hogyan, milyen tulajdonosi, szervezeti formában működnek és hogyan kapcsolódnak a város önkormányzatához.

A városi működési modell áttekintése azért fontos, mert a fenntartható városi működést érintő zöld és digitális átállás tervezése és megvalósítása szükségessé teszi a város működtetésének átláthatóságát.

- Kérjük, külön emeljék ki és foglalják össze az **önkormányzati tulajdonú városi cégek rendszerét**.

Részletezzék a stratégiai ciklus végrehajtásában résztvevő önkormányzati cégek működését (pl. városfejlesztő társaság vagy annak utódszervezete, gazdaságfejlesztő társaság, TDM stb.) Történt 2015 óta bármilyen érdemi átalakítás? Amennyiben igen, mi indokolta? Milyen változások vannak folyamatban vagy láthatók előre? (Kérjük, a stratégia tartalma által indokolt, működési modellt érintő jövőbeni változásokat az 5. fejezetben tárgyalják.)

- Mely szervezetek vesznek részt a városi szolgáltatások biztosításában, milyen szervezet (név, jogi forma) és milyen formában végzi a feladatot (állami intézmény, önkormányzati tulajdonú cég, társulásban működtetett cég, szolgáltatói szerződésen keresztül működő piaci cég/szervezet stb.). Kérjük az elemzést működési területenként végezzék el:
  - o városüzemeltetés (közterületek, zöldfelületek karbantartása, víz, szennyvíz, áram – közvilágítás, internet stb.)

- humán közszolgáltatások (nem csak önkormányzati hatáskörű) (oktatás, szociális szolgáltatások, egészségügy, kulturális, közművelődési szolgáltatások)
  - közösségi közlekedés
  - hulladékgyűjtés stb.
- Milyen **működési területek közötti koordinációs** eszközöket használ a város a több-elemű, több működési területet is érintő integrált beavatkozások/projektek esetében?

Kérjük, hogy a szöveges értékelés – különösen az **ERFA 11 településegységek** esetében – érintse a **környező településekre is kiterjedő szolgáltatásokat**. Ezekben az esetekben kérjük, mutassák be, hogy az adott városi szolgáltatás milyen más önkormányzatokra terjed ki és milyen a működésben a feladat- és tehermegosztás. (Összhangban a 2.2.1. Várostérség lehatárolása c. alfejezettel.)

Kérjük, a szöveges elemzés mellett egy tematikus ábrán (**ún. működési térkép**) mutassák be a fent részletezett városi szolgáltatási rendszert, eltérően jelölve a szolgáltatók cégformáját és az önkormányzathoz kapcsolódás jogviszonyát.

Kérjük, amennyiben erre lehetőségük van, mutassák be összefoglaló **térképes ábrázolással** az adott várost is érintő, de több településre kiterjedő szolgáltatások területi kiterjedését / lefedettségét. (Összhangban a 2.2.1. Várostérség lehatárolása c. fejezettel.) **Az ERFA 11 településegységek esetében ez a tevékenység elvárás.**

Működési térképre egy anonimizált példa a 8.4. mellékletben található.

2.4.3. Várostérségi koordináció

A térségi szintű működés koordinációja különféle formákat ölthet és tartalmi kompetenciái is eltérőek lehetnek.

- Kérjük, fejtse ki, hogy a térségi vonatkozású fejlesztési kérdéseket illetően milyen fórumok, mechanizmusok működnek?
- Hol és milyen keretek között születnek a térségi fejlesztésekkel kapcsolatos döntések (polgármesterek tanácsa, projekt irányító csoport stb.) Ennek lehetséges formáit alább részletesebben bemutatjuk – ha ezeken túl alkalmaz térségi koordinációs módszereket kérjük, ismertesse.
- Milyen zárt kommunikációs eszközöket használnak?
- A térségi, több települést érintő projektek koordinációja, végrehajtása milyen szervezeti, menedzsment keretek között zajlik?

Az ERFA 11 településegységek esetében ez a fejezet különösen hangsúlyos. A fejezet keretében alátámasztható, hogy a FVS térségi kiterjesztésű készítését **milyen korábbi és jelenleg is meglévő térségi koordinációs gyakorlatok alapozzák meg.**

Térségi koordináció lehetséges és ismert formái:

közös fejlesztési terv, vagy a várostérség integrálása FVS-be:

Ismert tény, hogy a területfejlesztés legalacsonyabb területi tervezési szintje a megye. A településfejlesztés kérdéskörét az építési törvény tárgyalja, ami a települési szintű tervezést tartja a megfelelő területi keretnek. A szomszédos településekre vonatkozóan egyeztetési kötelezettségek jelentkeznek a települési tervezés vonatkozásában, ami többnyire a tervezésrendezési tartalmak vizsgálatáig és jóváhagyásáig terjed. Törvényileg nem szabályozott, ugyanakkor egyre markánsabban jelentkező igény a több, szomszédos településre kiterjedő (város és térsége, ill. településhálózat), közös átfogó ill. tematikus fejlesztési tervek megosztott finanszírozású készítése. Az FVS erre lehetőséget biztosít.

platformok kialakítása:

A tematikus platformok kialakításának lehetősége gyakorlatilag a városok és a térségi települések együttműködésének informális (laza érdekszövetség) vagy formális (pl. egyesületek) szervezeti hátterét adják évtizedek óta. A térségi gazdasági szereplőket tömörítő érdekcsoportok, a térségi identitáson alapuló közösségek, a térségi TDM szervezetek, zöld energia közösségek egy-egy térségi szintű tematikus platformnak tekinthetők. A tematikus együttműködések platformizációja megfelelő kiindulás a közös célok és fejlesztési elképzelések megfogalmazásához. A platformizáció új dimenzióját jelentik a (tematikus) digitális platformok, ahol a személyes kapcsolatokat is fenntartva, új típusú kommunikációs és információ átadásra alkalmas felületek szolgálhatják a térségi szereplők együttműködésének bővítését. Maga a digitális platform egy-egy tetszőleges tevékenységcsoport, opcionális területi lefedettségű szereplőit képes szervezni akár bizonyos térségi fejlesztési célok érdekében (turizmus, programszervezés stb.).

térségi polgármesterek fóruma:

A többcélú kistérségi társulások megszűnésével annak döntéshozó szerve, a polgármesterek tanácsa is megszűnt. Az elsősorban szociális területen továbbra is működő önkormányzati társulások esetében tovább működik a tanács, mint döntéshozó szerv. Átfogó együttműködések összehangolására néhány járásban – főleg, ahol a térségi összefogást pl. közös identitásra lehet építeni – informálisan megtartottak egy vezetői fórumot, döntéshozói jogkör nélkül, a kölcsönös tájékoztatás és a fejlesztési elképzelések összehangolása érdekében (pl. település szövetségek keretében).

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, készítse el a fejezetben megadott szempontok szerint a város irányítási és működési modelljének elemzését és értékelését, a sablonban megadott módon, három alfejezetre bontva. A rövid szöveges elemzés mellett kérjük, használjon egyszerűsítő, a kapcsolatokat feltáró (organigram, működési térkép) és folyamatértelmező ábrákat.
ERFA 11 településeggyüttes	Kérjük, készítse el a fejezetben megadott szempontok szerint a város irányítási és működési modelljének elemzését és értékelését, a sablonban megadott módon, három alfejezetre bontva. Tekintettel a több településre kiterjedő tervezésre kérjük különös hangsúlyt fektessen a 2.4.2. és 2.4.3. pontban kért elemzési szempontokra. Részletezzék, hogy milyen korábbi és jelenleg is meglévő térségi koordinációs gyakorlatok alapozzák meg az ERFA 11 településeggyüttesek irányítási és döntési modelljét.

2.5. Kockázatok és lehetőségek értékelése

A város helyzetének tervezési dimenziók szerinti és területi értékelését szükséges kiegészíteni egy olyan értékeléssel, amely a külső tényezők, és az abból fakadó kockázatok és lehetőségek széles tárházát veszi számba és vetíti le a helyi sajátosságokra.

Az alábbi helyi és globális tényezők körén végig haladva kérjük, hogy szövegesen értékelje az egyes tényezők városra vonatkozó potenciális hatásait, számba véve minden olyan tényezőt, amely a helyi folyamatokra és ezáltal a helyi célrendszerre nézve meghatározó lehet.

Kérjük, hogy tényezőnként mérlegelje, hogy az inkább pozitív (lehetőség) vagy negatív (kockázat) irányban fejtheti ki hatását a városra és a városkörnyékre.

A felsorolt kockázatok és lehetőségek csupán példajellegűek, és a városok munkáját megkönnyítendő javaslatként szerepelnek az alábbi táblázatban. Kérjük a városokat, hogy mérlegeljék az egyes tényezőket, és csak az esetben foglalkozzanak vele, amennyiben városukra azt érvényesnek tekintik. További kockázatok és lehetőségek beemelése a város döntése, adottságainak megfelelően. A táblázatban a kockázatok és lehetőségek egymásnak megfeleltetett tényezők, csak abban a vonatkozásban foglalkozzanak vele, amelyben az releváns az adott város számára.

Az **ERFA 11 településegységek** a kockázatok és lehetőségeket térségi szinten értelmezve terjessék ki azok vizsgálatát a FVS teljes földrajzi tervezési területére.

11. Táblázat Prosperáló város (kockázatok és lehetőségek)

Prosperáló város	
Kockázat	Lehetőség
Az oktatási, képzési szerkezet nem szolgálja a város gazdasági igényeit, fejlődését, vagy nehezen befolyásolható	Az oktatási, képzési szerkezet a helyi gazdaságfejlesztést szolgálja, a várost tágabb térségi vagy országos vérkeringésbe is bekapcsolja
A város ágazati szerkezetének egyoldalúsága	A város ágazati szerkezete reziliens, több lábbon álló szerkezetet mutat, kiegyensúlyozott, versenyképes v
A város telítődése, további iparterületek hiánya	A helyi gazdaság élénkülésének nem lesznek fizikai korlátai
A város barnamezős területeinek a forgalomképtelensége, kihasználatlansága	A város barnamezős területeinek a hasznosíthatósága
A város nagyfoglalkoztatójának/meghatározó ágazatának esetleges kivonulása	A város nagyfoglalkoztatójához/meghatározó ágazatához kapcsolódó vállalkozások megtelepedése
A városi munkaerő elszívása a szomszédos munkaerő-vonzáskörzet által	Munkaerő-vonzáskörzet központ szerep kialakulása
A magán befektetések elmaradása, elhalasztása, másik térségbe irányulása	Vonzó befektetési célpont
A gazdasági infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni	A gazdasági infrastruktúra fejlesztése megfelelő, az igényekhez és a kihívásokhoz igazodó ütemben tud haladni
Az önkormányzat kevés fejlesztési forrást, magántőkét tud a gazdaság fejlesztésére bevonni	Az önkormányzat elegendő fejlesztési forrást, magántőkét tud a gazdaság fejlesztésére bevonni
A vállalkozói, fejlesztési együttműködések nem jönnek létre, nincs helyi vállalkozói ökoszisztéma	Működő helyi vállalkozói, fejlesztési együttműködések, ökoszisztéma
A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) kedvezőtlenebb gazdasági környezetet teremt	A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) kedvezőbb gazdasági környezetet eredményez
A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen gazdasági folyamatokat indít el helyben	A globális klímaváltozás kedvező változásokat eredményez a helyi gazdaságban
A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok számottevő lokális negatív gazdasági hatásokat indukálnak	A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok gazdaságilag megerősítik a térséget
A globális gazdasági változásoknak (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) az élvonalhoz viszonyított eltávolító hatása érvényesül	A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) fokozzák a helyi versenyképességét
A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása leértékeli a térséget	A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása felértékeli a térséget
A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.)	A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrűzése kedvező gazdasági folyamatokhoz vezet

Prosperáló város	
Kockázat	Lehetőség
begyűrzése kedvezőtlen helyi gazdasági hatásokkal járhat	

12. Táblázat Zöldülő város (kockázatok és lehetőségek)

Zöldülő város	
Kockázat	Lehetőség
A városi zöld menetrend nem tud lépést tartani a kihívásokkal és a globális zöldülési folyamatokkal	A városi zöld menetrend lépést tud tartani a kihívásokkal és a globális zöldülési folyamatokkal
A megújuló erőforrások hasznosítása nem helyben, nem kellő mértékben történik	A megújuló erőforrások helyi hasznosítása megfelelő mértékű lesz
A város nem kellően zöld imázst tud kiépíteni	Kiépül a város zöld imázsa
Nem tud kialakulni a regionális energiaellátás, az országos hálózati függés megmarad	Kiépül a regionális energiaellátási rendszer
Az energiatudatosság nem épül be a helyi szereplők működésébe	Az energiatudatosság a helyi szereplők jellemzőjévé válik
A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) kedvezőtlenebb fenntarthatósági körülményeket teremt	A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) még jobban támogatják a fenntarthatóságot
A globális klímaváltozás begyűrzése kedvezőtlen fenntarthatatlan folyamatokat indít el helyben	A globális klímaváltozás begyűrzése kedvező fenntarthatósági folyamatokat indít el helyben
A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok számottevő lokális negatív hatásokat indukálnak	A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok kedvezőbb, fenntarthatóbb pályára állítanak bennünket
A globális gazdasági változásoknak (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) a zöld átállási trendhez viszonyított eltávolító hatása érvényesül	A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) hatékonyan ösztönzik a helyi zöld átállást
A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása fenntarthatatlan pályára állítja a térséget	A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása fenntartható pályára állítja a térséget
A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrzése gátolja a fenntarthatóság meghonosodását	A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrzése elősegíti a fenntarthatóság meghonosodását

13. Táblázat Digitális város (kockázatok és lehetőségek)

Digitális város	
Kockázat	Lehetőség
Az oktatási, képzési szerkezet a saját útját járja, nem, vagy nehezen befolyásolható	Az oktatási, képzési szerkezet kedvezően, a helyi igények szerint alakul
A munkaerő digitális felkészültségnek elmaradása	A munkaerő digitális felkészültsége lépést tart a digitalizációval
A város vállalatainak digitális lemaradása	A város vállalatai élen járnak a digitális átalakulásban
A város közzolgáltatóinak digitális lemaradása	A város közzolgáltatóinak digitális átállása végbemegy

Digitális város	
Kockázat	Lehetőség
A város ágazati szerkezetének digitális lemaradása	A város ágazati szerkezete a digitális kor trendjei szerint alakul
A digitális infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni	A digitális infrastruktúra fejlesztése kellő ütemben halad
A digitális szolgáltatások lassú ütemben jelennek meg,	A digitális szolgáltatások az igényekhez igazodóan tudnak megjelenni
A helyi lakosok digitális felkészültségének elmaradása,	A helyi lakosok digitálisan képzetteké válnak
A digitális innovációk elkerülik a térséget	A digitális innovációk begyűrznek a térségbe
A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) gátolja a digitalizációs elterjedését,	A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) elősegíti a térség digitális átállását
A globális klímaváltozás begyűrzése kedvezőtlen digitalizációs folyamatokat indít el helyben,	A globális klímaváltozás begyűrzése kedvező digitalizációs folyamatokat indít el helyben
A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok negatívan hatnak a digitalizációs folyamatokra,	A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok kedvezően hatnak a digitalizációs folyamatokra
A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) gátolják a helyi digitális átállást,	A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) hatékonyan ösztönzik a helyi digitális átállást
A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása gátolja a helyi digitalizációt,	A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása ösztönzi a helyi digitalizációt
A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrzése gátolja a digitalizációt,	A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrzése elősegíti a digitalizációt

14. Táblázat Megtartó város (kockázatok és lehetőségek)

Megtartó város	
Kockázat	Lehetőség
A városi vonzerő nem elegendő a városok versenyében	A városi vonzerő kedvező versenyképességi tényezővé válik
A szolgáltatási mix nem tud lépést tartani az igényekkel	A szolgáltatási mix lépést tud tartani a helyi igényekkel
A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) gátolja a város megtartóképességét	A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) erősíti a város megtartóképességét
A globális klímaváltozás begyűrzése kedvezőtlen hatásokat fejt ki a város vonzerejére	A globális klímaváltozás begyűrzése kedvező hatásokat fejt ki a város vonzerejére
A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok negatívan hatnak a város vonzerejére	A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok kedvezően hatnak a város vonzerejére
A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) akadályozzák a város megtartóképességét	A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) segítik a város megtartóképességét
A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása visszaveti a hely megtartóerejét,	A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása felerősíti a hely megtartóerejét
A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom	A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrzése kedvezően hat a város megtartóképességére

Megtartó város	
Kockázat	Lehetőség
stb.) begyűrűzése kedvezőtlenül hat a város megtartóképességére	

15. Táblázat Kiszolgáló város (kockázatok és lehetőségek)

Kiszolgáló város	
Kockázat	Lehetőség
A városi fizikai infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni	A városi fizikai infrastruktúra fejlesztése megfelelő ütemben tud haladni
A város közszolgáltatói nem tudják követni az igényeket	A város közszolgáltatói le tudják követni az igényeket
A város felfalja (beépíti) a zöld, érintetlen területeit	A város meg tudja élni és igény szerint bővíteni tudja a zöld, érintetlen területeit
A városi inaktív, barnamezős területei kihasználatlanok maradnak	A városi inaktív, barnamezős területei új funkciókra találhatnak
A városi mikroklíma kedvezőtlenül alakul (hőszigetek, betonfelületek)	A városi mikroklíma kedvezően alakul (zöldülés, vízfelületek)
A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) gátolja a város kiszolgáló/ellátóképességét	A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) erősíti a város kiszolgáló/ellátóképességét
A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen hatásokat fejt ki a város kiszolgálóképességére	A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvező hatásokat fejt ki a város kiszolgálóképességére
A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok negatívan hatnak a város kiszolgálóképességére	A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok kedvezően hatnak a város kiszolgálóképességére
A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) akadályozzák a város kiszolgálóképességét	A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) segítik a város kiszolgálóképességét
A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása visszaveti a hely kiszolgálóképességét	A globális közlekedés-földrajzi és geopolitikai helyzet változása támogatja a hely kiszolgálóképességét
A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túrurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrűzése kedvezőtlenül hat a város kiszolgálóképességére	A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túrurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrűzése felerősíti a város kiszolgálóképességét

Iránymutatások:

várostopus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, ebben a fejezetben dimenzióként mérjék fel a kockázatokat és a lehetőségeket. Hasonlóan a szintetizáló fejezetekhez, kérjük, itt is alkalmazzanak térségi kitekintést, amennyiben szükségesnek /relevánsnak érzik. A fenti dimenziókénti felsorolás nem kizárólagos, de a legjellemzőbb külső és belső kockázati tényezőket és lehetőségeket tartalmazza. Kérjük, szöveges feldolgozásban gondolkodjanak, amihez használják a táblázatban megjelenő tartalmakat.

várostípus	iránymutatás
	<p>A vizsgálat során javasoljuk, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> - elsőként a város vegye számba azokat a belső kockázatokat, melyekre intézkedéseket tud hozni, és ezáltal hatásukat pozitív irányba tudja terelni, - határozza meg azokat a kockázatokat, melyek globális vagy országos szintűek, de mindenképpen külső körülményektől függőek, melyre az önkormányzatnak nincsen, vagy korlátozott a ráhatása, intézkedési képessége, - a kockázatok mellett a lehetőségek elemzésére is térjen ki az összegzés, végig gondolva azokat a lehetőségeket, melyek jelen vannak és a város be tudja vonni adaptív-készségének, rugalmasságának növelése érdekében, - külön számba véve azokat a lehetőségeket, mely pozitív externáliaként jelentkezhetnek, ugyanakkor jelenleg még csak valószínűsíthető, hogy előnyként jelentkezhetnek és így bevonhatóak a város fejlődési pályájába.
ERFA 11 településeggyüttes	Terjessze ki a lehetőségek szerint a vizsgálatot az ERFA 11 településeggyüttesre, mint térségre!

3. Stratégiai munkarész

A jelen stratégiai munkarész fejezet a stratégiai ciklus (2. ábra) első lépésében foglalt megalapozó, elemző, értékelő tevékenységeket követően a ciklus 2. és 3. lépése, a jövőkép és a stratégiai célok meghatározását foglalja magában.

A stratégiai fejezet dinamikus keretként működik és támogatja a város jövőképének és célrendszerének meghatározását és szükség esetén felülvizsgálatát, kiigazítását.

A helyzetértékelő munkarészt záró alfejezet számba vette azokat a külső kockázati tényezőket és lehetőségeket, melyekre a város részben tud intézkedéseket hozni, nagyrészt azonban azok bekövetkezése azon túlmutató folyamatoktól és azok externális hatásaitól függ.

A városi fejlődés lehetőségghalmaza két fő tényezőtől függ:

- belső erőforrások, helyi sajátosságok; és
- a külső feltételrendszer.

Ezen tényezők figyelembevételével, reflektálva a folyamatosan változó külső körülményekre, trendelemzésekkel és prognózisokkal alátámasztott két forgatókönyv (standard és adaptív) kidolgozása valósul meg, ahol az adaptív forgatókönyv része egy változásmenedzsmentet is magában foglaló fejlesztési megközelítés. Az adaptív forgatókönyvben a tematikus célrendszer és az öt tervezési dimenzió összefüggései bemutatásra kerülnek, melyek összességében meghatározzák, hogy a város mennyire tud rugalmas és adaptív módon reagálni a külső környezeti impulzusokra, vagyis mennyire reziliens. A tematikus célrendszerhez kapcsolódó közös indikátorok biztosítják az FVS megvalósításának mérhetőségét és nyomon követhetőségét. A forgatókönyvben meghatározott trendek, prognózisok időszakonkénti felülvizsgálata lehetőséget biztosít a stratégia megfelelő irányának visszacsatolására, szükség esetén kiigazítására. A stratégia területi vetületét a tematikus célrendszer leképezését biztosító, azok várostérségben, illetve a városrészekben való megvalósulását bemutató területi célrendszer-mátrix biztosítja.

3.1. Forgatókönyv elemzés

A stratégiai ciklus (2. ábra) 2. lépésében a trendelemzéseken és prognózisokon alapuló forgatókönyvkészítés valósul meg, amelyek a helyzetfeltárásban vizsgált kockázati és lehetőségbeli tényezőket alátámasztó releváns mutatókra alapozottan készülnek el. A külső (a város által nem befolyásolható) hatásokra való felkészülést a forgatókönyvkészítés folyamata támogatja.

16. táblázat A külső hatások és a vizsgálandó kockázati tényezők

Forgatókönyv-elemzési kockázati területek azonosítása dimenzióként	Vizsgálandó kockázati tényezők
Prosperáló város	
Térségi gazdasági és innovációs környezetet érintő kockázatok	Ágazati együttműködések megléte – térségi hálózatosodás mértéke
A humán erőforrás keresleti és kínálati feltételeinek megváltozásának kockázata	Megfelelően kvalifikált munkaerő jelenléte az egyes gazdasági ágakban, a helyben lévő munkaerő foglalkoztatottsági viszonyai
A gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra helyzetében bekövetkező kockázati tényezők	A város oktatási intézményei által nyújtott képzések, szakképzési feltételek, adottságok

Helyi gazdasági beruházások megvalósulását befolyásoló kockázati tényezők	A rendelkezésre álló barna és zöldmezős fejlesztési területek rendelkezésre állása, a gazdasági területek közművesítettége.
Önkormányzat gazdálkodását befolyásoló kockázati tényezők	Az önkormányzat település- és gazdaságfejlesztési pénzeszközeinek rendelkezésre állása, tőkebevonás lehetőségei
Zöldülő város	
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodóképességben rejlő kockázatok	Energiatermelés összetétele, energiatárolási kapacitások, az éghajlatváltozás hatásaira való cselekvési terv, klímastratégia intézkedései
Gazdasági szereplők környezetre gyakorolt hatásában rejlő kockázatok	Környezetszennyező tevékenységek (levegő, talaj, víz, zajterhelés) környezeti terhelési értékei, környezetvédelmi intézkedések, programok
Önkormányzati energiagazdálkodás elé támasztott követelmények szigorodásának kockázata	Önkormányzati energetikai fejlesztések, ingatlanállomány energiatanúsítványa, településüzemeltetés hatékonysága
Nem megújuló energia magas települési részarányának kockázata	Energiaközmű-hálózat fejlesztései
Városi zöldfelületek állapotában bekövetkező változások kockázata	Zöldfelületi rendszer területe, rekreációs terek fejlesztései (játszótér, kültéri fitness-parkok stb.) természeti ökoszisztémák helyzete
Digitális város	
Digitális technológia szolgáltatások városi jelenléte / hiánya (adatbázisok, közlekedés, feladatszervezés, környezeti szenzorok, lakossági alkalmazások stb.)	A városban digitális szolgáltatást nyújtó vállalkozások száma, a digitális szolgáltatások elérhetősége
Megtartó város	
Demográfiai trendekben rejlő kockázatok	Természetes szaporodás / fogyás, belföldi vándorlási különbözet mutatói
Kiszolgáló város	
A város térségi-regionális közlekedési kapcsolataiban rejlő kockázatok	Közúti / kötöttpályás / vízi / közösségi / kerékpáros és gyalogos infrastruktúra állapota, kihasználtsága, elérhetőség jellemzői
A város ingatlanpiaci helyzetéből adódó kockázatok	Lakó / gazdasági területek ingatlanárainak piaci alakulása, eladó építési telkek száma

A **forгатókönyv-elemzésben trendelemzésekkel és számszerűsített prognózisok bemutatásával** azt javasolt végiggondolnia a városnak, hogy mely feltételek mellett milyen fejlődési vonulatot lát reálisan megvalósíthatónak, illetőleg az adott körülmények változása esetén milyen módon, milyen eszközökkel tud a város reagálni. Ezek a szükséges beavatkozási irányok **stratégiai célokként**, illetve azok alábontásával **beavatkozási célterületekként** kerülnek majd elő a tervezés folyamatában. Kérjük, hogy a vizsgálandó trendek körét dimenzióként határozza meg, és így a számszerűsített prognózisok is kapcsolódjanak a tervezési dimenziókhoz.

Ennek megfelelően a forгатókönyvek két változatban készülnek el a bemutatott trendekre és prognózisokra alapozva:

- Az ún. standard forгатókönyvben a külső hatások begyűrzésével lehet számolni, melyre a város korlátozottan tud intézkedést hozni
- Az ún. adaptív forгатókönyvben a külső hatások a helyzetfeltárás során feltárt trendekre a városi alkalmazkodóképesség figyelembevételével fejtik ki hatásukat, vagyis a város által megvalósított intézkedések semlegesítik, vagy legalábbis csökkentik hatását.

A két forгатókönyv bemutatása a stratégiai tervkészítés következő lépéseinek a megalapozására szolgál. Segít végig gondolni, hogy a helyzetfeltárás során feltárt problémák és a korábban a helyi szereplők igényei alapján kirajzolódó fókuszterületek/problématerületek tekintetében milyen kitétséggel kell a városnak szembenéznie. A forгатókönyvekre épül a reális jövőkép és a célrendszer. A város vízióját, jövőképét az adaptív forгатókönyv prognózisai alapozzák meg, amelynek hátterében ott áll a külső kihívások begyűrzésével kalkuláló standard forгатókönyv is.

Kérjük, hogy az alábbi kitétségi mátrix elkészítésével vizsgálja az azonosított kockázati és lehetőségbeli tényezőket, vagyis kihívásokat, ahol az egyes külső tényezők begyűrzésének kockázatát, gyakoriságát és mértékét kell értékelni. A kockázati besorolást a várható gyakoriság és kifejtett hatás mértéke alapján kell elkészíteni, amennyiben egy hatás bármely kategória szerint 5-ös fokozatba kerül, akkor nagyon kockázatosnak kell tekinteni. Lejebb akkor sorolható, ha a legmagasabb pontértéke az ötöstől alacsonyabb, ám ekkor is a két vizsgálati kategória közül a magasabb érték adja a kockázati besorolását.

17. Táblázat A kitétségi mátrix szerkezete

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
felmelegedés			
zsúfoltság			
járványhelyzet			
...			

Kérjük, a 2.5. alfejezet végén kockázatnak értékelt tényezőket sorolja be, és vizsgálja meg a kiváltott hatásokat. A táblázatban szereplő jelenlegi tényezők csupán példaként jelennek meg. Kérjük, dimenzióként a 3-5 legjelentősebb kockázatra koncentráljanak.

A kitétségi mátrix alapozza meg a standard forгатókönyvet, melyben a begyűrző potenciális negatív, kiküszöbölendő hatásokat veszi figyelembe a város.

Második lépésként fel kell mérni a város felkészültségét ezekre a negatív hatásokra. Itt csak azokra a hatásokra kell koncentrálni, amelyek magas kockázati kategóriába kerültek a kitétségi mátrixban, azaz 4-es vagy 5-ös besorolást értek el bármely vizsgálati kategóriában. Amennyiben a mátrix komoly

hiányosságokat tár fel egy-egy kihívás kapcsán, ott szükséges a stratégia alakításával a város adaptációs képességét növelni.

18. Táblázat Városi felkészültségi mátrix szerkezete

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciósi képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpciósi képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
felmelegedés			
zsúfoltság			
járványhelyzet			
...			

A felkészültségi mátrix alapozza meg az adaptív forgatókönyvet, melyben a potenciális kockázatokra intézkedésekkel reflektál a város.

A standard és adaptív forgatókönyvek bemutatják, mely peremfeltételek mellett milyen fejlődési vonulatot lát reálisan az önkormányzat megvalósíthatónak, és az adott peremfeltételek megvalósulása vagy nem megvalósulása esetén milyen módon, eszközökkel tud reagálni, a hatásokat pozitív irányba terelni, milyen beavatkozási lehetőségekkel tud élni.

A forgatókönyv elemzés kitér a város közigazgatási határán túli területekre is, a prognózisokat vizsgálja várostérségi kapcsolatok, kijelölt fejlesztési célterületek esetében is, mely bemutatja, hogy a forgatókönyvek esetében a város és térségének kapcsolata milyen fejlődési lehetőségekkel és kihívásokkal bír.

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	A meghatározott külső kockázatokat figyelembevéve készítse el a város kitétségi mátrixát, melyet prognózisokkal, trendelemzésekkel támasszon alá az elérhető adatok függvényében. Második lépésben válassza ki a legmeghatározóbb kockázatokat a kitétségi mátrix alapján (4-es és 5-ös besorolás), és készítse el a felkészültségi mátrixot, melyben meghatározza, milyen intézkedéseket kíván hozni a kiemelkedő kockázatok kezelésére. A kitétségi mátrix határozza meg a standard forgatókönyvet, míg a felkészültségi mátrix az adaptív forgatókönyvet.
ERFA 11 településeggyüttes	Térjen ki a várostérségi kontextusra, ahol ez releváns.

3.2. Jövőkép

A stratégiaalkotás következő mozzanataként, de még mindig a stratégiai ciklus 2. lépésében a jövőképpalkotásra kerül sor, amelyet a jövőképet támogató stratégiai célrendszer kijelölése követ majd. A vízió, és az arra épülő célkitűzések biztosítják, hogy a célrendszer mögött felsorakoztatott eszközök és cselekvések a település és térsége fejlődését szolgálják, valamint élvezik a helyi szereplők

támogatottságát. A jövőkép szükségszerűen igazodik a város sajátosságaihoz (helyzetfeltárás), a külső kihívások által generált fejlődési trendekhez (adaptív forgatókönyv) és azokhoz a referenciadokumentumokhoz, amelyek a területfejlesztés külső feltételrendszerét adják (uniós, nemzeti, térségi, ágazati fejlesztési dokumentumok, szabályozási környezet).

A jövőkép definiálásával azt az irányt jelöli ki a város, hogy a komplex városi funkciók, szolgáltatások, jellemzők és sajátosságok köréből melyek lesznek a hangsúlyosak, melyek élveznek prioritást a hosszú távú városfejlesztési horizonton.

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, mutassa be az optimális, reális, jövőképét, mely reflektál az adaptív forgatókönyv szempontjaira, és mely a tervezési dimenziók mentén kijelöli a város jövőbeli fejlődési pályáját és ezáltal a város rugalmas, adaptív, transzformációs képességét, vagyis rezilienciáját erősíti.
ERFA 11 településeggyüttes	Kérjük, mutassa be a város és az ERFA 11 településeggyüttes optimális, reális, jövőképét, mely reflektál az adaptív forgatókönyv szempontjaira, és mely a tervezési dimenziók mentén kijelöli a város és a tervezési körbe tartozó településeggyüttes jövőbeli fejlődési pályáját és ezáltal a várostérség rugalmas, adaptív, transzformációs képességét, vagyis rezilienciáját erősíti. Lényeges, hogy mivel a város és térségének tervezése együttesen történik a jövőkép feltétlen térségi szemléletben készüljön és tartalmazzon a városra és a várostérség egészére vonatkozó jövőképi elemeket.

3.3. A stratégia célrendszere

A stratégiai célok meghatározása a jövőképen alapulhat. Miközben a vízió egy stabil célállapotot rögzít, a stratégiai célrendszer dinamikus, egyértelmű üzeneteket fogalmaz meg, és kellő rugalmasságot biztosító részcélokra bontja a jövőképhez vezető beavatkozásokat.

A stratégiai célokat célhierarchiába rendezve ajánlott bemutatni és a részcélokat hozzákapcsolni, majd ezek összefüggését bemutatni az öt tervezési dimenzió mentén, melyek összességében a város adaptív, transzformációs és rugalmas alkalmazkodóképességét növelik.

Az összefüggések bemutatása történhet a táblázat feltöltésével, majd a táblázat egyes celláinak az öt dimenzióval történő összekötésével (a táblázatban az egyes részcélok és a dimenziók összekapcsolása nyilakkal), de készíthető saját szerkesztésű ábra is. Az öt dimenzióhoz önálló célok nem kapcsolódnak, itt a városi tematikus célok, részcélok tervezési dimenziókkal való összhangjának bemutatása történik meg.

A stratégiai célrendszerhez az egyes dimenziók mentén közös FVS indikátorok kerülnek betervezésre, ezek bemutatása a monitoring fejezetben és a kapcsolódó mellékletben történik meg.

A stratégiai célhierarchia területi vetületének bemutatását egy területi célmátrix szemlélteti, mely kitér a célrendszer várostérségi vonatkozásaira is, valamint a városon belüli, egyes városrészekhez kapcsolódó leképeződésére is.

19. Táblázat FVS stratégiai célmátrix sablon

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél	N. Stratégiai cél
kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok

prosperáló város	zöldülő város	digitális város	megtartó város	kiszolgáló város
------------------	---------------	-----------------	----------------	------------------

Illeszkedés a tervezési dimenziókhoz: kérjük, nyilakkal ábrázolja a stratégiai célok és tervezési dimenziók közötti összefüggéseket részcélok szintjén.

20. Táblázat FVS területi célmátrix sablon – várostérségi összefüggések

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél	N. Stratégiai cél
kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok
Várostérségi leképeződés				

21. Táblázat FVS területi célmátrix sablon – városrészi összefüggések

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél	N. Stratégiai cél
kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok
Városrészi leképeződés				

A várostérségi, ill. városrészi leképeződését a város saját döntése alapján a stratégiai cél vagy a részcélok szintjén mutatja be.

A stratégiai célhierarchia térségi vetületének és így a térségi vonatkozásokat feltáró célmátrixnak (20. Táblázat) az **ERFA 11 településegységek** esetében kiemelkedő jelentősége van. Felhívjuk a figyelmet, hogy a térségi tervezés kulcsa, hogy maguk a stratégiai célok is a várostérség szintjén kerülnek

megfogalmazásra, tehát nem csak a városi célok térségi vonatkozásait vizsgáljuk, hanem egységes egészként gondolkodunk a várostérség fejlesztésében.

Mivel az ilyen jellegű célokhoz rendelt indikátorok adatolhatósága jelenleg problémás, az ERFA 11 településeggyüttes vonatkozásában ugyanazoknak a célmátrixoknak az elkészítése javasolt, mint a ERFA 11 városok esetében. Elvárásnak tekinthető ugyanakkor, hogy az **ERFA 11 településeggyüttesekre vonatkozó FVS-ekben minél több térségi vonatkozású városi cél fogalmazódjon meg a célhierarchia elemeként**, azaz minél több stratégiai és részcélnak legyen térségi vetülete.

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, dolgozza ki a város tematikus célrendszerét a jövőképre építve, melyben a stratégia célokat tematikus részcélokra bontja.</p> <p>Az első táblázat kitöltésével mutassa be a stratégiai részcélok összefüggését az FVS-en végig vonuló öt tervezési dimenzióval. Az összefüggés mátrix rendszerű, egy tematikus rész cél több tervezési dimenzióhoz is kapcsolódhat, míg a tervezési dimenziók is több rész céllal mutathatnak kölcsönhatást.</p> <p>A következő táblázatban mutassa be a stratégiai részcélok várostérségi leképzését, összefüggéseit mátrix rendszerben.</p> <p>A következő táblázatban mutassa be a stratégiai részcélok városrészi leképzését, összefüggéseit mátrix rendszerben.</p> <p>Mindhárom táblázatban szerepeltetett összefüggéseket szövegesen is mutassa be.</p>
ERFA 11 településeggyüttes	<p>A stratégiai célok várostérségi leképzését az ERFA 11 településeggyüttesre vonatkoztassa és törekedjen arra, hogy a cél hierarchiában minél több stratégiai és rész cél legyen összhangban a térségi fejlesztési szükségletekből, lehetőségekből és az együtt gondolkodásból eredő fejlesztési irányokkal.</p>

3.4. A reziliens város a stratégiai célrendszerben

A városok a külső kihívások nyomása alatt, a folyamatosan változó környezetben rugalmasan alkalmazkodva alakítják a saját cél- és eszközrendszerüket. Csak egy kellően reziliens város tud ebben a versenyben fennmaradni és a városhálózatok rendszeréhez sikeresen becsatlakozni, majd ott a pozícióját megőrizni vagy megerősíteni a saját funkcióinak a fenntartásával vagy fejlesztésével. A reziliencia a városra, mint integráló egységre, de minden helyi szereplőre (önkormányzat, vállalkozások, lakosság, közösségek, szervezetek) külön-külön is értelmezhető.

A reziliencia, a rugalmas alkalmazkodási képesség legalább három összetevő mentén épül ki a városokban:

- a rugalmas alkalmazkodás szükségességének a felismerése;
- a rugalmas alkalmazkodási kapacitások és technikák/megoldások mozgósítása;
- új rugalmas alkalmazkodási kapacitások és eljárások kiépítése.

A városi reziliencia táplálkozhat egyrésztől egy **abszorpciós képességből**, amikor a várost érő negatív hatások egy bizonyos mértékének, szintjének ellent tud állni a rendszer, a sokkhatás után pedig minden vissza tud állni a régi kerékvágásba.

A városi reziliencia második eleme a folyamatos kiigazítás, az állandó és **rugalmas reagálás** mind szervezeti/intézményi, mind pedig eszközrendszer oldalról. A körülmények folyamatos figyelésével, a változások követésével állandó kiigazításra kerül a város reagálásának mértéke és módja.

A reziliencia harmadik eleme maga a változás elérése, bevezetése, azaz a **transzformáció**. Ez akkor következik be, amikor egy meglévő rendszert, egy alkalmazott eszközrendszert lecserélünk annak hatékonyságvesztése miatt.

A városi reziliencia bemutatását javasolt az öt tervezési dimenzió kibontását követően, azok szintéziseként megfogalmazni ebben az alfejezetben, kitérve a város

- abszorpciós képességére
- rugalmas reagálási képességére, és
- transzformációs képességére.

Ezek felmérését és számbavételét segíti az alábbi felkészültségi mátrix elkészítése, melybe a tervezési dimenzióként legfontosabb hiányosságok és kulcskérdések szerepeltetendők. Ez az eszköz támogatja a várost abban, hogy azonosítsa, milyen intézkedések szükségesek a reziliencia növelése érdekében, vagyis az adaptív forgatókönyvben azonosított tényezők közül melyekre tud érdemben hatást gyakorolni, reagálni. Az alábbi táblázat a korábbi felkészültségi mátrixban 1-es, 2-es besorolással bíró tényezőket veszi számba tervezési dimenzióként, melyek a város magas felkészültségű területei és erre határoz meg abszorpciós, adaptációs és transzformációs intézkedés típusokat (ld. fogalom jegyzék).

22. Táblázat Városi rezilienciát fejlesztő lépések mátrixa

ADAPTÍV FORGATÓKÖNYV JELENTŐS TÉNYEZŐI	Alacsony abszorpciós képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások:
felmelegedés			
zsúfoltság			
járványhelyzet			
...			

A táblázatban szereplő tényezők csupán példaként szerepelnek, azokat a város határozza meg a 17. táblázat, felkészültségi mátrix alapján.

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, fejtse ki, milyen intézkedésekkel kívánja erősíteni a város abszorpciós, adaptációs, illetve transzformációs képességeit, számba véve az adaptív forgatókönyv legfontosabb tényezőit, mely intézkedések meghatározzák a városi rezilienciát. A táblázat a városi szempontok alapján töltendő fel.
ERFA 11 településeggyüttes	A vizsgálat spektrumát terjessze ki az ERFA11 településeggyüttesre.

3. Ábra A reziliens várost alkotó dimenziók

Az alábbi alfejezetekben az adott tervezési dimenziók rövid értelmező bemutatása történik meg. Az FVS stratégiai fejezetének kibontása során itt kerül sor az adott dimenzióhoz kapcsolódó célok és részcélok azonosítására.

3.4.1. Prosperáló város

A prosperáló város a helyi erőforrásokat és adottságokat innovatív módon hasznosító, a külső feltételrendszerek változására és a begyűrűző kihívásokra adaptív módon reagáló, versenyképes gazdasággal rendelkezik.

A helyi gazdaság versenyképességének egyik feltétele

- a jelenlegi ágazati szerkezet megfelelő illeszkedése a nemzetközi munkamegosztásba,
- a meglévő vállalkozások és hálózati kapcsolataik húzóágazatokhoz való kötődése,
- a jól működő helyi gazdasági és innovációs ökoszisztémák,
- a gazdasági tevékenységeket támogató és megtartó helyi közösségek.

A helyi gazdaságfejlesztés feladata tehát a húzóágazatok és hálózataik, valamint a hozzájuk kötődő innovációk megtelepedési feltételeinek biztosítása a fizikai és a szoft infrastruktúrák kiépítésével és a kedvező és vonzó működési környezet fenntartásával, amibe a köz- és magánszolgáltatások széles köre és jó minősége ugyanúgy beletartozik, mint az élhető város, vagy akár a kiemelkedő városhálózati pozíció.

A meglévő versenyképesség fenntartása mellett a prosperáló város nagy hangsúlyt helyez a helyi gazdaságot dinamizáló innovációs és városhálózati pozíciókra és a kihívások által generált transzformációs kényszerekre is. A helyi gazdaságfejlesztési tevékenység tehát proaktív és szükség szerint forgatókönyvekben gondolkodik. Nem szakad el a globális és nemzeti fejlesztéspolitikai trendektől, valamint reflektál a zöld és digitális átállás helyi leképződéseire is.

A prosperáló város mögött álló sikeres helyi gazdaságfejlesztési beavatkozások

- olyan iparterületet biztosítanak a már működő vállalkozások és a jövőbeli beruházások számára, amelyek az innovatív fejlődés fizikai feltételeivel rendelkeznek (közművesített, szélessávú internet, multimodális közlekedési kapcsolatok, a szolgáltatások teljes elérhetősége stb.),
- felvonultatják a befektetésösztönzés széles tárházát, s ezzel rugalmas lehetőségeket kínálnak a különféle ágazatok potenciális befektetőinek (tőkealapok, egyablakos ügyintézés, ipari park menedzsment stb.),

- diverzifikált gazdaságszerkezet biztosítását célozzák a megfelelő és rugalmasan alakítható helyi gazdaságfejlesztési eszközök felvonultatásával (vállalkozásfejlesztés, KKV ösztönzés, közreműködőszervezetek működtetése, klaszterépítés stb.),
- a gazdasági fejlődés kihívásait a fizikai fejlesztési (logisztika, zsúfoltság), a környezetterhelési (lég-, talaj- stb. szennyezés) és társadalmi befogadhatósági (munkaerő, elfogadottság stb.) oldalról konzisztens módon kezelik,
- támogatják a fosszilis energia- és meghatározott erőforrásigényű helyi gazdaság transzformációját a klímasemleges, a tudásalapú, a hálózatos és a fenntartható gazdaság irányába,
- a helyi erőforrások bázisán, erőforráshatékonyan és erőforrástakarékosan, valamint kellő helyi beágyazottság mellett (rövid ellátási láncok, helyi termékek stb.) működő gazdaság kiépülését támogatják,
- az innovációs ökoszisztéma, a hálózatok és az okos klaszterek megerősítését célozzák, elősegítik a kutatás-fejlesztési és innovációs kapcsolatok és folyamatok kiépülését az egyetemek (és közösségi finanszírozású kutatóintézetek), a vállalatok, a helyi/területi/központi kormányzati szereplők, valamint a helyi társadalom között,
- támogatják az innovációterjedés és a sikeres tudástranszfer intézmény- és eszközrendszerének kiépülését,
- a városi megtartó és kreatív társadalom kiépítésére is hangsúlyt helyeznek (közösségfejlesztés, CSR ösztönzése stb.),
- garantálják a megfelelő minőségű és mennyiségű és az új gazdaság működtetéséhez szükséges képességekkel (digitalizáció, inkluzivitás, kreativitás stb.) rendelkező humán tőke jelenlétét (oktatás, képzés, nevelés, családbarát szolgáltatások stb.),
- ösztönzik a szociális gazdaság kiépülését, s ezzel a fenntartható fejlődés céljainak elérését,
- kiépítik és működtetik a hatékony és transzparens helyi menedzsmentet, amely garantálja a helyi gazdaságfejlesztési és a tágabb értelmű városfejlesztési beavatkozások helyi igényekhez való illeszkedését és széles körű támogatottságát.

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, hogy a stratégiai célokat és részcélokat az öt tervezési dimenzió mentén gondolja végig, és határozza meg első lépésben, hogy a prosperáló városhoz mely részcélok milyen módon tudnak hozzájárulni, támaszkodva a Kézikönyv által meghatározott összetevőkre, szabadon kiegészítve azt, ld. helyi gazdaságfejlesztés, vállalkozói, gazdasági és innovációs ökoszisztémák fejlesztése, hálózati kapcsolatok és helyi közösségek gazdaságfejlesztő szerepe.
ERFA 11 településeggyüttes	A prosperáló dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.4.2. Zöldülő város

A zöld és klíma céloknak való megfelelés kizárólag az önkormányzatok együttműködésével valósítható meg, lévén a legnagyobb kibocsátók nemzetközi összehasonlításban is a települések. Méretük és népsűrűségük okán a városok rendelkeznek **a legnagyobb ökológiai lábnyommal**, és az FVS tervezése

során a zöld átállás és a körforgásos gazdaság szempontjait figyelembe véve kell a következő évtizedek fejlődési irányait kijelölni.

A Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia⁷ keretében Magyarország 2050-re klímasemlegességet céloz meg, azaz az ÜHG kibocsátások és nyelők egyensúlyát. Alapelvek: az ÜHG kibocsátásokat 1990-hez képest 95%-kal tervezzük csökkenteni 2050-ig, a fennmaradó 5% megkötése a nyelőkapacitások fejlesztése (erdészet) révén valósulhat meg. Mindennek a becsült költsége 2050-ig összesen kb. 50 ezer Mrd Ft, vagyis 30 évre éves szinten a GDP 2-2,5%-a.

Ennek az elvárásnak a teljesítése az önkormányzati szektor bevonásával történhet meg, az önkormányzat kohézív, koordináló szerepe a záloga a városi zöld átállásnak. A mérethatékony beavatkozásokhoz kellő népességszám, önállóan működőképes ellátási rendszerek, helyi gazdaság és megfelelő (valamint kellő mozgástérrel rendelkező) helyi menedzsment kell. Összhangban az Európai Zöld Megállapodással, a gazdasági növekedést úgy határozza meg egy város stratégiai célként, hogy mindeközben erőforrás hatékony, nem erőforrás függő, versenyképes gazdasággal rendelkezzen, mely 2050-re eléri a nettó zéró üvegházhatásúgáz-kibocsátást:

- gazdasági növekedés erőforrás hatékony, nem erőforrás függő, versenyképes gazdasággal rendelkezik,
- 2050-re nettó zéró üvegházhatásúgáz-kibocsátás,
- természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése,
- polgárok egészségének és jólétének védelme a környezettel kapcsolatos kockázatokkal és hatásokkal szemben.

Taxonómia rendelet⁸ céljai mentén:

- az éghajlatváltozás mérséklése;
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás;
- a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme;
- a körforgásos gazdaságra való áttérés;
- a szennyezés megelőzése és csökkentése;
- a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

Az éghajlatváltozás mérséklése az üvegházhatású gázok csökkentésére vagy ezek hatásának elkerülésére irányul többek között a megújuló energiatermeléssel, az energiahatékonyság növelésével, a klíma semleges közlekedéshez való hozzájárulással.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás stratégiai szinten hozzájárul a jelenlegi éghajlat és a várható jövőbeli éghajlat által a gazdasági tevékenységre gyakorolt kedvezőtlen hatás kockázatának csökkentéséhez, anélkül, hogy növelnék a kedvezőtlen hatás kockázatát az emberekre, a természetre vagy az eszközökre nézve.

A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme keretében a felszíni és felszín alatti víztestek stratégiai szintű védelme valósul meg kezelve a települési és ipari szennyvíz problémákat, és javítva a vízgazdálkodás hatékonyságát, a vízi ökoszisztémák állapotát.

A körforgásos gazdaságra való áttérés megfogalmazza a város stratégiai irányát a hulladék keletkezésének megelőzéséhez vagy annak újra felhasználásához, növeli a termékek élettartamát, a

⁷https://ec.europa.eu/clima/sites/its/its_hu_hu.pdf

⁸ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2020/852 RENDELETE (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

melléktermékek másodlagos felhasználását és a veszélyes anyagok környezetbarátabb anyagokkal történő helyettesíthetőségét.

A szennyezés megelőzése és csökkentése az üvegházhatású gázoktól eltérő szennyező anyagoknak a levegőbe, a vízbe vagy talajba történő kibocsátásának megelőzésére, csökkentésére irányul.

A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása a természeti és biológiai sokféleség megőrzésére, a fenntartható földhasználat és területgazdálkodásra, fenntartható mezőgazdálkodásra és erdőgazdálkodásra irányuló stratégiát mutatja be.

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, hogy a stratégiai célokat és részcélokat az öt tervezési dimenzió mentén gondolja végig, és határozza meg második lépésben, hogy a zöldülő városhoz mely részcélok milyen módon tudnak hozzájárulni, támaszkodva a Kézikönyv által meghatározott összetevőkre, a Taxonómia rendelet által meghatározott hat célra,</p> <ul style="list-style-type: none"> - az éghajlatváltozás mérséklése; - az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; - a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme; - a körforgásos gazdaságra való áttérés; - a szennyezés megelőzése és csökkentése; - a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.
ERFA 11 településegységes	A zöldülő dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.4.3. Digitális város

A városok digitális átállásának végső célja a város működtetésének, fenntartásának hatékonyságnövelése (adatalapú feladatszervezés és erőforrásgazdálkodás bevezetésével) elsősorban a helyi lakosság elégedettségének, életminőségének, **„jól létének”** növelése érdekében.

Amikor a városok digitális megoldásokban és okos város ambíciókban gondolkodnak fontos, hogy lássák a közterületi szabad wifi hozzáférés biztosítása, okos padok kihelyezése nem az első lépés a digitális átállás útján, habár a lakossági szemléletformálás hatékony eszközei lehetnek. Ennél kevésbé „látványos”, de annál tudatosabb előkészítést igényel a digitális átállás (az okos várossá válás) folyamata.

A helyzetértékelés eredményei alapján érdemes a városnak átgondolnia a **digitális fejlesztési célokat** és mérlegelni műszakilag, pénzügyileg, környezetileg, végül társadalmilag fenntartható digitális megoldások alkalmazását pl. kevésbé van olyan megoldásnak létjogosultsága, ami ugyan technológiailag innovatív, de társadalmilag nem fenntartható, mert nincs rá igény.

Az okos város megoldások csak akkor hasznosak, ha **valós problémára adnak választ**. A városoknak javasolt mérlegelni működési problémáikat és elsősorban ezekre érdemes a megfelelő digitális megoldást definiálni, azaz nem szükségszerűen minden működési területen kell törekedniük az azonnali okos átállásra. A hazai városokban mérettől függetlenül bőven akadnak hasonló és eltérő problémák, amelyek lehetőséget adnak típus és egyedi digitális megoldások alkalmazására (lehetőségek és igény szerint).

A teljes digitális átállás végső céljáig még igen kevés város jutott el Európában, ezért a hazai városokkal szemben sem volna reális elvárás a működés minden területére kiterjedő átalakulás a 2021-2027-es időszakban. Reális elvárás ugyanakkor a helyzet alapos megismerése minden digitális átállás iránt elkötelezett városban, a digitalizációs célok helyes irányú definíciója és az egyedi működési problémák megoldásakor a **rendszerszintű digitális működés** céljának szem előtt tartása.

Gyakran emlegetett probléma (a forráshiányon túl), hogy a digitális technológia fejlődése messze túlszárnyalja az azokat használók szemléletének fejlődését. Kétségtelen, hogy az új technológiák akkor a leghatékonyabbak, ha intézményi **innovációval párosulnak**, amelyek IT kompetenciák erősítését és esetenként szervezeti átalakítást tesznek szükségessé. A hatékonyság pedig akkor maximálható, ha nem csak a működést biztosító szolgáltatók (önkormányzat, privát cégek) hanem a szolgáltatásokat igénybe vevők oldalán is megtörténik a váltás. Kialakulnak a személyes igények és a lakosok így fordulnak a kényelmesebb, ugyan sok esetben személytelenebb szolgáltatási megoldások felé.

Az innováció és a technológia újraformázza a társadalmi kapcsolatokat, munkaerő piacokat és a kormányzást. **Kérdés, hogy milyen fokú változtatásra kész a társadalom** viszonylag rövid időn belül és hogy valóban generációfüggő-e a változásokra való felkészültség. A kész helyzetek és az olyan kényszerhelyzetek, mint a 2020 tavasza óta jelen lévő Covid-19 járvány felgyorsította a digitális innovációk felhasználását mind szolgáltatói, mind pedig igénybevevői oldalon.

Az utóbbi években több okból – pl. Covid 19 járvány – felélénkülő on-line adatforgalom (on-line vásárlás, tájékozódás, kapcsolattartás stb.) miatt folyamatosan **jelentős mennyiségű adat keletkezik** többnyire a különféle szolgáltatóknál. Mindeközben a városok saját működtetésű applikációk és weboldalak, információs felületek stb. segítségével szintén rengeteg adathoz jutnak hozzá. **A gyűjtött adatokra alapozható big data rendszerek létrehozása, szabad hozzáférésük biztosítása és azok elemzésével új típusú innovatív szolgáltatások terjesztése még gyerekcipőben (sem) jár a hazai városokban.** A város működtetéséhez kapcsolódó szolgáltatások keletkezett adatplatformjai szolgáltatótól függően átjárhatóak. Vannak jó példák azok többszörösen hasznosuló összekapcsolására **városi szintű üzemeltetési rendszerekké** (pl. parkolás és közlekedésszervezés; csapadékvíz rendszerek okosítása és közterületek/zöldfelületek fenntartása). Sajnos ezek ritkák a hazai környezetben.

A **stratégia célrendszerének** horizontális szempontjait, így a **digitalizációs célokat** is a fent említettek szerint az átfogó városfejlesztési célok fényében szükséges definiálni. Fontos, hogy a város megtalálja azok keresztmetszetét – **kérdés tehát MILYEN FŐ VÁROSFEJLESZTÉSI CÉLOKAT LEHET TÁMOGATNI A DIGITÁLIS FEJLESZTÉSI CÉLOK HELYES KIJELELÉSÉVEL.**

A hazai városok felkészültsége rendkívül eltérő, ezért a **digitális város célok sem ugyanazon a szinten fogalmazódnak meg.** Tehát nem csak a városüzemeltetés, működtetés problémái, hanem a kiindulási felkészültség és a már működő megoldások is differenciálják a városok digitális átállásra vonatkozó célrendszerét. Természetes, hogy a meglévő megoldások működése mellett más szinten fogalmazódnak meg az újabb problémák és kihívások a város életében.

Városi önkormányzatok ugyanúgy lehetnek innovátorok, mint a privát szektor tagjai így a digitális fejlesztési célokat is egyedi módon képesek meghatározni.

A hazai városok felkészültség alapján az alábbi kategóriákba sorolhatók:

- városok, (főleg MJV-K) ahol készült okos város koncepció és/vagy stratégia⁹– kijelölésre kerültek a digitális fejlesztési célok. Megvalósításra került egy-egy működési alrendszer digitalizációja (pl. közösségi közlekedés, forgalom figyelés a szervezés digitalizációja, energetikai jellegű fejlesztések, közvilágítás digitalizációja) városüzemeltetési platformok működtetése elindult, saját adatbázison működtetett egyedi városi mobilapplikációk. A nagyobb fejlesztéseket olyan források támogatták, mint az Urban Innovative Actions program, a Norvég Alap stb. vagy a városok egyedi megállapodásokat kötöttek a szolgáltatókkal, de saját források is megjelennek ezekben a fejlesztésekben,

- valamilyen külső motivációra stratégiával rendelkező, de konkrét fejlesztéseket csak pilot projektként végrehajtó települések (ezek nem szükségszerűen MJV méretű települések),
- konkrét, esetenként rendszerszintű fejlesztésekkel rendelkező, de stratégiai háttérrel nem feltétlen bíró városok, ahol a piaci cégekkel történő együttműködés az alkalmazott üzleti modell alapja,
- a lakosság szemléletformálását, nem rendszer szintű kényelmi kiszolgálását (adott városi pontokhoz köthető nyílt wifi, okos padok, okos gyalogátkelő, választható modulokkal működtethető kész városi mobil applikációk) szolgáló megoldásokat alkalmazó városok. Ezekben az estékben többnyire a városok saját fejlesztési forrásai, a TOP zöld város felhívás, a TOP CLLD forrás volt a finanszírozó,
- a városok nem rendelkeznek sem tervekkel sem konkrét megoldásokkal, ugyanakkor a központi adminisztrációs felületet (ASP) már alkalmazza az önkormányzat.

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, röviden mutassa be, hogy hogyan illeszkednek a digitális város, egyébként is erősen horizontális ismérvei, jellemzői a város kialakított stratégiai célrendszerébe. Milyen érvényesülési lehetőségei vannak a célokon keresztül.
ERFA 11 településeggyüttes	A digitális dimenzió várostársági összefüggéseit mutassa be.

3.4.4. Megtartó város

A megtartó város fő ismérve, hogy képes olyan szolgáltatásokat, oktatási / képzési lehetőségeket, munkahelyeket és városi környezetet biztosítani, amelyek az ott élők változatos igényeinek megfelelő és vonzerőt jelent mások számára is. Az európai középvárosokra sajnálatos módon általában jellemző elvándorlás, öregedő korstruktúra és jóléti polarizáció egyben a hazai városok jellegzetessége is.

A városok több évtizedes célja, hogy sokoldalú fejlesztéseikkel végső soron a lakosok életminőségét javítsák, aminek hatására azok kisebb arányban érzik szükségét, hogy máshol keressék boldogulásukat vagy a jobb életminőséget.

Természetes, hogy a **különbéle korú és élethelyzetben lévő lakosok** számára eltérő adottságok jelentik az ideális életkörülményeket és egy-egy korcsoportban is egyre erősebben diverzifikálódnak az igények.

A várospolitikára számára kiemelt célcsoportot jelentenek

- a *fiatalok*, akik jövőjüket meghatározó mobilitási döntésükkel meghatározzák a város jövőjét, és
- az *idősek*, akinek elégedettsége, és életminősége fokozott jelentőséget kap, mivel részarányuk egyre növekvő a helyi társadalmakon belül.

A megtartó város speciális figyelmet szentel ennek a két korcsoportnak, amellett, hogy a munkavállaló korosztálynak is széles körű szolgáltatásokat igyekszik nyújtani a családdal összefüggő intézményi és rekreációs szolgáltatások fejlesztésével.

A megtartó város felelősségvállaló, érzékeny a társadalmi problémákra és **partnerségre hívja a helyi szereplőket** (intézményi, civil és gazdasági szereplőket, valamint a lakosságot) **azok megoldásában**. A megtartó város ugyanakkor egyaránt figyel a helyi lakosság alacsonyabb, közepes és magasabb státuszú szegmenseinek igényeire és a megfelelő, célzott eszközöket használja életminőségük

javítására, és ezzel elégedettségük növelésére. Ha a város képes a különféle igényekre szabott szolgáltatások biztosítására (köz és piaci szolgáltatók együttes bevonásával) azzal egyrészt biztosítja a **szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést**, másrészt a fizetőképes kereslet számára plusz szolgáltatásokat is képes biztosítani, ami az elvándorlás ellen hat.

A helyi intézményesített megoldások hatékonyak lehetnek, ugyanakkor az ellátás (pl. idősellátás) tartalmával leginkább átlagigényekre reagálnak az önkormányzatok (jogsabályi kötelezettségeknek megfelelően). A helyi **civil szervezetek** sok esetben hiánypótló tevékenységeket végeznek a szélsőségesen hátrányos helyzetű csoportok esetében, a piaci szereplők pedig az átlagon felüli igényekre és lehetőségekre reagálnak.

Az **esélyegyenlőség szempontjainak** érvényesítése (szolgáltatások elérhetősége, egyenlő esélyek a jobb életminőségre, munkához jutásra) széles spektrumon mozog. Magában foglalja a társadalom periferiáján élő csoportok felzárkózását és szegregált életkörülményeik feloldását, de kiterjed a fogyatékkal élők illetve egyéb okoknál fogva megkülönböztetést elszenvedők védelmére is.

Kulcskérdés a **lakhatás**, ami elsősorban a fiatalok és az idősek, valamint a halmozottan hátrányos helyzetűek problémája. A megtartó város a társadalmi igényekre és lehetőségeire alapozott tudatos **bérlakáspolitikával** rendelkezik, amely lehetőséget biztosít ezeknek a csoportoknak fenntartható megoldások biztosításra (természetesen eltérőek lehetnek a kategórián belül).

A **megtartó város érzékeny az alulról építkező kezdeményezésekre** és teret enged az ötletek megvalósításának, továbbá a – sok esetben egy-egy társadalmi probléma megoldásához vezető – egyedi megoldások érvényesülésének. A civilek kulcsszerepet játszanak a társadalmi felzárkózás, integráció szempontjainak fokozott érvényesítésében, de nem csak a szociális területen rendkívül aktívak (alapítványok), hanem több, a városi szolgáltatások minőségét meghatározó terület dinamikus és kreatív szereplői. Kulcsszerepük van a helyi társadalom kohézióját erősítő helyi hagyományörzésben, a kultúra sokoldalú közvetítésében, a környezetvédelemben, de pl. helyi vállalkozások érdekeinek képviselésében is.

A **helyi gazdaság** tudatos alakítása és több lábbon állása a megtartó város további ismérvei közé tartozik. A magasabban kvalifikált fiatalokat rendszerint a kreatív, személyes ambíciójuknak megfelelő magas keresetet biztosító munkahelyek csábítják más városokba, országokba. A gazdaságszerkezet tudatos alakításával a fiatalok legalább egy részének megtartása lehetséges. Fontos, hogy a kezdő innovatív vállalkozások helyben lehetőséget kapjanak a boldogulásra.

A gazdaság több lábbon állása segít a belső társadalmi feszültségek oldásában, hiszen a társadalom minden szegmensében kínál lehetőségeket. A munkaerőpiac ellentétes pólusán található csökkent munkaképességű lakosokat szerencsés helyzetben speciális piaci cégek foglalkoztatják. A megtartó városban az alacsonyabb végzettségűek vagy végzettséggel nem rendelkezők is munkát vállalnak olyan termelő/szolgáltató társadalmi vállalkozásoknál, ahol az önkormányzat szerepvállalása a meghatározó.

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, röviden mutassa be, hogy hogyan illeszkednek a megtartó város ismérvei a város kialakított stratégiai célrendszerébe. Milyen érvényesülési lehetőségei vannak a célokon keresztül.
ERFA 11 településegységes	A megtartó dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.4.5. Kiszolgáló város

A kiszolgáló város a fenntartható területhasználatot, az épített és művi környezetet, a városi zöldfelületeket és természeti ökoszisztémát, valamint a városi közműrendszereket, infrastruktúrákat, azok optimális területi leképeződését foglalja magában.

Városi és városkörnyéki szinten figyelembe veendő stratégiai célokat meghatározó szempontok:

- Városi és városkörnyéki stratégia a potenciális fejlesztési területek pozicionálására
- Településeken átívelő gazdasági övezetek, zónák kijelölése
  - o gazdasági övezetek katasztréneke kidolgozása, piaci érvényesülés javítása
  - o befektetési területek portfóliójának kidolgozása, naprakészen tartása
- Városkörnyéki hálózatos beruházások, beavatkozási területek kidolgozása
  - o digitális várost megalapozó műszaki infrastruktúra (távközlési rendszerek) – szolgáltatókkal való együttműködések közös kezdeményezése
  - o fogyasztói igényeken alapuló digitális megoldások közös kidolgozása a közműszolgáltatásokban
  - o közlekedési kapcsolatok javítása
    - településközi közúti kapcsolatok javítása műszaki oldalon (közös fellépéssel)
    - településeken átívelő kerékpárút fejlesztések
    - közösségi közlekedési hálózatok városkörnyéki kiterjesztése – (digitális és zöldülő város dimenzióhoz kapcsolódóan)
    - sharing-rendszerek több települést érintő lefedettsége

Városi szinten figyelembe veendő stratégiai célokat meghatározó szempontok:

- városi szintű stratégia a rehabilitációval érintett városi területekre
  - o városrehabilitációval vagy városrekonstrukcióval érintett területek kijelölése
  - o komplex beavatkozások kidolgozása
- épített környezet megújulását célzó rendezési környezet kialakítása (városrészi és/vagy telektömbi nagyságrendben)
- barnamezős és/ vagy funkcióváltó területek meghatározása, átalakulásuk megindulására beavatkozási terv
- szegregációval veszélyeztetett vagy szegregált területek átalakulását elősegítő beavatkozási terv
- közterületek állapotának javítása
- városi zöldfelületek fejlesztési beavatkozásai
- városi közösségi helyek fejlesztései
- városi rekreációs terek beavatkozásai
- közlekedési területek beavatkozásai
- közműhálózati fejlesztések beavatkozásai

Iránymutatás:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, hogy a stratégiai célokat és részcélokat az öt tervezési dimenzió mentén gondolja végig, és határozza meg, hogy a kiszolgáló városhoz mely részcélok milyen módon tudnak hozzájárulni, támaszkodva a Kézikönyv által meghatározott összetevőkre, szabadon kiegészítve azt, ld. zöldfelületek, épített és művi környezet, területhasználat, közmű infrastruktúra.
ERFA 11 településegységes	A kiszolgáló dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.5. A stratégia összehangja más stratégiákkal

A 2021-2027-es programozási időszakban a korábbiaknál még fontosabb, hogy a város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája összehangolásra kerüljön az érvényes és elfogadás előtt álló különféle területi szintű, várost érintő átfogó és többnyire országos szintű ágazati stratégiákkal. Ezek közül is a legfontosabb a város Integrált Városfejlesztési Stratégiája.

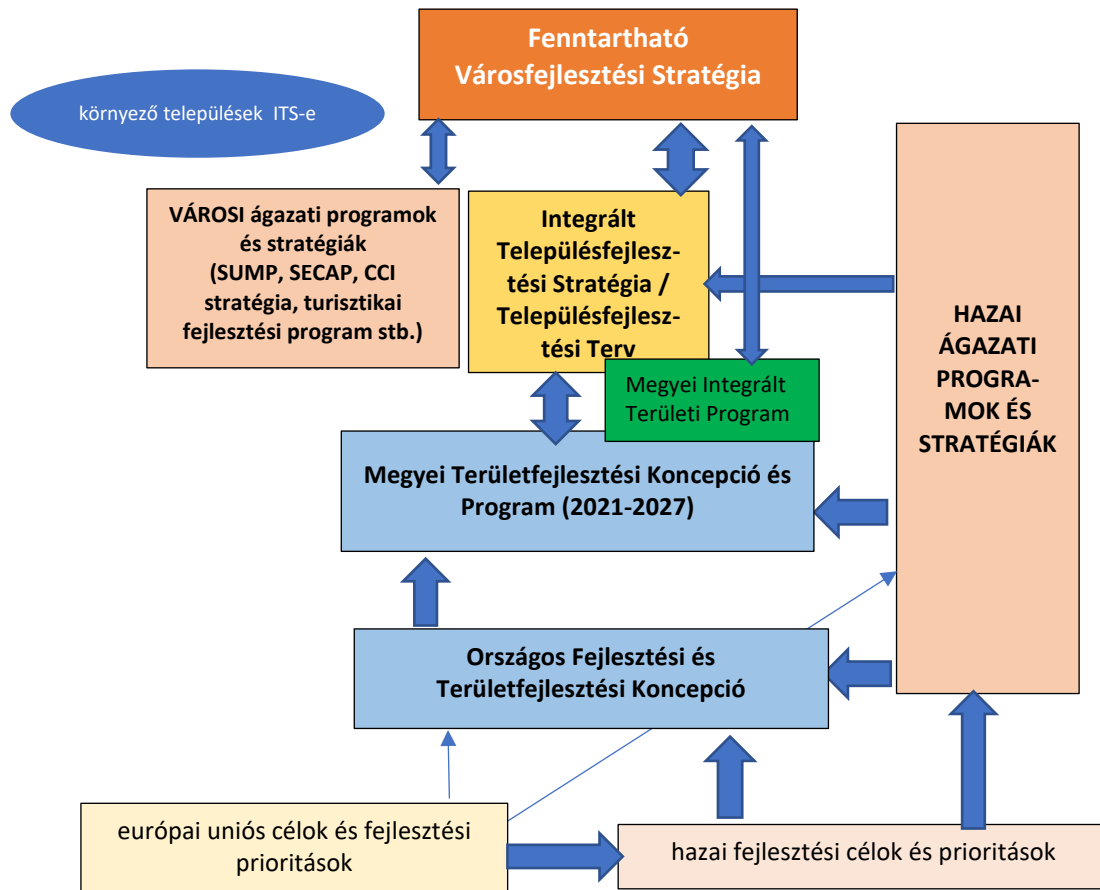
Lényeges, hogy az összehangolás mozzanata már a fenntartható stratégia **tervezési folyamatába** beépüljön főként a stratégiai és fejlesztési célok, valamint a kulcsbeavatkozások kialakítása során és ne csak a tervezési folyamat végén történjen e tekintetben kontroll.

A 4. ábra bemutatja, hogy az FVS esetében milyen stratégiákkal szükséges az összehang megteremtése elsősorban a célok és a beavatkozások tekintetében. Az FVS működőképességét és megvalósíthatóságát jelen tervezési helyzetben/kontextusban a város legfontosabb fejlesztési dokumentumaihoz (ITS, Településfejlesztési terv) szükséges illeszteni.

Ezt követően a **megyei területfejlesztési programmal** történő illeszkedés biztosítása a legfontosabb. A megyei területfejlesztési programon (és az arra épülő Integrált Területi Programon) keresztül a megyei önkormányzat meghatározó szerepet játszik az önkormányzatok TOP forrásokhoz történő hozzáféréseben, ezért ez a megyei stratégiai dokumentum meghatározó a városok számára. Az önkormányzatok fejlesztési forrásait elsősorban a TOP Plusz forrásai biztosítják, ezért a TOP Plusz és a megyei **Integrált Területi Program** céljaihoz, prioritásaihoz való illeszkedés a forrásszerzés célját szem előtt tartva szintén elsődleges.

A további stratégiai szintű összehangolási feladatok az **hazai ágazati stratégiák** vonatkozásában kerülnek előtérbe, főként akkor, ha bizonyos speciális ágazatok különösen fontossá válnak az új tervezési időszakban a város számára és a kapcsolódó fejlesztések a hazai stratégiákon nyugvó hazai forrásokból is számíthatnak támogatásra.

A térségi szemlélet érvényesítése hatványozottan indokolja a **szomszédos települések fejlesztési dokumentumainak összehangolását**. A tervezési folyamat ennél messzebb is megy, hiszen a TOP Plusz Irányító Hatósága közös térségi projektek generálását és végrehajtását kívánja motiválni a 2021-2027-es programozási időszakban. Ennek egyik eszköze (a megyei dokumentum mellett) az FVS és annak hangsúlyozott várostérségi relevanciája, ami szoros együttműködést és egyeztetéseket igényel.

4. Ábra Az FVS összehangja más stratégiákkal

Az FVS stratégia céljainak részletezését tartalmazó fejezet bemutatását követően kérjük, prezentálják az FVS összehangoltságát a **célok és beavatkozási elképzelések vonatkozásában** az alábbi stratégiai dokumentumokkal:

- Integrált Településfejlesztési Stratégia / Településfejlesztési Terv
- a megyei területfejlesztési program
- az FVS-ben hangsúlyos hazai ágazati programok
- az adott várostérség településeinek fejlesztési programjai (illetve amennyiben releváns, FVS-ével)
- megyei klíma stratégia
- városi SUMP, SECAP és egyéb tematikus programok

Az **ERFA 11 településegységek** az FVS tervezése során fordítsanak figyelmet a **megyei tervek térségi dimenzióira** és a fejezetben mutassák ki a kapcsolatot a megyei tervezés adott térségre vonatkozó fejlesztési céljai és az adott **ERFA 11 településegységek** egységes tervezésének végső célja között.

Az FVS tervezés által érintett **térségi szatellit települések fejlesztési terveinek** áttekintésével beazonosíthatók a közös tervezés indokoltóságát alátámasztó közös problémák, lehetőségek/adottságok és célok. Emeljék ki azokat a közös pontokat, amelyek az ERFA 11 településegységek létrehozását indokolják.

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, elemzésükben emeljék ki, hogy a különféle szintű és tematikus fókuszú stratégiai dokumentumok</p> <ul style="list-style-type: none"> - milyen intézkedések, beavatkozások kapcsán emelik ki az önkormányzatát, mint kulcsszereplőt, - milyen tematikus hazai vagy európai makro-regionális hálózat részeként értelmezik. <p><i>Kérjük, amennyiben előre mutatónak érzik elemzésüket ábra használatával támogassák.</i></p>
ERFA 11 településegység	<p>A fentiek mellett kérjük, különös figyelmet fordítsanak</p> <ul style="list-style-type: none"> • az ERFA 11 szatellit települések fejlesztési terveinek tartalmára • a megyei területfejlesztési program térségi dimenzióira.

4. Monitoring, kontrolling, indikátorok

4.1. FVS monitoring rendszere, nyomonkövetés a tervezés és végrehajtás során

A stratégiai menedzsmentciklus harmadik lépése a város stratégiai céljainak és az azokhoz kapcsolódó specifikus céloknak a meghatározása. Ebben a lépésben történik meg a célokhoz rendelt indikátorok és azok célértékének, valamint a mérés módszertanának meghatározása. E célokhoz rendelt indikátorok mérése biztosítja az eredményesség követhetőségét az FVS élettartama alatt. A stratégiai célokhoz rendelt indikátorok mérése folyamatos, végső értékelése pedig a stratégiai ciklus nyolcadik lépésében történik (stratégia és projekt szintű monitoring).

Ahogy az már említésre került, a stratégiai menedzsmentciklus egy spirálformában értelmezhető folyamat, amely konkrét lépéseit tekintve újra és újra ismétlődik, továbbá az egyes lépések esetében is lehetőség van a többszöri visszacsatolásra. Ezzel folyamatában értékelhetők a városfejlesztés és működés eredményei, a fejlesztési folyamat pedig hozzáigazítható a belső és külső környezethez.

Fentiek okán egyértelműen szükséges egy olyan monitoring rendszert működtetni, amely alkalmas erre az időközi visszacsatolásra, azaz megállapítható a stratégiában kitűzött célok elérhetősége, illetve megfelelő korrekciók kezdeményezhetők.

A monitoring nem csak szigorúan az eredmények elérését nyomonkövető rendszer, hanem annál összetettebb feladata van, így folyamatosan része a stratégiai menedzsmentnek. Lényege, hogy minél konkrétabban megfogható célokat tudjon meghatározni a város.

A segítségével:

- megállapítható a város jövőképe és céljai,
- vizsgálhatók a kockázatok,
- számszerűsíthetők az eredmények,
- mérhetők a teljesítések,
- megállapítható a kitűzött célok elérésének realitása,
- kiértékelhetők az elért eredmények és az oda vezető út.

Ahhoz, hogy a monitoring rendszer ilyen komplex és sokrétű legyen, kulcsfontosságú, hogy a kialakítása során körültekintően gondolja át a város az alkalmazott módszert, a kiválasztott mutatók és az adatgyűjtés rendszerét.

A monitoring relevanciái a stratégiai menedzsment ciklus egyes fázisaiban:

- kiinduló információk kiértékelése (eddig gyűjtött, jelenleg hozzáférhető adatok, ezek relevanciája, mérhetősége, alkalmassága) – milyen típusú adat lehet jó indikátor a stratégiában?
- forgatókönyvek felmérése, milyen esetben mi változik / változhat?
- célok (átfogó és stratégiai célok, stratégiai dimenziók szerint) és az azokhoz rendelt indikátorok meghatározása majd számszerűsítése,
- konkrét beruházások outputjainak értékelése aszerint, milyen mutatók értékeinek változásához járul hozzá?
- folyamatos visszacsatolások megalapozásaként két évente felülvizsgálat: mit sikerült elérni, elsődlegesen a számszerű célok módosítása nélkül?

A monitoring rendszer kialakításának több előfeltétele van. A legfontosabb, hogy **milyen releváns mutatók kerülnek a rendszerbe**, amelyek segítségével a stratégia eredményei számszerűsíthetők és követhetők, a másik pedig ezeknek a **mutatóknak a mérési körülményei**.

Az indikátorok jellege¹⁰

Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények között megjelenik a specifikus jelleg, a mérhetőség, az adatelérhetőség, a megbízhatóság és a behatárolt időszakra vonatkozó jelleg.

Összetettségük alapján lehetnek **nyers abszolút számértékek**, amelyek egyértelműen a vizsgálni kívánt jelenség egy bizonyos jellemzőjét mérik, vagy **összetett** (aggregált) **mutatók**, amelyek több jellemzőt integrálva alkotnak komplex indikátort.

A stratégiaalkotás szempontjából azonban a legfontosabb típusai az előrehaladás volumene szerinti a **kimeneti**, az **eredmény-** és a **hatásindikátorok**.

Stratégiai szinten a kimeneti indikátorok jelentősége a leginkább elhanyagolható, hiszen ezek jellemzően egy-egy konkrét fejlesztés során létrehozott produktumot képesek számszerűsíteni. A stratégiaalkotás céljainak elérését inkább hatás és eredményindikátorok alkalmazásával lehet szemléltetni. A **hatásindikátorok** szélesebb, átfogóbb képet tudnak nyújtani a vizsgált jelenségről, értékükben a változás viszonylag lassan következik be és több tényező is hat rájuk.

Az **eredményindikátorok** átmenetet jelentenek a hatás és a kimeneti indikátorok között, egy-egy témát magasabb szinten fednek le, mint a kimeneti indikátorok. A specifikus célhoz mindkét indikátor hozzárendelhető attól függően, mennyire részletesen került megfogalmazásra a specifikus cél. Pl. egy tematikus specifikus cél már kellően konkrét ahhoz, hogy eredményindikátorral kerüljön mérésre.

Az eredmény- és a hatásindikátorok lehetnek egyszerű fajlagos mutatók, de lehetnek összetett indikátorok is, amelyek több területről származó – a gazdaság, a társadalom, a környezet stb. területeire, ezek kapcsolataira reflektáló – információkat sűrítenek egyetlen mutatóba.

A mutatók kiválasztása

A hatékony monitorig előfeltétele a megfelelő indikátorok kiválasztása a program eredményeinek mérhetőségére. Az indikátorok meghatározott nézőpont, normarendszer szerint kiválasztott értelmező mutatók, amelyek valamilyen jelenség, a környezet vagy terület állapotát, helyzetét, legfőbb jellemzőit mutatják be meghatározott nézőpontból, lehetőséget adva időbeli, térbeli összehasonlítások megtételére, a jelenségek pozitív és negatív változásainak bemutatására.

Az indikátorrendszer megalkotásának lépései

A város stratégiai célja és rész céljai megalkotásával párhuzamosan számszerűsíthető eredményeket határoz meg. Mind a stratégia cél, mind a rész célok esetében szükséges azonosítani annak illetve azok legjellemzőbb tulajdonságait, amelyek mentén a beavatkozásoknak köszönhető változások mérhetővé válnak.

A szóba jöhető mutatók kapcsán fontos, hogy azok az általunk meghatározott jellemzőknek megfeleltethetők legyenek, azaz bizonyos paramétereik, vagy maga a jellemző megfelelő időközönként korábban ténylegesen mérésre kerüljön. Az időbeli összehasonlíthatósághoz elengedhetetlen, hogy a mutató által jellemzett adottság több évre – a legjobb, ha legalább egy évtizedre visszamenőleg – mérésre került. Tíz éves időtávban már kiegyenlítik egymást az esetlegesen kiugró értékek, amelyek torzítanák a jelenség változásainak megítélhetőségét. Mindebből következik, hogy **a választott mutatók bázisértéke jellemzően nem zéró**. Másrészt fontos, hogy olyan mutató kerüljön kiválasztásra, amelynek mérése a továbbiakban is biztosítható, hiszen így garantálható, hogy a jelenség ugyanazon aspektusa kerül mérésre mindvégig, ezzel valóban a kívánt cél felé történő elmozdulás válik vizsgálhatóvá.

Minden egyes célhoz legalább egy indikátort szükséges megjelölni, amellyel a város megítélése szerint a célok elérése a leghatékonyabban számszerűsíthető, egyben könnyen is mérhető. Ahogy az már

---

¹⁰ Havas Éva: Az indikátorok, indikátorrendszerek jellemzői és statisztikai követelményei, Statisztikai Szemle, 85. évfolyam 8. szám című cikke alapján

említésre került, a stratégiai célok hatás-, a részcélok pedig hatás- vagy eredményindikátorokkal egyaránt számszerűsíthetők.

Az **ERFA 11 településegységek** FVS-e – hasonlóan az ERFA 11 városokéhoz – a stratégiai célokhoz és a célhierarchia alacsonyabb szintjén szerepeltetett célokhoz rendeli az indikátorokat. Mivel az FVS célrendszeréről szóló fejezete csak a célok térségi vonatkozásait vizsgálja – és pont a monitoring nehézségei miatt többnyire nem térségi célmeghatározásról van szó – a célok többségéhez rendelt indikátorok a központi városra vonatkoznak az ERFA 11 településegységek esetében is.

Fontos ugyanakkor, hogy bizonyos térségi relevanciával bíró és konkrét térségi projektekkel támogatni tervezett célok esetében az FVS kifejezetten térségi indikátorokat is meghatároz, ahol a települések aggregált adatait szükséges használni.

Az **ERFA 11 településegységek** esetében az egységes indikátor rendszerből (24. táblázat) elvárt **három indikátor térségi szinten történő alkalmazása**. Ezeket dőlt betűvel jelenítjük meg a 24. táblázatban.

A számszerűsíthető mutatók összefoglalásához használható az alábbi táblázat:

23. Táblázat Összefoglaló indikátor táblázat

	indikátor	mértékegység	bázisérték	célérték 2027	mérés módszere
Stratégiai cél 1.	<i>hatásindikátor</i>				
Rész cél 1.1	<i>hatás- /vagy eredményindikátor</i>				
Rész cél 1.2					
Rész cél 1.n.					
Stratégiai cél 2.					
Rész cél 2.1					
Rész cél 2.2					
Rész cél 2.n					
Stratégiai cél 3.					
Rész cél 3.1					
Rész cél 3.2					
Rész cél 3.n					
Stratégiai cél 4.					
Rész cél 4.1					
Rész cél 4.2					
Rész cél 4.n					

4.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana

Az FVS egy élő, dinamikus fejlődő dokumentum, mely kijelöli a stratégiát hét éves időtávra, ugyanakkor a reziliencia és adaptivitás elvárásának megfelelően a külső és belső változásokra reflektálva adaptáció, módosítás is elképzelhető a hét éves időtávban.

Ennek érdekében egy átlátható, transzparens nyomkövetési rendszer kialakítása elvárás:

- FVS monitoring rendszere, az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana a fent kifejtett szempontok alapján,
- adatgyűjtés és -kezelés: beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének módszertana az alábbi fejezetben kifejtett szempontok szerint.

A specifikus célhoz és a részcélokhoz tartozó indikátorok körét és célértéküket a város maga határozza meg, ugyanakkor az ERFA 11. cikk eredményeinek követhetőségéhez és bemutathatóságához szükség van néhány olyan mutatóra is, amely mérhetővé teszi az eszköz teljesítményét, eredményeit. Ezért az alábbiakban az irányító hatóság elvárja egy komplex mutató, valamint azok részmutatói, továbbá az öt tervezési dimenzióknak megfelelő mutatók mérését. Ezeket a városoknak a saját indikátoraik mellett mérniük kell és az éves előrehaladásukról az irányító hatóság felé be kell számolniuk.

24. táblázat Az FVS egységes indikátorai

	indikátor	mérték- egység	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
Reziliencia: a gazdaság több lábbon állása	helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke				
Reziliencia: energiafüggőség alternatív energiaforrásokkal való oldása	megújuló energia termelés arányának növekedése				
Reziliencia: digitális város	digitális ügymenetek aránya				
Reziliencia: megtartó város	az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség				
Reziliencia: zöldfelületek	<i>zöld- és vízfelületek arányának változása</i>				
Prosperáló város	fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya				
Zöldülő város	éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO ₂ /t)				
Digitális város	<i>digitálisan mért adattípusok száma</i>				
Megtartó város	<i>vándorlási egyenleg</i>				
Kiszolgáló város	újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya				

4.3. A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének módszertana

Alapvetően fontos, hogy a stratégia eredményességét vizsgáló monitoringot az önkormányzat milyen adatokra alapozva végzi el. A monitoring rendszerbe beválasztott adatok eredete kétféle lehet: származhatnak saját adatgyűjtésből és külső – önkormányzaton kívüli – adatszolgáltatótól. Saját adatgyűjtésnek az önkormányzatnál felhalmozódó belső adatok tekinthetők, míg külső adatforrásnak tekintünk minden helyi, nem önkormányzati adatgazdát és minden központi adatbázist.

A következetes monitoring során a város célja, hogy minél sokoldalúbb módszerekkel és folyamatosan gyűjtsön adatot az egyes működési alrendszereiben zajló jelenségekről és folyamatokról és ehhez a digitális megoldásokat minél szélesebb körben vegye igénybe.

A monitoring feladatok hatékonyságának további alapfeltétele, hogy az adatbázis, amelyből a város dolgozik, megbízható legyen, avagy ismerje annak kritikus pontjait. Akár külső adatszolgáltatótól, akár saját adatgyűjtésből építkezik a rendszer, szükséges beépíteni a garanciákat az adatok **hitelességére**.

Külső adatszolgáltató esetében ez úgy érhető el, ha az adatbázis, amelyből az adatot kapja/kéri a város, közhiteles.

Saját városi adatforrás esetében ugyanakkor fontos gondoskodni bizonyos műveletekről, amelyek összességében az **adatmenedzsment** feladatköreit/lépéseit fedik le.

A beérkező adatok lehetnek szenzoros adatok, működésből származó felhasználói adatok, közvetlen gyűjtött adatok. A nyers adatokat tartalmazó adathalmaz még nem megfelelő adatforrás, szükséges az **adattisztítás**, ami annak érdekében történik, hogy az adatbázisba valid adatok kerüljenek.

A hitelesítésnek többféle módja lehet, kezdve azzal, hogy tételesen vizsgálatra kerülnek a beérkező adatok, és amennyiben extrém érték kerül feltárássra, ott egyesével néz utána a város az adat valóságának. Készülhet azonban összevetés is olyan mutatók esetében, amelyek esetleg ugyanazt a jelenséget mérik csak más szempontból, így az adatok összesítésekor mindkét mutató esetében egymásnak megfeleltethető eredménynek kell kijönnie.

A jól működő monitoring rendszerben elengedhetetlen a mért **mutatók definiálása**. Ennek érdekében, hogy minden érintett ugyanazt értse a mutatót, érdemes előre meghatározni és rögzíteni annak város szerinti értelmezését, bázisértéke kiszámításának és célértéke becslésének módját, mértékegységét, értékének egy konkrét intervallum közé esését. Ezzel elkerülhető, hogy az egyes érdekeltek teljesen más logika szerint számítsák az elért eredményeket, esetlegesen nem megfelelő módosításokat kezdeményezzenek a stratégiában.

Különösen fontos, hogy a gyűjtött és felhasznált adatokkal ne sértse a város az adatvédelmi szabályokat. Amennyiben például olyan mutató kerül a stratégiába, amely személyi szintről származik, a lakosság köréből kerül felvételre majd összesítésre, ott gondoskodni szükséges a begyűjtött adatok felhasználása előtt azok anonimizálásáról.

Külön szükséges foglalkozni a gyűjtött adatok tárolásának (ami szintén az helyi adatmenedzsment része) kérdéskörével. Az adatvédelmi szabályoknak való megfelelés már az adatgyűjtés- és tárolás során is kulcsfontosságú, és nem csak az adatok használata miatt – különösen, ha a város saját adatokkal is kíván dolgozni a stratégiai menedzsmentciklus alkalmazása során. A biztonságos adattárolás a teljes adatbázis hozzáférhetősége esetében is szükségszerű – ki és milyen jogosultsággal férhet az adatbázishoz, ki végezhet benne adatjavításokat stb.

Emellett legalább ennyire fontos az adatbázis meghatározott időközönkénti aktualizálása friss adatokkal (ez lehet folyamatos frissülés is az adatok gyűjtési módszerének függvényében). Ezt szintén előre rögzíteni szükséges minden mutató esetében, függetlenül attól, hogy saját adatgyűjtés vagy adatszolgáltatásból származik a mutató aktuális értéke. Előre meg kell tehát határozni, hogy milyen gyakorisággal kéri be a város a külső adatszolgáltatóktól az aktuális értékeket, illetve, hogy a saját maga által mért mutatók esetében milyen időközönként állítja elő a friss adatokat, avagy folyamatosan frissülő adatok esetében melyik az az időpillanat, amelynek elérkeztekor mért érték figyelembe vehető lesz friss adatként.

Értékelések

A stratégiai menedzsmentciklus nyolcadik lépése a projekt és stratégiai szintű monitoring, amely a város tudatosan és rendszerezetten felépített monitoring rendszerére támaszkodva segíti elő az elért eredmények kiértékelését, és teszi lehetővé a visszacsatolást a döntéshozók számára. Újabb tervezési ciklus indításakor az adatok célzott értékelése nagymértékben meg tudja könnyíteni a város koncepció-

és stratégiaalkotási feladatait, mivel sok olyan adatra is tud támaszkodni általa a helyzetértékelésben, amelyhez esetlegesen nemzeti szintű adatszolgáltatóktól nem férne hozzá, mivel mérésre sem kerülnek ilyen mutatók.

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Határozza meg a monitoring rendszerét a tervezés és végrehajtás során, azonosítsa a célrendszeréhez kapcsolódó indikátorokat, azok adatforrását és mérési módszerét. Határozza meg a bázis és célértékeket. Hasonlóan az FVS szintű egységes indikátorok esetében határozza meg azok bázis és célértékét. Dolgozza ki az adatok gyűjtésének és nyomonkövetésének rendszerét.
ERFA 11 településeggyüttes	Mutassa be, hogy a nyomonkövetés fentiekben leírt rendszerét hogyan terjeszti ki a településeggyüttesre vonatkozó indikátorok körére.

5. Az irányítási és működési modell

A helyzetértékelés *A város irányítási és működési modelljének értékelése* c. fejezetben foglalt részletes elemzés lehetőséget ad arra, hogy a stratégia újszerű szemléletéből eredő irányítási és működési modellt érintő szükséges változtatások meghatározhatók és paraméterezhetők legyenek.

5.1. A városirányítási modell indokolt módosításai

Az irányítási, döntési folyamatok stratégiai ciklus végrehajthatóságát támogató átalakítása a stratégia megalkotása során már aktuálissá válhat. A stratégiai ciklus legnagyobb részét ugyanakkor a megvalósítás / végrehajtás folyamata teszi ki.

A stratégia létrehozása során érdemes átgondolni a fenntartható városfejlesztési **stratégia és kapcsolódó projektjeinek tervezésére, finanszírozására és lebonyolítására** vonatkozó döntéshozatali mechanizmust és a bevont érintettek körét (önkormányzat, közigazgatási szereplők, intézmények, civil szervezetek, tudományos körök, közösségalapú szervezetek, társadalmi mozgalmak, irányító csoportok és a magánszektor).

5.1.1. Az átfogó városirányítási rendszer változásai

Az FVS tervezése és megvalósítása során számos döntés válik szükségessé. Az FVS végrehajtása során elvárás a **többszintű irányítási modell alkalmazása**.

Kérjük, az irányítási modell alfejezet bevezetéseként fejtse ki, milyen változtatásokat intézkedéseket tervez az alábbiakat illetően:

- Milyen módon kívánja elérni az irányítás különböző szintjei közötti beavatkozások koordinációját és összehangolását? E helyt javasolt (nem elvárt) a **városmenedzser** és a zöld, illetve digitális átállás menetrendhez/átálláshoz kapcsolódóan **felelős koordináló személy** kijelölése.
- Milyen eszközökkel kívánja érvényesíteni a több érdekelt félre kiterjedő, alulról építkező megközelítést, ami az összes érintett résztvevő egyenlő esélyű bevonásáról gondoskodik?
- Miként kívánja már a stratégiai szintű tervezés során, majd később a stratégia megvalósítási szakaszában elérni a közösség-vezérelt kezdeményezések előtérbe helyezését?

5.1.2. A térségi koordináció mechanizmusainak változásai

A többszintű irányítási modell esetében a megvalósíthatóságot némileg bonyolítja, amikor térségi szintű fejlesztésekről ill. konkrét szolgáltatások működtetéséről van szó. Alapvető helyzet, hogy több települési önkormányzatnál többszintű irányítási modell van jelen a döntéshozatal és koordináció folyamatában, azaz egy-egy döntés szélesebb körben kerül átgondolásra.

Mindemellett a területi koordináció fontos szereplője lehet maga a megyei önkormányzat is.

- Kérjük, jelezze (2.4.3 *A térségi koordináció* alfejezet tartalmát felidézve), hogy a hatékonyság növelés érdekében milyen ponton látja indokoltnak/szükségesnek a térségi szintű projektek esetében a döntéshozatali és koordinációs feladatok átalakítását?
- Az átalakítás milyen egyéb következményekkel jár? Milyen térségi szereplőket érint?

Az **ERFA 11 településeggyüttes** esetében a korábban, a partnerségi fejezetben már vázolt térségi koordinációs mechanizmusok bevezetésére feltétlen szükség van.

A bizottság tagjai: a központi és minden ún. szatellit település önkormányzatának megbízottja, pl. polgármester, meghatalmazott városvezetői szakértői kör, egyéb.

A döntésekben érvényre juttatott szavazatok esetében az adott szatellit település dönti el, hogy szükséges-e a helyi képviselő testület jóváhagyása is a bizottságban a települést képviselő személy szavazatának alátámasztásához.

A bizottság működése: A stratégiai ciklus logikáját követve a bizottság az FVS tervezés és végrehajtás teljes időtartamára jön létre (2021-2027). Az ERFA 11 településeggyüttes fejlesztési tanács nem csupán az FVS készítését, hanem annak végrehajtását is nyomon követi. Különösen azon projektek vonatkozásában van véleményezési és jóváhagyási hatásköre, amelyek a **TOP Plusz ERFA 11 pénzügyi keret térségi projektek** (lásd 6.3 fejezet) **kategóriájában** kerül finanszírozásra és megvalósításra. A bizottság feladata az eredmények monitorozásáig terjed.

Az FVS legitimitását a központi város képviselőtestülete, mint legitim döntéshozó szerv biztosítja. Ugyanakkor, az **ERFA 11 településeggyüttes fejlesztési bizottság** minden FVS-sel kapcsolatos képviselőtestületi döntést megelőzően ülést tart, ahol a **döntések többségi szavazással születnek (a települések 50%-a+1 szavazat jelenti a jóváhagyást)**. A tervezési tartalmak megismerését követően a bizottságnak joga van fejlesztési és projektelőkészítési kérdésekben állást foglalni és előzetes javaslatokat is tehet.

A működéssel kapcsolatos elvárás, hogy a bizottság az FVS tervezési folyamatban **minimum két** (egyébként tetszőleges számú) **alkalommal tartoson ülést** és a tagok folyamatos tájékoztatást kapjanak a tervezés mérföldköveihez kapcsolódóan.

5.1.3. Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában

Az 1.1. fejezetben részletezett stratégiai menedzsment ciklus két fő szakasza I.) a fenntartható városfejlesztési stratégia készítése majd annak II.) a stratégia végrehajtása a kapcsolódó **projektek megvalósításán keresztül**. A partnerség a stratégiai ciklust teljes egészében végig kísérő folyamat, ahogy az a 1. ábrán bemutatásra kerül.

A stratégia végrehajtás folyamata alapvetően nem átfogó és specifikus célokra és stratégiai kérdésekre, hanem a konkrét beavatkozások megvalósítására koncentrál. Ezért a partnerség célja, az érintettek köre és a partnerségi bevonás eszközei is jelentősen eltérhetnek a stratégia készítése során jellemzőtől.

A stratégiai menedzsment ciklus tervezési szakaszára már a folyamat elején elkészül a partnerségi terv. Kérjük, tervezzék meg a megvalósítás partnerségi együttműködésének kereteit is:

- Pontosan mely partneri csoportokat kíván bevonni a stratégia végrehajtás folyamatába? Mennyiben térnek el a két szakaszban bevont stakeholderek? Kérjük, indokolja.
- Milyen **partnerségi eszközök** felhasználásával kívánja a maximális részvételi hatékonyságot elérni a megvalósítás folyamatában, utóbbi esetben elsősorban az egyes projektek fejlesztése és végrehajtása során? Kérjük, fejtse ki a partnerségi **eszközöket és akciók pontos tartalmát**. A végrehajtás során milyen partnerségi akciókat tervez az erősen **tematikus** (pl. helyi termék bolt), platform jellegű (kulturális és kreatív gazdaság szereplőinek együttműködése), **akcióterületi** (pl. helyi csapadékvízvezető rendszer), és **keretrendszer szerint** (zöld, digitális) szerveződő fejlesztések esetében?
- Milyen **ütemezés** szerint tervezi az akciókat végrehajtani a 2027+2 évig tartó stratégiai ciklus során? Kérjük, itt bontsa meg a Gantt diagramot és külön kezelje a stratégiai tervezés időszakát (konkrét akciók megnevezésével), a megvalósítás időszakától. Utóbbi esetben kampányok és rendszeres éves szinten ismétlődő akciók megjelölése elegendő.

5.2. A városi működési modellt érintő tervezett változtatások

A 2.4.2 **Működési modell** c. alfejezetben bemutatásra került a város működését biztosító szolgáltatások szervezeti, működési háttere, függőségei és a szervezetek működési függősége, kapcsolatrendszere.

Megalkotásra került a működési térkép. Konklúzióként a város definiálta azokat a kritikus, problémás pontokat, amelyek az újszerű tartalmak megvalósítását talán már kevésbé, vagy nem elég hatékonyan támogatják.

- Kérjük, ebben az alfejezetben jelenítse meg külön pontban a városfejlesztési stratégia 2021-2027 megvalósítását érintő szervezeti és működési struktúrák átalakítását. A jelenlegihez képest:
  - o Milyen változtatásokat lát szükségesnek a stratégia végrehajtás menedzsmentjében?
  - o Milyen munkafázisokat érdemes megerősíteni HR szempontból?
  - o Milyen munkafolyamatokat érdemes átalakítani?
- A stratégia célrendszerét szem előtt tartva (különös tekintettel a zöld és digitális átállás céljaira) kérjük, fejték ki, hogy milyen változások/átalakítások indokoltak a különféle **városi működési területeken**:
  - o városüzemeltetés (közterületek, zöldfelületek karbantartása, víz, szennyvíz, áram – közvilágítás, internet stb.)
  - o humán közszolgáltatások (oktatás, szociális szolgáltatások, egészségügy, kulturális, közművelődési szolgáltatások)
  - o közösségi közlekedés
  - o hulladékgazdálkodás stb.

az alábbi szempontok szerint:

- o szervezeti (összevonás, szétválás, más szervezeti formában való működtetés, új szervezet létrehozása)
- o belső szervezeti átalakítások szervezetirányítás megújítása
- o humán erőforrás fejlesztése
- o együttműködések intenzitásának növelése
- o eszközállományt érintő, esetleg digitalizációs fejlesztések (eszközállomány megújítása, digitalizált automatizált rendszerek bevezetése)

Fontos: belátható, hogy ezek önmagukban is városfejlesztési célok (digitális átállás), ill. fejlesztési célú beavatkozást (automatizáció, digitalizáció) igényelnek, ezért a városi működési rendszerek komplex digitális tartalmú fejlesztését esetleg jelezzék, de ne itt, hanem a beavatkozási területek között jelenítsék meg.

Kérjük, szükség esetén mutassa be az újragondolt **működési térképet** pontosan jelezve, milyen jellegű változásokat vetítenek előre a stratégia ciklus megvalósíthatósága érdekében.

Kérjük, az alábbi táblázat-sablon felhasználásával foglalják össze a működési modellt érintő változásokat.

25. Táblázat Működési modellt érintő változások összefoglalása (sablon)

Működési terület/ szervezet	változás / fejlesztés
pl. városfejlesztő társaság	humán erőforrás fejlesztés (1 fő digitális város szakértő, digitális projektek menedzsmentje)

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Ebben a fő fejezetben kérjük, arra koncentráljon, hogy a stratégia tartalmát (célok, beavatkozások) milyen irányítási és működési mechanizmusokat érintő változások mentén tudja megvalósítani. A megalapozó munkarészben elvégzett vizsgálat következtetéseire alapozva kérjük, tekintse át a fejlesztésekkel kapcsolatos döntéshozatal (irányítás), majd pedig a megvalósítás és az eredmények fenntartását lehetővé tevő működés feltételeit (szervezet, humán erőforrás, együttműködések stb. vonatkozásában). Az átfogó városi szintű működtetést érintő változásokat kérjük, jelezze a korábban rögzített működési térképen is. Amennyiben a kapcsolódó vizsgálat megállapítása szerint a meglévő irányítási, működési struktúrák, döntési és végrehajtási folyamatok nem igényelnek beavatkozást, kérjük, azt is jelezze a fejezet tartalmaként.</p> <p>Kérjük, külön alfejezetben fejtse ki, hogy a stratégia megvalósítása során milyen partnerségi akciókat tervez. Kiket kíván bevonnani és milyen részvételi eszközök alkalmazása mellett.</p> <p>Kérjük, térjen ki egy alfejezetben a térségi fejlesztésekkel kapcsolatos döntésekre és koordinációs mechanizmusokat érintő szükségesnek vélt változtatásokra is.</p>
ERFA 11 településeggyüttes	<p>A városi szintű irányítási és működési átalakítások kifejtése mellett az ERFA 11 településeggyüttesek esetében érthető módon, a térségi fejlesztésekkel kapcsolatos döntésekre és koordinációs mechanizmusokat érintő szükségesnek vélt változtatásokra nagyobb hangsúly helyeződik.</p> <p>Legfontosabb az ERFA 11 településeggyüttes fejlesztési bizottság létrehozása, működési kereteinek meghatározása.</p>

6. Cselekvési terv

A stratégia és a célok fejlesztési irányokká, beavatkozásokká történő lebontása valósul meg, mely során figyelembe veendő mind a városi szint, mind a várostérségi szint, eltérő módszertant alkalmazva attól függően, hogy a város térségével közös forráskeretet használ, vagy célterületi megközelítést alkalmaz.

6.1. Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése

A cselekvési terv alapját a célok megvalósulását támogató **prioritások, intézkedések és beavatkozási területek** meghatározása jelenti. Az prioritások (2-3 db) absztrakciós szintje a legmagasabb, ennek tematikus vagy integrált alábontása az intézkedési majd a beavatkozási területek szintje. Ezek meghatározása tetszőleges logika szerint történhet.

A cselekvési terv bevezetéseként lényeges, hogy a város rendszerbe foglalja azokat a fejlesztési tevékenységeket, amelyek a teljes tervezés elvi alapjait figyelembe véve kontextusát jelentik a különféle típusú projekteknek a későbbiekben.

26. Táblázat Az intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése (alakítható)

Intézkedés 1.	Intézkedés 2.	Intézkedés 3.
Beavatkozási terület 1.1.1		
beavatkozási terület 1.1.2		
beavatkozási terület 1.1.3		
stb.		

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, foglalja rendszerbe a célok megvalósítását szolgáló fejlesztéseket a megadott táblázat átdolgozásával és feltöltésével. A tábla szabadon bővíthető sorokkal és oszlopokkal.
ERFA 11 településeggyüttes	Kérjük jelezze tetszőleges módon, hogy mely intézkedések és beavatkozások érintik a tervek szerint az ERFA 11 településeggyüttes szatellit településeit. A településeggyüttes szatellit településeit érintő intézkedésekből / beavatkozásokból vezethetők le később a konkrét térségi projektek.

6.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

A beavatkozások struktúrájának kialakítása mellett az FVS hagyományosan figyelmet fordít azok területi meghatározottságára.

A tervezés következő lépéseként a városok meghatározzák a beavatkozások, fejlesztési tevékenységek területi fókuszait az akcióterületek lehatárolásával.

A lehatárolható akcióterületek

- megegyezhetnek egy lehatárolt városrészrel. Tipikusan ilyen eset, amikor a belváros vagy városközpont városrész egyben akcióterület is.
- az akcióterületek lehetnek a városrészeknél kisebbek, vagy városrész határokon átnyúlóak. Ugyanakkor, a könnyebb kezelhetőség miatt szerencsés, ha egy akcióterület egy városrészre esik.

Az akcióterületek pontos lehatárolása a határoló utcák, közterületek megnevezésével történik, vagy szélsőséges esetben telekhatárokkal is lehatárolhatók. Az akcióterületek lehatárolása indoklást igényel. Az indoklás alapja a városrész lehatárolás és a területek összefoglaló jellemzése, a kockázatok és lehetőségek elemzése, amelyben szükséges kitérni a városrészi relevanciákra, emellett alapot jelenthet a hagyományos probléma és értéktérkép területi ábrázolása is.

27. Táblázat Akcióterületek összefoglaló táblázata

Akcióterület megnevezése	Akcióterület lehatárolása	A lehatárolás indoklása

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, a fejezet keretében határolják le a Cselekvési terv akcióterületeit, a pontos szöveges lehatárolás mellett indokolják döntésüket és kérjük, emellett alkalmazzanak térképi ábrázolást is.
ERFA 11 településeggyüttes	A településeggyüttes egyéb városi településeinek (azaz nem a központi városi településen) ITS-ei alapján nevezzék meg a TOP Plusz <i>élhető város és szociális városrehabilitációs témájú integrált jellegű felhívások</i> potenciális akcióterületeit.

6.3. Városi szintű beavatkozási területek részletezése

Városrészi, akcióterületi megközelítés esetén egy kifelé tekintő nézőpont használata szükséges, mely nem csupán az adott akcióterület belső dinamikáját és fejlesztési szükségleteit veszi figyelembe, hanem azt tágabb kontextusba helyezve, a szomszédos vagy távolabbi városrészekkel, szükség esetén a teljes városi környezettel szinergikus módon tervezi. A befelé tekintő megközelítés problémája, hogy a célként kitűzött kihívások kezelését sok esetben nem oldják meg, hanem egyszerűen áthelyezik őket más területekre: a célterületen megvalósított beruházások következtében az árak felmennek, ami dzsentifikációhoz vezethet. Sok esetben a hátrányos helyzetű térségek helyzetének javítása a terület határain túlnyúló összehangolt beavatkozásokat igényel, például közlekedési beruházásokat az elérhetőség javítása érdekében, vagy gazdasági intézkedéseket a munkanélküliség ellen.

A cselekvési terv a célok eléréséhez szükséges intézkedéseket, beavatkozásokat veszi sorra. Tartalmi mélysége a projekt szintjét nem éri el (pl. nincsenek pénzügyi-gazdasági adatok meghatározva), a tevékenységeket tartalmazza a város különböző területeire vagy adott telekre, telekcsoportokra vonatkozóan. A cselekvési terv feladata meghatározni, hogy a tervezett beavatkozások meglévő és hiányzó elemei, ismeretei miként befolyásolják az adott beavatkozás sikeres megvalósulását.

Az ERFA 11 településeggyüttesek esetében a beavatkozási területek tervezésénél javasolt figyelembe venni, hogy a rendelkezésre álló forráskeret legalább 25%-t a várostérség fejlesztésének céljára szükséges fordítani ún. **térségi projektek** végrehajtásával. A támogatási keret felhasználás területi vonatkozásainak részletes tartalmi és pénzügyi kidolgozása a TFP dokumentumban történik, ugyanakkor fontos már a stratégiai tervezési szakaszban erre felkészülni.

A térségi projektek három kategóriában értelmezhetők:

1. fizikailag a **központi városban megvalósuló, jelentős térségi hatású projekt** (nem kötelező):

- a projekt megvalósításának helyszíne a központi város, ugyanakkor annak szolgáltatásait igénybe vevők legalább 40%-ban a szatellit településekről származnak,
- a projekt megvalósításának helyszíne a központi város, ugyanakkor a fejlesztés egy térségi társulási fenntartásban működtetett közszolgáltatás központja;

2. a szatellit településeket érintő **hálózatos projekt**, amely minimum két, de lehetőség szerint minél több településen eredményez pozitív változást az adott szolgáltatás minőségében (kötelező)

- fizikai/műszaki / infrastrukturális hálózatok fejlesztését támogató projekt (kerékpárúthálózat, csapadékvízvezetési rendszer stb.),
- szolgáltatást érintő hálózatos fejlesztések (szociális ellátás, egészségügyi ellátás, óvodai ellátás, turisztikai hálózat fejlesztés – pl. hálózatosodást segítő digitális fejlesztései stb.);

3. a szatellit települések egyedi projektjei (kötelező)

- a szatellit településeken megvalósuló, pontszerűbeavatkozás, ami helyi és/vagy térségi hatásokkal bír.

6.3.1. Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások

Egyedi beavatkozások, amelyek nem kapcsolódnak szervesen városi vagy városi szintű fejlesztésekhez. Az egyedi, beruházási jellegű és/vagy szoft beavatkozások a leggyakrabban meghatározhatóak, leírhatóak az alábbi ismérvek alapján:

- Szűkebb környezetükben jelentkező helyi szintű fejlesztés(ek), amely(ek) hiányzó funkciót pótolnak vagy meglévő funkciót fejlesztenek partneri igények alapján
- Közterület- és környezetrendezési beavatkozások a város egy-egy pontján
- Új, önálló létesítmény elhelyezése a városszövetben
- Hosszabb időtávú fejlesztések (pl. meglévő lakóterületek karakterének, épületállományának megújulása, funkcióváltó területek, amelyek jellemzően leromlott épületállománya rontja a városképet - tipikusan a városszövetben lévő barnamezős területek - vagy olyan meglévő funkciók, amelyek jellegüknél fogva nem illeszkednek az adott városrészbe

28. Táblázat városi stratégiai beavatkozási területek (sablon)

	kérdés	kifejtés
	Beavatkozási terület megnevezése	
	beavatkozás/projekt munkacíme	
	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	
	miért stratégiai jellegű/ kulcs beavatkozás/projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	
	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	
6.	városrészi leképeződése	

6.3.2. Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások

Nagyobb városrészi vagy városnegyedi (bármilyen nagyságú terület lehet, nem kötelező városrészekben gondolkodni) területre kiterjedő, térben és időben koncentrált, komplex fejlesztési intézkedések. Az időbeli koncentrálttság azt jelenti, hogy a városi területen belüli beavatkozások meghatározott időtávon belül megvalósulnak. A komplex jelleg azt jelenti, hogy a városi területen

többféle, de egymással szorosan összehangolt beruházási jellegű és/vagy szoft beavatkozások valósulnak meg, amelyek főbb ismérvei:

- többnyire a kor színvonalához képest elmaradott állapotú, kihasználatlan építményekből álló területekre fókuszálnak,
- hiányzó vagy elavult funkciók fejlesztését célozzák,
- a leromlott környezeti állapot rekonstrukciója az egyik fő feladata,
- volumenük, így várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen,
- együttesen szinergikus hatást fejtenek ki, vagyis az egyes projektelemek segítik más projektelemek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését.

29. Táblázat városi akcióterületi fejlesztés (sablon)

	kérdés	kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	
6.	városrészi leképeződése	

6.3.3. Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)

Egymással összehangolt, összekapcsolódó beruházási jellegű és/vagy szoft beavatkozások. Az összekapcsolódás azt jelenti, hogy a hálózatos beavatkozás kiterjedhet több városrészre, vagy akár a város egészére is, kapcsolódhat továbbá nagyobb léptékű térségi (országos, megyei, járási) hálózatokhoz is. A hálózatos, vonalas beavatkozások ismérvei az alábbiak:

- több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű beavatkozási pontból áll,
- a város egészére vagy annak egy részére – például több városrészre – terjed ki,
- a beavatkozási pontok egy együttműködő rendszer elemeit képezik.

30. Táblázat városi hálózatos beavatkozás (sablon)

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	
2.	beavatkozás munkacíme	
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, mutassa be a fejlesztési elképzeléseit az egyedi beavatkozásokra, akcióterületi fejlesztésekre és hálózatos fejlesztésekre bontva. A fejlesztések bemutatása a projektnél

várostopus	iránymutatás
	magasabb absztrakciós szinten történik, hiszen a stratégiai szinten elegendő a beavatkozási szint bemutatása, a projektek konkrét kialakítása már a végrehajtás feladata lesz. Így az egyedi fejlesztések keretében is csupán a város szempontjából meghatározó, a város egészének fejlődésére kihatással bíró kulcs beavatkozásokat határozza meg. Az akcióterületi fejlesztések esetében a korábbi alfejezetben kijelölt akcióterületek beavatkozásait határozza meg. A hálózatokra vonatkozó fejlesztéseket, vagy összekapcsolódó hálózatok esetében akár összevontan határozza meg a hálózatok egészére vonatkoztatva, rendszerszinten. A konkrétan érintett hálózati szakaszok azonosítása történhet a stratégiai szintet követően a végrehajtás részeként.
ERFA 11 településegüttés	nem releváns

6.4. Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése

A várostérségi intézkedések meghatározásának megalapozásaként a város a vonatkozó helyzetértékelő szintetizáló fejezetben (2.2.1 Várostérség lehatárolása) elvégezte a várostérség meghatározására vonatkozó értékelését. Lehatárolásra került a különféle adminisztratív és még inkább funkcionális szempontok szerint a városhoz szorosabban vagy egy-egy funkció kapcsán kötődő települések köre.

A város a 3.5 alfejezetben elvégezte a stratégiai összehangoltság vizsgálatát is és a területi szintű stratégiák közül a megyei, valamint a térségi települések és városok stratégiáival vizsgálta meg az összhangot. A stratégiák összehangoltsága lehetőséget ad arra, hogy rögzítésre kerüljenek a közös fejlesztési irányok és körvonalazódjanak az összehangolt célok megvalósítását lehetővé tevő intézkedések / projektek az ideális, települések közötti feladatmegosztás mellett.

A térségi kapcsolatokban az infrastrukturális fejlesztéseken túlmenően meghatározóak a nem anyagi beavatkozások, például az innovációs tevékenységek és az értékláncok támogatása, a kulturális, az oktatási, és képzési tevékenységek vagy az e-kormányzás platform.

A 2021-27-es programozási időszak célja, hogy a várostérségi (ill. több települést érintő) intézkedések és projektek fenntartható módon segítsék, de legalább is ne gyengítsék a fenntartható városfejlesztési eszközzel érintett ERFA 11. cikk településeinek agglomerálódási folyamatát, valamint tegyék sokoldalúvá és mélyítsék el a várostérségi szintű együttműködések értéktéremtő, fenntartható működtetési modellek bevezetésével és működtetésével.

A 2021-27-es programozási időszak tervezési folyamatában térségi intézkedések és térségi projektek rendszerint az alábbi esetekben fogalmazódnak meg:

- a város egy megyei stratégiai fejlesztési cél területi fókuszában van (más településekkel együtt) – a megyei cél több település összehangolt fejlesztését igényli (ez lehet egy térségi kiterjedésű projekt vagy több összehangolt projekt által alkotott „csomag”);
- a város vagy annak tematikus szereplői (intézmények, vállalkozások, civilek stb.) közös fejlesztési célt fogalmazott meg a térségi településekkel, ami összhangban van a megyei program tartalmával (de legalább is annak nem mond ellent), és erre alapozva egy térségi projekt fogalmazódik meg.

A közös térségi fejlesztési cél és ezzel a térségi intézkedések/projektek megfogalmazásának gyakori alapja:

- elérhetőség feltételeinek javítása, vonzerők munkalehetőségek hálózatos összekapcsolása, országos rendszerekhez történő illeszkedés (makro-hálózati elemek kiépítése térségi szinten);
- több települést érintő környezeti konfliktus közös megoldás;

- közös természeti/kulturális adottság környezetileg és pénzügyileg fenntartható hasznosításának lehetőségei (lehet a zöld átállás részeként) közös kihasználása;
- adott humán (köz)szolgáltatás vagy közmű szolgáltatás egyöntetű hiánya vagy a jelenleg alkalmazott megoldásának gyengesége (magas színvonalú és mérethatékony szolgáltatás) – közös megoldás lehetősége;
- új technológiák kihasználása a meglévő közös fejlesztések, szolgáltatások minőségi, hatékonysági paramétereinek javítására (digitális átállás részeként) stb.

6.4.1. Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek

Kérjük, fejtsse ki az alábbiakban a város, illetve a megye városban megvalósításra tervezett stratégiai beavatkozásait kihangsúlyozva a várostérségi együttműködések lehetőségeit, és konkrét megjelenési formáit. Pl. tudás és oktatóközpont térségi kihelyezett oktató alközpontokkal, önkormányzati fejlesztésű biomassza erőmű – térségi beszállítókkal, agrárlogisztikai központ és feldolgozó – térségi beszállítókkal.

Kérjük, itt csak olyan stratégiai projekteket említsenek, amelynek kifejezett térségi relevanciája van és meghatározható a szerepet vállaló települések és/vagy az azokban partnerként bevonható szereplők köre.

Kérjük, minden beavatkozásra egyedi táblázatot készítsenek, majd szövegesen értékeljék a stratégiai fontosságú, térségi vonatkozású beavatkozások összefüggéseit az érintett települések körének átfedéseit. A térségi hálózatos projekteket kérjük, ne itt tárgyalják.

31. Táblázat Térségi stratégiai beavatkozás (sablon)

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusza	
2.	beavatkozás munkacíme	
3.	illeszkedése a megyei program céljaihoz	
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	
6.	tevékenységek	
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	

6.4.2. Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)

Kérjük, fejtsse ki az alábbiakban a város, illetve a megye vagy működő térségi koordinációs mechanizmusok (platform, közös tervezés, polgármesteri fórum döntése – lásd alább) által a térségben tervezett beavatkozásokat kihangsúlyozva a térségi vonatkozásokat.

Kérjük, itt csak olyan projekteket említsenek, amelynek kifejezett térségi infrastrukturális vagy szervezeti, szolgáltatói hálózatépítés a tárgya és a résztvevő települések esetében meghatározható a közös és egyedi fejlesztési elemek köre.

Kérjük, minden beavatkozásra egyedi táblázatot készítsenek, majd szövegesen értékeljék térségi hálózatos jellegű beavatkozások összefüggéseit az érintett települések körének átfedéseit.

Kérjük, különítsenek el két projektcsoportot

- a.) hálózatos infrastrukturális fejlesztések (út, kerékpárút, csapadékvízvezetés, energetikai hálózatok stb.)
- b.) szervezeti működési (szolgáltatás) virtuális hálózatok fejlesztése (ide tartoznak pl. a szolgáltatás fókuszú turisztikai fejlesztések, a szociális ellátórendszer társulási keretek közötti fejlesztései, bármilyen tematikájú platformizációs törekvések stb.)

32. Táblázat Térségi hálózatos beavatkozás (sablon)

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	
2.	beavatkozás munkacíme	
3.	illeszkedése a megyei program céljaihoz	
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	
6.	minden érintett településen elvégzett fejlesztési tevékenységek	
7.	egyedi tevékenységek és azok gazdái (település, konkrét szereplő)	
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, mutassa be a város és térségének fejlesztési elképzeléseit az egyedi, de térségi kiterjedésű/hatású beavatkozásokra, és több települést érintő hálózatos fejlesztésekre vonatkozóan.</p> <p>Kérjük, a központban megvalósítandó egyedi, de térségi hatású fejlesztések keretében csupán a város és térsége szempontjából meghatározó, a térség egészének fejlődésére kihatással bíró kulcs beavatkozásokat határozza meg.</p> <p>A térségi hálózatos jellegű fejlesztéseket (infrastrukturális és nem infrastrukturális jellegű fejlesztések), a hálózatok egészére vonatkoztatva, rendszerszinten is meghatározhatja. Az egyes hálózati szakaszok azonosítása történhet a cselekvési terv részeként, de a későbbiekben is.</p>
ERFA 11 településegység	<p>A városra vonatkozó iránymutatások mellett kérjük, nagyobb hangsúllyal vegye figyelembe a várostérségi projekteket. Ha adódnak a szatellit településeken egyedileg megvalósítani kívánt beavatkozások, kérjük, azokat egy külön táblázatban foglalják össze. A vonatkozó FVS-ek ebben az alfejezetben tehát három táblázattal dolgoznak</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.) városi egyedi projektek térségi kihatással (városon belül, de az igénybevevők 40%-ban a térségből származnak, 2.) térségi hálózatos beavatkozások (ide tartoznak a hálózatos infrastruktúrák és a térségi alapon szerveződő (köz)szolgáltatások fejlesztései is) és 3.) a szatellit településeken végrehajtani tervezett egyedi beavatkozások.

- 6.5. Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)

6.5.1. Zöld átállás menetrend

A zöld átállási menetrend tartalma

A városi zöld átállás megtervezése, céljainak, stratégiájának és a megvalósítást szolgáló projekteknek az azonosítása részvételi tervezésen alapuló, hosszú folyamat. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elkészítésénél hosszabb időtávot igényel egy város klíma alkalmazkodási stratégiájának és megvalósítási tervének részletes kidolgozása, így az FVS keretében az elvárás egy menetrend elkészítése, mely kialakítja a város zöld finanszírozási keretrendszerét, alapját képezi a zöld átállás megvalósításának, és kialakítja az ütemtervet, amely alapján az átállás kidolgozása megtörténik 2024. december 31-ig, és ez visszamutatásra kerül az Irányító Hatóság felé.

Hasonlóan az átfogó FVS cselekvési tervhez, a zöld átállás menetrend is előkészítési és megvalósítási szakaszból áll. Az előkészítési szakasz ugyanakkor némileg hosszabb időt vehet igénybe az átállás biztosíthatósága érdekében.

A zöld átállás menetrend előállításának folyamata és tartalmi elvárásai

I. Előkészítés

1. A jelenlegi zöld állapot bemutatása intézményi, intézkedési és zöld infrastruktúra szintjén a zöld dimenzió bemutatásánál érintett hat szempont mentén (az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme, a körforgásos gazdaságra való áttérés, a szennyezés megelőzése és csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása).
2. A város jellegzetes kihívásainak rendszerezése (az FVS helyzetértékelése és kockázati alfejezete alapján), amelyek az energetikai, klímaalkalmazkodási területeket érintik.
3. Az elmúlt 5-7 évben történt zöld, energetikai, klímaalkalmazkodást segítő intézkedések és beavatkozások bemutatása a városban, a zöld szempontok érvényesítésének eszközei, vizsgált indikátorok.
4. A városi zöld átállást meghatározó hatályban levő stratégiai és akciótervi dokumentumok, céljainak, legfőbb vállalásainak bemutatása.

II. Célok megfogalmazása és rendszerezése

A városi zöld átállás komplex célrendszere a városi karbonsemlegességi cél elérését szolgálja. Ennek kidolgozása az FVS elkészítésére jelenleg nyitva álló időkereten túlmutató feladat, és az érintettek széleskörű bevonásával, egyeztetéseivel valósulhat meg. Ezen megfontolások mentén jelenleg a városok egy előzetes célrendszert tudnak megfogalmazni az előkészítő részben szereplő állításokra támaszkodva, melynek finomítása majd a későbbiekben a zöld finanszírozási keretrendszerben történik. A célok meghatározásánál kérjük, vegye figyelembe az alábbi területeket: az éghajlatváltozás mérséklése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme, a körforgásos gazdaságra való áttérés, a szennyezés megelőzése és csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása. A célrendszernek nem szükséges minden területre kiterjednie, amennyiben az az adott városban nem releváns.

Kérjük, mutassa be, hogy jelenleg milyen, a zöld átálláshoz kapcsolódó mutatók állnak rendelkezésre a városban, ezeket milyen módon méri és monitoringozza a város.

Kérjük, vizsgálja meg, hogy a zöld átállás milyen térségi kiterjedéssel bír, a városi vonzáskörzetben, milyen települési kört érinthetnek a későbbi beavatkozások.

III. A zöld fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

Az alábbi területekhez kapcsolódóan (az éghajlatváltozás mérséklése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme, a körforgásos gazdaságra való áttérés, a szennyezés megelőzése és csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) egyenként határozza meg

- a tervezett beavatkozási irányokat,
- előzetesen tervezett projekteket, vagy projekt típusokat,
- amennyiben van már előkészített projektjük, mutassa be az előkészítettség állapotát,
- minden tervezett projekt típus/projekt esetén mutassa be annak környezeti hatását háromfokozatú skálán: pozitív, semleges, negatív hatású,
- az adott projekt csoport/projekt tartalmaz-e megtakarítást és/ vagy megtérülő jellegű tevékenységet,
- milyen szoft jellegű, a zöld átállást támogató akciókat tervez a város.

IV. A zöld átállás kidolgozásának szervezeti kérdései és ütemezése

Kérjük, mutassa be azt az érintetti kört, akit bevon a város zöld átállásának megtervezésébe, és majdan megvalósításába. Mutassa be a városon belüli intézményi kereteket, az önkormányzati szerepvállalást, és további önkormányzati, közszektorbeli és magánszektorbeli érintetti szerepköröket, feladatokat.

Kérjük, mutassa be, hogy a zöld átállás menetrendre alapozva milyen időtávban és feladatokkal kívánja elkészíteni a városi zöld finanszírozási keretrendszert.

Az FVS részeként elkészítendő zöld átállás menetrend tartalma itt záródik. A következőkben az erre alapozott zöld finanszírozási keretrendszer módszertanát mutatjuk be, melyet a város már most is elkezdhet kidolgozni, de legkésőbb 2024. december 31-ig szükséges azt az Irányító Hatóság felé benyújtania.

A városi zöld finanszírozási keretrendszer kialakítása:

A városi zöld átállást szolgáló beavatkozások, projektek rendszerezése történik meg a keretrendszerben, mely figyelembe veszi, hogy az egyes beavatkozások milyen célok és mutatók mentén minősülnek zöldnek, az hogyan mérhető, milyen volumenben, milyen forrásokból, milyen ütemezéssel valósulnak meg. A zöld finanszírozási keretrendszerben bemutatandó szempontok:

- Tervezett zöld beavatkozás célok
- A beavatkozások/ projektek értékelésének és kiválasztásának rendszere
- A zöld célú források felhasználásának módja
- Beszámolás a zöld célú források felhasználásáról

Tervezett zöld projekt (beruházás) célok

Taxonómia rendelet¹¹ céljai mentén:

- az éghajlatváltozás mérséklése;
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás;
- a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme;
- a körforgásos gazdaságra való áttérés;
- a szennyezés megelőzése és csökkentése;
- a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

---

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 Rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

Mind a hat cél esetében külön elemzés történik a cél relevanciájáról a városban ennek adatalapú alátámasztásával, amennyiben releváns, a helyzetértékelésben vizsgált adatok behivatkozásával, valamint a célhoz kapcsolódó eddigi beavatkozások bemutatása történik meg röviden.

Az adott célhoz kapcsolódóan tématerületeket és azon belül projekt típusokat határoz meg a város, melyet a fenti adatra támaszkodó célkitűzés indokol. A meghatározott projekt típusokban elvárás, hogy a 2021-27-es teljes ciklus során beavatkozás is történjen.

Az egyes tématerületek és projekt típusok vonatkozásában elemzést kérünk, hogy várhatóan ezeknek a környezeti hatása pozitív, negatív, semleges lesz-e.

Példa tématerületre és projekt típusokra:

Cél: a szennyezés megelőzése és csökkentése;

Tématerület: Víz és szennyvíz kezelés

Projekt típusok:

Fenntartható ivóvíz szolgáltatásokat biztosító, szennyvíz kezelő létesítmények, valamint kapcsolódó infrastruktúra akvizíciója, létrehozása, minőségi javítása, kapacitásbővítése

- szennyvízkezelő rendszerek és technológiák beruházásai
- ivóvíz készletek védelme, talajvíz biztonságának szavatolása, talaj és talajvíz, egyéb vizek tisztaságának, szennyezésmentességének megőrzése
- vízhasználat hatékonyságának növelése, víz újra felhasználása, vízellátórendszerben víz szivárgások megszüntetése

A beavatkozások értékelésének és kiválasztásának rendszere

Ebben az alfejezetben a zöld átállást támogató projektek kiválasztásának és értékelésének módját szükséges bemutatni a döntéshozatali mechanizmus részletezésével, kitérve az alábbi szempontokra is:

- projektcsatorna kidolgozás módszertana,
- irányítási struktúrája (önkormányzati rendszerbe építése, ld. szabályzatok, eljárásrendek, bizottságok, projektkiválasztási alapelvek),
- projektelőkészítés partnerségi mechanizmusa,
- zöld átállást támogató projektek értékelése és kiválasztása,
- a zöld átállást támogató projektek döntési eljárásának bemutatása.

A zöld átállást támogató projektek esetében megvizsgálásra kerül,

- szerepel-e a projekt a zöld projekt csatornában,
- illeszkedik-e a meghatározott zöld célokhoz,
- illeszkedik-e a zöld projekt kategóriákhoz.

A zöld források felhasználásának módja

A városi zöld átállást alátámasztó üzleti modell bemutatása

Részletesen:

- városi zöld átállást támogató beavatkozások tervezett összvolumene,
- ennek megoszlása a hat cél és projekt kategóriák mentén,
- egyes kategóriák mentén a potenciálisan bevonandó finanszírozási forrástípusok azonosítása,
- az egyes célokkal elérendő CO₂ kibocsátás csökkentési érték figyelembe véve a stratégiai célokhoz rendelt városi szintű CO₂ kibocsátási célértéket.

Beszámolás a zöld források felhasználásáról

- Allokációs jelentés

Évente allokációs jelentés készül az alábbi tartalommal: a zöld keretrendszerben tervezett projektvolumen éves felhasználásának bemutatására kerül sor, mely magában foglalja a TOP Plusz és KEHOP Plusz forrásain túl mindazokat a fejlesztéseket, melyek további vissza nem térítendő támogatásból, akár Horizon Europe, Green Deal, Zöldgazdaság Finanszírozási Rendszer, pénzügyi eszközök, tőke és zöld kötvény eszköz, hitel bevonással, piaci szereplők magántőke bevonásával valósultak meg, bemutatva a finanszírozási forrástípusokat:

- megvalósított projekt volumen kategóriánként finanszírozási forrás bemutatásával
- az eredetileg tervezett éves forráskeret és a megvalósult projektvolumen aránya
- következő évek terv számainak frissítése

Amennyiben zöld hitel vagy zöld kötvény bevonására kerül sor, további beszámolási kötelezettség keletkezik.

- Hatás jelentés

Az éves hatás jelentés tartalmazza mindazon projektnek a környezeti hatásvizsgálatát, mely a jelen zöld keretrendszer alapján kerül megvalósításra.

A projektek a projekt csatornába bekerülve, majd előkészítést követően megvalósítva járulnak hozzá a város zöld átállásához. A projekt csatornában minden egyes projekt hozzárendelésre kerül a környezeti célokhoz, és projekt típusokhoz, így az indikátor értékek kategóriánként tudják meghatározni a környezeti hatásokhoz való hozzájárulást.

A hatásvizsgálatot az alábbi indikátorok értékeinek biztosításával szükséges elvégezni, minden egyes projekt esetében legalább egy indikátor vizsgálatával.

Példaként szerepel a fentebb bemutatott víz- és szennyvízmenedzsment témakörhöz rendelhető indikátor készlet, mely tájékoztató és nem zárt végű javaslat.

Víz és szennyvíz menedzsment

Energia-/ kibocsátás hatékony víz és szennyvíz menedzsment

Éves vízmegtakarítás - m³

Biogáz termelés szennyvízből

- Kezelt vagy elkerült szennyvíz éves mennyisége - m³
- Épülő üzem kapacitása - m³ vagy liter/m³ per perc/óra/nap vagy év
- Elkerült CO₂ kibocsátás - kWh vagy MWh, tonna CO₂e

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, mutassa be a zöld átállás kiinduló állapotát, a meghatározó kereteket, eddigiekben történt beavatkozásokat. Határozza meg a célrendszert az alábbi területek felölésével: az éghajlatváltozás mérséklése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme, a körforgásos gazdaságra való áttérés, a szennyezés megelőzése és csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása. A célrendszer előzetes, véglegesítése a zöld finanszírozási keretrendszerben történik meg. Határozza meg a beavatkozási irányokat és azok pozitív és negatív környezeti hatásait is. Kérjük, mutassa be azt az érintetti kört, akit bevon a város zöld átállásának megtervezésébe, és majdan megvalósításába.

várostípus	iránymutatás
	Mutassa be a városon belüli intézményi kereteket. Kérjük, mutassa be, hogy a zöld átállás menetrendre alapozva milyen időtávban és feladatokkal kívánja elkészíteni a városi zöld finanszírozási keretrendszert.
ERFA 11 településeggyüttes	Kérjük, a fenti vizsgálatba vonja be az ERFA11 településeggyüttest is. Kérjük, vizsgálja meg, hogy a zöld átállás milyen térségi kiterjedéssel bír, a városi vonzáskörzetben milyen települési kört érinthetnek a későbbi beavatkozások.

6.5.2. Digitális átállás menetrend

A digitális átállás célja

A városok világszerte egyre inkább **innovatív, fenntartható és integrált** megoldásokat tesztelnek és adaptálnak, hogy **zöldebb, hatékonyabb és élhetőbb** helyekké váljanak. Ezekhez a legszélesebb körű és szintű együttműködések hozták létre és működtetik. A **DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS** – ami a **digitális technológia alkalmazása által okozott változást** jelenti a társadalom minden működési területén – ennek a vízióknak a részét képezi.

Digitális átállás a városokban:

„A digitális egységes piaci stratégia három szakpolitikai területet fog át, melyek a következők:

- a digitális áruk és szolgáltatások elérhetőbbé tétele az interneten,
- a digitális hálózatok és szolgáltatások térnyerését elősegítő feltételek megteremtése,
- a digitalizációban rejlő növekedési lehetőségek kiaknázása.

Az uniós városfejlesztési menetrend céljait szolgáló, digitális átállással foglalkozó partnerség keretében az uniós országok és városok az Európai Bizottsággal karöltve **a közszolgáltatások hatékonyabbá tételén és a digitális átállással kapcsolatos ismeretek és tapasztalatok megosztásának javításán dolgoznak.**¹²

Az okos város és a digitális város fogalmi rendszere nem teljesen egyező – az okos város a technológiai megoldások alkalmazásának humán oldalát és beágyazottságát erősíti, azaz valamivel komplexebben értelmezett rendszer. Az okos városok a digitális technológiai megoldásokat a városi környezet menedzsmentjének és hatékonyságának fejlesztésére használják.¹³

A rendelkezésre álló EU-s összehasonlító adatokra¹⁴ támaszkodva látható, hogy a *TO2: Információs és kommunikációs technológiák* tematikus célhoz kapcsolódóan, a 2014-2020 tervezési időszakban nem egészen 890 millió (689 265 295) euro, és kizárólag ERFA költség került Magyarországnál rögzítésre. Ez a teljes időszakra eső költség 3,2%-a. Ezzel az Unióban csak öt országot előzünk meg. A Területi Operatív Program nem tartalmazott a városok digitális átállására vonatkozó intézkedéseket és célzott felhívásokat.

Magyarországon számos elemzés arra mutat, hogy a települési önkormányzatok alacsony arányban vannak felkészülve az új technológiák rendszerszintű bevezetésére. Ha egész városi működési alrendszereket érintő digitális városi megoldásokról van szó, a technológiát biztosító gyártók nem minden esetben látják pontosan, hogy a településeknek mire van szükségük. A típusmegoldásokon túllépve szükség van az önkormányzat - technológiai cégek viszonylatában az igények és lehetőségek kölcsönös felmérésére, illetve a fejlesztések tervezéséhez és bevezetéséhez közvetítőkre, az érintett területek szakértőinek együttműködésére. A digitális megoldások hatékony alkalmazása új kihívásokat

¹²https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/priority-themes-eu-cities/digital-transition-cities_hu

¹³ https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en

¹⁴ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/Thematic-Objective-2-Information-and-communication/yidu-zret>

jelent kezdetben, amire reagálva a városi működési modell átalakítására, felkészítésre és legfőképpen szemléletváltásra lehet/lesz szükség a megoldásokat működtetők és az azokat használók oldalán egyaránt.

Magyarországon az okos város megoldások elterjedése a városok működésében nem feltétlen lakosságszám /településméret függvénye, jóval nagyobb szerepet játszik az elhatározás/elköteleződés, a vonatkozó ismeretek megléte, a megfelelő partnerek megtalálása, a kockázatvállaló képesség, forrásmobilizáló képesség stb.

A digitális megoldások alkalmazásánál érvényesítendő kritériumok (egyben motiváló erők):

1. az innováció – újszerű megoldások bevezetése a hétköznapi életet könnyítő szándékkal
2. az egyes városi működési területek hatékonyságának (pénzügyi, társadalmi, működési) javítása
3. a társadalmi hasznosulás, társadalmi bevonás
4. a fenntarthatóság - környezettudatosság szempontjainak szem előtt tartása

A városok digitális átállása a Digitális Jólét Programban horizontálisan követhető nyomon. A digitális megoldásokra épülő városfejlesztés módszertani hátterének kidolgozása a Lechner Tudásközpontban történt meg (2017). A módszertan stratégiai szintű alkalmazása korlátozottan vált elterjedtté. Az FVS kézikönyvben szerepeltetett módszertannal nem célunk a digitális menetrend megfeleltetése az LTK okos város módszertanának, ugyanakkor a tervezési logikából kiindulva a lépések és produktumok vonatkozásában szükségszerűen lesznek átfedések.

Az okos város fogalomkört a Lechner Tudásközpont által publikált módszertani útmutatóra, amely az Integrált Településfejlesztési Stratégiák tartalmával összhangban újszerű adattartalmakra, rendszerezési szempontokra és tervezési elvekre támaszkodik.

A Lechner Tudásközpont által publikált okos város stratégia módszertan¹⁵ több EU-s intézmény és szervezet által elfogadott és használt smart city alrendszerben gondolkodik – ennek keretében javasolja átgondolni a városoknak az okos város fejlesztések céljait és beavatkozásait.

Az okos város alrendszerek (tematikus területek):

1. okos kormányzás
2. okos mobilitás
3. okos emberek
4. okos gazdaság
5. okos környezet
6. okos életkörülmények (humán szolgáltatások)

Az FVS 2021-2027 Digitális menetrend és akcióterv is ezt a nemzetközi lehatárolást alkalmazza, aminek átfedéseiből eredő esetleges hiányosságaival tisztában vannak a módszertan készítői.

A digitális menetrend és majdan (2024-ben) akcióterv készítése során a városok figyelmébe ajánljuk a Lechner Tudásközpont által készített Okos város példatárat.¹⁶

A digitális átállás menete

Hasonlóan az átfogó FVS Cselekvési terv-hez a digitális átállás is előkészítési, és megvalósítási szakaszból áll. A **digitális átállás menetrend** az FVS cselekvési terv készeként, míg az ún. **digitális átállás akcióterv** a későbbiekben, 2024-ig készül el.

¹⁵ Okos város fejlesztési modell módszertani útmutató (2017)

<http://lechnerkozpont.hu/doc/okos-varos/okos-varos-fejlesztési-modell-modszertani-utmutato-20171130.pdf>

¹⁶ <http://okosvaros.lechnerkozpont.hu/hu/peldatar>

A digitális menetrend és az akcióterv készítésének és megvalósításának előfeltételei:

- A speciális fejlesztési irány (digitális átállás) fejlesztéseinek és egyéb folyamatainak irányítását javasolt **egy személyi koordinátorra** bízni, aki a hivatali struktúrába beépülve végzi munkáját.
- A digitális **átállás munkacsoport** működtetése (többosztályú kormányzás rendszerébe beépítve): Javasolt egy helyi **munkacsoport** létrehozása, amely konzekvensen végig kíséri a menetrend és akcióterv alkotás, majd pedig az átállás gyakorlati folyamatát – a munkacsoport lényegében a partnerségi kör egy szűkebb szegmense. Javaslatunk szerint kezdetben érdemes a munkacsoportba bevonni a város egy-egy működési területének összes szakmai képviselőjét (pl. intézményvezetőket, közlekedési vállalat vezetőjét stb.) és a felsőoktatási, kutatói szférát. A digitális átállás menetrend előrehaladottabb állapotában és a digitális akcióterv készítésekor a választott fókusz területek függvényében további szakmai szereplők bevonása lesz indokolt. Javasolt speciális ismeretekkel rendelkező okos /digitális város szakértők, adatmenedzserek, speciális ágazati technológiai ismeretekkel rendelkező szakértők bevonása is a munkacsoportba.
Indokolt esetben (társégi szintű digitális fejlesztések esetén) az érintett társégi települések szakmai képviselői és döntéshozói is részt vesznek a munkacsoport munkájában.
- **A tesztcsoportok bevonása:** A megvalósítás szakaszában a digitális megoldások „üzemszerű” működtetését megelőzően minden fejlesztés esetén indokolt (elvárt) a tesztfázis lefolytatása, ami bizonyos típusú fejlesztések esetén speciális lakossági csoportok bevonását teszi szükségessé.
- Szükséges a fejlesztési tartalmak és az egyes szolgáltatásokat érintő, együttműködést igénylő változások megfelelő előzetes **kommunikációja** a fejlesztések elfogadottsága és eredményes működtetése érdekében. Specifikus megoldások esetében előfeltétel az érintett célcsoportok bizonyos mértékű **edukációja** is, amit a megszokott kommunikációs csatornákon keresztül javasolt folytatni.

Digitális menetrend:

A digitális menetrend a digitális átállás előkészítő szakaszát jelenti valójában. Az egyes lépések egyben magának a menetrendnek a tartalmi elemeit is jelentik.

I. Előkészítés:

- A digitális átállásra történő **felkészültség** bemutatása (alapinfrastruktúra, az önkormányzat adatmenedzsment gyakorlata, eszközellátottság, HR IT felkészültség, lakosság digitális kompetenciái)

Kérjük, vegyék figyelembe, hogy a Helyzetfeltáró fázisban a tematikus elemzési szempontok között végig megjelennek a digitális vonatkozású elemzési kérdések. Később a dimenziók szerinti szintézisek között a digitális város összegző fejezet megfelelő alapot ad a menetrend elkészítéséhez. Új elemzésekre nem lesz szükség ezen a ponton.

- Mi történt eddig a városban a digitalizáció előmozdítása érdekében? Mely városi működési területeket (alrendszereket) érintettek a beavatkozások? Ezeknek vannak-e esetleg társégi vonatkozásai?

II. Célok megfogalmazása és rendszerezése

- a digitális város dimenzióhoz köthető FVS rész/specifikus **célok** – a város digitális megoldásokkal feloldható kihívásainak rendszerezése és bemutatása;
- digitális fejlesztési célok az okos város „klasszikus” hat tématerületét illetően (az előzőektől függetlenül): **Mely városi működési területen cél az alapozás és mely területen vannak már meg alapmegoldások és cél a továbblépés / építkezés?**

- a szolgáltatói (intézményi szervezeti HR) és a (fel)használói (lakossági célcsoportok) oldal felkészítésével, kompetenciáinak fejlesztésével összefüggő célok,
- IT háttérfeltételek alakítására vonatkozó **célok** (alpinfrastruktúra, eszközök),
- a digitális fejlesztési célok **kiterjeszhetőségének vizsgálata a várostérség** településeire (mely működési területeken terjeszthetők ki a digitális fejlesztési célok a környező települések bizonyos csoportjára).

III. A digitális fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

- **felkészültség/háttérfeltételek** alakítása fejlesztése (alpinfrastruktúra, eszközök, humán felkészültség a szolgáltatóknál, a lakosság megtartóképessége, nyitottsága),
- **konkrét városi működési területeken digitális fejlesztési célú beavatkozási területek** meghatározása
  - o itt még nem fejlesztések / projektek kerülnek definiálásra, hanem **szűkebb fejlesztési területek** pl. Okos mobilitás témakörön belül a közösségi közlekedés és annak célzott alrendszere, vagy az Okos életkörülmények témán belül a szociális ellátás és azon belül az ellátási feladatszervezés),
- a tervezett digitális **beavatkozási területek** és a háttérfeltételek biztosítását célzó beavatkozások **összefüggéseinek** vizsgálata:
  - o Kérjük vizsgálják meg, hogy milyen alpinfrastruktúra, eszközök, humán felkészültség, lakosság befogadó és megtartó képesség fejlesztést szükséges elvégezni a fent megnevezett beavatkozási területek digitális alapú fejlesztéséhez.

Az FVS részeként elkészítendő **Digitális menetrend** tartalma itt záródik.

Digitális akcióterv (2024-ig):

I. Priorizálás

1. a digitális menetrendben megfogalmazott célok esetleges korrekciója és a digitális átállás monitoringjának megalapozása (indikátorok, fejlesztések eredményessége és a működés hatékonysága, pénzügyi eredmények (megtakarítása),
2. stratégiai időtávban fejleszthető **beavatkozási területek** (nem fizikai, hanem tematikus!) **kiválasztása** (tetszőleges számú fókusz választható, de belátható okokból nem javasolt egyszerre három területnél több fókusz választani főleg a kis és közepes méretű városokban),
3. beavatkozási területhez kapcsolódó **háttérfeltételek** (projektek, akciók) tervezése és megvalósítása (alpinfrastruktúra, eszközök beszerzése, HR felkészítés, lakossági szemléletformálási akciók),
4. digitális **megoldások priorizálása** a helyi társadalmi szükségletek, valamint az előkészítettség és alap/járulékos fejlesztési szükségletek alapján.

II. Megvalósítás előkészítése

1. a kiválasztott okos város működési és beavatkozási terület(ek)en belül a konkrét digitális fejlesztésre vonatkozó **projektkoncepciók** kidolgozása,
2. konkrét digitális város projektek részletes műszaki kidolgozása, rendszerintegráció előkészítése, finanszírozás és megtérülés,
3. ezekhez kapcsolódó üzleti terv/modell kidolgozása (az érintett városi működési alágazatra gyakorolt pénzügyi hatás – megtakarítások generálása, potenciális megtérülés).

A 2024-ig esedékes **Digitális átállás Acióterv** készítés tartalmában eddig terjed.

III. Megvalósítás és rendszerintegráció

1. a digitális megoldások létrehozását támogató konkrét fejlesztések megvalósítása, tesztelése, korrekciók elvégzése, a megoldás üzembe állítása,
2. a digitális megoldások rendszerintegrációja az adott működési alrendszer és a város működésében,
3. működési hatékonyság, működési eredményesség mérése (integrációt követően).

Iránymutatások:

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, a fejezet keretében mutassák be a digitális átállás kiinduló állapotát, az átállás feltételrendszerének helyzetét, a meghatározó kereteket, eddigiekben történt beavatkozásokat.</p> <p>A stratégia céljaihoz kapcsolódóan – egyben a városfejlesztés legfontosabb kihívásaihoz illeszkedve határozzák meg a digitális átállás céljait. A hat fő okos város tématerület vonatkozásában is jelezzék a fejlesztés tervezett irányát.</p> <p>Ezt követően kérjük, határozzák meg a fő beavatkozási területeket, beleértve a digitális átállás feltételrendszerének (alapinfrastruktúra fejlesztés, digitális kompetenciák fejlesztése, eszközök stb.) fejlesztését is.</p> <p>Kérjük, feltétlen vegyék figyelembe a város aktuális felkészültségi szintjét a digitális átállás folyamatában. A folyamatban előbbre járó városok a célok kijelölésén és a beavatkozási területek megnevezésén túl eljuthatnak akár a projektkoncepciók kidolgozásának fázisáig is a dokumentum részeként.</p>
ERFA 11 településegységes	<p>A fentiekén túl kérjük az érintett városokat, hogy nagyobb hangsúlyt helyezzenek a térségi szinten definiálható digitális beavatkozási területek lehetséges körére, ezzel a közösen alkalmazható digitális megoldások megalapozására.</p>

7. Finanszírozási terv

A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve a fenntartható városfejlesztési stratégia elengedhetetlen része. A stratégia megvalósítását szolgáló beavatkozásokról úgy lehet a megvalósulás esélye mellett döntést hozni, ha a település (és környéke) rendelkezésére álló erőforrások, a helyi gazdasági-fejlesztési potenciál az úgynevezett megalapozó vizsgálatban előzetesen bemutatásra kerül. A pénzügyi terv (is) alapos és részletes alátámasztást, értékelést és elemzést igényel, amely a stratégia többi részéhez hasonlóan iteratív és szerepe kifejezetten a program megvalósulási feltételeinek biztosítása. A pénzügyi terv ezt a szerepét akkor tudja betölteni, ha teljes körű, szektorokon átívelő, települési és környéki kitekintéssel készül.

A pénzügyi terv akkor válik érdemi hatással rendelkező dokumentum-elemmé, ha a településfejlesztésben érintett valamennyi szereplő számára megfelelő legitimációval bír. Ebben az önkormányzat kiemelt, de nem egyedüli szereplő – felelőssége közfunkciói által determinált, befolyása meghatározó, de a fejlesztéstervezés során élhet törvény adta lehetőségével, amikor az összes érintett szereplőt szóra (és tettekre) bírja a közös célok, a többéves stratégiai terv megvalósítása, finanszírozhatósága érdekében, gazdaságszervezési feladatkörében¹⁷ eljárva.

A tervnek igazodnia kell valamennyi, a helyi fejlesztési célrendszerben kijelölt projekt, programelem összesített forrásigényéhez, a felvázolt **üzleti modell** alapján. Ehhez – szükség szerint szcenáriókkal is rendelkező – **finanszírozási megoldásokkal** kell rendelkeznie, amelyek kitérnek a majdani **fenntartható üzemeltetés** körülményeire és az egyes fejlesztési **részcélok projektté alakításának** lehetséges **útvonalaira** is. A pénzügyi terv akkor szolgál jól, ha valamennyi alapvető, fent kiemelt, alább részletezett összetevőre kitér. A pénzügyi terv egyes szakaszainak kidolgozottságát értelemszerűen befolyásolhatja a település (térsgyi kitekintéssel egybefoglalt) mérete, jogállása, a tervalkotó (programalkotó) gazdasági szereplők számossága és fejlesztési potenciálja, vagy éppen a település (térsgyi) egyéb determinációi (kiemelt fejlesztési terület, kiemelt, vagy leszakadó térséghez tartozás stb.).

A településfejlesztési akciók pénzügyi tervét akkor lehet sikeresen előkészíteni, ha az azt **megalapozó vizsgálatban** a település (és térsége) gazdaságának valamennyi, a majdani fejlesztésekre hatással bíró lehetősége, kapacitása, erőforrása bemutatásra kerül. Amikor a stratégia integrált volta megkívánja, hogy interszektorális, többszereplős, területi elvű tervezési módszert alkalmazzunk, akkor ez a kívánalom egyben azt is jelenti, hogy a tervcélokhoz a megvalósíthatóság, a fenntarthatóság érdekében elégséges, megalapozott, optimalizált és alternatívákat kínáló pénzügyi eszközöket mutassunk fel.

Mivel a tervezési módszer szemléletben és a gyakorlatban egyaránt flexibilis, a pénzügyi tervezésnek is **rugalmas pénzügyi modellben** kell gyökereznie.

A Finanszírozási terv módszertani kereteit bemutató fejezet azzal az igénnyel készült, hogy a településeket támogassa egy alapos vizsgálat elkészítésében, felhívja a figyelmet azoknak a paramétereknek a vizsgálatára, amelyek a település stratégiai céljaihoz illeszkedő finanszírozási modell kidolgozásához elengedhetetlenek. Figyelembe kell ugyanakkor venni, hogy az itt bemutatott vizsgálat időigényes, ezért az elvégzendő munka szakaszolható is.

Hasonlóan a zöld átállás menetrend és digitális átállás menetrend elkészítéséhez, az FVS teljeskörű üzleti modelljének elkészítése és kidolgozása hosszú időt és széleskörű egyeztetéseket igénylő feladat. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elkészítésénél hosszabb időtávot igényel egy városa teljeskörű finanszírozási lehetőségeinek feltérképezése és megoldások kidolgozása, így az FVS keretében az elvárás egy előzetes üzleti modell elkészítése, mely kialakítja a város fenntartható finanszírozási keretrendszerét, és kidolgozza az ütemtervet, mely alapján a teljes körű üzleti modell kidolgozása megtörténik 2024. december 31-ig, és ez visszamutatásra kerül az Irányító Hatóság felé.

---

¹⁷ Lásd: 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól, 13.§ (1)

Előzetes üzleti modell elkészítésének minimális tartalmi elvárásai:

- **Stratégiai üzleti modellje:** összefoglalóan szükséges bemutatni a legfontosabb kööttségek és lehetőségeket, amelyek befolyásolják a projektek finanszírozását. Nem szükséges minden bemutatott alfejezetet külön részletezni. Itt szükséges azonban bemutatni, hogy mikor milyen ütemezéssel várható a munka teljeskörű elvégzése.
- **A stratégia finanszírozási terve:** a projekteket bemutató összefoglaló táblázat csillaggal jelölt ismérveinek bemutatása legalább szükséges.
- **Fenntartható üzemeltetés:** a projekteket bemutató összefoglaló táblázat csillaggal jelölt ismérveinek bemutatása legalább szükséges.
- **Projektcsatorna fejlesztése:** első lépésben nem szükséges kifejteni ezt a fejezetet.

Amennyiben már rövid távon is rendelkezésre állnak a szükséges információk, úgy természetesen nem kell szakaszolni a munkát.

A továbbiakban bemutatjuk a teljeskörű üzleti modell módszertanát a négy szempontrendszer alapján:

- stratégia üzleti modellje
- stratégia finanszírozási terve
- fenntartható üzemeltetés
- projektcsatorna fejlesztése

7.1. Elérhető és bevonható források számbavétele

A fejezet célja, hogy az önkormányzat azonosítsa és feltérképezze a fejlesztéseket szolgáló források legszélesebb körét. Nem a források tételes bemutatása az elsődleges cél (amennyiben ilyen rendelkezésre áll, akkor táblázatos formában is beszerkeszthető az anyagba), hanem hogy a tervezők bemutassák, hogy adott forrástípusoknál a város már tett lépéseket, egyeztet befektetőkkel, egyéb szereplőkkel, készített előzetes terveket stb.

Be kell mutatni, hogy az egyes forrástípusoknál van-e és milyen mozgástere van a városnak (pl. hitelfelvétel, kötvénykibocsátás), milyen determinációk kötik a város saját gazdálkodási forrásait.

Alapvetően a (lenti ábrán látható) forrástípusok közül szükséges bemutatni a fő csoportokat; amennyiben lehetséges, úgy a következő információk bemutatására kell törekedni:

- az adott forrás mikor, milyen időtávban érhető el;
- az adott forrás megszerzése milyen feltételektől függ;
- ki a forrás közvetlen birtokosa;
- a források fejlesztési célok érdekében történő bevonásának vannak-e akadályai.

7.1.1. Aktorok, meghatározó szereplők

Ebben az alfejezetben azokat az aktorokat szükséges azonosítani, amelyek a városi projektek finanszírozásába bekapcsolódhatnak. A kormányzati és a társ-önkormányzati szereplők elsősorban a költségvetési, uniós források elosztási mechanizmusában tölthetnek be olyan szerepkört, amely meghatározza a fejlesztési források bevonását. A helyi gazdasági élet szereplői bizonyos típusú fejlesztéseknél társfinanszírozóként, piaci befektetőként, vagy akár az üzemeltetés során vonhatók be.

7.1.2. Kitekintés

Az önkormányzat jogállásától függően eltérő szintű és mélységű kitekintést kell tenni, figyelembe véve a nagyobb térségi egység stratégiai céljaiból, gazdasági és társadalmi helyzetéből eredő determinációkat. Különös figyelemmel kell kísérni a megyei önkormányzat Területfejlesztési

Programjának, valamint Integrált Területi Programjának a településre és környezetére vonatkozó elemeit.

	Nemzetköz kitekintés	Országos kitekintés	Agglo- merációs kitekintés	Megyei kitekintés	Térségi kitekintés	Egyéb kitekintés
Főváros	✓	✓	✓	✓	-	közvetlen Bp fejlesztés
Kerületek	-	-	✓	✓	-	forrás- megosztás
MJV-k	-	-	✓	✓	✓	MVP hatások
Járasközpontok	-	-	-	✓	✓	-
Nem járasközpontok	-	-	-	✓	✓	-

5. Ábra A kitekintés fókuszja – eltérő jogállású városok esetén

7.1.3. Egyéb kööttségek és lehetőségek

A projektek finanszírozását számos további, a fenti kategóriákba esetleg nem besorolható egyéb lehetőség teheti könnyebbé vagy gördíthet akadályt a jövőben tervezett fejlesztések finanszírozása elé. A megközelítés fókuszában a forrás bevonás áll, azaz a fő kérdés, hogy van-e olyan tényező, ami akár elhanyagolható eséllyel is, de a jövőben növeli a rendelkezésre álló forrásokat; illetve van-e olyan tényező, amely olyan szükségszerűséget jelent, ami csökkenti a település forrásbevonási mozgásterét.

7.2. Az üzleti modell bemutatása

Ebben a fejezetben kell összefoglalóan bemutatni az FVS üzleti modelljét. Ez egyfajta összefoglalása az előző fejezetekben tett megállapításoknak. Az üzleti modellben kell definiálni, hogy milyen megközelítést alkalmaz a város a projektek finanszírozási tervének összeállításakor. Alapelveknek tekintjük a következőket:

- **Forrás-mix:** törekedni szükséges az olyan ideális forrás-mix kialakítására, amiben a projektek finanszírozása több lábon áll. Egy projektet nem csak egy típusú forrásból lehet finanszírozni.
- **Rugalmasság:** a finanszírozási terv projektlistája nem egy „kőbe vésett” lista. A projektfejlesztés során egy-egy projekt paraméterei változhatnak. Ugyanúgy új projektek kerülhetnek a listára és lehetnek törlendő projektek.
- **Pénzügyi fenntarthatóság:** a megvalósítást követően a projekteknek jellemzően van költségvonzata, esetleg termelnek bevételt.
- **Projektek kiválasztása:** a projektek megvalósítási sorrendje ne csak a forrás rendelkezésre állásán múljon. A megvalósításnál minél több finanszírozási kérdést szükséges figyelembe venni.
- **Eredményesség:** a vissza nem térítendő támogatásokra fókuszáló megközelítés kiindulópontja elsősorban a társadalmi haszon mérhetősége. A társadalmi haszon mellett szükséges figyelembe venni pénzügyi eredményességet is (még ha nem is kell kötelezően elvárni, de fel kell mérni a lehetőségét).

Itt kell bemutatni, ha a város innovatív pénzügyi megoldások alkalmazására törekszik (pl. városfejlesztési alap, zöld kötvény stb.) Ehhez szükség szerint pénzügyi tanácsadó bevonására is szükség lehet.

7.2.1. Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve

Ebben a fejezetben kell bemutatni, hogy milyen eljárással gyűjtötték a projekteket, milyen információkra építve, milyen szereplőket bevonva határozták meg a projektekre vonatkozó információkat.

Minden projektnél szükséges megvizsgálni (melynek eredményeit csak összefoglalóan a következő alfejezet táblázatában kell megjeleníteni):

33. Táblázat Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve

Megvizsgáló szempontok	A szempont részletezése
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	Figyelembe kell venni (nem teljeskörű felsorolás): - van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel - kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel
Források	Figyelembe kell venni (nem teljeskörű felsorolás): - milyen források rendelkeznek a beavatkozáshoz - figyelembe kell venni, hogy a források kombinálhatók
Finanszírozás elemek aránya	
Várható vagy elvárt eredmények	Figyelembe kell venni (nem teljeskörű felsorolás): - társadalmi hasznok - pénzügyi hasznok externáliák
Kockázatok	Figyelembe kell venni (nem teljeskörű felsorolás): - megvalósítás kockázatai - finanszírozási kockázatok - fenntartási kockázatok
Érdekeltek	

34. táblázat Összesítő pénzügyi tábla

Megvizsgáló szempontok	Tervezett beruházási költség (Ft)
Prosperáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Zöldülő dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Digitális dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Megtartó dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Kiszolgáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
FVS összesített tervezett beruházási költsége	

A projektek előzetes vizsgálatához üzleti tervezésre van szükség. Amennyiben a releváns bevonható forrás valamilyen piaci forrás, úgy ennek előkészítése további vizsgálat tárgya. Ezen belül, ha a forrásbevonás a Gst.¹⁸ alapján adósságot keletkeztető ügyletet eredményezhet, pénzügyi szakértő

¹⁸ Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény.

előzetes felkérése mindenképp indokolt (hitel, kötvény, zöld kötvény, ESCO, városfejlesztési alap, vállalkozásfejlesztési alap stb.)

7.2.2. A finanszírozási terv összefoglalója

A fejezetben kell összefoglaló táblázatban bemutatni az FVS céljait szolgáló projekteket. A táblázat összeállításánál – bár törekedni kell a projektek teljeskörű bemutatására – természetesen figyelembe vehető, hogy

- **a rugalmasság elve miatt a lista nem teljeskörű:** nem szükséges, hogy a táblázat már minden projektet tartalmazzon, az folyamatosan bővíthető, kiegészíthető új projekkel, a bővítés szempontjait a 7.2. Üzleti modell fejezetben szükséges bemutatni;
- **nem áll minden adat a rendelkezésre:** nem elvárás, hogy minden projektről rendelkezésre álljon minden információ, ha számszerűsíthető eredmény nem áll rendelkezésre, akkor elegendő szövegesen is jelölni a legfontosabb inputokat.

A cselekvési tervben azonosított beavatkozásokra kerül kitöltésre a finanszírozási táblázat beavatkozás szinten, a Cselekvési tervben meghatározott beavatkozásokra, beavatkozás csoportokra. A táblázat a mellékeltben található, kérjük oda csatolják, hogy rugalmasan és folyamatosan alakuló táblázatokként legyenek kezelhetők. Valószínűsíthető, hogy a táblázatban szereplő kérdések nem mindegyikére lesz meg a válasz az FVS készítése során, azonban ez a tábla egy eszköz a város számára, melyet folyamatosan nyomon követhet és folyamatosan kiegészíthet a beavatkozásokról keletkező plusz információkkal.

A projektgyűjtés végén összefoglaló megállapításokat szükséges tenni (projektek várható ütemezése, ebből kifolyólag „csúcsévek” azonosítása; prioritások megjelölése; a teljes projektportfolió forrás-szerkezete stb.).

7.3. Fenntartható üzemeltetés

Fontos, hogy a jövőben a városfejlesztési célokat szolgáló projektek fejlesztésének szerves része legyen a fenntarthatóság vizsgálata. A pénzügyi fenntarthatóság olyan szempont, ami nélkül megalapozott döntést nehezen lehet hozni a megvalósítandó projektek kiválasztása során.

Ahogy a finanszírozási tervnél, úgy a fenntarthatóság vizsgálatakor is projektenként szükséges felmérni az üzemeltetés során felmerülő költségeket, esetleges bevételeket. Ezek hiányában akár csak szövegesen szükséges jelezni, hogy milyen irányba lehet gondolkodni a konkrét projekt fejlesztése során.

A fenntarthatósági vizsgálatnál az alábbi szempontokat kell elsődlegesen számításba venni projektenként:

- időtáv meghatározása: a megvalósítás időtartamát követően években meghatározott fenntartási időszak. (Várhatóan mekkora a kötelező időtartam – mekkora a megtérüléshez szükséges időtartam?),
- költségek: a felmerülő fenntartási költségek nevesítése és mértékének meghatározása,
- bevételek: amennyiben a fenntartás során bevételek is azonosíthatóak, akkor azt is számításba kell venni,
- externáliák: a projekt hatásai által kiváltott közvetett negatív vagy pozitív társadalmi/gazdasági/környezeti hatások,
- a projekt esetleges későbbi értékesítésének lehetősége (pl. egy ingatlanfejlesztés eredményének várható értékesítése).

Fontos, hogy ebben az esetben sem szükséges feltétlenül számokkal feltölteni a táblázatot (ha azok nem állnak rendelkezésre), elegendő szövegesen jelölni, hogy milyen forrásokból várható bevétel,

hogy biztosítható a fenntarthatóság, milyen szempontokat kell majd részletesen vizsgálni a későbbi projektfejlesztés során.

A projektgyűjtés végén összefoglaló megállapításokat szükséges tenni (a projektek várható ütemezése, ebből kifolyólag „csúcsevek” azonosítása; prioritások megjelölése; a teljes projektportfolió forrás-szerkezete, keresztfinanszírozás lehetősége: egyik projekt bevételei fedezik egy másik kiadásait stb.).

7.4. Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése

A városok jogállása szerint jelentős eltérések vannak a projektfejlesztés intézményi hátterének kialakításában. A fővárosnál és megyei jogú városoknál nonprofit városfejlesztő társaságok látják el ezt a feladatot; a járási központokban saját kapacitásból vagy egyéb kiszereződött szolgáltató végzi el a projektek gondozásával, előkészítésével kapcsolatos munkákat; az egyéb városoknál pedig vagy a megyei önkormányzattal, megyei jogú várossal kötött megállapodás keretében végzi el a projektek fejlesztését.

Ebben a fejezetben a projektgyűjtéssel és projektfejlesztéssel kapcsolatos feladatok intézményi modelljét szükséges bemutatni.

7.4.1. Ellátandó funkciók

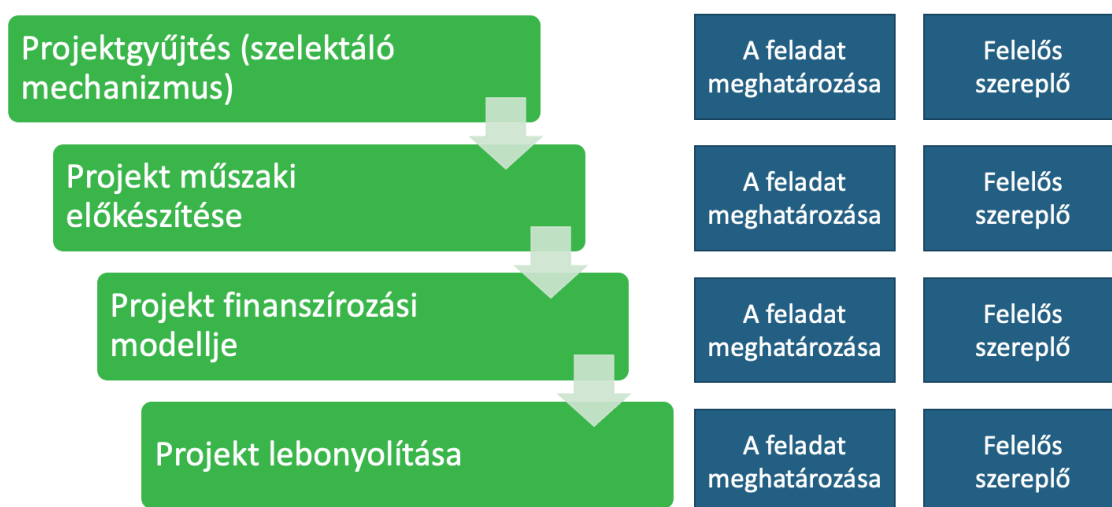
Meg kell határozni, hogy milyen funkciókat szükséges ellátni – a feltérképezett projektekkel összefüggésben. Ide tartozhat a projektek gyűjtése, kapcsolattartás potenciális befektetőkkel, üzleti tervezés, pályázatok kezelésével kapcsolatos feladatok, tervezés, társadalmi egyeztetés stb.

7.4.2. Kulcsszereplők nevesítése

Kulcsszereplők nevesítése: melyik az az önkormányzati szereplő, aki felelősséget vállal a fentiekért, mi az alkalmazott eljárásrendje; külső befektető megjelenése esetén mi az ő feladata stb. Itt szükséges továbbá bemutatni azokat a helyi szereplőket, akikkel együttműködik az önkormányzat a projektek generálása, a projektek előkészítése során.

7.4.3. Intézményi modell bemutatása

Az intézményi keret leírása, folyamat bemutatása, mely legalább a 6. ábrán összefoglalt lépésekre kitér.

6. Ábra A projektcsatorna fejlesztés intézményi sematikus modellje

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, a fenti táblázatot dimenzióként többszörösítse és töltsse ki a mellékletbe kerülő beavatkozás szintű táblázat dimenziókénti aggregálásával. Az FVS készítés jelenlegi szakaszában még jellemzően alakulóban vannak a konkrét projektek, de az eggyel magasabb absztrakciós szintű beavatkozások is. A már rendelkezésre álló beavatkozás szintű információkat töltsse be a mellékletbe kerülő táblázatba, mely folyamatosan kiegészíthető lesz a beavatkozások projektesítése folyamán. Az egyes beavatkozások/ projektek besorolása időnként egyértelmű, időnként pedig a város szubjektív döntésének függvénye. Kérjük, minden beavatkozást/ projektet csupán egy dimenzióhoz soroljanak be.
ERFA 11 településeggyüttes	A vonatkozó beavatkozásokat is sorolják be mind a beavatkozás szintű, mind a dimenzióként aggregált táblázatba.

8. Mellékletek

8.1. Antiszegregációs terv

Módszertani útmutatás (2021-2027)

Az FVS stratégiai fejezetben Antiszegregációs programként szereplő fejezet célja a szegregáció feltárt horizontális (társadalmi, gazdasági, környezeti) és térbeli jelenségeinek (szegregátumok) mérséklése, illetve felszámolása.

Jelen FVS útmutató a társadalmi és térbeli szegregálódás helyzetének feltárását, elemzését és az annak kezelésére szolgáló intézkedések/beavatkozások bemutatását a stratégiák mellékleteként javasolja bemutatni.

Fontos ugyanakkor, hogy a megalapozó munkarész **Megtartó város (3.4.4)** és az **Kiszolgáló város (3.4.5)** vonatkozó szintetizáló alpontjaiba csatolják vissza a városok a szegregációs helyzetre vonatkozó főbb megállapításokat.

A fejezet elsődleges célja

- az érvényben lévő antiszegregációs program, valamint az Esélyegyenlőségi terv nyomán bekövetkezett VÁLTOZÁSOK bemutatása a társadalmi szegregációs trendeket és azok területi vonatkozásait illetően,
- antiszegregációs CÉLOK és BEAVATKOZÁSOK megfogalmazása a 2021-2027-es programozási időszakra összhangban az önkormányzat aktuális Esélyegyenlőségi tervével.

Amennyiben a város területén szegregátum, vagy szegregációval veszélyeztetett terület található, ebben a fejezetben szükséges kitérni arra is, hogy a bemutatott változások hogyan viszonyulnak a 2021-27-es programidőszak e célra felhasználható forrásainak tervezéséhez. Szegregátum vagy szegregációval veszélyeztetett terület megléte esetén szociális célú városrehabilitációs akció tervezése elvárás a várossal szemben.

A városi szegregátumok lehatárolásának és felülvizsgálatának kihívásai:

A korábbi (jellemzően 2008 és 2014) FVS készítés során elkészült antiszegregációs programok esetében viszonylag friss népszámlálási adatok birtokában lehetőség volt a város szegregátumainak adat ill. statisztikai alapú lehatárolására.

Erre a Városfejlesztési kézikönyv pontosan meghatározta a módszertant. A KSH Népszámlálási Főosztálya ennek a módszertannak megfelelően végezte el a szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását.

Mivel 2011 óta nem történt Magyarországon Népszámlálás, a korábban gyakorlatként alkalmazott KSH Népszámlálási adatbázisra alapozott szegregációs vizsgálat elvégzése jelen tervezési feladat keretében nem lehetséges.

Kiindulásként ugyanakkor mindenképpen a 2011-es Népszámlálás adataira alapozott, korábban elvégzett szegregációs lehatárolást javasoljuk. Úgy tekintjük az akkor lehatárolt szegregátumokat, mint a bekövetkezett változások viszonyítási alapját.

Fontos, hogy az fenntartható városok együttműködési szerződésének alapját jelentő FVS-ek módszertanban előírt 2024-ben esedékes megújítása során a 2022-ben esedékes Népszámlálás adataira alapozva a szegregátumok pontos lehatárolása is megtörténik majd.

A fejezet megalkotásához javasolt egy **munkacsoport** létrehozása melynek tagjai az önkormányzat és szakértői mellett azok a helyi intézmények és szervezetek (egyházak, egyesületek, alapítványok) amelyek részt vállalnak a szegregációval sújtott területek viszonyainak javításában. Javasolt továbbá a Kormányhivatal munkatársainak bevonása adatkérés és szakértői konzultáció céljából.

A munkacsoport létrehozása a szegregátumokban bekövetkezett változásokat lehetővé tevő adatszerű és kvalitatív információk összegyűjtésében, rendszerezésében, valamint javaslatok kidolgozásában jelent segítséget. A partnerség jegyén zajló együttműködés központi statisztikai adatok hiányában talán még nagyobb jelentőséggel bír ebben a tervezési folyamatban, mint korábban.

Az ERFA 11 településeggyüttes esetében az anti-szegregációs terv a központi városi településre készül mivel TOP Plusz célzott beavatkozásokra városi jogállású településeken van lehetőség.

Amennyiben az ERFA 11 szatellit települések között van városi jogállású település, szükséges a szociális városrehabilitációs projektek lehetőségnek kiterjesztése ezekre a településekre is. Ennek megfelelően az FVS anti-szegregációs terve az elérhető adatok birtokában (korábban elkészült ITS antiszegregációs terve) magában foglalja az összes városi település vonatkozó helyzetértékelését és programját. Ez alól akkor **mentesül** a térségi FVS, ha az érintett városi szatellit települések testületi döntéssel megtámogatott nyilatkozatban jelzik, hogy nem kívánják igénybe venni a szociális városrehabilitációs célú forrásokat.

Ezt a lemondó nyilatkozatot alá kell, hogy támassza a helyzetfeltárás társadalmi fejezetének ill. a megtartó város dimenzó szintetizáló fejezetének várostérségen belüli esetleges anomáliákat (pl. egy-egy szatellit városban a térségre is hatással lévő kiterjedt városi szegregátum léte) bemutató tartalma.

Az FVS antiszegregációs tervének struktúrája:

Az alábbiakban bemutatjuk, hogy az antiszegregációs programot, jelen körülmények figyelembevételével milyen struktúrába rendezve és milyen tartalommal javasoljuk elkészíteni.

8.1.1. Helyzetelemzés és értékelés

I.1 A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése:

Kérjük, adjon **egy átfogó** leírást (**azaz nem szegregátumonkénti** elemzést) a városban zajló beavatkozást igénylő társadalmi folyamatokról, jelenségekről.

Javasolt elemzési szempontok:

- Mely jelentősebb intézkedések, milyen forrásokra alapozva valósultak meg az érvényben lévő FVS és az esélyegyenlőségi program alapján? Milyen társadalmi csoportok voltak ezeknek a beavatkozásoknak a célcsoportjai? Mik az **elért VÁLTOZÁSOK?**
- A korábban tervezett beavatkozások kapcsán milyen esetleges **akadályozó tényezőket** tudnak beazonosítani?
- Kérjük, elemezzék a hátrányos helyzetű csoportok általános helyzetét és a hajléktalanság jelenségét a városban. Kérjük, érzékeltesék a problémák mértékének változását a korábban rögzített helyzethez képest. Megállapításait lehetőség szerint adatok és tapasztalati tények alapján tegyék meg.
- Kérjük, határozzák meg, melyek a legfontosabb beavatkozást igénylő társadalmi jelenségek (hajléktalanság, társadalmi elkülönülés, drog, nők helyzete stb.) a városban?
- Konklúziók és **beavatkozási szükségletek** meghatározása

I.2 A szegregáció területi vonatkozásai (szegregátumok) – a változások értékelése:

Kérjük, az alfejezetben összegezzék a jelenlegi helyzetet **szegregátumonként** (2011-es népszámlás ill. a megelőző stratégiai dokumentumban lehatárolt szegregátumok szerint).

Javasolt tartalmi elemek szegregátumonként:

- **megvalósult beavatkozások,**
- a korábbi antiszegregációs terv elkészülése óta történt **VÁLTOZÁSOK** rögzítése
- **a jelenlegi helyzet átfogó értékelése;**

- *társadalom (demográfia, foglalkoztatás, támogatások – főleg jövedelempótló támogatások – amennyiben az adatok beszerezhetők)*
- *lakáshelyzet /lakhatás*
- *szolgáltatásokhoz való hozzáférés (beleértve a digitális szolgáltatásokat is)*
- *épített környezet (közterületek)*
- *infrastrukturális ellátottság és minőség (utak, közművek stb.)*
- konklúziók és **beavatkozási szükségletek** meghatározása.

Ha az elemzés tartalma megjeleníthető **alfejezettekre tagolt szöveges formában vagy táblázatba rendezve** is.

8.1.2. Antiszegregációs terv

II.1 Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok

- a. horizontális antiszegregációs célok és beavatkozási javaslatok
- b. az egyes szegregátumokra vonatkozó célok és beavatkozási javaslatok

Antiszegregációs terv (2021-2027) céljait és a tervezett beavatkozások átfogó és részletes bemutatását kérjük az alábbi táblázatban végezze el az áttekinthetőség miatt. Amennyiben ragaszkodnak a szöveges megjelenítéshez, kérjük az a táblázat fejlécében feltüntetett szempontok szerint rendezzék.

35. Táblázat Horizontális antiszegregációs beavatkozások

Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
A fejlesztések céljának meghatározása az adott horizontális szempont vonatkozásában a 2027-ig terjedő időtávra. Nem koncepcionális célokról van szó, hanem konkrét stratégiai ill. operatív célokról!	a korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamatok újonnan kezdeményezett beavatkozások természetesen egy célhoz tetszőleges számú beavatkozás kapcsolható	A beavatkozások becsült költségének bemutatása
1.		
2.		
3.		

36. Táblázat Területi fókuszú antiszegregációs beavatkozások

Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
	A fejlesztések céljának meghatározása a szegregátum vonatkozásában a 2027-ig terjedő időtávra. Nem koncepcionális célokról van szó, hanem konkrét stratégiai ill. operatív célokról!	<p>tovább vitt folyamatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • egyéni fejlesztések • közösségépítés • lakókörnyezet/ infrastruktúra • lakhatás <p>2021-ben kezdeményezett beavatkozások</p> <ul style="list-style-type: none"> • egyéni fejlesztések • közösségépítés • lakókörnyezet / infrastruktúra 	Az egyes konkrét fejlesztési elemek becsült költségének bemutatása.

- *lakhatás*

1.

2.

3.

II. 2. A szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása (amennyiben releváns)

Amennyiben tervez integrált szociális városrehabilitációs beavatkozást (ERFA, ESZA források igénybevételével) a 2021-2027-es programozási időszakban, kérjük nevezze meg, hogy mely szegregátumokat (max. 2 lehetőség) tartja a beavatkozásra legalkalmasabbnak és miért.

A választás indoklásánál kérjük, vegye figyelembe az alábbi szempontokat:

- beavatkozás sürgőssége
- beavatkozás hatékonyságának valószínűsége (változás elérhetőségének erőssége)
- összefüggés / szinergia más beavatkozásokkal

Az alábbi indokok mellett természetesen egyéb indokok is szerepelhetnek.

II.3 A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata

Az alábbi táblázatban kérjük jelezze, hogy a **horizontális beavatkozások hogyan viszonyulnak az egyes szegregátumok szintjén tervezett** beavatkozásokhoz. Amennyiben a horizontális beavatkozás nem koncentrálódik egyedileg egyik szegregátumra sem kérjük, azt is jelezze. A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

37. Táblázat A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata (A táblázat az adott helyzetnek megfelelően alakítható)

Szegregátum	Szegregátum 1.	Szegregátum 2.	Szegregátum 3.	Szegregátum 4.	Szegregátum 5.	Szegregátum 6.	Szegregátum n
Átfogó beavatkozás							
1.							
2.							
3.							
4.							
n							

II.4 A beavatkozások ütemezése

Kérjük, az alábbi táblázat időbeni kiterjesztésével végezzék el az tervezett beavatkozások ütemezését. A Gantt diagramban nyilakkal, vagy egyéb választott módon jelezzék a beavatkozások függőségeit (egyik beavatkozás elvégzése feltétele lehet egy másik elkezdésének). A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

38. Táblázat Akciók és beavatkozások ütemezése

Tervezett akciók és beavatkozások	2021 2.félév	2022 1. félév	2022 2. félév	2023 1. félév	2023 2. félév	2024 1. félév	2024 2. félév	2025 1.félév
horizontális								
szegregátumonként								

II.5 Az antiszegregációs terv pénzügyi terve

Kérjük, az alábbi táblázatban adjanak áttekintést az antiszegregációs terv beavatkozásainak becsült költségéről és hogy azt milyen forrásból kívánják fedezni.

A beavatkozások költségei pontosan még nem meghatározhatók, de a hozzávetőleges költségigény felmérése fontos. Ez különösen az esetleg tervben lévő szociális városrehabilitációs projekt esetében lényeges.

A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

39. Táblázat Az antiszegregációs terv beavatkozásainak előzetes, becslésen alapuló költségterve

Tervezett akciók és beavatkozások	becsült költség	tervezett forrás
horizontális		
szegregátumonként		
Szociális városrehabilitációs projekt (amennyiben releváns)		
Összesített költség:		

Az antiszegregációs terv **monitoringra** vonatkozó iránymutatásokat az FVS stratégiai monitoring fejezete tartalmazza.

FONTOS: Kérjük, a város törekedjen az FVS 2021-2027 Antiszegregációs terv tartalmi **összhangjának** megteremtésére az érvényben lévő Esélyegyenlőségi terv tartalmával. Ugyanakkor, kérjük a fejezet összeállításánál / szerkesztésénél mindenképpen az fenti útmutatóra támaszkodjanak.

Iránymutatások:

várostopus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, értékelje a szegregáció átfogó társadalmi folyamatait kiemelve a legutóbbi antiszegregációs terv elkészítése óta bekövetkezett változásokat. Az átfogó értékelés mellett a 2011-ben meghatározott, ill. azóta a megelőző ITS-ben módosított szegregátumokra vonatkozó hasonló elemzést is végezze el.</p> <p>A következtetések alapján kérjük, állítsa össze az antiszegregációs terv cél és beavatkozási rendszerét az említett két szinten. Kérjük, mutassa be a beavatkozások összefüggéseit, ütemezését és előzetes pénzügyi tervét.</p>
ERFA 11 településegységes	<p>Kérjük, a központi településre vonatkozóan készítse el az antiszegregációs programot.</p> <p>A térségi települések esetében a beavatkozásokról jelezze, ha egy-egy központi város esetében tervezett beavatkozás a szatellit településekre is kiterjed.</p> <p>Amennyiben szatellit városban tervez szociális városrehabilitációs beavatkozást kérjük, akcióterületként nevesítse az FVS-ben az érintett területet és szerepeltessék a szatellit város ITS-ére alapozott antiszegregációs tervet az FVS-ben.</p>

8.2. Kérdőív minták

8.2.1. Lakossági kérdőív minta

Alap kérdőív sablon, ami kiegészíthető, specifikálható az adott városra

I.) A válaszadó adatai

1.) Válaszadó neve:

- 1.1) nő
- 1.2) férfi

2.) Válaszadó kora (év):

- 2.1) 18-25
- 2.2) 26-50
- 2.3) 51-64
- 2.4) 65- felett

3.) Válaszadó legmagasabb iskolai végzettsége:

- 3.1) általános (elemi, polgári) iskola 8. osztálynál, évfolyamnál alacsonyabb
- 3.2) általános (elemi, polgári) iskola 8. osztály, évfolyam
- 3.3) szakképesítés érettségi nélkül (pl. szakmunkásképző, szakiskola)
- 3.4) érettségi
- 3.5) érettségi szakképesítéssel vagy érettségire épülő szakképesítés
- 3.6) felsőfokú szakképesítés (csak 1998 után szerezhető)
- 3.7) főiskolai (vagy azzal egyenértékű, pl. BA/BSc)
- 3.8) egyetemi (vagy azzal egyenértékű, pl. MA/MSc)
- 3.9) doktori (PhD- vagy DLA-) fokozat

4.) Válaszadó jelenlegi státusza:

- 4.1) tanuló
- 4.2) alkalmazott
- 4.3) alkalmazott, középvezető
- 4.4) alkalmazott, felsővezető
- 4.5) vállalkozó (egyéni vagy cégvezető)
- 4.6) munkanélküli
- 4.7) nyugdíjas
- 4.8) GYES-en vagy GYED-en
- 4.9) háztartásbeli
- 4.10) inaktív (egyéb)

5.) Munkavégzés helyének típusa

- 5.1) nagyvállalat
- 5.2) kis és középvállalkozás (KKV)
- 5.3) egyéni vagy mikrovállalkozás
- 5.4) közintézmény/közhivatal
- 5.5) nonprofit/civil szervezet
- 5.6) nem releváns (ha fent 4.6, 4.7; 4.8, 4.9; 4.10 a válasz)

6.) Munkavégzés földrajzi helye

- 6.1) az adott város
- 6.2) az adott város járásához tartozó település
- 6.3) egyéb település a megyében
- 6.4.) egyéb

II. Tematikus kérdések

40. táblázat Megtartó város

Kérdés	Választási lehetőség	Válasz (X)
Mi jelenti az Ön helyi kötődésének alapját (több válasz is lehetséges)	1. itt született	
	2. itt alapított családot és otthont	
	3. ismeri és gyakorolja a helyi szokásokat	
	4. pörgő nagyvárosi lét/ a nyugodt kisvárosi lét	
	5. a helyi identitásúak összetartása	
	6. tagja valamilyen helyi kisebb közösségnek, akikkel szívesen tölti szabadidejét	
	7. táj és természeti adottságok	
	8. itt talált biztos egzisztenciára (munkalehetőségek)	
	9. egyéb	
A felsorolt tényezők mennyiben játszanak szerepet helyi életminőségével való elégedettségének növelésében? 5- nagyon jelentős szerepet játszana 4- jelentős 3- közepesen 2-kis szerepet játszana 1- nem játszana szerepet 0= „Nem tudom megítélni / „Nem kívánok válaszolni”	1. változatosabb munkahelyek	5-4-3-2-1 vagy 0
	2. magas jövedelmet biztosító munkalehetőségek	5-4-3-2-1 vagy 0
	3. a jelenleginél is magasabb színvonalú közszolgáltatások (iskola, egészségügyi, szociális ellátás stb.)	5-4-3-2-1 vagy 0
	4. minőségi közösségi terek a városközpontban és a lakóhelyem közelében	5-4-3-2-1 vagy 0
	5. gazdagabb és magasabb színvonalú, igényekre szabott kulturális kínálat	5-4-3-2-1 vagy 0
	6. sportolási lehetőségek további bővítése	5-4-3-2-1 vagy 0
	7. magas színvonalú kiskereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatások	5-4-3-2-1 vagy 0
	8. kedvezőbb lakhatási lehetőségek	5-4-3-2-1 vagy 0
	9. jobb közbiztonság	5-4-3-2-1 vagy 0
	10. egyéb	5-4-3-2-1 vagy 0
Értékelje a városban elérhető humán közszolgáltatásokat és egyéb városi életminőséget befolyásoló tényezőket egy 1-től 5-ig tartó skálán 5=nagyon elégedett 4=elégedett 3= közepesen elégedett 2= alig elégedett 1=egyáltalán nem elégedett	1. óvodai ellátás (családtagja által igénybe vett)	5-4-3-2-1 vagy 0
	2. általános iskola, infrastruktúra, felszereltség (családtagja által igénybe vett)	5-4-3-2-1 vagy 0
	3. általános iskola oktatás (családtagja által igénybe vett)	5-4-3-2-1 vagy 0
	4. egészségügyi alapellátás minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)	5-4-3-2-1 vagy 0
	5. egészségügyi szakellátás minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)	5-4-3-2-1 vagy 0
	6. kulturális szolgáltatások (intézményekhez kötött pl. mozi, kulturális központ stb.) minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)	5-4-3-2-1 vagy 0

Kérdés	Választási lehetőség	Válasz (X)
0= „Nem elérhető a városban”, a „Nem tudom megítélni / nem vagyok érintett” és a „Nem kívánok válaszolni”	7. szociális ellátás („akár saját, akár valamely családtag okán pl. idősellátás”)	5-4-3-2-1 vagy 0
	8. bölcsődei ellátás (családtagja által igénybe vett)	5-4-3-2-1 vagy 0
	9. közterületek minősége általában (közterek, utak stb.)	5-4-3-2-1 vagy 0
	10. zöldfelületek (parkok, ligetek fasorok)	
	11. közvilágítás közvetlen lakókörnyezetében	5-4-3-2-1 vagy 0
	12. közbiztonság a városközpontban nappal	5-4-3-2-1 vagy 0
	13. közbiztonság a városközpontban sötétedés után	5-4-3-2-1 vagy 0
	14. közbiztonság a közvetlen lakókörnyezetében sötétedés után	
	15. járdák minősége közvetlen lakókörnyezetében	5-4-3-2-1 vagy 0
	16. városi kerékpárutak hossza a városban	5-4-3-2-1 vagy 0
	17. városi kerékpárutak minősége a városban	5-4-3-2-1 vagy 0
	18. kerékpárosokat támogató infrastruktúra (pl. tárolók, esővédő beállók stb.)	5-4-3-2-1 vagy 0
	19. utak minősége általában a városban	5-4-3-2-1 vagy 0
	20. parkolás általában a kiemelt közintézmények közelében	5-4-3-2-1 vagy 0
21. parkolás kereskedelmi létesítmények közelében	5-4-3-2-1 vagy 0	

41. táblázat Digitális város

Kérdés	Választási lehetőség	Válasz (X)
Milyen elektronikus eszközöket használ a hétköznapokban? (több válasz is lehetséges kivéve, ha a válasz a 7.)	1. személyi számítógép (asztali számítógép)	
	2. notebook / laptop	
	3. táblagép (tablet)	
	4. okos / smart televízió	
	5. okostelefon	
	6. okos óra	
	7. nincs ilyen eszközöm	
Milyen céllal használja az INTERNETET (több válasz)	1. napi munkavégzés részeként	
	2. ügyintézés céljából pl. nyomtatványok letöltése és benyújtása	
	3. rendelkezik ügyfélkapuval és rendszeresen használja	
	4. szolgáltatásokat vesz igénybe pl. elektronikus vásárlás, foglalások intézése (szállás, repülőjegy stb.)	
	5. kommunikációs, kapcsolattartási céllal (telefon, levelezés, Skype stb.)	

Kérdés	Választási lehetőség	Válasz (X)
	6. információszerzés, tájékozódás céljából	
	7. tanulási céllal - oktatási anyagok letöltése, e-oktatás igénybevétele	
	8. közösségi oldalak látogatása	
	9. szórakozás – video, film, zene letöltéshez	
	10. játékok	
	11. egyéb	
	12. egyáltalán nem használok internetet	
Hogyan értékeli az IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát (összehasonlítva saját korosztályához) (csak egy válasz lehetséges)	1.nincsenek ilyen készségeim egyáltalán	
	2. készségeim az átlagnál kevésbé erősek, rendszerint segítségre szorulok	
	3. készségeim átlagosak, okostelefont használok készség szinte és rendszeres internet használó vagyok	
	4. készségeim átlag feletti (a 3. ponton túl e-ügyintézésre és egyéb, speciális IT használatra is képes vagyok)	
	5. nem tudom megítélni	

Milyen módon kerül Ön ügyfélként kapcsolatba a szolgáltatókkal 1. hagyományos postai levelezés 2. telefon 3. személyes ügyintézés 4. online ügyintézés / e-mail 5. mobil applikáció 6. digitális mérőkönyv /eszközön keresztül 7. nem kerültem velük kapcsolatba	1. áramszolgáltatás	1,2,3,4,5,6,7
	2. távhő / hőszolgáltatás (amennyiben releváns)	1,2,3,4,5,6,7
	3. víz és csatorna szolgáltatás	1,2,3,4,5,6,7
	4. hulladékiszállítás	1,2,3,4,5,6,7
	5. közösségi közlekedés (helyközi járatok helyi viszonylatban)	1,2,3,4,5,6,7
	6. közhivatali ügyintézés (önkormányzat, kormányhivatal)	1,2,3,4,5,6,7
	7. alapközi oktatás (óvoda és általános iskola)	1,2,3,4,5,6,7
	8. egészségügyi alapellátás	1,2,3,4,5,6,7
	9. kulturális szolgáltatások (intézményekhez kötött pl. mozi, kulturális központ stb.)	1,2,3,4,5,6,7
	10. szociális ellátás (valamely családtag okán pl. idősellátás)	1,2,3,4,5,6,7

42. táblázat Kiszolgáló város / Zöldülő város

Kérdés	Választási lehetőség	Válasz (X)
A saját életminősége szempontjából mennyire tartja fontosnak a felsoroltakat? 5= nagyon jelentős 4=jelentős 3=közepesen fontos 2= majdnem jelentéktelen az 1=egyáltalán nem fontos 0= „nem elérhető a városban”, a „nem tudom megítélni / nem vagyok érintett” és a „nem kívánok válaszolni”	1. környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrások igénybevételében: víz, áram stb.)	5-4-3-2-1 vagy 0
	2. szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon	5-4-3-2-1 vagy 0
	3. közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés	5-4-3-2-1 vagy 0
	4. egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása	5-4-3-2-1 vagy 0
	5. megújuló energiaforrások használata a háztartásban	5-4-3-2-1 vagy 0
	6. megújuló energiaforrások használata	5-4-3-2-1 vagy 0
5.) Ha a város jövőjére gondol ugyanezek a szempontok mennyire fontosak? 5= nagyon jelentős 4=jelentős 3=közepesen fontos 2= majdnem jelentéktelen az 1=egyáltalán nem fontos 0= „Nem elérhető a városban”, a „Nem tudom megítélni / nem vagyok érintett” és a „nem kívánok válaszolni”	1. környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrások igénybevételében: víz, áram stb.)	5-4-3-2-1 vagy 0
	2. szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon	5-4-3-2-1 vagy 0
	3. közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés	5-4-3-2-1 vagy 0
	4. egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása	5-4-3-2-1 vagy 0
	5. megújuló energiaforrások használata a háztartásban	5-4-3-2-1 vagy 0
	6. megújuló energiaforrások használata	5-4-3-2-1 vagy 0
Milyen gyakran látogat városi zöldterületeket, parkokat?	1. soha	
	2. havonta vagy annál ritkábban	
	3. hetente legalább egyszer	
	4. naponta	
	5. nem válaszol	
Milyen céllal látogat városi zöldterületeket, parkokat?	1. szabadidő eltöltés	
	2. rekreációs séta	
	3. testedzés	
	4. kültéri közösségi és kulturális programokon vesz részt	
	5. egyéb	
	1. sétautak fejlesztése	

Hogyan lehetne vonzóbbá tenni a belváros zöldfelületeit az Ön és családja számára (fejlesztések, új funkciók stb.)? Több válasz is lehetséges	2. játszóterek, testedző eszközök kihelyezése a parkokhoz kapcsolódóan	
	3. zenepavilon létesítése (térzene befogadására)	
	4. kisebb csoportok szabadtéri összejöveteleit lehetővé tevő utcabútorok kihelyezése	
	5. gyakoribb kültéri programok, amiért érdemes a parkba látogatni	
	6. több szolgáltatás a környéken pl. büfé, fagyizó, nyilvános WC	
	7. közvilágítás további javítása	
	8. egyéb	
	Milyen környezettudatos eszközökkel, megoldásokkal rendelkezik otthonában? (több válasz is lehetséges)	1. okos fogyasztásmérő (pl. elektromos áram, víz, gáz stb. szolgáltatás)
2. okos lakás irányító rendszer (az okos lakás irányító rendszer automatikusan szabályozza a lakás hűtését, fűtését/távolról vezérelhető stb.)		
3. okos, családi ház telkét fenntartó rendszer pl. okos locsoló, ami a talajnedvességet méri és szükség szerint indítja el a locsolórendszert		
4. hibrid vagy elektromos hajtású autó / egyéb jármű		
5. tudatos otthon – tájolás, klímatudatos növénytelepítés		
6. megújuló energia használata (földhő, napenergia stb.)		
7. házi komposztáló		
8. egyéb		

43. táblázat Prosperáló város

Kérdés	Választási lehetőség	Válasz (X)
Milyen helyben, illetve térségben létrehozott termékeket ismer? Több válasz is lehetséges?	1. zöldség /gyümölcs	
	2. egyéb élelmiszer vagy ital	
	3. használati tárgyak (beleértve kézműves termékeket)	
	4. műalkotások (helyi művészek alkotásai)	
	5. egyéb	
	6. nem ismerek ilyeneket	
Hol vásárol Ön a helyi/ térségi termékeket? Több válasz is lehetséges. A 1. válasz kizárja a több válasz lehetőségét	1. nem vásárol	
	2. közvetlen a termelőnél (agrártermék esetében)	
	3. közvetlen az alkotóknál (képzőművészeti termék esetében)	
	3. a piacon	

Kérdés	Választási lehetőség	Válasz (X)
	4. internetes felületeken (weboldal, közösségi média pl. facebook)	
	5. kézműves /termelő saját üzletében	

8.2.2. Intézményi / szervezeti kérdőív minta

44. táblázat I. Általános fejlesztési szükségleteket felmérő kérdéscsoport

1. Mi szervezetének 5-7 évre vonatkozó jövőképe?
Ennek alapján milyen változtatásokat terveznek a működésben az elkövetkező években (profil bővítés vagy szűkítés, szervezeti átalakítás, finanszírozás átalakítása stb.)
Rendelkeznek intézményi /szervezeti szintű fejlesztési tervvel? Ha igen, mikor készült és mi a címe?

2. Milyen konkrét fejlesztésekben (projektekben) gondolkodnak, amelyek a célok megvalósítását szolgálják vagy egyszerűen szükségessé váltak a működéshez? Kérjük, fejtse ki röviden a fejlesztési elképzeléseiket (projektek) egyenként a tartalom és indoklás megjelölésével. Kérjük NE csak az infrastrukturális, hanem a tartalmi, szervezeti fejlesztéseket is ossza meg. Fontos: a fejlesztési elképzelések megfontolásánál a finanszírozási korlátokat NE vegyék figyelembe, mivel a stratégiai tervezés feladata a jövőbeni források feltárása/feltérképezése is. Kérjük, bővítse sorokkal a táblázatot amennyiben szükséges.
a.) infrastruktúra fejlesztés (épületkarbantartás, bővítés, ingatlan vásárlás és fejlesztés, összevonás, ingatlan értékesítés stb.)
fejlesztés 1
fejlesztés 2
fejlesztés 3
b.) eszközfejlesztés (nem digitális)
fejlesztés 1
fejlesztés 2
fejlesztés 3
c.) eszközfejlesztés (digitális)
fejlesztés 1
fejlesztés 2
fejlesztés 3
d.) szervezetfejlesztés
fejlesztés 1
fejlesztés 2
fejlesztés 3
e.) humán erőforrás állomány fejlesztési
fejlesztés 1
fejlesztés 2
fejlesztés 3

f.) kapcsolati hálózatok fejlesztése (helyi, hazai, külföldi)
fejlesztés 1
fejlesztés 2
fejlesztés 3
Az eddigiekben pontosan milyen forrásokat használtak fejlesztési céllal? Kérjük, alább kategóriánként pontosítsa ezeket.
önkormányzati:
Európai Unió: TOP egyéb Operatív Program; közvetlen brüsszeli program
állami: célprogramok / cél támogatás
önerős beruházás:

3. Milyen, a korábbiakhoz képest áttörő, újszerű fejlesztési elképzelései vannak az intézményével / szervezetével kapcsolatban? Kik a partnerei ebben?

II. Digitális átállás menetrend helyzetértékelő részét támogató kérdéscsoport

45. táblázat 1. Információs és kommunikációs technológiák (IKT), adatvagyon és okos eszközök (ellátottság – felszereltség)

Kérdés / Információ kérés	Alkérdés ill. adatkérés	Adat (amennyiben releváns)
a.) Hogyan jellemezhető az intézmény / cég IKT ESZKÖZÁLLOMÁNYA¹⁹		
A.) IKT eszközállomány tételesen az ALAPTEVÉKENYSÉGBEN	asztali számítógép (PC)	db
	laptop	db
	adattároló szerver	db
	szerverszoba (külön helyiség)	db
	működéshez kapcsolódó többfunkciós okos telefon	db
	nyomtató	db
	fénymásoló	db
	helyi vezetékes hálózat (LAN)	db
	helyi wifi	db
	egyéb	
B.) IKT eszközállomány tételesen az ADMINISZTRÁCIÓS TEVÉKENYSÉGBEN	asztali számítógép (PC)	db
	laptop	db
	adattároló szerver	db
	szerverszoba (külön helyiség)	db
	működéshez kapcsolódó többfunkciós okos telefon	db
	nyomtató	db

¹⁹ Amennyiben a két tevékenység (alaptevékenység és adminisztratív tevékenység) eszközállomány nem választható el, kérjük jelezze és az ALAPTEVÉKENYSÉGEK-re vonatkozó részben összesítse az eszközállományt.

Kérdés / Információ kérés	Alkérdés ill. adatkérés	Adat (amennyiben releváns)
	fénymásoló	db
	helyi vezetékes hálózat (LAN)	db
	helyi wifi	db
	egyéb	
HÁLÓZATBA vannak kapcsolva az IKT eszközök? Kérjük, húzza alá!	<ul style="list-style-type: none"> • igen • nem • csak bizonyos eszközök, nevezetesen: .....(pl. személyi számítógépek és nyomtatók) 	
ITK eszközök milyen alaptevékenységet támogatnak és milyen fejlesztések történtek eddig?		
Milyen ALAPTEVÉKENYSÉGEKET segítenek IKT eszközök és milyen módon? pl. közterület felügyelet esetében az adatrögzítés, fotódokumentáció készítés, küldés tárolás stb.		
Milyen IKT fejlesztést vagy azt is célzó projektjei vannak, ill. voltak az intézménynek / cégnek az utóbbi 10 évben? Kérjük sorolja fel.	<i>Minden esetben kérjük: projekt címe, finanszírozó konstrukció, konkrét projekt outputok</i>	
Milyen kifejezetten energetikai célú projektek valósultak meg és milyen tartalommal?	<i>Minden esetben kérjük: projekt címe, finanszírozó konstrukció, konkrét projekt outputok (különös tekintettel az IKT elemekre)</i>	
Konkrétan előkészítés alatt álló (tervezett) vagy értékelés alatt álló projektek:	<i>Minden esetben kérjük: projekt címe, finanszírozó konstrukció, tervezett konkrét projekt outputok (különös tekintettel az IKT elemekre)</i>	
Milyen AKADÁLYOKAT kell még leküzdeni az intézményen belül az okos eszközök és rendszerek fejlődése és használatuk elterjedése érdekében? Kérjük, húzza alá! Több válasz is lehetséges.	<ul style="list-style-type: none"> • az alkalmazottak / munkatársak egyéni ellenállása • az alkalmazottak / munkatársak egyéni kompetenciáinak hiánya • eszközök beszerzését akadályozó forráshiány • szervezeti akadályok • egyéb, nevezetesen:..... 	

Kérdés / Információ kérés	Alkérdés ill. adatkérés	Adat (amennyiben releváns)
b.) Milyen DIGITÁLIS ADATVAGYONNAL rendelkezik az intézmény / cég?		
Adminisztratív és pénzügyi adatok:		igen - nem
Alaptevékenységhez kapcsolódó adatok:		igen – nem
Rendelkeznek nyílt adatbázissal?		igen- nem
Mi történik az alaptevékenység során keletkezett digitális adatokkal? Kérjük, húzza alá!	<ul style="list-style-type: none"> • csak digitális adattárolás történik, feldolgozás nincs • adatfeldolgozás a napi szintű működést támogatja • megjelenítés belső használatra pl. feldolgozás jelentések készítéséhez, prognózishoz • bizonyos típusú alaptevékenységhez kapcsolódó adatok nyilvános megjelenítése (pl. honlapon a közszolgáltatást igénybe vevők felé) • egyéb (kérjük részletezze): 	
Hol kerülnek tárolásra az alaptevékenységhez kapcsolódó adatok? Kérjük, húzza alá!	<ul style="list-style-type: none"> • saját adatbázisban (szerver) • saját adatfelhőben • központi adatbázisban (szerver) • központi adatfelhőben • harmadikfél-szolgáltató rendszerében 	

b.) A KOMMUNIKÁCIÓ módja és eszközei:	
<p>Milyen módszereket használnak a belső (intézményen/cégen belüli) kommunikációhoz? Kérjük, húzza alá! (több válasz is lehetséges) Kérjük, tegyen egy X jelet oda, amelyik a legjellemzőbb.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • digitális zárt / belső posta, „üzenőfal” • e-mail • telefon • chat • egyéb, nevezetesen: .....
<p>Milyen módszereket használnak a külső (fenntartó, intézmények, ügyfelek stb. felé) kommunikációhoz? Kérjük, húzza alá! (több válasz is lehetséges) Kérjük, tegyen egy X jelet oda, amelyik a legjellemzőbb.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ügyfélszolgálat • hirdetőtábla • üzenőtábla • normál postai levél • e-mail • telefon • mobiltelefonos applikáció (mobilapp) • egyéb, nevezetesen: .....
<p>Mi az intézmény honlapjának elérhetősége? Mióta rendelkeznek honlappal?</p>	<p>www. ....</p>
<p>Ha nem rendelkezik honlappal, annak mi az oka? Kérjük, húzza alá!</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hiányzó idő • hiányzó szakértelem • a szolgáltatás célcsoportja ismeretük szerint nem igényli

Hogyan jellemezné a honlap tartalmát és működtetésének célját?

Kérjük, húzza alá (több válasz is lehetséges)

Az ügyfelekkel / a szolgáltatást igénybe vevőkkel való kapcsolattartásban milyen internetes kommunikációs felületeket használnak?

Ha nem használnak ilyen, annak mi az oka?

Történt-e bármilyen IGÉNYFELMÉRÉS vagy ELÉGEDETTSÉG VIZSGÁLAT az Önök által nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban a szolgáltatást használók / ügyfelek körében?

Kérjük, húzza alá!

Ha volna rá lehetőségük szolgáltatásukat milyen tartalommal és funkciókkal jelenítenék meg egy VÁROSI MOBIL telefonos APPLIKÁCIÓ-ban.

- egyéb, nevezetesen: .....
- egyoldalú információközlés történik (statikus pl. intézmény leírása)
- egyoldalú információközlés történik (dinamikus pl. napi aktualitások, hírek)
- egyoldalú információközlés történik (formanyomtatványok letölthetők)
- kétoldalú információcsere történik pl. rendelés leadása a felületen
- kétoldalú információcsere történik pl. hibabejelentés, a szolgáltatásban jelentkező problémák jelzése
- többoldalú információcsere történik pl. vélemények, igények megosztása, viták kezdeményezése
- egyéb: .....
- honlap
- applikáció
- nem használunk ilyen

igen – nem

- alapinformációk közlése
- interaktív felület pl. rendelés leadás
- figyelmeztetés: pl. valamilyen helyi közszolgáltatásokat érintő lakossági határidőkre - lomtalanítás)
- Időpont foglalási lehetőségek
- direkt kommunikációs felület a helyi lakosokkal
- lakossági bejelentések fogadása és kezelése
- egyéb:.....

c.) FENNTARTÁST SEGÍTŐ OKOS ESZKÖZÖK és rendszerek

Milyen, az épületek és az érintett terület működési / fenntartási jellemzőit (biztonság, hőmérséklet, energiafogyasztás, vízfogyasztás stb.) érzékelő SZENZOROK vannak az intézményben / telephelyen?

Kérjük, sorolja fel és jellemezze azokat. pl. hová futnak be az adatok?

biztonság:

energetikai jellemzők:

fogyasztás (villamos energia, víz, gáz stb.)

egyéb:

Használják-e bármilyen, a MŰKÖDÉST/FENNTARTÁST / KARBANTARTÁST SEGÍTŐ OKOS MEGOLDÁST az intézményben / telephelyen, amelyek elősegítik a létesítmény működtetését ill. fenntartási költségeinek csökkentését?

(pl. okos beléptető rendszer, okos fűtési, szellőztetési rendszer stb.)

Kérjük sorolja fel és adjon egy rövid technológiai és funkcionális leírást!

Használják ÉPÜLETÜZEMELTETÉST / HELYSÉGGAZDÁLKODÁST TÁMOGATÓ INFORMATIKAI RENDSZERT/SZOFTVERT?

igen- nem

Milyen ADATÁLLOMÁNY áll rendelkezésre az ÉPÜLETEKRŐL?

Kérjük, húzza alá!

- papír alapú tervek
- papír alapú tervek digitalizálva (pdf formátum)
- CAD formátum
- BIM modell

46. táblázat 2. Humán erőforrás felkészültsége az okos eszközök (IKT) és rendszerek használatára

Kérdés / Információ kérés	Alkérdés ill. adat kérés	Adat (amennyiben releváns)
Személyi állomány összesen:		fő
Státusz szerinti megoszlás:	alkalmazottak száma:	fő
	szereződött (nem alkalmazotti státuszú) kollégák száma	fő
	egyéb:	fő
	felsőfokú:	fő
A személyi állomány legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása:	középfokú:	fő
	alacsonyfokú:	fő
IKT-val kapcsolatos szakirányú végzettséggel rendelkező kollégák száma:		fő
Milyen státuszban dolgoznak ők?		
Milyen feladatkörben dolgoznak ők?		
Létezik az informatikai HÁLÓZAT karbantartását, felügyeletét ellátó személy (kb. rendszergazda) ha igen hány fő?	igen – nem	fő
Milyen gyakorisággal végzi feladatát? Kérjük, húzza alá!	<ul style="list-style-type: none"> • napi • heti • havi • igény szerint • egyéb, nevezetese: 	

Kérdés / Információ kérés	Alkérdés ill. adat kérés	Adat (amennyiben releváns)
<p>Milyen formában látják el az informatikai hálózat karbantartását, felügyeletét? Kérjük, húzza alá!</p>	<ul style="list-style-type: none"> • alkalmazott • szerződött cég • szerződött egyéni vállalkozó • a fenntartó biztosítja • egyéb, nevezetesen: 	
<p>Az Önök intézménye / cége hány alkalmazással szervezett IKT kompetenciák erősítését célzó tanfolyamot / képzést stb. saját alkalmazottjaik számára?</p>	<p>Események száma:</p>	<p>db</p>
<p>Egyéb IKT kompetenciák erősítését célzó tanfolyamok, képzések, továbbképzések (Amennyiben háromnál több ilyen esemény volt kérjük, bővítse a táblázatot sorok beszúrásával!)</p>		
<p>A képzés /tanfolyam</p>	<p>száma: részvevők száma: a részvétel finanszírozója:</p>	
<p>Ha egyik formában sem voltak képzések ill. képzésen résztvevők jeleztek a kollégák IGÉNYT ilyen témájú ismeretszerzésre? Kérjük, húzza alá!</p>	<p>igen – nem</p>	

8.3. Finanszírozási tervtábla beavatkozásoként

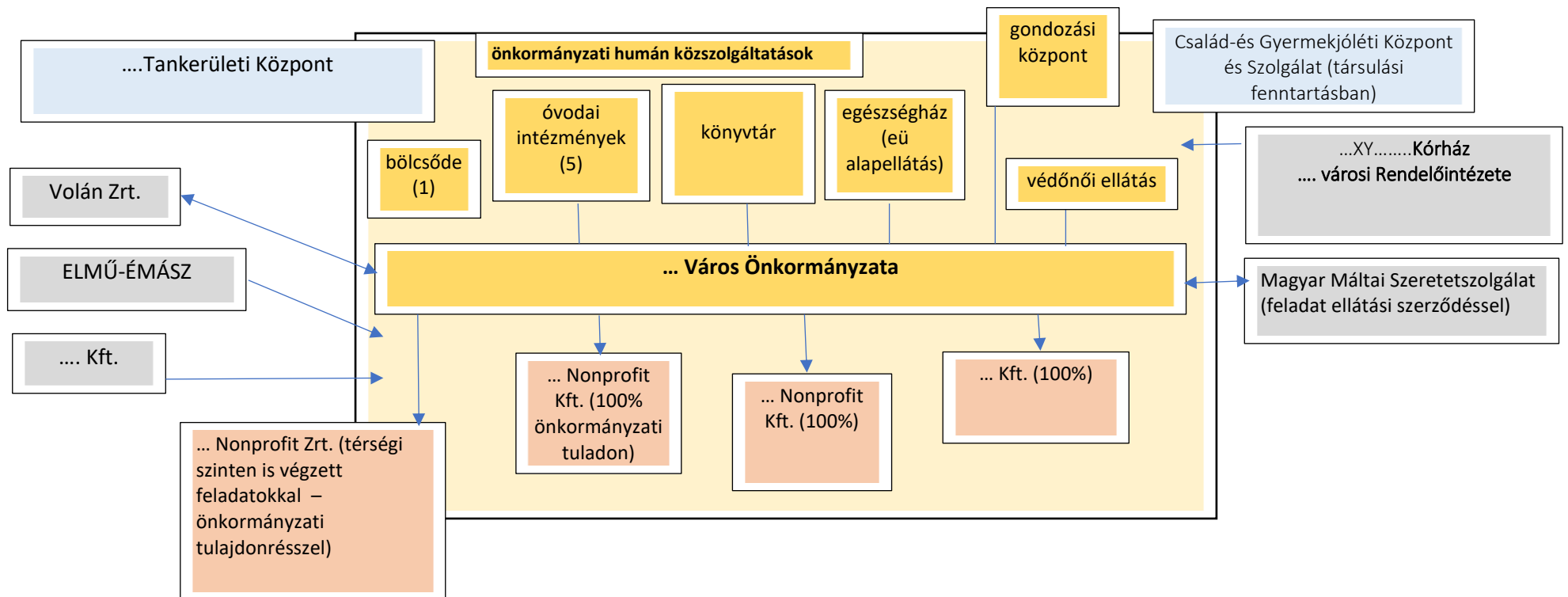

Finanszírozási
tervtábla.xlsx

47. táblázat Finanszírozási tervtábla

	beavatkozás 1	beavatkozás 2	...
A beavatkozás alapadatai			
A beavatkozás megnevezése			
Beavatkozás gazda			
Megvalósító partnerek			
Előkészítettség állapota az alábbi kategóriák szerint: ötlet, koncepció vagy üzleti modell, tervek rendelkezésre állnak, megkezdett			
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)			
Finanszírozási információk			
A beavatkozás tervezett beruházási költsége			
Bevélettermelő/jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás , kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás			
Milyen finanszírozás vonható be <i>(vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető stb.)</i>			
Finanszírozás elemek aránya			
Eredménymérés történt az alábbi három kategória szerint: - <i>csak társadalmi haszon</i> - <i>minimális pénzügyi haszon</i> - <i>mérhető pénzügyi haszon, alkalmas magánbefektető bevonására</i>			
Kockázatok nevesítése			
Fenntartási információk			
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról			
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során			
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba <i>(vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás stb.)</i>			
Externáliák (pozitív, negatív)			

8.4. Működési térkép – anonimizált minta

8.5. Indikátor adatlapok

48. táblázat Indikátor adatlap 01

Indikátor megnevezése	
Reziliencia: a gazdaság több lábon állása	
Helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke	
mértékegysége	%
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
A legnagyobb adófizető ágazatból származó városi iparűzési adóbevétel aránya a teljes iparűzési adóbevételhez viszonyítva.	
Bázisérték (kiinduló érték) kiszámítása	
Számítási mód	
$\frac{\text{a legtöbb iparűzési adót befizető ágazat által befizetett iparűzési adó nagysága (Ft)}}{\text{a város teljes iparűzési adó bevétele (Ft)}}$	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2019	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (aktuális érték) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
$\frac{\text{a legtöbb iparűzési adót befizető ágazat által befizetett iparűzési adó nagysága (Ft)}}{\text{a város teljes iparűzési adó bevétele (Ft)}}$	
Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok	
<p>Jelen indikátor bázis éve 2019 tekintettel arra, hogy a COVID-19 járvány következtében a 2020-as év adatai nem a valós helyzetet tükrözik.</p> <p>Amennyiben a legtöbb iparűzési adót befizető ágazathoz képest további egy vagy több ágazat iparűzési adóbevétele 5%-os sávon belül van, úgy kérjük ezeknek az ágazatoknak az iparűzési adó bevételét is kiegészítő adatszolgáltatásként megjeleníteni. Ez nem befolyásolja a mutató számítási módját.</p>	
Kapcsolódó fogalmak	
<p>ágazat: TEÁOR '08 szerinti ágazatok, amely a TEÁOR besorolásban két számjegyűek (pl. 02 Erdőgazdálkodás, 21 Gyógyszergyártás, 47 Kiskereskedelem (kivéve: gépjármű, motorkerékpár) stb.)</p>	

A mutató számításához szükséges adatok forrása

Önkormányzati adatbázis, NAV adatszolgáltatás
---

49. táblázat Indikátor adatlap 02

Indikátor megnevezése	
Reziliencia: energiafüggőség alternatív forrásokkal való oldása	
Megújuló energia termelés arányának növekedése	
mértékegysége	%
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
Megújuló erőforrások által termelt energiafelhasználás (nap, geotermikus, víz, szél stb.) arányának növekedése a város össz-energiafelhasználásában.	
Bázisérték (kiinduló érték) kiszámítása	
Számítási mód	
$\frac{\text{a város területén az adott évben megtermelt megújuló energia összmenntysége (MW GJ)}}{\text{a város területén az adott évben felhasznált energia összmenntysége (MW GJ)}}$	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2020	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (aktuális érték) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
$\frac{\text{a város területén az adott évben megtermelt megújuló energia összmenntysége (MW GJ)}}{\text{a város területén az adott évben felhasznált energia összmenntysége (MW GJ)}}$	
Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok	
<p>A biomasszát nem tekintjük megújuló energiaforrásnak, mert bár valóban megújul, az elégetésével ÜHG-t bocsát ki, így az nem számítható bele a megújuló energia termelésbe.</p> <p>A mutatót alkotó két alapindikátor aktuális évi értékéről szintén jelenteni szükséges, a reziliencia indikátor számított értéke mellett.</p>	
Kapcsolódó fogalmak	
<p>Megtermelt megújuló energia: megújuló erőforrások által termelt energia (nap, geotermikus, víz, stb.). Beleszámít az önkormányzatok és intézményei által, a vállalkozások által, valamint a lakosság által termelt megújuló energia mennyisége (GJ).</p> <p>A város területén felhasznált energiamennyiség: az önkormányzat és intézményei által, a vállalkozások által, valamint a lakosság által felhasznált villamos energia, hőenergia (földgáz, szén, egyéb alapú) összmenntysége. Az összmenntység része az önkormányzati, a lakossági, vállalkozási és az ipari célú</p>	

felhasznált energiamennyiség, beleértve a háztartási, vállalkozási tevékenységgel összefüggő, ipari technológiai stb. célú felhasználást.

A mutató számításához szükséges adatok forrása

MAVIR és/vagy helyi áramszolgáltatótól származó adatokból számítható, KSH tájékoztatási adatbázis

50. táblázat Indikátor adatlap 03

Indikátor megnevezése	
Reziliencia: digitális város	
Digitális ügymenetek aránya	
mértékegysége	%
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
<p>Az önkormányzati és kormányablak/kormányhivatali ügyintézők keretében az egy év alatt elindított összes ügyintézés számához viszonyított digitálisan indított ügymenetek aránya.</p> <p>Az indikátor méri a hivatali felkészültséget és egyben az ügyfél oldali készségek alakulását. A digitálisan indított ügyek arányszámának növekedése a kívánatos a stratégiai időtávban.</p>	
Bázisérték (kiinduló érték) kiszámítása	
Számítási mód	
$\frac{\text{a digitálisan elindított / lefolytatott hivatali ügyek száma (db/év)}}{\text{az összes adott évben elindított ügy száma (db)}}$	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2020	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (aktuális érték) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
$\frac{\text{az adott évben digitálisan elindított / lefolytatott hivatali ügyek száma (db)}}{\text{az összes elindított hivatali ügy száma (db)}}$	
Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok	
<p>Az ügyek teljes számába (eltérő ügyiratszámokkal rendelkező) mind a lakossági, vállalkozói egyéb pl. intézményi, nonprofit szervezeteket érintő ügyek beletartoznak.</p> <p>Digitális ügyintézésnek számít, ha egy adott ügyiratszámokkal rendelkező ügy intézésének folyamatában legalább az ügy elindítása (digitális felület/nyomtatvány kitöltése és benyújtása), de lehetőség szerint az egész ügyintézési folyamat digitális (személyes jelentést nem igénylő módon /de nem postai) úton történik.</p>	
Kapcsolódó fogalmak	
Nem releváns	

A mutató számításához szükséges adatok forrása

Önkormányzati és kormányablak/kormányhivatali adatbázis
---

51. táblázat Indikátor adatlap 04

Indikátor megnevezése	
Reziliencia: megtartó város	
Az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség	
mértékegysége	%
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
<p>A településen igénybe vehető közszolgáltatásokkal, piaci szolgáltatásokkal, települési infrastruktúrákkal stb. való lakossági elégedettség mértéke.</p> <p>Cél egy egységes módszertan alapján előkészített lakossági elégedettségmérés elvégzésével térben (települések között) és időben (adott településen) is összehasonlítható elégedettségi számértékek produkálása.</p>	
Bázisérték (kiinduló érték) kiszámítása	
Számítási mód	
<p>Az IH által biztosított elégedettséget mérő kérdőív lehető legnagyobb mintán történő lekérdezését követően az elégedettségi arány kiszámítása (%) a megadott módszertan szerint történik.</p> <p>Az IH biztosítja a számítás elvégzéséhez az algoritmusokkal ellátott (képletezett) Excel táblázatot, ami lehetővé teszi, hogy a települések a felmérés adatainak bevitelét követően gyorsan és hatékonyan produkálják az eredményeket.</p>	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
<p>Amennyiben az FVS elkészítése során még nem került lebonyolításra lakossági kérdőíves felmérés és lehetőség van annak felméréssel történő kiegészítésére az adatfelvétel és a bázisérték előállításának éve: 2021 ill. 2022</p>	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (aktuális érték) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
<p>Az IH által biztosított elégedettséget mérő kérdőív lehető legnagyobb mintán történő lekérdezését követően az elégedettségi arány kiszámítása (%) a megadott módszertan szerint történik.</p> <p>Az IH biztosítja a számítás elvégzéséhez az algoritmusokkal ellátott (képletezett) Excel táblázatot, ami lehetővé teszi, hogy a települések a felmérés adatainak bevitelét követően gyorsan és hatékonyan produkálják az eredményeket.</p>	

Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok

A felmérés kérdőívében szereplő szolgáltatási/infrastruktúra lista bármilyen komplexitású város esetében alkalmazható, mert a viszonyítási alap minden esetben az kérdőívet kitöltő egyén ismereteire és az igénybe vett, avagy igénybe venni szándékozott szolgáltatások körére vonatkozik.

Érdemes tehát a végső, teljes válaszadói mintát figyelembe vevő elégedettségi arányon (nevezett indikátor értéke) kívül a különféle korcsoportok és nemek szerinti elégedettséget is figyelembe venni a település stratégiai tervezésénél és monitoringnál.

Kapcsolódó fogalmak

Nem releváns

A mutató számításához szükséges adatok forrása

IH által közreadott szolgáltatás lista alapján elvégzett kérdőíves felmérés

52. táblázat Indikátor adatlap 05

Indikátor megnevezése	
Reziliencia: kiszolgáló város	
Zöld- és vízfelületek arányának változása	
mértékegysége	%
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
A településen megtalálható zöld- és vízfelületek nagyságának változása.	
Bázisérték (<i>kiinduló érték</i>) kiszámítása	
Számítási mód	
$\frac{\text{települési zöld- és vízfelületek nagysága (ha) (aktuális év)}}{\text{a települési zöld- és vízfelületek nagysága (ha)(bázisév)}}$	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2020	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (<i>aktuális érték</i>) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
$\frac{\text{települési zöld és vízfelületek nagysága (ha) (aktuális év)}}{\text{a települési zöld és vízfelületek nagysága (ha)(bázisév)}}$	

Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok

Az indikátor értékébe beszámításra kerül

- zöldterületek (közparkok, közkertek, út- és térfásítások, közerdők), fasorok, külterületeken a tájképvédelmi takarófásítások, korlátozott közhasználatú zöldfelületek (múzeumok kertjei, játszóterek, temető), termesztési célú zöldfelületek (erdők, gyümölcsösök, szőlők, legelők, nádasok, szántók, zöldségtermesztő területek), magántulajdonú zöldfelületek (magánkertek), zöldségtermesztők, zöldfalak;
- természetes vízfelület;
- mesterséges vízfelület.

A zöldfelület-fejlesztések hatására pozitív irányú változás elérése a cél, így az indikátor tény- és célértékkel szembeni elvárás, hogy 100% felett legyen.

Kapcsolódó fogalmak

Települési zöldinfrastruktúra: jellemzően zöld- vagy vízfelülettel borított területek széles körű ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtó, stratégiaileg tervezett hálózata, amely a településtervben kerül meghatározásra, és az életminőség javítását, az egészség-, a környezet-, a természet- és a tájvédelem biztosítását szolgálja.

A biológiailag aktív felületek a zöldfelületek és a vízfelületek összegeként értelmezendő.

Zöldfelület:

- a termesztési célú zöldfelületek (erdők, gyümölcsösök, szőlők, legelők, nádasok, szántók, zöldségtermesztő területek);
- a kondicionáló célú zöldfelületek (közparkok, közkertek), fasorok, külterületeken a tájképvédelmi takarófásítások.

A települési zöldfelületek:

- közcélú, köztulajdonú zöldfelületek: zöldterületek (közparkok, közkertek, út- és térfásítások, közerdők), valamint korlátozott közhasználatú zöldfelületek (múzeumok kertjei, játszóterek, temető), zöldségtermesztők, zöldfalak;
- magántulajdonú zöldfelületek (magánkertek, zöldségtermesztők, zöldfalak).

Kihasználatlan városi terület

- beépítésre kijelölt, de még nem beépített terület;
- felhagyott terület,
- rozsdaterület,
- barnamezős terület.

A mutató számításához szükséges adatok forrása

Önkormányzati adatbázis: zöldfelületi kataszter, Lechner adatszolgáltatás

53. táblázat Indikátor adatlap 06

Indikátor megnevezése	
Prosperáló város: Fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya	
mértékegysége	%
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
A fejlesztésbe bevont külső források aránya a TOP Plusz forrásokhoz viszonyítva.	
Bázisérték (kiinduló érték) kiszámítása	
Számítási mód	
$\frac{\text{(befektetett eszközök FVS (Ft) bázis év / önkormányzati TOP Plusz forráskeret (Ft))}}{\text{(tervezett befektetett eszközök FVS (Ft) / önkormányzati TOP Plusz forráskeret (Ft))}}$ <p>befektetett eszközök FVS (Ft) Bázis év = nulla</p> <p>önkormányzati TOP Plusz forráskeret (Ft) = 2021-27-es allokált forrásösszeg (Ft)</p> <p>tervezett befektetett eszközök FVS (Ft): az FVS felhasználói sablon 7.2. fejezet Finanszírozási tervben meghatározott összesített összeg</p>	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2021, de az indikátor bázisértéke kötelezően nulla	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (aktuális érték) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
$\frac{\text{(befektetett eszközök FVS (Ft) aktuális + megelőző évek kumulált / befektetett eszközök önkormányzati TOP Plusz forráskeretből (Ft) aktuális + megelőző évek kumulált)}}{\text{(tervezett befektetett eszközök FVS (Ft) / önkormányzati TOP Plusz forráskeret (Ft))}}$	
Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok	
<p>A prosperáló város esetében a külső forrás jelentős mértékben jelenik meg a városi fejlesztésekben. A mutató azt jelzi, hogy a városban végbemenő fejlesztésekbe egyrészt a közsféra milyen kiegészítő forrásokat tud bevonni, illetve a település gazdasági szereplői milyen arányban veszik ki részüket.</p> <p>Külső forrásba az alábbi forrásokat szükséges beszámítani, melyet kérünk, hogy tételesen is ismertessen az Önkormányzat.</p>	

Külső forrás:

- önkormányzat, önkormányzati intézmények és önkormányzati tulajdonú társaságok által felhasznált saját és elnyert támogatási forrás (TOP Pluszon kívüli EU strukturális forrás – hazai döntési struktúrába illeszkedő és közvetlen brüsszeli forrás);
- önkormányzati fejlesztési célú hitelfelvétel, kötvénykibocsátás (ide értve önkormányzat mellett önkormányzati intézményeket és önkormányzati tulajdonú társaságokat is);
- további közsféra beruházások (állami, közigazgatási szféra) saját vagy támogatási forrásból;
- egyház és civil szervezetek fejlesztési célú beruházásai saját vagy támogatási forrásból;
- tőkealapok befektetett forrásai;
- gazdasági társaság magánberuházása településrendezési szerződés keretében;
- gazdasági társaság magánberuházások, melyek közvetlenül, vagy közvetetten a város érdekeit szolgálják a magánvállalkozó adatszolgáltatása alapján.

Önkormányzati TOP Plusz forrás: önkormányzat, önkormányzati intézmények és önkormányzati tulajdonú társaságok fejlesztésre fordított TOP Plusz támogatásokból származó forrásai.

Kapcsolódó fogalmak

Külső forrás: az önkormányzati dedikált TOP Plusz forráskereten túli az FVS finanszírozási tervében megjelenített fejlesztési források nettó összege.

FVS teljes forrásigénye: az FVS teljes forrásigénye azonos az FVS Kézikönyv 34. táblázatának összesítő sorával (Finanszírozási tervben meghatározott összesített összeg).

Befektetett eszköz: a magyar számvitel értelmezésében befektetett eszköz minden olyan eszköz, mely a tevékenységet, működést tartósan, legalább egy éven túl szolgálja. A befektetett eszköz lehetnek immateriális javak, tárgyi eszközök, befektetett pénzügyi eszközök.

A mutató számításához szükséges adatok forrása

Önkormányzati adatszolgáltatás:

- önkormányzat, önkormányzati intézmények és önkormányzati tulajdonú társaságok által elnyert támogatási forrás (TOP Pluszon kívüli EU strukturális forrás – hazai döntési struktúrába illeszkedő és közvetlen brüsszeli forrás);
- önkormányzati fejlesztési célú hitelfelvétel, kötvénykibocsátás (ide értve önkormányzat mellett önkormányzati intézményeket és önkormányzati tulajdonú társaságokat is);
- magánberuházás településrendezési szerződés keretében;
- tőkealapok befektetett forrásai.

EPTK adatletöltés:

- további közsféra beruházások (állami, közigazgatási szféra) saját vagy támogatási forrásból;
- egyház és civil szervezetek fejlesztési célú beruházásai saját vagy támogatási forrásból.

EPTK GINOP adatletöltés, fejlesztések után felvett kedvezmények mértéke (TEIR)

- magánberuházások, melyek közvetlenül, vagy közvetetten a város érdekeit szolgálják a magánvállalkozó adatszolgáltatása alapján.

54. táblázat Indikátor adatlap 07

Indikátor megnevezése	
Zöldülő város: Éves ÜHG kibocsátás egyenérték	
mértékegysége	tonna CO ₂ egyenérték
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
A város éves ÜHG kibocsátás csökkenését és a városi zöldfelület természetes CO ₂ megkötő kapacitását mérő komplex mutató.	
Bázisérték (<i>kiinduló érték</i>) kiszámítása	
Számítási mód	
[városi ÜHG kibocsátás tonna CO ₂ egyenérték (bázis év)] – [városi ÜHG megkötés tonna CO ₂ egyenérték (bázis év)]	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2021	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (<i>aktuális érték</i>) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
[városi ÜHG kibocsátás tonna CO ₂ egyenérték (aktuális év)] – [városi ÜHG megkötés tonna CO ₂ egyenérték (aktuális év)]	
Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok	
Cél, hogy a célérték elérésének időpontjára a komplex mutató értéke alacsonyabb legyen, mint a bázisérték, hiszen ez mutatja azt, hogy az időszak végére kevesebb CO ₂ -vel terhelte a város a légkört. (Megengedett, hogy ha az időszak alatt a mutató értéke átmenetileg növekszik.)	
Városi ÜHG kibocsátás számítása (SECAP módszertan alapján):	
A városi ÜHG kibocsátásba bele kell számolni az alábbi szereplők ÜHG kibocsátását: közsféra, lakosság, szolgáltató szektor.	
Az ÜGH kibocsátásba az alábbi tevékenységeket kell beleszámolni: épületek, berendezések/létesítmények, ipar (önkormányzati épületek, szolgáltató szektor épületei, lakóépületek, közvilágítás, ipar); közlekedés (önkormányzati flotta, tömegközlekedés, magáncélú és kereskedelmi közlekedés); egyéb (hulladékgazdálkodás, szennyvízgazdálkodás).	

Városi ÜHG megkötés számítása:

Az indikátor számításakor a város teljes közigazgatási területe figyelembe veendő (beépítésre szánt és beépítésre nem szánt terület).

A legnagyobb kibocsátási pontokhoz közeli zöldfolyosók kiépítése, megkötési lehetőség ösztönzése ajánlott.

Egy újonnan ültetett fa CO₂ megkötési képessége kb. 0,008 tCO₂/év/fa (8 kilogramm)

1 ha erdőszült terület CO₂ megkötési képessége kb. 12 tCO₂/év/ha

1 m² gyepterület CO₂ megkötési képessége kb. 0,00163 t CO₂/év/m²

A komplex indikátor ezen felét így két féle módon, illetve ezek kombinációjával számolhatjuk:

egyrészt a fákkal borított városi területek (ha) nagyságát felszorozzuk a 12 tCO₂/év értékkel, másrészt a fák darabszámát szorozzuk fel a 0,008 tCO₂/év értékkel,

illetve pl. a már felmért adatok alapján a fákkal borított városi területek (ha) által megkötött CO₂ mennyiséget, valamint pl. az újonnan ültetett fák száma alapján számolt megkötött CO₂ mennyiséget aggregáljuk.

A mutatót alkotó két alapindikátor aktuális évi értékéről szintén jelenteni szükséges, a megadott indikátor számított értéke mellett.

Kapcsolódó fogalmak

1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről, (Étv.) 2. §

Beépítésre nem szánt terület: a település közigazgatási területének a zöldterületi, a közlekedési, a mezőgazdasági, az erdőművelési, illetőleg az egyéb célra szolgáló része.

Beépítésre szánt terület: a település közigazgatási területének a beépített, illetve a további beépítés céljára szolgáló területrésze.

A mutató számításához szükséges adatok forrása

KSH, SECAP, ZIFFA, városi zöldkataszter

55. táblázat Indikátor adatlap 08

Indikátor megnevezése	
Digitális város: Digitálisan mért adattípusok száma	
mértékegysége	db
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
<p>Digitálisan mért adattípusok száma a település közigazgatási területén.</p> <p>A cél annak felmérése és nyomon követése, hogy a településen hány féle, önálló mérési dimenzióval (alap mértékegységgel) rendelkező adat keletkezik egy adott évben a digitális mérési módszerek alkalmazásával.</p> <p>A mérés tárgya tehát a digitális eszközökkel mért adattípusok száma a változás követhetősége érdekében stratégiai időtávban. Stratégiai cél minden esetben a számérték növekedése.</p>	
Bázisérték (<i>kiinduló érték</i>) kiszámítása	
Számítási mód	
A településen digitálisan mért adattípusok száma (db).	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2020	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (<i>aktuális érték</i>) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
A településen digitálisan mért adattípusok száma (db).	
Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok	
<p>Az indikátor értékébe beleszámításra kerül az önkormányzat által, valamint az önkormányzat egyéb szervezetei által vagy megbízásából digitálisan mért adattípusok (pl. levegőszennyezettség mérés, turisztikai attrakciónál digitális látogatószám mérés, digitális forgalomszámlálás stb.).</p> <p>Fontos, hogy a nem digitálisan mért csak másodlagosan digitalizált (adatbevitellel) adattípusok nem tartoznak a mért kategóriába.</p> <p>Az adatok következetes követhetősége érdekében lényeges, hogy az önkormányzat rögzítse az adattípusok pontos elnevezését és az azt rögzítő szervezet megnevezését is (ne csak a számértéket).</p>	
Kapcsolódó fogalmak	
Nem releváns.	

A mutató számításához szükséges adatok forrása

Az önkormányzat, valamint az önkormányzat egyéb szervezetei vagy annak megbízásából méréseket végző szervezetek információ közlése.

56. táblázat Indikátor adatlap 09

Indikátor megnevezése	
Megtartó város: Vándorlási egyenleg	
mértékegysége	fő
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
<p>Cél annak rögzítése, hogy az egyéni döntésen alapuló letelepedés, ill. elvándorlás miként alakul az adott településen egy-egy adott évben, és hogy a vándorlási egyenleg értéke hogyan alakul stratégiai időtávban (évente).</p> <p>A településre állandó lakcímmel bejelentett lakosok számának változása.</p>	
Bázisérték (<i>kiinduló érték</i>) kiszámítása	
Számítási mód	
A bázisérték: a bázisév vándorlási egyenlege (fő).	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2020	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (<i>aktuális érték</i>) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
A településre állandó lakcímmel bejelentkezők lakosok számának (fő) (aktuális év) és a településen az állandó lakcímet megszüntetők számának különbsége (fő) (aktuális év).	
Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok	
Az indikátor a településre állandó lakcímmel bejelentett lakosok számának éves, vándorlásból eredő változását méri. (Azaz a természetes szaporodás – születések és halálozások különbsége – nem kerül beszámításra!)	
Kapcsolódó fogalmak	
Nem releváns.	
A mutató számításához szükséges adatok forrása	
<p>A polgármesteri hivatal népességnyilvántartási statisztikái, amelyek havi szinten rögzítik az adott éven belül a településen állandó lakcímet létrehozók és azt megszüntetők számát. Az éves vándorlási egyenleg az adatokból aggregálható, illetve kiszámítható.</p> <p>KSH– Tájékoztatási adatbázis https://statinfo.ksh.hu/Stainfo/haDetails.jsp</p>	

57. táblázat Indikátor adatlap 10

Indikátor megnevezése	
Kiszolgáló város: Újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya	
mértékegysége	%
típusa	output / eredmény
Indikátor definíciója	
Az indikátor a város – sok esetben indokolatlan - terjeszkedését méri. Cél a kompakt város elérése, ahol a város elsősorban a kihasználatlan, illetve alulhasznosított belterületi ingatlanjait vonja be a fejlesztésekbe új, külterületi ingatlan bevonása helyett.	
Bázisérték (kiinduló érték) kiszámítása	
Számítási mód	
$\frac{\text{újonnan belterületbe vont területek nagysága (ha) (aktuális év)}}{\text{a kihasználatlan városi területek nagysága (ha) (aktuális év)}}$	
Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a bázisérték számítandó	
2020	
Célérték teljesülésének elvárt időpontja	
2029	
Tényérték (aktuális érték) kiszámítása	
Jelentéstétel időpontja	Vonatkozási idő - az időszak, amelyre vonatkozóan a tényérték számítandó
Minden év szeptember 30.	Jelentéstételt megelőző teljes naptári év.
Számítási mód	
$\frac{\text{újonnan belterületbe vont területek nagysága (ha) (aktuális év + előző év kumulált értéke)}}{\text{előző év kihasználatlan városi területek nagysága (ha) – [aktuális évben újonnan belterületbe vont területek nagysága (ha) – aktuális évben kihasználatlan városi területekből hasznosított területek nagysága (ha)]}}$	
Az indikátor előállításához kapcsolódó speciális szempontok	
Az indikátor értékébe nem csak az önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok területe, hanem egyéb személyek/szervezetek (ld. állam, gazdasági társaság stb.) által tulajdonolt alulhasznosított vagy felhagyott, kihasználatlan területek is beleszámítanak.	
A mutatót alkotó két alapindikátor aktuális évi értékéről szintén jelenteni szükséges, a megadott indikátor számított értéke mellett.	
Kapcsolódó fogalmak	
Újonnan belterületbe vont terület: külterületi terület belterületté nyilvánítása	
Kihasználatlan városi terület:	

- beépítésre kijelölt, de még nem beépített terület;
- felhagyott terület,
- rozsdaterület,
- barnamezős terület,

azaz minden olyan felhagyott ipari, szolgáltatási terület ide tartozik (üresen álló iroda, üzlethelyiség is), amely nincs hasznosítva. Ide tartozik továbbá minden olyan beépítetlen belterület, amely a városi szövetbe ágyazott, elhagyatott, gondozatlan, funkció nélküli ingatlan (pl. sok éve elkezdett, de félbehagyott, be nem fejezett épület és környezete; jelenleg funkció nélküli belvárosi telek stb.).

A mutató számításához szükséges adatok forrása

Önkormányzati adatbázis

8.6. FVS -ITS fordítótáblák

Integrált Településfejlesztési Stratégia átfordítása Fenntartható Városfejlesztési Stratégiává

58. táblázat AZ FVS MÓDSZERTAN TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

FVS módszertan 2021-2027	314/2012 Kormányrendelet szerinti ITS
1.2. A stratégiai ciklust követő partnerségi folyamatok a tervezési fázisban (bevonás)	a partnerségi egyeztetés előzetes tájékoztató szakasza és munkaközi tájékoztató szakasza szabályai alapján, kiegészítve az FVS által elvárt szempontokkal
2. Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés	1. Helyzetfeltáró munkarész Az FVS csupán a kulcstémaköröket várja el, melyek a 314/2012-es Kormányrendelet 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.13, 1.15, 1.16, 1.17, 1.20 tematikus alfejezetei
2.1. Helyzetfeltárás	
2.2. Területi lehatárolás	3.3.3.3.1. eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek
2.2.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása	3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása Várostérségi lehatárolást az ITS-ek jellemzően nem tartalmaznak, ezek kidolgozása szükséges
2.3. Helyzetértékelés, szintézis az öt tervezési dimenzió mentén - jelenségek és folyamatok (prosperáló, zöld, digitális, megtartó, kiszolgáló város)	2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ 2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatások összevetése A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatások összevetése, folyamataik elemzése 3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ 3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével. 3.1.1. A folyamatok értékelése Az FVS összevontan kezeli a helyzetelemzést és -értékelést A helyzetfeltárás tematikája és az öt dimenzió összefüggése prosperáló város: 1.9, 1.10 zöldülő város: 1.13, 1.16.2, 1.17, 1.20 megtartó város: 1.7, 1.8 digitális város: 1.11 kiszolgáló város: 1.11, 1.13, 1.15, 1.16 A dimenziók által nem lefedett tematikák: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4
2.4. A város irányítási és működési modellje	6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása
2.4.1. Irányítási modell	Jelenlegi helyzet bemutatása
2.4.2. Működési modell	
2.4.3. Várostérségi koordináció	6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok alapján

FVS módszertan 2021-2027	314/2012 Kormányrendelet szerinti ITS
2.5. Kockázatok és lehetőségek értékelése	3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése Az FVS-ben a kockázatok és lehetőségek a külső tényezőkre koncentrálnak, teljes SWOT elemzés nem elvárás

A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA TARTAMI KÖVETELMÉNYEI

FVS módszertan 2021-2027	314/2012 Kormányrendelet szerinti ITS
3. Stratégiai munkarész	
3.1. Forgatókönyv elemzés	A forgatókönyv elemzés nem része az ITS-nek, kidolgozandó Egyes elemek a 3.1.1. A folyamatok értékelése alfejezetből átvehetőek 5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI fejezet esetlegesen felhasználható hozzá
3.2. Jövőkép	A jövőkép a Településfejlesztési Konceptió része, áttemelhető, vagy adaptálandó a forgatókönyvek alapján
3.3. A stratégia célrendszere	1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI 1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása azonos az FVS célrendszerrel 1.2 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása a stratégiai célok és részcélok városrészi leképződésének összefüggéseinek bemutatása táblázatos formában
3.4. A reziliens város a stratégiai célrendszerben	Nem része az ITS-nek, kidolgozandó
3.4.1. Prosperáló város	
3.4.2. Zöldülő város	
3.4.3. Digitális város	
3.4.4. Megtartó város	
3.4.5. Kiszolgáló város	
3.5. A stratégia összhangja más stratégiákkal	4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI 4.1. Külső összefüggések (a stratégia illeszkedése a településrendezési eszközökhöz, az ágazati stratégiákkal, az önkormányzat gazdasági programjával, a települési környezetvédelmi programmal és más környezetvédelmi tervekkel, a területfejlesztési tervdokumentumokkal, védettségekkel való összhang bemutatása) azonos fejezet, átvehető
4. Monitoring, kontrolling, indikátorok	6.4. Monitoring rendszer kialakítása (output és eredményindikátorok meghatározása az egyes akcióterületi beavatkozásokra és az integrált településfejlesztési stratégia intézkedéseire, azok mérési módjának, gyakoriságának rögzítése; a monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása)
4.1. FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során	
4.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana	

4.3. A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének módszertana	4.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana alfejezet nem része az ITS-nek, kidolgozandó 4.1 és 4.3. alfejezetek 6.4 Monitoring fejezet alapján átvehető, szükség esetén kiegészítendő
5. Az irányítási és működési modell 5.1. A városirányítási modell indokolt módosításai 5.1.1. Az átfogó városirányítási rendszer változásai 5.1.2. A térségi koordináció mechanizmusainak változásai 5.1.3. Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában 5.2. A városi működési modellt érintő tervezett változtatások	6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása Amennyiben a 2021-27-es időszakra vonatkozóan módosítási javaslatok szerepelnek benne, úgy azok az elemek átvehetőek FVS 5.1.1., 5.2 vonatkozásában 6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok alapján Amennyiben a 2021-27-es időszakra vonatkozóan módosítási javaslatok szerepelnek benne, úgy azok az elemek átvehetőek FVS 5.1.2 vonatkozásában 5.1.3. Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában alfejezet kidolgozandó
6. Cselekvési terv 6.1. Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése	2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK A stratégiai fejlesztési célok meghatározása alapján, amennyiben intézkedési szintet is tartalmaz. Kidolgozandó, ha nem.
6.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása	3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)
6.3. Városi szintű beavatkozási területek részletezése 6.3.1. Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások 6.3.2. Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások 6.3.3. Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)	2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz ez az alfejezet egyedi és hálózatos beavatkozásokra szétbontandó az FVS 6.3.1. és 6.3.3. alfejezetének elvárásai alapján 2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése azonos 6.3.2. alfejezettel
6.4. Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése 6.4.1. Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek 6.4.2. Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)	ITS nem dolgozik várostérségi szinttel, ez az alfejezet kidolgozandó
6.5. Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend) 6.5.1. Zöld átállás menetrend 6.5.2. Digitális átállás menetrend	ITS nem dolgozik zöld és digitális menetrenddel, ez a két alfejezet kidolgozandó
7. Finanszírozási terv 7.1. Elérhető és bevonható források számbavétele	2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

FVS módszertan 2021-2027	314/2012 Kormányrendelet szerinti ITS	
7.1.1. Aktorok, meghatározó szereplők	ez alfejezet az FVS Finanszírozási tervének 7.2.2., esetleg 7.3-as fejezetét fedi le, többi kidolgozandó	
7.1.2. Kitekintés		
7.1.3. Egyéb kötöttségek és lehetőségek		
7.2. Az üzleti modell bemutatása		
7.2.1. Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve		
7.2.2. A finanszírozási terv összefoglalója		
7.3. Fenntartható üzemeltetés		
7.4. Projektcsatorna fejlesztés		
intézményesítése		
7.4.1. Ellátandó funkciók		
7.4.2. Kulcsszereplők nevesítése		
7.4.3. Intézményi modell bemutatása		
8. Mellékletek		3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM (amennyiben a településen található szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület) 3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása) 3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések 3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések
8.1. Antiszegregációs terv		
8.1.1. Helyzetelemzés és értékelés		
8.1.2. Antiszegregációs terv		
8.2. Kérdőív minták	Kitöltendő	
8.2.1. Lakossági kérdőív minta		
8.2.2. Intézményi / szervezeti kérdőív minta		
8.3. Finanszírozási tervtábla beavatkozásokként	Kitöltendő	
8.4. Működési térkép – anonimizált minta	Kitöltendő	
8.5. Indikátor adatlapok	Kitöltendő	
8.6. Önértékelési eszköz	Kitöltendő	

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia átfordítása Integrált Településfejlesztési Stratégiává

59. táblázat A MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

314/2012 Kormányrendelet szerinti ITS	FVS módszertan 2021-2027
1. Helyzetfeltáró munkarész	2.1 Helyzetfeltárás a 314/2012-es Kormányrendelet tematikus alfejezetei szerint, de csupán a kulcstémaköröket tartalmazza, ezek átvétele mellett a további vizsgálati területek beemelése szükséges (1.5, 1.6, 1.12, 1.14, 1.18, 1.19)
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	

314/2012 Kormányrendelet szerinti ITS**FVS módszertan 2021-2027**

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

2.3 Helyzetértékelés, szintézis - jelenségek és folyamatok (prosperáló, zöld, digitális, megtartó, kiszolgáló város)

Az FVS átfogó szintézisként összevontan kezeli a helyzetelemzést és a helyzetértékelést, szükséges ennek ketté választása.

Az ITS nem ismeri az öt tervezési dimenzió fogalmát.

A helyzetfeltárás tematikája és az öt dimenzió összefüggése

prosperáló város: 1.9, 1.10

zöldülő város: 1.12, 1.13, 1.16.2, 1.17, 1.18, 1.20

megtartó város: 1.7, 1.8

digitális város: 1.11

kiszolgáló város: 1.11, 1.13, 1.14, 1.15, 1.16, 1.18, 1.19

A dimenziók által nem lefedett tematikák: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

2.3 Helyzetértékelés, szintézis - jelenségek és folyamatok (prosperáló, zöld, digitális, megtartó, kiszolgáló város)

Az FVS átfogó szintézisként összevontan kezeli a helyzetelemzést és a helyzetértékelést, szükséges ennek ketté választása.

3.1.1. A folyamatok értékelése

Folyamatok értékelése kiemelendő a szintetizáló helyzetértékelésből.

3.1. A forgatókönyv elemzésben elvégzett elemzések, trendek, prognózis alapján, ha releváns átemelhetők megállapítások a folyamatok értékelésébe.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

2.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése

Az FVS-ben a kockázatok és lehetőségek a külső tényezőkre utalnak, szükséges a belső tényezőkkel való kiegészítés, teljeskörű SWOT elemzés elvégzése

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A stratégia hatása a rendezési eszközökre nem része az FVS-nek, kidolgozandó

3.2 Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

2.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése

A térképi megjelenítés a kockázatok és lehetőségek elemzésére, és a kiegészített SWOT elemzésre támaszkodva szükséges.

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

2.2 Területi lehatárolás (városrészi és várostérségi szintű lehatárolás)

314/2012 Kormányrendelet szerinti ITS	FVS módszertan 2021-2027
3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	2.2.1 Városrészi lehatárolás felülvizsgálata Városrészek rövid bemutatásával kiegészítendő.
3.3.2. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	2.2.1 Városrészi lehatárolás felülvizsgálata Mellékletben: 8.1 Antiszegregációs terv
3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	6.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása az ITS nem csupán a konkrét beavatkozásokkal érintett akcióterületeket jelöli ki, hanem a potenciális beavatkozást igénylő területeket is, ezzel kiegészítendő.

A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

II. AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA TARTAMI KÖVETELMÉNYEI

314/2012 Kormányrendelet -	FVS módszertan 2021-2027
	3.1 Forgatókönyv elemzés A forgatókönyv elemzés nem képezi részét az ITS-nek, az itt elvégzett elemzések, trendek, prognózis a helyzetértékelő, folyamatokat bemutató munkarészben felhasználható. 3.2 Jövőkép
1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	3.3 Stratégiai célrendszer azonos, átvehető mind a jövőkép, mind a célrendszer.
1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása	6.1 Intézkedések /beavatkozási területek városi és városrészi szinten átvehető a célrendszerhez illesztve, annak cselekvési tervbe való átvezető elemeként
1.2 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	Az FVS a stratégiai célok és részcélok szintjén vizsgálja a városrészi és várostérségi leképeződést, mely átvehető az ITS-be szöveges kifejtéssel kiegészítendő
2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	6. Cselekvési terv
2.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	6.2 Akcióterületek kijelölése azonos ITS fejezettel, átemelhető
2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése	6.3 Városi szintű beavatkozási területek részletezése 6.3.2 Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások Azonos ITS fejezettel, átvehető

314/2012 Kormányrendelet -	FVS módszertan 2021-2027
2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	Finanszírozási terv Finanszírozási terv 7.2.2. A finanszírozási terv összefoglalója és Fenntartható üzemeltetés alfejezete átvehető
2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	6.3 Városi szintű beavatkozások részletezése A tervezett egyedi és hálózatos beavatkozások városi szinten a Cselekvési tervben leírtak szerint: 6.3.1 Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások 6.3.3 Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)
3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM (amennyiben a településen található szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület)	
3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)	8.1 Antiszegregációs program azonos módszertan, átvehető
3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	
3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	
4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	
4.1. Külső összefüggések (a stratégia illeszkedése a településrendezési eszközökhöz, az ágazati stratégiákkal, az önkormányzat gazdasági programjával, a települési környezetvédelmi programmal és más környezetvédelmi tervekkel, a területfejlesztési tervdokumentumokkal, védettségekkel való összhang bemutatása)	3.5 A stratégia összhangja más stratégiákkal azonos módszertan és tartalom, átvehető
4.2. Belső összefüggések (a célok logikai összefüggései, a helyzetértékelésben beazonosított problémákra ad-e megoldást, a stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása)	3.3 Stratégiai célrendszer tematikus célmátrix A tematikus célmátrixra építve további szöveges kifejtés a célok logikai összefüggéséről a helyzetértékelés problémáinak kezelésére a forgatókönyv elemzés ad választ, átvehető
5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	
6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	
6.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	3.5 Irányítási és működési modell indokolt módosításai fejezet egyes részei átvehető Célok elérését szolgáló, de nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek – ez az alfejezet FVS-ben nem szerepel, kidolgozandó

6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának **szervezeti kereteinek** meghatározása

2.4. A város irányítási és működési modellje
 2.4.1. Irányítási modell
 2.4.2. Működési model
 Kiegészíthető az 5. fejezet releváns részeivel:
 5 Irányítási és működési modell indokolt módosításai
 5.1 Városirányítási modell, illetve indokolt változtatásai
 5.2 A városi működési modell, illetve azt érintő változások

6.3. Településközi **koordináció mechanizmusai**, együttműködési javaslatok

2.4.3 Várostérségi koordináció
 3.5.1.2 Térségi koordináció mechanizmusainak indokolt változásai átvehető

6.4. Monitoring rendszer kialakítása (output és eredményindikátorok meghatározása az egyes akcióterületi beavatkozásokra és az integrált településfejlesztési stratégia intézkedéseire, azok mérési módjának, gyakoriságának rögzítése; a monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása)

4 Monitoring, kontrolling, indikátorok
 4.1 ITS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során
 4.3 Beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

8.7. Önértékelési eszköz

A város a 3. oszlopban szereplő önértékelési szempontok alapján ellenőrzi le, hogy minden Kézikönyv által elvárt szempontra kitért-e, melyre a 4. oszlopban reflektál.

A város önértékelését az Irányító Hatóság áttekinti, és kiegészítő értékelési szempontként alkalmazza az 1.3.1 értékelési szempontjait, melyet a 2. oszlop tartalmaz.

60. táblázat Önértékelési sablon

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
<p>1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan</p> <p>1.1. Partnerek definiálása</p> <p>1.2. Partnerségi akciók és azok tartalma</p> <p>1.3. Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban</p>	A stratégiaalkotás során a stratégiát részvételi tervezéssel készítette el és ezt dokumentálta	<p>Bemutatásra került-e az FVS-ben:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hogyan vonták be a helyi szereplőket (beleértve a civil társadalmi csoportokat és a helyi lakosokat is) a fejlesztési igények és potenciál azonosításába, - az érdekeltek hogyan járultak hozzá a stratégia elkészítéséhez (pl. Közösségi találkozók, workshopok, részvételi tervezés, felmérések , együttdöntési és együtttervezési folyamatok stb.) - bemutatásra kerültek a különféle szervezeti egységek, ügynökségek és érdekelt felek, akik részt vesznek a stratégia kialakításában és végrehajtásában - - bemutatásra került, hogyan vonták be a releváns szereplőket (ideértve a civil társadalmi csoportokat és a helyi lakosokat is) a stratégia döntéseibe, a nyomkövetési és értékelési folyamatokba 	
<p>2. Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés</p>			
2.1. Helyzetfeltárás		A terület fejlesztési igényei és lehetőségei jól körülhatároltak és bemutatottak az öt dimenzió mentén	

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
		A helyzetfeltárást megfelelő és naprakész adatok támasztják alá az adatforrások bemutatásával	
2.2. Területi lehatárolás A várostérség lehatárolása, bemutatása		A várostérség lehatárolása szerepel, és felülvizsgálata megtörtént és alátámasztott.	
2.3. Helyzetértékelés, szintézis (prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város, kiszolgáló város)	a helyzetértékelés az öt tervezési dimenzió mentén elkészült	A helyi trendeket és jelenségeket a széles társadalmi, gazdasági és környezeti átalakulások összefüggésében tárgyalják az öt dimenzió mentén A stratégia integrált megközelítésben tárgyalja a terület fejlesztési igényeinek és potenciáljának kezelését	
2.4. A város irányítási és működési modellje 2.4.1. Irányítási modell 2.4.2. Működési modell 2.4.3. Várostérségi koordináció		Bemutatásra kerül a stratégia irányítása menedzsment és politikai szinten Bemutatásra kerülnek a mechanizmusok a stratégia politikai szintű támogatásának biztosítására. Bemutatásra kerül a stratégia irányításáért felelős illetékes helyi hatóság (LA) vagy testület	
2.5. Kockázatok és lehetőségek értékelése (prosperáló város, zöldülő város, digitális város, megtartó város, kiszolgáló város)		A kockázatok és lehetőségek értékelése széleskörű, alkalmas a forgatókönyvek megalapozására.	
3. Stratégiai munkarész			
3.1. Forgatókönyv elemzés	adatokkal alátámasztott, prognózisokra épülő	elkészült a standard és adaptív forgatókönyv is trendekre épülő prognózissal.	

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
	foratókönyv elemzés készült, azonosított kockázatokra reflektál	A kívánt jövőbeli foratókönyv elképzelése a helyi közösség számára mérhető valós eredmények formájában fogalmazódik meg	
3.2. Jövőkép		A stratégiai jövőkép, reflektál a foratókönyv elemzésre, világosan meghatározott és reálisan elérhető. Logikusan következnek az állításai a foratókönyvelemzésből, és összhangban vannak a területi fókusszal.	
3.3. A stratégia célrendszere		A stratégiai jövőkép, a célkitűzések és intézkedések világosan meghatározottak és elérhetőek. Logikusan következnek a helyzetértékelés és foratókönyvelemzés alapján (az igények és a célok közötti megfelelés), és összhangban vannak a területi fókusszal.	
3.4. A reziliens város a stratégiai célrendszerben 3.4.1. Prosperáló város 3.4.2. Zöldülő város 3.4.3. Digitális város 3.4.4. Megtartó város 3.4.5. Kiszolgáló város	A stratégiai fejezet a városi rezilienciára épül és az 5 tervezési dimenzió mentén kidolgozott, a célok megfelelően alátámasztottak, indokoltak	A stratégia integrált megközelítésben mutatja be a terület fejlesztési igényeit és potenciálját az öt tervezési dimenzió mentén, külön fejezetben tárgyalva a város rezilienciáját az abszorpciós, adaptációs és transzformatív képességei tekintetében.	
3.5. A stratégia összhangja más stratégiaikkal		A stratégia összhangban áll az európai, hazai és megyei, térségi, városi releváns stratégiaik általános célkitűzéseivel. A stratégia leírja a kapcsolatokat (és szinergiákat) bármely más nemzeti, regionális vagy helyi politikával, amely releváns a stratégia szempontjából.	
4. Monitoring, kontrollig, indikátorok	Az FVS monitoring rendszere, ezen belül az indikátorok mérési módszertana kidolgozott		

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
	mind a tervezés, mind a végrehajtásra vonatkozóan, stratégiai célokhoz bázis és célértékkel ellátott indikátort rendelt a város a reziliencia és az öt tervezési dimenzió alátámasztására. A TVP indikátorvállalásai a forrásokkal arányban vannak		
4.1. FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során		Bemutatásra kerül, <ul style="list-style-type: none"> - hogyan biztosítják a releváns szereplők (ideértve a civil társadalmi csoportokat és a helyi lakosokat is) bevonását a nyomon követési és értékelési folyamatokba - A monitoring rendszer kialakítását a stratégia tárgyalja. Tartalmaz a stratégiai célrendszerhez illeszkedő kimeneti és/ vagy eredmény indikátort,(számszerűsített alap- és célértékekkel), az időszerű adatok megszerzésének és elemzésének stratégiáját, valamint a tevékenységek nyomon követéséért felelős osztály / egység azonosítását. 	
4.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana		Szerepelnek az FVS szintű indikátorok (számszerűsített alap- és célértékekkel), az időszerű adatok megszerzésének és elemzésének stratégiájával, valamint a tevékenységek nyomon követéséért felelős osztály / egység azonosításával.	
4.3. A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana		A nyomonkövetési rendszer bemutatása megtörténik a stratégiában, bemutatásra kerülnek az intézkedések, amelyek biztosítják, hogy a nyomon követési eredmények bekerüljenek a döntéshozatali folyamatba, a nyomonkövetési információkat rendszeresen előállításra kerüljenek, és elérhetővé váljanak az érdekeltek és a nyilvánosság számára.	

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
		Az értékelési gyakorlatokat a teljes stratégiára megtervezik és megfelelően leírják.	
5. Az irányítási és működési modell	A városi irányítási és működési modell a módszertani hangsúlyoknak megfelelően bemutatott, az FVS a fenntartható városüzemeltetés kérdéseivel is megfelelően foglalkozik.		
5.1. A városirányítási modell indokolt módosításai 5.1.1. Az átfogó városirányítási rendszer változásai 5.1.2. A térségi koordináció mechanizmusainak változásai		A stratégia irányítása biztosított menedzsment és politikai szinten, és ez bemutatásra kerül a stratégiában.	
5.1.3. Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában		Az érintett érdekelt felek bevonásának folyamatait és mechanizmusait a végrehajtási, nyomon követési és értékelési szakaszokba bemutatják. Szükség esetén intézkedéseket terveznek a helyi partnerek kapacitásának kiépítésére, hogy feladataikat a végrehajtási szakaszban teljesítsék.	
5.2. A városi működési modellt érintő tervezett változtatások		Az egyes cselekvések végrehajtásával kapcsolatos felelőségek és feladatok egyértelműen meg vannak határozva. Az érintettek	

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
		<p>közötti koordinációt biztosító folyamatokat és mechanizmusokat bemutatják.</p> <p>Az érintett helyi hatóság vagy testület rendelkezik a stratégia végrehajtásához szükséges erőforrásokkal és készségekkel. Ha nem, akkor bemutatják az intézkedéseket a kapacitás növelésére.</p> <p>Bemutatásra kerül, miként tervezik a különféle szervezeti egységek, érdekelt felek hozzájárulását az integrált megközelítés fokozása érdekében a stratégia kialakításában és végrehajtásában.</p>	
6. Cselekvési terv	A cselekvési terv kijelöli a stratégiai egyedi projekteket, az akcióterületi projekteket és a hálózatos, vonalas beavatkozásokat. Az akcióterületek, főbb beruházások azonosításra kerültek, azok megfelelően reagálnak a helyzetelemzésben feltárt városi problémákra	Bemutatásra kerül a részletes cselekvési terv, amely bemutatja, hogyan válnak a célkitűzések beavatkozásokká	
6.1. Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése		Intézkedések és beavatkozások rendszerezése megtörtént.	
6.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása		Az akcióterületek bemutatása indoklással ellátva megtörtént.	
6.3. Városi szintű beavatkozási területek részletezése		Az ágazatok közötti integrációt figyelembe veszik a stratégia intézkedéscsomagjában, és meghatározzák a különböző cselekvések egymást kiegészítő jellegét.	

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alpontonként szöveges kiegészítéssel
<p>6.3.1. Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások</p> <p>6.3.2. Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások</p> <p>6.3.3. Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)</p>		<p>A cselekvési terv tartalmazza a városi szintű egyedi beavatkozásokat, hálózatos és akcióterületi fejlesztési javaslatokat is.</p>	
<p>6.4. Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése</p> <p>6.4.1. Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek</p> <p>6.4.2. Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi</p>	<p>A stratégia figyelembe veszi a térségi kapcsolatokat, a fejlesztéseket a közvetlen és tágabb vonzáskörzet figyelembevételével tervezte meg</p>	<p>A fejlesztési igények és lehetőségek egyértelműen össze vannak hangolva a megfelelő területi léptékkel és területi kontextussal.</p> <p>A célterület (ek) be van építve a nagyobb területi kontextusba, és a stratégia figyelembe veszi a város-vidék kapcsolatokat, valamint a szomszédságok és a városi területek kölcsönös függőségét.</p> <p>A cselekvési terv tartalmazza a várostérségi szintű egyedi beavatkozásokat és hálózatos fejlesztési javaslatokat is.</p>	

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)			
<p>6.5. Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések)</p> <p>6.5.1. Zöld átállás menetrend</p> <p>6.5.2. Digitális átállás menetrend</p>	A cselekvési tervben a város zöld és digitális átállását szolgáló menetrendek elkészültek.	A cselekvési tervben a város zöld és digitális átállását szolgáló menetrendek a módszertani ajánlásnak megfelelően elkészültek.	
7. Finanszírozási terv	Az FVS üzleti modellre épülő tervezést valósít meg, mely figyelembe veszi a különböző forrásbevonási lehetőségeket a TOP Plusz forrásain túlnyúlóan is (más OP-k, hazai forrás, pénzügyi eszközök, magántőke bevonás, stb.), valamint a beavatkozások megtérülő és nem megtérülő jellegét is.	A finanszírozási terv előzetes üzleti modellre épül, számbaveszi az elérhető forrásokat és bemutatja az üzemeltetési modellt is.	
7.1. Elérhető és bevonható források számbavétele		A stratégia konkrét részleteket tartalmaz az ESB alapokon túlmenően is az elérhető más finanszírozási források elosztásának módjáról és helyéről.	

Kézikönyv fejezete	1.3.1. értékelési szempont	Önértékelési szempont	A város önértékelése: megfelel/ nem felel meg alponként szöveges kiegészítéssel
7.2. Az üzleti modell bemutatása		<p>A különböző finanszírozási források (európai, nemzeti, regionális és helyi, beleértve a pénzügyi eszközöket) közötti szinergiákat a stratégia bemutatja.</p> <p>Elősegítik a magánbefektetők és a harmadik szektor bevonását a stratégia finanszírozásába.</p> <p>Figyelembe veszik a pénzügyi eszközöket és az innovatív finanszírozási megközelítéseket, például a zöld városi kötvények vagy a társadalmi hatású kötvények alkalmazása révén.</p>	
7.3. Fenntartható üzemeltetés		A finanszírozási fejezet kitér az üzemeltetési modellre és annak finanszírozási forrásaira.	
7.4. Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése		A stratégia bemutatja a projektcsatorna modelljét.	
8. Mellékletek			
8.1. Antiszegregációs Terv			

FEDLAP(OK)

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia 2021-2027 (dokumentumsablon)

2021. **október**

Tartalom

Ábrajegyzék	4
Táblázatok jegyzéke	4
Vezetői összefoglaló	5
1 A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan	5
1.1 Partnerek definiálása.....	5
1.2 Partnerségi akciók és azok tartalma.....	5
1.3 Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban	5
2 Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés	5
2.1 Helyzetfeltárás.....	5
2.2 Területi lehatárolás	6
2.2.1 A várostérség lehatárolása, bemutatása.....	6
2.3 Helyzetértékelés, szintézis	7
2.3.1 Prosperáló város.....	7
2.3.2 Zöldülő város	7
2.3.3 Digitális város.....	7
2.3.4 Megtartó város	7
2.3.5 Kiszolgáló város	7
2.4 A város irányítási és működési modellje	8
2.4.1 Irányítási modell.....	8
2.4.2 Működési modell.....	8
2.4.3 Várostérségi koordináció.....	8
2.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése.....	8
2.5.1 Prosperáló város.....	8
2.5.2 Zöldülő város	8
2.5.3 Digitális város.....	8
2.5.4 Megtartó város	8
2.5.5 Kiszolgáló város	8
3 Stratégiai munkarész	9
3.1 Forgatókönyv elemzés.....	9
3.2 Jövőkép.....	10
3.3 A stratégia célrendszere	10
3.4 A reziliens város a stratégiai célrendszerben	12
3.4.1 Prosperáló város.....	12
3.4.2 Zöldülő város	12

3.4.3	Digitális város.....	13
3.4.4	Megtartó város.....	13
3.4.5	Kiszolgáló város.....	13
3.5	A stratégia összhangja más stratégiákkal.....	14
4	Monitoring, kontrolling, indikátorok.....	14
4.1	FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során.....	14
4.2	Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana.....	14
4.3	A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana.....	16
5	Az irányítási és működési modell.....	16
5.1	A városirányítási modell indokolt módosításai.....	16
5.1.1	Az átfogó városirányítási rendszer változásai.....	16
5.1.2	A térségi koordináció mechanizmusainak változásai.....	16
5.1.3	Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában.....	16
5.2	A városi működési modellt érintő tervezett változtatások.....	17
6	Cselekvési terv.....	17
6.1	Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése.....	17
6.2	Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása.....	18
6.3	Városi szintű beavatkozási területek részletezése.....	18
6.3.1	Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások.....	18
6.3.2	Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások.....	19
6.3.3	Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések).....	19
6.4	Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése.....	20
6.4.1	Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek ²⁰	
6.4.2	Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések).....	21
6.5	Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend).....	22
6.5.1	Zöld átállás menetrend.....	22
6.5.2	Digitális átállás menetrend.....	22
7	Finanszírozási terv.....	23
7.1	Elérhető és bevonható források számbavétele.....	23
7.1.1	Aktorok, meghatározó szereplők.....	23
7.1.2	Kitekintés.....	23
7.1.3	Egyéb kötöttségek és lehetőségek.....	23

7.2	Az üzleti modell bemutatása	23
7.2.1	Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve	23
7.2.2	A finanszírozási terv összefoglalója	24
7.3	Fenntartható üzemeltetés.....	24
7.4	Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése	24
7.4.1	Ellátandó funkciók	24
7.4.2	Kulcsszereplők nevesítése	24
7.4.3	Intézményi modell bemutatása.....	24
8	Mellékletek.....	26
8.1	Antiszegregációs Terv.....	26
8.1.1	Helyzetelemzés és értékelés	26
8.1.1.1	A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése	26
8.1.1.2	A szegregáció területi vonatkozásai (szegregátumok) – a változások értékelése.....	26
8.1.2	Antiszegregációs terv	26
8.1.2.1	Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok.....	26
8.1.2.2	A szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása és a választás indoklása (amennyiben releváns).....	28
8.1.2.3	A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata	28
8.1.2.4	A beavatkozások ütemezése	28
8.1.2.5	Az antiszegregációs terv pénzügyi terve	28
8.2	Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása.....	29
8.2.1	Lakossági felmérés.....	29
8.2.2	Intézményi/ szervezeti felmérés	29
8.3	Finanszírozási terv beavatkozásokonként.....	29
8.4	Működési térkép	30

Ábrajegyzék

Táblázatok jegyzéke

Vezetői összefoglaló

1 A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan

1.1 Partnerek definiálása

1.2 Partnerségi akciók és azok tartalma

1.3 Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, hogy az önkormányzat meglévő partnerségi tervére támaszkodva a 2021-2027-es FVS tervezési folyamatra vonatkozóan (2. ábra stratégiai ciklus 1-6. lépés) konkretizálja a kapcsolódó partnerségi akciókat, különös tekintettel az aktuális veszélyhelyzeti előírásokra. Fontos, hogy ezt a feladatot a tervezést megelőzően végezze el, hiszen ennek megfelelően jár el az egész stratégiai tervezési folyamat során. Mutassa be a stratégiakészítésre vonatkozó partnerségi akciók tervét.</p> <p>A stratégia megvalósításának (2. ábra stratégiai ciklus 7-9. lépés) partnerségi vonatkozásai az irányítási és működési modellt érintő fejezetben kerülnek átgondolásra és részletezésre.</p>
ERFA 11 településeggyüttes	<p>Az ERFA 11 településeggyüttes térségi szintű tervezést végez, amelynek alapvető feltétele a partnerség elvének szatellit településekre kiterjedő érvényesítése. A partneri csoportok esetében szükséges a partnerségi folyamathoz történő csatlakozás lehetőségének nyilvános meghirdetése és a jelentkező térségi partnerségi szereplők regisztrációja, majd azok partnerségi akciókba történő bevonása. Ettől a ponttól a partnerségi bevonás az ERFA 11 városok esetében leírtak szerint történik.</p> <p>Az ERFA 11 településeggyüttesen belül biztosítani kell a tervezés és végrehajtás során a szatellit települések döntésekbe történő bevonásának feltételeit. A folyamat részletezése a <i>5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai</i> c. alfejezetben történik, de a partnerségi tervezés folyamatának kezdetén szükséges az ERFA 11 településeggyüttes fejlesztési tanács létrehozása és működésének elindítása.</p>

2 Megalapozó munkarész: Helyzetfeltárás és helyzetértékelés

2.1 Helyzetfeltárás

(szöveges feldolgozás)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, hogy a Kézikönyv 4. táblázat 1. oszlopában szereplő alfejezeteknek megfelelően készítsék el a város tematikus helyzetfeltárását. Kérjük, hogy a fejezetek tartalmának kidolgozása során koncentráljanak a 2. oszlopban szerepeltetett kérdések megválaszolására, amihez kvalitatív (kérdőíves felmérés, szakmai interjúk,</p>

várostípus	iránymutatás
	workshopok stb.) és kvantitatív (adatelemzés) elemzési módszereket használjanak.
ERFA 11 településeggyüttes	Olyan városok esetében, ahol a tervezés az ERFA 11 településeggyüttest is érinti a helyzetfeltáró fejezetben a fentiekén túl szükséges minden esetben kiegészítéseket tenni az ERFA 11 településeggyüttesre vonatkozóan. Lényeges, hogy itt nem az ERFA 11 szatellit települések egyenként történő tematikus elemzésére van szükség, hanem az általuk lefedett várostérség helyzetének megfogalmazására. Természetesen nem elkerülhető bizonyos témakörök esetében specifikálni egy-egy ERFA 11 keretében beavatkozást igénylő gazdasági, társadalmi, épített környezetet érintő stb. jelenség pontos helyét (akár megjelölve az érintett települést is). Kérjük az egyes településeket ebben az értelmezésben emeljék ki.

2.2 Területi lehatárolás

2.2.1 A várostérség lehatárolása, bemutatása (szöveges, térképes és táblázatos feldolgozás)

	tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
A.) Kötött	közigazgatási egység	megyeszékhely	megye települései	
		járasközpont	járás települései	
	körjegyzőség léte	körjegyzőségi központ	a körjegyzőségéhez tartozó települések	
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	azon települések köre, ahová a városból jellemzően kiköltöznek a helyi lakosok, akik munkavégzés és szolgáltatások igénybevétele céljából továbbra is a városhoz kötődnek	
	foglalkoztatás	vonzásközpont ¹	az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre	
	funkcionális	szolgáltató központ	a város által nyújtott alap, és közép-szintű köz- és piaci szolgáltatásokat napi szinten igénybe vevő térségi lakosok települései	
		szolgáltatói hálózati központok (nem szükségszerűen)	bizonyos térségi szinten szervezett (köz) szolgáltatásokban résztvevő települések köre (társulások pl. szociális gondozás, idősellátás, családsegítés, orvosi ügyelet stb.)	
	fejlesztési cél alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat (nem feltétlen, hiszen ágazatonként eltérő lehet a központ pl. szennyvízkezelés)	közmű, turisztikai fejlesztések és szolgáltatások, szállítói hálózatok (jellemzően csak az agráriumban, hagyományos város-vidék kapcsolat-rendszer)	

¹ Javasolt forrás: KSH Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon c. tanulmány (2017)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, a fenti táblázat felhasználásával mutassák be, hogy hozzávetőlegesen milyen települési kör tartozik az adott szempontból a várostérseghhez.</p> <p>A funkcionális, nem közigazgatási jellegű térség-szervező tényezők kapcsán (tehát, ahol nem eleve determinált a várostérseghbe tartozó települések köre) – a települések hozzávetőleges listája mellett, kérjük, adjon elemző leírást az elérhető adatokra, információkra alapozva. A különféle szempontok szerinti besorolás eltérő várostérseghi lehatárolást eredményez(het), ami természetes. Az Városfejlesztési Kézikönyv nem várja el, hogy egy funkcionális várostérsegh lehatárolása történjen meg.</p> <p>Kérjük, amennyiben arra lehetősége van, a felsorolásokon és alátámasztó rövid magyarázaton túl használjon térképes megjelenítést is (egymással részben vagy egészben átfedő funkcionális térségek bemutatásával)!</p>
ERFA 11 településegyüttes	<p>A fentiekén túl és az eredmények fényében szükséges az ERFA 11 településegyüttes összetételének szakmai indoklása.</p>

2.3 Helyzetértékelés, szintézis

(szöveges feldolgozás)

- 2.3.1 Prosperáló város
- 2.3.2 Zöldülő város
- 2.3.3 Digitális város
- 2.3.4 Megtartó város
- 2.3.5 Kiszolgáló város

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, a helyzetfeltáró rész információira támaszkodva, a fenti kérdések megválaszolásával, készítsen tervezési dimenzióként összefoglaló szöveges értékeléseket. Mutassa be, milyen <i>folyamatok és összefüggések, szinergikus kapcsolatok</i> jellemzőek és milyen <i>tényezők</i> határozzák meg az adott tervezési dimenzió városi dinamikáját. Kérjük, hogy minden tervezési dimenzió esetében terjessze ki az elemzést az adott dimenzióhoz releváns várostérseghre is, hiszen a legtöbb városi folyamat csak így értelmezhető. <i>pl. Míg a prosperáló város esetében logikus területi hatókör lehet a város munkaerő-vonzáskörzete, az üzleti szolgáltatások ellátási területe, a zöldülő város esetében az energetikai infrastruktúra hatóköre, a szennyezettség elleni intézkedési terület hatóköre és az ökoszisztémák kiterjedési köre lehet alapja az összefoglaló elemzésbe bevont térségi kijelölésnek.</i></p> <p>Kérjük, utaljon röviden nagytérseghi szinten is a város által betöltött szerepkörre (nagytérsegh lehet megyén belüli, de megyén túlnyúló térségi szint is, az adott város pozíciójától függően) a hasonló méretű településekkel történő munkamegosztásra, együttműködésre, versenyhelyzetre a legfontosabb tényezőket kiemelve. Mely várostengelyek, fejlődési tengelyek, vagy más nagyvárosi együttműködéstől, komplementaritástól, vagy versengő-együttműködő viszonytól függ fejlődési lehetősége?</p>
ERFA 11	<p>A fentieket kérjük az ERFA 11 településegyüttesre értelmezze minden tervezési</p>

várostípus	iránymutatás
településeggyüttes	dimenzióhoz kapcsolódóan. Kérjük, fordítson külön figyelmet a településeggyüttesen belüli folyamatokra város-térsége, és települések közötti eltérések és azonosságok vonatkozásában. Hangsúlyozódjanak ki az adott dimenzió vonatkozásában a kiemelten problémás települések és településcsoportok, ahol a FVS tervezés keretében lehetővé váló térségi beavatkozások jelentik a megoldást.

2.4 A város irányítási és működési modellje

2.4.1 Irányítási modell (szöveges feldolgozás)

2.4.2 Működési modell (szöveges feldolgozás és absztrakció – működési térkép feldolgozás)

2.4.3 Várostérségi koordináció (szöveges feldolgozás)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, készítse el a fejezetben megadott szempontok szerint a város irányítási és működési modelljének elemzését és értékelését, a sablonban megadott módon, három alfejezetre bontva. A rövid szöveges elemzés mellett kérjük, használjon egyszerűsítő, a kapcsolatokat feltáró (organigram, működési térkép) és folyamatértelmező ábrákat.
ERFA 11 településeggyüttes	Tekintettel a több településre kiterjedő tervezésre kérjük, különös hangsúlyt fektessen a 2.4.2. és 2.4.3. pontban kért elemzési szempontokra. Részletezze, hogy milyen korábbi és jelenleg is meglévő térségi koordinációs gyakorlatok alapozzák meg az ERFA 11 településeggyüttesek irányítási és döntési modelljét.

2.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése

(tetszőleges a megjelenítés, de javasolt a szöveges feldolgozás)

- 2.5.1 Prosperáló város
- 2.5.2 Zöldülő város
- 2.5.3 Digitális város
- 2.5.4 Megtartó város
- 2.5.5 Kiszolgáló város

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, ebben a fejezetben dimenzióként mérjék fel a kockázatokat és a lehetőségeket. Hasonlóan a szintetizáló fejezetekhez, kérjük, itt is alkalmazzanak térségi kitekintést, amennyiben szükségesnek /relevánsnak érzik.

várostopus	iránymutatás
	<p>A fenti dimenziónkénti felsorolás nem kizárólagos, de a legjellemzőbb külső és belső kockázati tényezőket és lehetőségeket tartalmazza. Kérjük, szöveges feldolgozásban gondolkodjanak, amiben használják a táblázatban megjelenő tartalmakat.</p> <p>A vizsgálat során javasoljuk, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> - elsőként a város vegye számba azokat a belső kockázatokat, melyekre intézkedéseket tud hozni, és ezáltal hatásukat pozitív irányba tudja terelni, - és határozza meg azokat a kockázatokat, melyek globális vagy országos szintűek, de mindenképpen külső körülményektől függőek, melyre az önkormányzatnak nincsen, vagy korlátozott a ráhatása, intézkedési képessége, - a kockázatok mellett a lehetőségek elemzésére is térjen ki, az összegzés során végig gondolva azokat a lehetőségeket, amelyek jelen vannak és a város be tudja vonni adaptív-képességének, rugalmasságának növelése érdekében, - és külön számba véve azokat a lehetőségeket, mely pozitív externáliaként jelentkezhetnek, ugyanakkor jelenleg még csak valószínűsíthető, hogy előnyként jelentkezhetnek és így bevonhatóak a város fejlődési pályájába.
ERFA 11 településegüttes	Terjessze ki lehetőség szerint a vizsgálatot az ERFA 11 településegüttesre, mint térségre!

3 Stratégiai munkarész

3.1 Forgatókönyv elemzés (szöveges és táblázatos feldolgozás)

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
felmelegedés			
zsúfoltság			
járványhelyzet			
...			

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
felmelegedés			
zsúfoltság			
járványhelyzet			

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
...			

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	A meghatározott külső kockázatokat figyelembe véve készítse el a város kitétségi mátrixát, melyet prognózisokkal, trendelemzésekkel támasszon alá az elérhető adatok függvényében. Második lépésben válassza ki a legmeghatározóbb kockázatokat a kitétségi mátrix alapján (4-es és 5-ös besorolás), és készítse el a felkészültségi mátrixot, melyben meghatározza, milyen intézkedéseket kíván hozni a kiemelkedő kockázatok kezelésére. A kitétségi mátrix határozza meg a standard forgatókönyvet, míg a felkészültségi mátrix az adaptív forgatókönyvet.
ERFA 11 településeggyüttes	Térjen ki a várostérségi kontextusra, ahol ez releváns.

3.2 Jövőkép (szöveges feldolgozás)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, mutassa be az optimális, reális, jövőképét, mely reflektál az adaptív forgatókönyv szempontjaira, és amely a tervezési dimenziók mentén kijelöli a város jövőbeli fejlődési pályáját és ezáltal a város rugalmas, adaptív, transzformációs képességét, vagyis rezilienciáját erősíti.
ERFA 11 településeggyüttes	Kérjük, mutassa be a város és az ERFA 11 településeggyüttes optimális, reális, jövőképét, mely reflektál az adaptív forgatókönyv szempontjaira, és mely a tervezési dimenziók mentén kijelöli a város és a tervezési körbe tartozó településeggyüttes jövőbeli fejlődési pályáját és ezáltal a várostérség rugalmas, adaptív, transzformációs képességét, vagyis rezilienciáját erősíti. Lényeges, hogy mivel a város és térségének tervezése együttesen történik, a jövőkép feltétlen térségi szemléletben készüljön és tartalmazzon a városra és a várostérség egészére vonatkozó jövőképi elemeket.

3.3 A stratégia célrendszere (szöveges és táblázatos feldolgozás)

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél	N. Stratégiai cél
kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél	N. Stratégiai cél
kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok
Várostérségi leképeződés				

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél	N. Stratégiai cél
kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok
Városrészi leképeződés				

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, dolgozza ki a város tematikus célrendszerét a jövőképre építve, melyben a stratégia célokat tematikus részcélokra bontja.</p> <p>Az első táblázat kitöltésével mutassa be a stratégiai részcélok összefüggését az FVS-en végig vonuló öt tervezési dimenzióval. Az összefüggés mátrix rendszerű, egy tematikus rész cél több tervezési dimenzióhoz is kapcsolódhat, míg a tervezési dimenziók is több rész céllal mutathatnak kölcsönhatást.</p> <p>A következő táblázatban mutassa be a stratégiai részcélok várostérségi leképezését, összefüggéseit mátrix rendszerben.</p> <p>A következő táblázatban mutassa be a stratégiai részcélok városrészi leképezését, összefüggéseit mátrix rendszerben.</p> <p>Mindhárom táblázatban szerepeltetett összefüggéseket szövegesen is mutassa be.</p>
ERFA 11	A stratégiai célok várostérségi leképezését az ERFA 11 településgyűttesre vonatkoztassa

várostípus	iránymutatás
településeggyüttes	és törekedjen arra, hogy a cél hierarchiában minél több stratégiai és rész cél legyen összhangban a térségi fejlesztési szükségletekből, lehetőségekből és az együtt gondolkodásból eredő fejlesztési irányokkal.

3.4 A reziliens város a stratégiai célrendszerben (szöveges és táblázatos feldolgozás)

ADAPTÍV FORGATÓKÖNYV JELENTŐS TÉNYEZŐI	Alacsony abszorpciós képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások:
felmelegedés			
zsúfoltság			
járványhelyzet			
...			

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, fejtse ki, milyen intézkedésekkel kívánja erősíteni a város abszorpciós, adaptációs, illetve transzformációs képességeit számba véve az adaptív forgatókönyv legfontosabb tényezőit, amely intézkedések meghatározzák a városi rezilienciát. A táblázat a városi szempontok alapján töltendő fel.
ERFA 11 településeggyüttes	A vizsgálat spektrumát terjessze ki az ERFA11 településeggyüttesre.

3.4.1 Prosperáló város (csak egy szöveges összefoglaló)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, hogy a stratégiai célokat és rész célokat az öt tervezési dimenzió mentén gondolja végig, és határozza meg első lépésben, hogy a prosperáló városhoz mely rész célok milyen módon tudnak hozzájárulni, támaszkodva a Kézikönyv által meghatározott összetevőkre, szabadon kiegészítve azt, ld. helyi gazdaságfejlesztés, vállalkozói, gazdasági és innovációs ökoszisztémák fejlesztése, hálózati kapcsolatok és helyi közösségek gazdaságfejlesztő szerepe.
ERFA 11 településeggyüttes	A prosperáló dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.4.2 Zöldülő város (csak egy szöveges összefoglaló)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, hogy a stratégiai célokat és részcélokat az öt tervezési dimenzió mentén gondolja végig, és határozza meg második lépésben, hogy a zöldülő városhoz mely részcélok milyen módon tudnak hozzájárulni, támaszkodva a Kézikönyv által meghatározott összetevőkre, a Taxonómia rendelet által meghatározott hat célra, <ul style="list-style-type: none"> - az éghajlatváltozás mérséklése; - az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; - a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme; - a körforgásos gazdaságra való áttérés; - a szennyezés megelőzése és csökkentése; - a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása
ERFA 11 településeggyüttes	A zöldülő dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.4.3 Digitális város (csak egy szöveges összefoglaló)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, röviden mutassa be, hogy hogyan illeszkednek a digitális város, egyébként is erősen horizontális ismérvei, jellemzői a város kialakított stratégiai célrendszerébe. Milyen érvényesülési lehetőségei vannak a célokon keresztül.
ERFA 11 településeggyüttes	A digitális dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.4.4 Megtartó város (csak egy szöveges összefoglaló)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, röviden mutassa be, hogy hogyan illeszkednek a megtartó város ismérvei a város kialakított stratégiai célrendszerébe. Milyen érvényesülési lehetőségei vannak a célokon keresztül.
ERFA 11 településeggyüttes	A megtartó dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.4.5 Kiszolgáló város (csak egy szöveges összefoglaló)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, hogy a stratégiai célokat és részcélokat az öt tervezési dimenzió mentén gondolja végig, és határozza meg, hogy a kiszolgáló városhoz mely részcélok milyen módon tudnak hozzájárulni, támaszkodva a Kézikönyv által meghatározott összetevőkre, szabadon kiegészítve azt, ld. zöldfelületek, épített és művi környezet, területhasználat, közmű infrastruktúra.
ERFA 11 településeggyüttes	A kiszolgáló dimenzió várostérségi összefüggéseit mutassa be.

3.5 A stratégia összhangja más stratégiákkal (szöveges feldolgozás)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, elemzésükben emeljék ki, hogy az különféle szintű és tematikus fókuszú stratégiai dokumentumok <ul style="list-style-type: none"> - milyen intézkedések, beavatkozások kapcsán emelik ki az önkormányzatát, mint kulcsszereplőt, - milyen tematikus hazai vagy európai makro-regionális hálózat részeként értelmezik. <i>Kérjük, amennyiben előre mutatóknak érzik elemzésüket ábra használatával támogassák.</i>
ERFA 11 településeggyüttes	A fentiek mellett kérjük, különös figyelmet fordítsanak <ul style="list-style-type: none"> • az ERFA 11 szatellit települések fejlesztési terveinek tartalmára • a megyei területfejlesztési program térségi dimenzióira

4 Monitoring, kontrolling, indikátorok

4.1 FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során (szöveges feldolgozás)

4.2 Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana (szöveges és táblázatos feldolgozás)

	indikátor	mértékegység	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
Stratégiai cél 1.	hatásindikátor				
Rész cél 1.1	hatás- /vagy eredményindikátor				
Rész cél 1.2					

	indikátor	mértékegység	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
	Rész cél 1.n.				
	Stratégiai cél 2.				
	Rész cél 2.1				
	Rész cél 2.2				
	Rész cél 2.n				
	Stratégiai cél 3.				
	Rész cél 3.1				
	Rész cél 3.2				
	Rész cél 3.n				
	Stratégiai cél 4.				
	Rész cél 4.1				
	Rész cél 4.2				
	Rész cél 4.n				

FVS szintű egységes indikátorok – a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorok:

	indikátor	mérték- egység	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
Reziliencia: a gazdaság több lábbon állása	helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke				
Reziliencia: energiafüggettség alternatív energiaforrásokkal való oldása	megújuló energia termelés arányának növekedése				
Reziliencia: digitális város	digitális ügymenetek aránya				
Reziliencia: megtartó város	az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség				
Reziliencia: zöldfelületek	zöld- és vízfelületek arányának változása				
Prosperáló város	fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya				
Zöldülő város	éves ÜHG kibocsátás egyenérték (CO ₂ /t)				

	indikátor	mérték- egység	bázisérték 2021	célérték 2027	mérés módszere
Digitális város	digitálisan mért adattípusok száma				
Megtartó város	vándorlási egyenleg				
Kiszolgáló város	újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya				

4.3 A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

Iránymutatás

várostopus	iránymutatás
ERFA 11 város	Határozza meg a monitoring rendszerét a tervezés és végrehajtás során, azonosítsa a célrendszeréhez kapcsolódó indikátorokat, azok adatforrását és mérési módszerét. Határozza meg a bázis és célértékeket. Hasonlóan, az FVS szintű egységes indikátorok esetében határozza meg azok bázis és célértékét. Dolgozza ki az adatok gyűjtésének és nyomon követésének rendszerét.
ERFA 11 településegüttes	Mutassa be, hogy a nyomon követés fentiekben leírt rendszerét hogyan terjeszti ki a településegüttesre vonatkozó indikátorok körére.

5 Az irányítási és működési modell

5.1 A városirányítási modell indokolt módosításai (szöveges feldolgozás)

5.1.1 Az átfogó városirányítási rendszer változásai (szöveges feldolgozás)

5.1.2 A térségi koordináció mechanizmusainak változásai (szöveges feldolgozás)

5.1.3 Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában (szöveges feldolgozás)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Ebben a fő fejezetben kérjük, arra koncentráljon, hogy a stratégia tartalmát (célok, beavatkozások) milyen irányítási és működési mechanizmusokat érintő változások mentén tudja megvalósítani. A megalapozó munkarészben elvégzett vizsgálat következtetéseire alapozva kérjük, tekintse át a fejlesztésekkel kapcsolatos döntéshozatal (irányítás), majd pedig a megvalósítás és az eredmények fenntartását lehetővé tevő működés feltételeit (szervezet, humán erőforrás, együttműködések stb. vonatkozásában). Az átfogó városi szintű működtetést érintő változásokat kérjük, jelezze a korábban rögzített működési térképen is. Amennyiben a kapcsolódó vizsgálat megállapítása szerint a meglévő irányítási, működési struktúrák, döntési és végrehajtási folyamatok nem igényelnek beavatkozást kérjük, azt is jelezze a fejezet tartalmaként.</p> <p>Kérjük, jelezze (2.4.3 A térségi koordináció alfejezet tartalmát felidézve), hogy a hatékonyság növelés érdekében milyen ponton látja indokoltnak/szükségesnek a térségi szintű projektek esetében a döntéshozatali és koordinációs feladatok átalakítását. Vizsgálja meg, hogy a szükséges átalakítás milyen egyéb következményekkel jár és milyen térségi szereplőket érint.</p> <p>Kérjük, külön alfejezetben fejtse ki, hogy a stratégia megvalósítása során milyen partnerségi akciókat tervez. Kiket kíván bevonni és milyen részvételi eszközök alkalmazása mellett.</p> <p>Kérjük, térjen ki egy alfejezetben a térségi fejlesztésekkel kapcsolatos döntésekre és koordinációs mechanizmusokat érintő szükségesnek vélt változtatásokra is.</p>
ERFA 11 településeggyüttes	<p>A városi szintű irányítási és működési átalakítások kifejtése mellett az ERFA 11 településeggyüttesek esetében érthető módon, a térségi fejlesztésekkel kapcsolatos döntésekre és koordinációs mechanizmusokat érintő szükségesnek vélt változtatásokra nagyobb hangsúly helyeződik.</p> <p>Legfontosabb az ERFA 11 településeggyüttes fejlesztési tanács létrehozása, működési kereteinek meghatározása.</p>

5.2 A városi működési modellt érintő tervezett változtatások (szöveges feldolgozás)

6 Cselekvési terv

6.1 Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése (intézkedések strukturált ábrázolása - ábra)

Az intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése (alakítható)

	Intézkedés 1.	Intézkedés 2.	Intézkedés 3.
Beavatkozási terület 1.1			
beavatkozási terület 1.2			
beavatkozási terület 1.3			

Intézkedés 1.	Intézkedés 2.	Intézkedés 3.
stb.		

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, foglalja rendszerbe a célok megvalósítását szolgáló fejlesztéseket a megadott táblázat átdolgozásával és feltöltésével. A tábla szabadon bővíthető sorokkal és oszlopokkal.
ERFA 11 településeggyüttes	Kérjük, jelezze tetszőleges módon, hogy mely intézkedések és beavatkozások érintik a tervek szerint az ERFA 11 településeggyüttes szatellit településeit. A településeggyüttes szatellit településeit érintő intézkedésekből / beavatkozásokból vezethetők le később a konkrét térségi projektek.

6.2 Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása (szöveges és térképes feldolgozás)

Akcióterület megnevezése	Akcióterület lehatárolása	A lehatárolás indoklása

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, a fejezet keretében határolják le a Cselekvési terv akcióterületeit, a pontos szöveges lehatárolás mellett indokolják döntésüket és kérjük, emellett alkalmazzanak térképi ábrázolást is.
ERFA 11 településeggyüttes	A településeggyüttes egyéb városi településeinek (azaz nem a központi városi településen) ITS-ei alapján nevezzék meg a TOP Plusz <i>élhető város és szociális városrehabilitációs témájú integrált jellegű felhívások</i> potenciális akcióterületeit.

6.3 Városi szintű beavatkozási területek részletezése

6.3.1 Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások

(táblázatos feldolgozás projektenként)

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ illeszkedése a projekt tervezési	

kérdés		kifejtés
	dimenziókhöz	
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	
1.	városrészi leképeződése	

6.3.2 Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások (táblázatos feldolgozás projektenként)

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	
6.	városrészi leképeződése	

6.3.3 Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések) (táblázatos feldolgozás beavatkozásoként, külön szerepeltetve a fizikai vonalas infrastruktúra fejlesztéseket és a hálózatba szervezett szolgáltatási beavatkozásokat)

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhöz	
2.	beavatkozás munkacíme	
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	

kérdés		kifejtés
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, mutassa be a fejlesztési elképzeléseit az egyedi beavatkozásokra, akcióterületi fejlesztésekre és hálózatos fejlesztésekre bontva. A fejlesztések bemutatása a projektnél magasabb absztrakciós szinten történik, hiszen a stratégiai szinten elegendő a beavatkozási szint bemutatása , a projektek konkrét kialakítása már a végrehajtás feladata lesz. Így az egyedi fejlesztések keretében is csupán a város szempontjából meghatározó, a város egészének fejlődésére kihatással bíró kulcs beavatkozásokat határozza meg. Az akcióterületi fejlesztések esetében a korábbi alfejezetben kijelölt akcióterületek beavatkozásait határozza meg. A hálózatokra vonatkozó fejlesztéseket, vagy összekapcsolódó hálózatok esetében akár összevontan határozza meg a hálózatok egészére vonatkoztatva, rendszerszinten. A konkrétan érintett hálózati szakaszok azonosítása történhet a stratégiai szintet követően a végrehajtás részeként.
ERFA 11 településeggyüttes	nem releváns

6.4 Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése

(szöveges és táblázatos feldolgozás)

6.4.1 Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek (táblázatos feldolgozás)

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusza	
2.	beavatkozás munkacíme	
3.	illeszkedése a megyei program céljaihoz	
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	
6.	tevékenységek	
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	
8.	hatások és a hatásokban	

	kérdés	kifejtés
	érintett települések köre	
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	

6.4.2 Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)
(táblázatos feldolgozás)

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	
2.	beavatkozás munkacíme	
3.	illeszkedése a megyei program céljaihoz	
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	
6.	minden érintett településen elvégzett fejlesztési tevékenységek	
7.	egyedi tevékenységek és azok gazdái (település, konkrét szereplő)	
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	<p>Kérjük, mutassa be a város és térségének fejlesztési elképzeléseit az egyedi, de térségi kiterjedésű/hatású beavatkozásokra, és több települést érintő hálózatos fejlesztésekre vonatkozóan.</p> <p>Kérjük, a központban megvalósítandó egyedi, de térségi hatású fejlesztések keretében csupán a város és térsége szempontjából meghatározó, a térség egészének fejlődésére kihatással bíró kulcs beavatkozásokat határozza meg.</p> <p>A térségi hálózatos jellegű fejlesztéseket (infrastrukturális és nem infrastrukturális jellegű fejlesztések), a hálózatok egészére vonatkoztatva, rendszerszinten is meghatározhatja. Az egyes hálózati szakaszok azonosítása történhet a cselekvési terv részeként, de a későbbiekben is.</p>
ERFA 11 településeggyüttes	<p>A városra vonatkozó iránymutatások mellett kérjük, nagyobb hangsúllyal vegye figyelembe a várostérségi projekteket. Ha adódnak a szatellit településeken egyedileg megvalósítani kívánt beavatkozások, kérjük, azokat egy külön táblázatban foglalják össze.</p> <p>A vonatkozó FVS-ek ebben az alfejezetben tehát három táblázattal dolgoznak</p>

várostípus	iránymutatás
	1.) városi egyedi projektek térségi kihatással (városon belül, de az igénybevevők 40%-ban a térségből származnak, 2.) térségi hálózatos beavatkozások (ide tartoznak a hálózatos infrastruktúrák és a térségi alapon szerveződő (köz)szolgáltatások fejlesztései is) és 3.) a szatellit településeken végrehajtani tervezett egyedi beavatkozások.

6.5 Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)

6.5.1 Zöld átállás menetrend

(szöveges feldolgozás)

Iránymutatás

várostípus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, mutassa be a zöld átállás kiinduló állapotát, a meghatározó kereteket, eddigiekben történt beavatkozásokat. Határozza meg a célrendszert az alábbi területek felölelésével: az éghajlatváltozás mérséklése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi erőforrások fenntartható használata és védelme, a körforgásos gazdaságra való áttérés, a szennyezés megelőzése és csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása. A célrendszer előzetes, véglegesítése a zöld finanszírozási keretrendszerben történik meg. Határozza meg a beavatkozási irányokat és azok pozitív és negatív környezeti hatásait is. Kérjük, mutassa be azt az érintetti kört, akit bevon a város zöld átállásának megtervezésébe, és majdan megvalósításába. Mutassa be a városon belüli intézményi kereteket. Kérjük, mutassa be, hogy a zöld átállás menetrendre alapozva milyen időtávban és feladatokkal kívánja elkészíteni a városi zöld finanszírozási keretrendszert.
ERFA 11 településeggyüttes	Kérjük, a fenti vizsgálatba vonja be az ERFA11 településeggyüttest is Kérjük, vizsgálja meg, hogy a zöld átállás milyen térségi kiterjedéssel bír, a városi vonzáskörzetben milyen települési kört érinthetnek a későbbi beavatkozások.

6.5.2 Digitális átállás menetrend

(szöveges feldolgozás)

I. Előkészítés

II. Célok megfogalmazása és rendszerezése

III. A digitális fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

Iránymutatás

várostípus	instrukció
ERFA 11 város	<p>Kérjük, a fejezet keretében mutassa be a digitális átállás kiinduló állapotát, az átállás feltételrendszerének helyzetét, a meghatározó kereteket, eddigiekben történt beavatkozásokat.</p> <p>A stratégia céljaihoz kapcsolódóan – egyben a városfejlesztés legfontosabb kihívásaihoz illeszkedve határozzák meg a digitális átállás céljait. A hat fő okos város tématerület vonatkozásában is jelezzék a fejlesztés tervezett irányát.</p> <p>Ezt követően kérjük, határozzák meg a fő beavatkozási területeket, beleértve a digitális átállás feltételrendszerének (alapinfrastruktúra fejlesztés, digitális kompetenciák fejlesztése, eszközök stb.) fejlesztését is.</p> <p>Kérjük, feltétlen vegyék figyelembe a város aktuális felkészültségi szintjét a digitális átállás folyamatában. A folyamatban előbbre járó városok a célok kijelölésén és a beavatkozási területek megnevezésén túl eljuthatnak akár a projekt koncepciók kidolgozásának fázisáig is a dokumentum részeként.</p>
ERFA 11 településeggyüttes	<p>A fentiekén túl kérjük az érintett városokat, hogy nagyobb hangsúlyt helyezzenek a térségi szinten definiálható digitális beavatkozási területek lehetséges körére ezzel a közösen alkalmazható digitális megoldások megalapozására.</p>

7 Finanszírozási terv

7.1 Elérhető és bevonható források számbavétele

(szöveges feldolgozás)

7.1.1 Aktorok, meghatározó szereplők

(szöveges feldolgozás)

7.1.2 Kitekintés

(szöveges feldolgozás)

7.1.3 Egyéb kööttségek és lehetőségek

(szöveges feldolgozás)

7.2 Az üzleti modell bemutatása

(szöveges feldolgozás)

7.2.1 Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Megtérülést (bevétel, jövedelmet) biztosító elemek	Figyelembe kell venni (nem teljeskörű felsorolás): <ul style="list-style-type: none"> - van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel - kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel
Források	Figyelembe kell venni (nem teljeskörű felsorolás): <ul style="list-style-type: none"> - milyen források rendelkeznek a beavatkozáshoz - figyelembe kell venni, hogy a források kombinálhatók

Megvizsgálendő szempontok	A szempont részletezése
Finanszírozás elemek aránya	
Várható vagy elvárt eredmények	Figyelembe kell venni (nem teljeskörű felsorolás): - társadalmi hasznok - pénzügyi hasznok externáliák
Kockázatok	Figyelembe kell venni (nem teljeskörű felsorolás): - megvalósítás kockázatai - finanszírozási kockázatok - fenntartási kockázatok
Érdekeltek	

Megvizsgálendő szempontok	Tervezett beruházási költség (Ft)
Prosperáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Zöldülő dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Digitális dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Megtartó dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
Kiszolgáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	
FVS összesített tervezett beruházási költsége	

7.2.2 A finanszírozási terv összefoglalója

7.3 Fenntartható üzemeltetés

(szöveges kifejtés, üzemeltetési költségek tervezése beavatkozásonként a mellékletben)

7.4 Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése

7.4.1 Ellátandó funkciók

7.4.2 Kulcsszereplők nevesítése

7.4.3 Intézményi modell bemutatása

Iránymutatás

várostopus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, a fenti táblázatot dimenzióként többszörösítse és töltsse ki a mellékletbe kerülő beavatkozás szintű táblázat dimenziókénti aggregálásával. Az FVS készítés jelenlegi szakaszában még jellemzően alakulóban vannak a konkrét projektek, de az eggyel magasabb absztrakciós szintű beavatkozások is. A már rendelkezésre álló beavatkozás szintű információkat töltsse be a mellékletbe kerülő táblázatba, mely folyamatosan kiegészíthető lesz a beavatkozások projektjesítése folyamán. Az egyes beavatkozások/

várostípus	iránymutatás
	projektek besorolása időnként egyértelmű, időnként pedig a város szubjektív döntésének függvénye. Kérjük, minden beavatkozást/ projektet csupán egy dimenzióhoz soroljanak be.
ERFA 11 településegüttes	A vonatkozó beavatkozásokat is sorolják be mind a beavatkozás szintű, mind a dimenzióként aggregált táblázatba.

8 Mellékletek

8.1 Antiszegregációs Terv

8.1.1 Helyzetelemzés és értékelés

8.1.1.1 A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése

8.1.1.2 A szegregáció területi vonatkozásai (szegregátumok) – a változások értékelése

8.1.2 Antiszegregációs terv

8.1.2.1 Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok

Horizontális antiszegregációs célok és beavatkozások

Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
<p><i>A fejlesztések céljának meghatározása az adott horizontális szempont vonatkozásában a 2027-ig terjedő időtávra. Nem koncepcionális célokról van szó, hanem konkrét stratégiai ill. operatív célokról!</i></p>	<p><i>a korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamatok</i></p> <p><i>újonnan kezdeményezett beavatkozások természetesen egy célhoz tetszőleges számú beavatkozás kapcsolható</i></p>	<p><i>A beavatkozások becsült költségének bemutatása</i></p>
1.		
2.		
3.		

Területi fókuszú antiszegregációs célok és beavatkozások

Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
	<p><i>A fejlesztések céljának meghatározása a szegregátum vonatkozásában a 2027-ig terjedő időtávra. Nem koncepcionális célokról van szó, hanem konkrét stratégiai ill. operatív célokról!</i></p>	<p><i>tovább vitt folyamatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>egyéni fejlesztések</i> • <i>közösségépítés</i> • <i>lakókörnyezet/ infrastruktúra</i> • <i>lakhatás</i> <p><i>2021-ben kezdeményezett beavatkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>egyéni fejlesztések</i> • <i>közösségépítés</i> • <i>lakókörnyezet / infrastruktúra</i> • <i>lakhatás</i> 	<p><i>Az egyes konkrét fejlesztési elemek becsült költségének bemutatása.</i></p>
1.			
2.			
3.			

8.1.2.2 A szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása és a választás indoklása (amennyiben releváns)

8.1.2.3 A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata

A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

Szegregátum	Szegregátum 1.	Szegregátum 2.	Szegregátum 3.	Szegregátum 4.	Szegregátum 5.	Szegregátum 6.	Szegregátum n
Átfogó beavatkozás							
1.							
2.							
3.							
4.							
n							

8.1.2.4 A beavatkozások ütemezése

A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

Tervezett akciók és beavatkozások	2021 2. félév	2022 1. félév	2022 2. félév	2023 1. félév	2023 2. félév	2024 1. félév	2024 2. félév	2025 1. félév
horizontális								
szegregátumonként								

8.1.2.5 Az antiszegregációs terv pénzügyi terve

A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

Tervezett akciók és beavatkozások	becsült költség	tervezett forrás
horizontális		
szegregátumonként		
Szociális városrehabilitációs projekt (amennyiben releváns)		
Összesített költség:		

FONTOS: Kérjük, a város törekedjen az FVS 2021-2027 Antiszegregációs terv tartalmi **összhangjának** megteremtésére az érvényben lévő Esélyegyenlőségi terv tartalmával. Ugyanakkor, kérjük a fejezet összeállításánál / szerkesztésénél mindenképpen az fenti útmutatóra támaszkodjanak.

Iránymutatások:

várostopus	iránymutatás
ERFA 11 város	Kérjük, értékelje a szegregáció átfogó társadalmi folyamatait kiemelve a legutóbbi antiszegregációs terv elkészítése óta bekövetkezett változásokat. Az átfogó értékelés mellett a 2011-ben meghatározott, ill. azóta a megelőző ITS-ben módosított szegregátumokra vonatkozó hasonló elemzést is végezze el. A következtetések alapján kérjük, állítsa össze az antiszegregációs terv cél és beavatkozási rendszerét az említett két szinten. Kérjük, mutassa be a beavatkozások összefüggéseit, ütemezését és előzetes pénzügyi tervét.
ERFA 11 településegüttes	Kérjük, a központi településre vonatkozóan készítse el az antiszegregációs programot. A térségi települések esetében a beavatkozásoknál jelezze, ha egy-egy központi város esetében tervezett beavatkozás a szatellit településekre is kiterjed. Amennyiben szatellit városban tervez szociális városrehabilitációs beavatkozást kérjük, akcióterületként nevesítse az FVS-ben az érintett területet és szerepeltessék a szatellit város ITS-ére alapozott antiszegregációs tervet az FVS-ben.

8.2 Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása

(a használt kérdőív szerepeltetése és a felmérés folyamatának rövid szöveges elemzése)

8.2.1 Lakossági felmérés

8.2.2 Intézményi/ szervezeti felmérés

8.3 Finanszírozási terv beavatkozásoként

A cselekvési tervben azonosított beavatkozásokra kérjük kitölteni az alábbi táblázatot, és az FVS mellékletében szerepeltetni. Valószínűsíthető, hogy a táblázatban szereplő kérdések nem mindegyikére lesz meg a válasz az FVS készítése során, azonban ez a tábla egy eszköz a város számára, melyet folyamatosan nyomon követhet és folyamatosan kiegészíthet a beavatkozásokról keletkező plusz információkkal.

Finanszírozási
tervtábla.xlsx

	beavatkozás 1	beavatkozás 2	...
A beavatkozás alapadatai			
A beavatkozás megnevezése			
Beavatkozás gazda			
Megalósító partnerek			
Előkészítettség állapota az alábbi kategóriák szerint: ötlet, koncepció vagy üzleti modell, tervek rendelkezésre állnak, megkezdett			
A beavatkozás tervezett időzítése (kezdés, várható befejezés)			
Finanszírozási információk			
A beavatkozás tervezett beruházási költsége			
Bevételtermelő/jövedelemtermelő elemet tartalmaz a beavatkozás , kiegészíthető ilyen tartalommal a beavatkozás			
Milyen finanszírozás vonható be <i>(vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető stb.)</i>			
Finanszírozás elemek aránya			
Eredményérés történt az alábbi három kategória szerint: - <i>csak társadalmi haszon</i> - <i>minimális pénzügyi haszon</i> - <i>mérhető pénzügyi haszon, alkalmas magánbefektető bevonására</i>			
Kockázatok nevesítése			
Fenntartási információk			
Készült-e részletesebb értékelés (üzleti terv) a fenntarthatóságról			
Milyen bevételek/kiadások merülnek fel a fenntartás során			
Milyen finanszírozás vonható be a fenntartásba <i>(vissza nem térítendő támogatás, hitel, kötvény, városfejlesztési tőkealap, piaci befektető, keresztfinanszírozás stb.)</i>			
Externáliák (pozitív, negatív)			

8.4 Működési térkép (térképes megjelenítés)

[város neve] Város Önkormányzata
TOP Plusz Városfejlesztési Programterve
2021-2027
(dokumentumsablon)

1. verzió

Cím	<i>[város neve] Város TOP Plusz Városfejlesztési Programterve</i>
Verzió	1.0
Közyűlési határozat száma és dátuma	<i>[határozat száma és megnevezése]</i> <i>[határozat megjelenésének dátuma]</i>
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_Plusz)
Érintett földrajzi terület:	<i>[város neve]</i>

FVS felelős szervezet:	<i>[város neve] Város Önkormányzata</i>
FVS felelős szervezet kapcsolattartó:	<i>[kapcsolattartó neve, beosztása]</i> <i>[email, telefon]</i>
FVS felelős szervezet címe:	<i>[cím]</i>

[hely], 2021. [benyújtás hónap, nap]

Tartalomjegyzék

Táblázatok jegyzéke	2
0. Verziókövetés	3
1. Stratégiai beágyazottság	3
2. A beruházások, akciók összesítő bemutatása	3
3. Konkrét beruházások.....	5
4. Ütemezés.....	9

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat FVS-TOP Plusz kapcsolat	4
2. táblázat: Projekttábla - 1. prioritási tengely	6
3. táblázat: Projekttábla - 2. prioritási tengely	6
4. táblázat: Projekttábla - 3. prioritási tengely, ERFA.....	7
5. táblázat: Projekttábla - 3. prioritási tengely, ESZA	8

0. Verziókövetés

A TVP első, IH általi elfogadást követő változásokat szükséges időről-időre ismertetni, milyen okból és milyen jellegű változások történtek az előző elfogadott verzióhoz képest, ezek a módosítások milyen okokra vezethetők vissza

1. Stratégiai beágyazottság

Terjedelem: max 5 oldal

Szükséges röviden felvázolni az FVS helyzetértékelése és a forgatókönyv-elemzés alapján meghatározott stratégiai célrendszert, valamint rögzíteni a stratégia által elérni kívánt eredményeket.

A fejezetbe az FVS 18. táblázat: stratégiai célmátrix átemelése szükséges, amelyhez rövid szöveges kiegészítés kapcsolható.

A 19. táblázat: FVS területi célmátrix sablon – várostérségi összefüggések ismertetése csak azoknak a városoknak kötelező, amelyek várostérségben tervezik az FVS-üket. Szöveges kiegészítés ehhez a táblázathoz is készíthető.

A stratégia célrendszerét számszerűsítő mutatók átemelésére is szükség van a stratégiából a 22. Összefoglaló indikátor táblázat és 23. Az FVS egységes indikátorai táblázatok használatával.

2. A beruházások, akciók összesítő bemutatása

Terjedelem: max 10 oldal

A TOP Plusz terhére támogatható Városfejlesztési Program tartalmát az FVS Cselekvési terv fejezete, valamint a TOP Plusz program szakmai tartalma alapján szükséges összeállítani. A tervezett intézkedéseket és beavatkozási területeket városi és városrészi szinten is szükséges ismertetni, emellett kérjük az intézkedések áttekinthető strukturált ábrázolását is.

A város ilyen módon szemléltetett beavatkozási rendszerét ezt követően szükséges összevetetni a TOP Plusz támogatott tématerületeivel.

Az FVS sablon 25. Az intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése táblázata alapján szükséges feltölteni az alábbi táblázatot. A táblázatban minden tervezett intézkedés (projektcsomag) egy önálló sort jelent. Ahol kapcsolat van az intézkedésben tervezett projekt tartalma és a TOP Plusz szakmai tartalma között, ott a cellát színezni szükséges és benne felvezetni, hogy hány projektet tervez ebben a témában megvalósítani. Kérjük, hogy azt is jelölje, milyen jellegű projektet / projekteket kíván megvalósítani az FVS sablon 27., 28. 29. táblázatai alapján (egyedi, hálózatos / vonalas, akcióterületi komplex). Amennyiben az FVS várostérségre kiterjesztve készül, az alábbi táblázat kitöltéséhez az FVS sablon 30. és 31. táblázatai is szükségesek.

A táblázat sorokkal bővíthető.

1. táblázat FVS-TOP Plusz kapcsolat

		Top Prioritás 1						Top Prioritás 2	Top Prioritás 3			
		téma 1	téma 2	téma 3	téma 4	téma 5	téma 6		téma 1	téma 2	téma 3	téma 4
Intézkedés 1	beavatkozási terület 1.1		hány projekt és milyen (2 akcióterületi)									
	beavatkozás terület 1.2											

3. Konkrét beruházások

Terjedelem: max 10 oldal

A fejezetben az előző fejezet táblázatában megadott információk lebontása szükséges szintén táblázatos formában. A táblák feltöltése során kérjük, ügyeljen arra, hogy a fenti táblában jelölt, finanszírozásra tervezett projektek száma egyezzen az alábbi táblázatokban jelzett projektek számával, azaz a kereten túli fejlesztési ötleteket ne számolja bele a TVP alaptartalmába. A táblázatokban megjelölhetők, hiszen tartalékként fontos, hogy már most számoljon velük a város, de a táblázat fősorait elsősorban a város számára rendelkezésre álló keret erejéig állítsa össze.

A táblázatokhoz szöveges elemzés készíthető, sőt, erre várostérség együtt-tervezése esetén szükség is van, ugyanis indokolni szükséges, hogy a források mekkora aránya jut a magtelepülésre és mennyi a szatellit településekre.

Amennyiben árfolyamnyereségből, visszahulló forrásokból, egyéb pl. hazai forrásból többlet-finanszírozásra kerül sor, a TVP-t módosítani kell.

A táblázat kitöltése:

- a „V” és „T” betűjelekkel különböztettük meg az alábbi táblázatokban a városi (V) és a térségi (T) projekteket. Csak azoknak a városoknak szükséges térségi projekteket megjelölni, amelyek nem csak a saját közigazgatási területükre terveznek;
- a megvalósítás helyszíne is jellemzően akkor releváns információ, amennyiben más településen valósul meg, ezért elsősorban csak azoknak a városoknak szükséges ezt a mezőt tölteni, amelyek nem csak a saját közigazgatási területükre terveznek. Amennyiben városrészre szűkíthető a beruházás, úgy a közigazgatási határon belül tervező városok is tölthetik ezt az információt;
- forrásigényként a beruházás becsült összegét szükséges megadni, bruttóban, amennyiben a beruházás jellege nettó elszámolást tesz lehetővé. Nettó elszámolás esetén a nettó összeget szükséges feltüntetni, mivel az információ lényege, hogy követhető legyen a rendelkezésre álló keret feltöltöttsége;
- megvalósítóként a leendő projektgazdát kérjük feltüntetni, ez különösen a várostérségi projektek esetében lényeges információ, de abban az esetben is fontos lehet, amennyiben a város továbbpályáztat a keretéből meghatározott forrást, így más szervezetek is megjelenhetnek a rendszerben;
- együttműködés: itt csak jelölni kérjük, hogy konzorciumban vagy egyedi megvalósításban kerül végrehajtásra a beruházás, avagy bevonásra kerül egyéb együttműködő / konzultatív partner (pl. a későbbi működtető stb.);
- indikátorok: a TOP Plusz vonatkozó programindikátoraira szükséges vállalást tenni. Amennyiben a fejlesztés több programindikátorhoz is képes hozzájárulni, ott a különböző indikátoroknak szükséges újabb sort nyitni és önálló cellában megjeleníteni a vállalást. A vállalást természetesen elégséges csak becsülni. Amennyiben a TVP készítésekor már elérhető, a becsléshez érdemes használni az IH által rendelkezésre bocsátott számítási módszertanokat;
- a kék mezőkben a TVP keretére alapvetően tervezett beruházásokat szükséges megjeleníteni, a zöld mezőkön pedig a kereten túli, de szintén illeszkedő beruházásokat kérjük megjelölni. Mind az alap, mind a kereten túli projektek esetében a sorok tetszés szerint bővíthetők;
- a táblázat alján a forrásokat végül összesíteni kell, legelőször – és a nem várostérségben tervező városok esetében kizárólag – a „teljes forrásigény összesítés” mezőt szükséges tölteni. Amennyiben várostérségre készül a TVP, az érintett településekre jutó forrásokat is kérjük ismertetni;
- a szürke mezők nem töltendők.

2. táblázat: Projekttábla - 1. prioritási tengely

	Projekt címe (jelöljék a priorizált listában , hogy hol merül ki a forráskeret, és kezdődik a tartalék projektek listája)	Helyszín (város /térési település)	Forrásigény Bruttó (ezer Ft)	megvalósító	együttműködés	indikátor	célérték (becsült)
Prioritás 1.	P1.V1 projekt						
	P1.V2 projekt						
	P1.V3 projekt						
	projekt n						
	P1.T1 projekt (térési projekt)						
kereten túl	P1T2 projekt						
	projekt 1						
	projekt n						
Prioritás forráskerete <i>ez fix (nem módosítható)</i>							
teljes forrásigény összesítés <i>(összesítés)</i>							
a város <i>(részösszeg)</i>							
térési település1 <i>(részösszeg)</i>							
térési település2 <i>(részösszeg)</i>							

3. táblázat: Projekttábla - 2. prioritási tengely

	Projekt címe (jelöljék a priorizált listában , hogy hol merül ki a forráskeret, és kezdődik a tartalék projektek listája)	Helyszín (város /térési település)	Forrásigény Bruttó (ezer Ft)	megvalósító	együttműködés	indikátor	célérték (becsült)
Prioritás 2.	P2.V1 projekt						
	P2.V2 projekt						
	projekt n						
	P2.T1 projekt						
kereten túl	projekt 1						
	projekt n						

Projekt címe (jelöljék a priorizált listában , hogy hol merül ki a forráskeret, és kezdődik a tartalék projektek listája)	Helyszín (város /térési település)	Forrásigény Bruttó (ezer Ft)	megvalósító	együttműködés	indikátor	célérték (becsült)
Prioritás forráskerete <i>ez fix (nem módosítható)</i>						
teljes forrásigény összesítés <i>(összesítés)</i>						
	a város <i>(részösszeg)</i>					
	térési település1 <i>(részösszeg)</i>					
	térési település2 <i>(részösszeg)</i>					

4. táblázat: Projekttábla - 3. prioritási tengely, ERFA

Projekt címe (jelöljék a priorizált listában , hogy hol merül ki a forráskeret, és kezdődik a tartalék projektek listája)	Helyszín (város /térési település)	Forrásigény Bruttó (ezer Ft)	megvalósító	együttműködés	indikátor	célérték (becsült)
Prioritás 3.	P3.V1 projekt					
	P3.V2 projekt					
	P3.V3 projekt					
	projekt n					
kereten túl	projekt X					
Prioritás forráskerete <i>ez fix (nem módosítható)</i>						
teljes forrásigény összesítés <i>(összesítés)</i>						
	a város <i>(részösszeg)</i>					
	térési település1 <i>(részösszeg)</i>					
	térési település2 <i>(részösszeg)</i>					

5. táblázat: Projekttábla - 3. prioritási tengely, ESZA

Projekt címe (jelöljék a priorizált listában , hogy hol merül ki a forráskeret, és kezdődik a tartalék projektek listája)		Helyszín (város /térségi település)	Forrásigény Bruttó (ezer Ft)	megvalósító	partnerek	indikátor	célérték (becsült)
Prioritás 3.	P3.1 projekt						
	P3.2 projekt						
	P3.3 projekt						
	projekt n						
kereten túl	projekt X						
Prioritás forráskerete <i>ez fix (nem módosítható)</i>							
teljes forrásigény összesítés <i>(összesítés)</i>							
a város <i>(részösszeg)</i>							
térségi település1 <i>(részösszeg)</i>							
térségi település2 <i>(részösszeg)</i>							

4. Ütemezés

Nincs terjedelmi korlát.

Excel alapú, negyedéves bontású GANTT diagramba kérjük összesíteni a tervezett projekteket, amelyek a fenti táblákban kerültek megjelenítésre. Az egyes cellákban a projekt benyújtásának időpontját jelölje.